
3 1761 07747398 1

Den skotske Kvinde paa Tjele.

Anden Deel.

Den skotske Kvinde

paa Tjele.

Livsbillede fra Reformationstiden

af

H. F. Ewald.

Anden Deel.

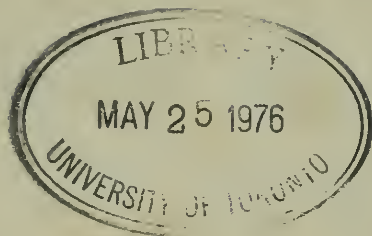

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Thieles Bogtrykkeri.

1871.

LIBRARY
MAY 25 1976
UNIVERSITY OF TORONTO

Indhold.

Første Bog.

Anden Bog.

Første Bog.

Første Kapitel.

Knud rider ene til Tinge.

I den tidlige Morgenstund en Dag i Marts Maaned 1535 red en enlig Rytter over Taphede ad Viborg til. Han var indhyllet i en viid Kappe, der hang løst om hans ranke, kraftige Skikkelse og dækkede tillige for en stor Part Hesten, en smuk, fiint bygget Skimmel. Den skridtede rask henad Hedestien, indtil den havde naaet Toppen af en lille Høi; der standsede den brat, spidsede Øren, rystede Natterimen af sin lange Manke og vrinskede. Det umælende Dyr vilde aabenbart sige til den Skabningens Herre, det bar paa sin Ryg: see Dig om og skjøn, om vi ere paa ret Vei! Dette var ikke Tilfældet; thi Rytteren havde, fordybet i sine egne Tanker, ladet Hesten Toilen. Vistnok havde han ikke langt til Asmild Kloster, fra hvilket dengang en massiv Steenbro førte over Søen til Viborg; men det var ikke at tænke paa saa tidligt at komme ind i den befæstede By, og især var Rytteren ikke meget oplagt til at forsøge det fra denne Side, da han strax vilde støde paa Vagten ved Borrevold, hvor Kongeborgen laae. Han besluttede derfor at dreie Hesten

mod Nord og ride udenom Søen for at nærme sig Byen ad Aalborgveien, der førte til Sanct Mogens Port.

Dog standsede han et Øieblik og stirrede over Søen til Byen, hvis Huusrækker og talrige Kirkespiir viste sig for ham i det tændte Ny's svage Skin, medens de dybe Toner af Vigilie-Sangen over den myrdede Kong Erik Glipping i Morgenens Stilhed lød over til ham fra Sanct Mariæ Krypt'kirke. De kneisende Taarne, af hvilke Domkirkens Spiir, som de dengang vare, ragede høiest mod Himlen, vidnede om den christne Kirkes Vælde gjennem Aarhundreder paa dette hellige Bjerg, som Byen vel kan kaldes, om de have Ret, der udlede dens Navn af det islandske Ord Ve, hellig og Ordet Bjerg; thi indtil langt ind i Middelalderen blev Byen kaldt Viberg. Sædet for Gudsdyrkelse har den Bakke, paa hvilken Byen ligger, uden al Tvivl været allerede i den graa, hedenske Oldtid. Christi Alter var blevet reist der, hvor Odins Alter havde staaet, og nu nylig havde et Lyn fra det Høie ved Hans Tausen tændt Sandhedens Fakkel paa det samme Sted. Det er den gamle Stad Viborgs Hæder, at fra den udgik Reformationen i Danmark, og den bør alene af denne Grund holdes i Ære.

Dog rørte der sig ikke hos den unge Beskuer af Jyllands Hovedstad, som den var i sine Velmagts Dage, Tanker af den Art. Han saae over til den vidtstrakte By, som fra Bjergets af Domkirken og Mariæ Klostret kronede Høide terasseformigt til begge Sider trak sig ned i Dalen lige til Søen, uden at offre Byens Mærkeligheder eller Ælde en eneste Tanke. Det bekymrede ham kun lidet, hvor gammel Byen var,

eller hvor mange Konger der vare blevne hyldede; maaskee vidste han heller ikke Stort derom. Han tænkte ikke paa de Døde, men paa de Levende. Vigilie-Sangen over Kong Erik Christophersen, som da havde lydt i to og et halvt Aarhundrede, og som skulde vedblive at lyde henved et Aarhundrede endnu, ikke af Pietet for den myrdede Konge, men for at bevare Kirken den dermed forbundne Indtægt, behagede ham blot, fordi denne Døds-Messes høitidelige Toner var i Samklang med hans egen mørke Stemning. Da de sidste Toner døede hen, gav han Hesten et Tryk af Sporerne og sagde:

„Vi have nu vagret*) nok, Graamunk; nu fort til Maalet!"

Siden Hesten var Graamunk, maatte vel Rytteren være Knud Mogensen. Hvo der ikke i det forløbne halve Aar havde seet hans Skikkelse, vilde forundret sig over, i hvilken Grad den havde udviklet sig og over hans forhen bløde Stemmes Malmklang. Han var nu en fuldt udviklet Mand, og i hans Væsen og Færd var der kun lidet Barnagtigt; thi Modgang er en haard Skole. Dog var hans Mod ikke kuet, men voxet. Han viste sig ogsaa nu at være Margaret Mogensdatters ægte Broder og Folmer Ruds Aandsfrænde; thi, idet han red henad den ensomme Hede, forlystede han sig med at synge en Vise, hvilken han mindedes fra lykkeligere Dage, og som passede godt paa hans egen Stilling, nemlig Visen om Kong Erik Emun og Sorte Plog, der begynder saalunde:

---

*) streifet om.

Aarle om Morgen, Lærken den sang
Under saa grøn en Lide,
Herr Carl klæder sig for sin Seng,
Kongen af Danmark lader det hevne.

Han drog paa sin Skjorte saa skjøn
Under saa grøn en Lide,
Dertil stukken Trøie med Silke saa grøn,
Kongen af Danmark lader det hevne.

Bukkeskinds Støvle drog han paa Been
Under saa grøn en Lide,
Forgyldte Sporer spændte han omkring,
Kongen af Danmark lader det hevne.

Forgyldte Sporer spænder han omkring
Under saa grøn en Lide,
Saa rider Herr Carl ene til Ting
Kongen af Danmark lader det hevne.

Saa taug Knud og lo bittert. Det var ikke saa vel, han var saa stor, at Kongen af Danmark skulde have Noget at hevne paa ham, men det forholdt sig dog saa, at han red ene til Tinge, og det var netop Feilen. Uden Venner og Beskyttere havde Knud ganske af egen Drift taget den Beslutning, at drage sig til Nytte den udvalgte Konges Nærværelse i Viborg i Anledning af Hyldingen, som skulde foregaae paa denne Dag, Mandagen efter Lætare, eller Midfaste Søndag. Han vilde fremtræde for Kong Christiern og kræve sin lovlige Eiendom tilbage; thi hans Faster Maren og hendes Ægteherre, Erik Skram, havde strax, da Bondehæren i December forrige Aar af Johan Rantzov var bleven slaget og nedhugget i Aalborg, benyttet Landefreden og Sikkerheden til at bemægtige sig Tjele, hvor

de havde besat sig og nu vare ifærd med at udslette Brandens Ødelæggelse. Hvad evnede vel unge Knud Mogensen at udrette mod en saa mægtig Fjende, som hans Frænde Erik Skram? Han havde vel heller ikke store Forventninger derom, thi han spurgte sig selv: mon Kongen under mig et Blik idag?

Han nærmede sig Byen i den første svage Dagbrækning og søgte til et Herberge, som var beliggende udenfor Sanct Mogens Port, til Bekvemmelighed for alle Reisende, der vare saa uheldige at indtræffe silde om Aftenen, eller om Natten, naar den befæstede Bys Porte vare lukkede; men forresten ogsaa meget søgt, fordi det var billigere, end Herbergerne inde i Byen. Værten tog imod ham i egen trivelige Person, og da han saae, at den Reisende var godt ridende og efter alle Kjendemærker en Adelsmand, kom han end uden Følge, tog han sin røde Hue af og gav Knud en saare høvisk Modtagelse.

Snart saae Knud sig bænket i Gjestestuen ved et vel besat Bord; men skjøndt han blev ene om Sulefadet og Ølkanden, saa var han dog ingenlunde ene i Stuen; thi der laa flere Gjester og sov paa Bænkene, da den store Tilstrømning af Mennesker i Anledning af Hyldingen havde overfyldt ethvert Herberge i og omkring Staden. Medens Værten betjente Knud og credentsede hans Ølkruus, lod han Munden løbe.

„Saa I agter Eder og til Hyldingen idag?" begyndte han med flydende Tunge; „ak ja, Gud og hans Helgene være prisede, at vi dog nu have fanget Ende paa denne Lovløshed og have vundet en lovlig Herre og Konge til at staae for Styret!"

Knud forundrede sig ikke over, at en Borger i den luthersk sindede By Viborg førte Helgene i Munden; thi den gamle Vane bleve vore lutherske Fædre først seent kvit; men han tænkte, at Værtens Hengivenhed for Hertug Christiern ikke var oprigtigt meent, og derfor sagde han:

„Troede jeg dog, at de Viborrig Mænd alle deres Dage yndede gamle Kong Christiern, og er det blevet mig sagt, at I hyldede ham forgangen Aar i den Skipper=Feide."

„Nu," svarede Værten med et snu Blik, „det gjorde vi for Nøds Skyld; Gud giver Villie, Nøden giver Tvang! Sandt nok det, at Kong Christiern, Gud see i Naade til ham i Boldt og Jern! var Borgeren god; dog er Hertugen en retsindet Mand, der vil be=kræfte Stadens Privilegier; han er dertil god luthersk og har Villien til at holde os Klærkeriet fra Døren og befæste den nye Kirkens Orden."

„Var dog blot denne Krig og Blodstyrtning til Ende", vedblev Værten, da Knud taug. „Skatternes Tynge vil vorde haard. Saa gaaer Talen, at Hans Naade i disse Dage paa Tinge vil gjøre et dybt Greb i vore Lommer. Hver Præst, Degn og Kirke faaer bøde et halvt Aars Indtægt, og vi andre Byesmænd slippe ikke heller naadigt. Dog, nu tænke vi ikke derpaa, men glæde os over den Næring, disse Dages Høitid giver! Frygtede vi ikke, ved min Helgen, i Løverdags, at Hans Naade vilde blive ude og maatte Hr. Johan Rantzov derfor den Dag i hans Navn modtage Hyl=dingen af Bønderne. Da kom han igaar, og Intet er nu forseet; tvert derimod faae vi nu en lystelig Hyl=

ding paa Gammeltorv, som jo er Tingstedet, og er der paa denne Aarsens Tid lunere, end paa Dannerlyng, som var god nok til de Bønder. Faae vi saa og en skjøn Hylding af Adel og Borgere alene, og et lysteligt Theatrum er opført og betrukket med blaat Klæde, der Hans Naade agter at fremtræde og modtage Hyldingen af de tvende Stænders Udsendinge, samt af de Prælater, som ville vove sig did; mig lyster at vide, om Bisp Jørgen, den arge Skalk, drister sig til at ride ind i Viborrig!"

Da Værten mærkede, at hans stumme Gjest var en utaknemmelig Tilhører, forlod han ham, efterat han først havde priist sine Fødevarer og sit Øl og lod ham alene. Knud tog imidlertid for sig af Maden; men han havde ikke faaet mange Mundfulde ned, før han hørte en mægtig Gaben, saae et Par lange Been fra en af Bænkene svinge ud paa Gulvet og en høi Skikkelse reise sig fra Leiet. Klæderne vare nye og pralende og Skjægget vel pleiet, men dog var Knud ikke et Øieblik i Tvivl om, at han havde sin Frænde, Geert Eriksen, for sig. Det var et ikke ringe Beviis paa den Verdenserfaring, Knud havde erhvervet sig, at han ikke strax tiltalte Geert, men afventede, om denne under de forandrede Forhold vilde kjendes ved ham, for deraf at skjønne, paa hvilken Fod han burde tage ham.

Geert skjevede til ham, men tog strax Øinene til sig igjen, brølte saa paa Værten og begjærede Mad og Drikke ved den anden Bord=Ende. Nu vidste Knud hvad Klokken var slagen og besluttede at straffe gale Geert for hans Utaknemmelighed.

„Vel mødt, Geert!" sagde han og hævede Kruset for at drikke ham til.

Geert plirede med Øinene og svarede med stiv Holdning:

„Ei, troer jeg ikke, det er Knud!"

„Jeg formærker, I er bleven svagsynet", sagde Knud med et Smiil; „den Syge havde I ikke tilforn, da Fader end var i Live og I kom at tigge paa Tjele."

Geert tog koldsindigt mod det Hib, sank et mægtigt Stykke Flæsk og sagde saa:

„Eders Fader er jeg takskyldig i hans Grav; med Eder har jeg Intet at skaffe."

„Sød er sjelden sand og fager sjelden fast," svarede Knud. „I løber efter de Rige, Geert, at bjerge Føde og Klæder, ringe Ære det for vor Æt!"

„Maren", sagde Geert, „er min Frænke og mig lige saa nær, som hendes Broder, Eders Fader var."

„Net saa!" svarede Knud. „Hvo som nu vil have med Erik og Maren at skaffe, han maa fornegte Knud Mogensen; naar Gods ganger paa Grund, da vorder Venskab tyndt."

„Ikke saa!" udbrød Geert hidsigt. „Nys sagde Du, jeg gjorde Æten ringe Ære; Du tale helst ei om Ære, end mindre om Æt!"

„Tak, for Du duttede mig!" svarede Knud og loe barsk. „Du vide dog nu dette, at var det ikke, fordi Du er min Frænde og for Dine graae Haars Skyld, Du skulde for de Ord faae smage Odden af min Klinge."

„Ikke er jeg ræd," sagde Geert og skulede til

Knud over Ølkanden, „dog besmitter jeg nødig mine Hænder med Dit Blod. Vi gaae nu helst hver sine Veie; Din Uven er jeg dertil ikke."

„Lige-godt det!" sagde Knud og reiste sig; „hvad Du er og hvad Du tænker, det veier som et Halmstraa."

Derpaa gik han og slog Døren i efter sig, saa Klinken raslede derved. Med faste Skridt og stolt Holdning vandrede han ind igjennem Sanct Mogens Port, som Vægteren nu havde aabnet. Der var alt Folk paa Benene, og Gaderne vrimlede af Borgere og Adelsmænd. Da Knud blandede sig i Mængden, sank hans Mod noget; thi ukjendt og upaaagtet, som han var, følte han sin egen Ringhed og Uformuenhed. Ikke paa et eneste Aasyn mødte ham Gjenkjendelsens Smiil, og ingen Vennehaand udstrakte sig imod ham.

Medens Knud rastløs vandrer gjennem Gader og Stræder med Bitterhed i Hjertet og grublende over, paa hvad Maade han bedst skal udføre det Forsæt, der har ført ham til Staden, ville vi tage denne lidt nærmere i Øiesyn.

Viborg var efter de Tiders Maalestok en stor og folkerig By, men hverken regelmæssig eller stadseligt bygget. Kirkerne og Klostrene, over tyve i Tallet, kneisede endnu paa nogle faa nær, hvilke Borgerne med Kong Frederik den Førstes Samtykke havde nedrevet, og desforuden fandtes der nogle anseelige grundmurede eller Bindingsværks Bygninger, velhavende Borgeres Vaaninger; thi Adelen havde endnu ikke begyndt i nogen stor Maalestok at bygge sig Boliger i Staden; men de fleste Bygninger havde kun Leervægge og vare tækkede med Straa, saa mange af Gaderne mindede om en

Landsby. Nogle af dem vare snevre Gyder, uregelmæssige og uden Brolægning, mange Steder saaes Møddinger ved Husene, og Svinene løb frit omkring og rodede efter Æde. Kun den indtraadte Nattefrost sparede de gode Borgere og mere fornemme Herrer, hvem Hyldingen havde forsamlet i Staden, fra at vade i Dynd til Gammeltorv; men der havde man dog ved paakørt Sand fyldt Hullerne, at Hans Naade med sit Følge bekvemt kunde gaae til Hyldings-Tribunen.

Mere end tredive Klokker ringede i en heel Time, og blandt dem tonede fornemmelig med dyb og stærk Klang Domkirkens trende Klokker, Høitidsklokken, Prædikeklokken og Tolvklokken. Hvor stærkt et Had end de Viborg Bymænd nærede til Papismen, hvilken de skyldte den mægtige og blandede Klang, som nu drønede over Staden, og i hvor høi en Grad de end misbilligede Kirkeklokkers Indvielse, Salvelse og Daab, de elskede dog Klangen og vare stolte af Klokkerne. Som en liflig Musik lød den evige Ringen i Borgernes Øren, medens de, nogle med deres Hustruer og Døttre, trippede henad de frosne Gader for at sikkre sig en god Plads paa Torvet, eller i de tilstødende Gader, hvorfra noget af Stadsen lod sig beskue.

Det var, sandt at sige, nu en Stund siden, at noget Optog af Betydenhed havde forlystet de Viborg Borgere; thi Tidernes Uro havde ikke været gunstig for slige fredelige Skuespil. Det var da en Øienslyst en Gang igjen at see Byvagten i dens Stadsdragt og fornemmelig alle Gillelaugene med deres pyntede Oldermænd og Svende og med de vaiende Faner. Der var de elleve tusinde Jomfruers Gilde, Sanct Kjelds,

Sanct Ursulæ, Annæ og Birgittæ Gilde, og disse Optog bleve dobbelt paaskjønnede nu, da efter Papisternes Underkuelse de pragtfulde kirkelige Processioner ganske vare ophørte. Der fandtes ikke faa Matroner og Jomfruer, der endnu med et Suk mindedes de Dage for en halv Snees Aar siden, da Sanct Kjelds, Byens Skytspatrons, berømte gyldne Skriin blev baaret i stort Optog, omgivet af flammende Kjerter, gjennem Byen. I dette hellige Gjemme opbevaredes Helgenbeen, Haar af Martyrer, Stykker af Jomfru Mariæ Særk og mange andre forunderlige Levninger. Det var endnu til og opbevaredes i Sanct Kjelds Kapel ved Domkirken; men det henstod upaaagtet, brændte end ved Kannikernes Omhu den hellige Lampe fremdeles ved dette fordum saa kostelige Klenodie.

Nogle af Kvinderne lode deres Tanker gaae tilbage i Tiden og sukkede, men det blev ved Sukket; thi Ingen vovede at udtale slige Tanker. De Hænder, gamle og haarde, eller unge og bløde, som for stedse havde grebet efter Rosenkrandsen, maatte nu savne denne Prydelse og nøies med Lommeklædet, en tarvelig Erstatning. Ingen ung, sødtalende Munk gik mere ind og ud i Borgernes Huse, lyttede til Kvindernes Hjertesuk og Skriftemaal, ydede dem Trøst, eller gav dem kloge Raad i Forlegenheder. Endelig var i Kirken den uklare Andagt under Messen og de melodiske Hymner bleven afløst af Aarvaagenhed under de lutherske Prædikeres forstaaelige Tale og strenge Formaninger; de mange Altarlys med deres blændende Glands foran de juvelsmykkede Helgenbilleder og Monstrantser slukkede,

og i Stedet for Chorsangernes fuldendte musikalske Ydelser, var traadt Menighedens skurrende Sang.

Høiligt vilde det forarget Thøger Løvenbalk, Jørgen Sadolin og Jakob Skjønning, disse den lutherske Læres djærve Forkjæmpere, som nu gik sammen op ad Graabrødre Kirkestræde, havde de denne Morgenstund og ved mangen anden Leilighed kunnet læse i nogle af deres Sognebørns Hjerter. Dog, hvad det Ydre angik, da var der Intet at dadle; thi Rosenkrandsene vare aldeles banlyste, og de frave Prædikere bleve hilste af Alle med den største Ærefrygt.

Torvet var allerede længe før Tiden opfyldt af Byens Borgere, og de fleste af dem havde ganske Udseende af det, de vare, modige, selvstændige, nidkjære Mænd. Visselig vilde ellers heller ikke Hans Tausens Sandhedsord vundet Indgang i deres Sjæle og givet dem Mod til at byde den mægtige Viborg Bisp Braadden, saa de mødte bevæbnede med Sværd og Øxer ved Graabrødre Kirke for at værne om Prædikerens Forkyndelse af det rene Evangelium.

Næst Forhøiningen, hvor Kongen skulde fremtræde, havde Borgermesteren, Morten Hegelund, taget Plads, han, som ved sin Anseelse havde været den lutherske Læres stærkeste verdslige Støtte i Viborg. Der stod ogsaa Raadmændene, hvoriblandt Peder Trane og Kanniferen Hr. Jakob, Magister Jens og Hr. Christen Stub, alle Mænd, der havde støttet den nye Lære. Til dem sluttede sig Thøger og hans Medbrødre med glade Morgenhilsener; men deres muntre Miner formørkedes saare, da de saae den forhadte Bisp Jørgen Friis, indfinde sig med et anseeligt Følge af papistiske Geist-

lige og væbnede Svende. Disse banede ham Vei gjennem Mængden, og han indtog uden Betænkning den fornemste Plads, der ogsaa lovligt tilkom ham. Borgerne knurrede; men da Bispen havde været med til at udvælge Kongen, kunde det jo heller ikke formenes ham at overvære Hyldingen, og taalte Kongen ham endnu, da maatte Borgerne ogsaa finde sig i hans forhadte Nærværelse. De følte sig imidlertid forvissede om, at naar Kong Christiern først sad fast i Sædet, da vilde de hovmodige Kirkefyrsters Tid være omme, og i denne Forventning skuffede de sig heller ikke.

Da Tiden til Kongens Ankomst nærmede sig, ryddede Bysvendene med deres Piker en Vei op til Forhøiningen, ad hvilken hans Naade uhindret kunde begive sig til sit Sæde. I den yderste Række af Mængden, lige bag Bysvendene, havde Knud taget Plads; og her overraskedes han ved for første Gang denne Dag at blive tiltalt ved Navn og venligt hilset. Det var en vel næret og godt klædt Borger med en skjøn ung Pige under Armen, der saa uventet og med al Høviskhed henvendte sig til ham; og idet han gjenkjendte den vel agtede og rige Viintapper Jokum Pryds og hans skjelmske, fortøiede Datter Barbara, dukkede en smuk og munter Barndomserindring op hos ham. Hans Fader pleiede i fordums Dage at tage ind hos Jokum, der holdt et godt Herberge, og Knud mindedes den sidste Gang for nogle Aar siden, da han var der, at have havt mange Løier for med Barbara og leget Skjul og Tagfat med hende mellem de tomme Tønder, der henlaae i Herbergets Gaard. Dengang vare de begge Børn, skjøndt den voxne Alder nær; men nu

var hun en voxen Jomfru med rødmende Kind, og af hendes Tale mærkede Knud, at medens hun forlængst havde været ude af hans Tanke, saa havde hendes Hjerte trofast bevaret Erindringen om ham.

Saa venneløst og uden Glæde var Knuds Liv for Tiden, at Jokum Viintappers velvillige Ord faldt som Dug paa hans Hjerte, og Barbaras milde Blikke og skjelmske Smiil adspredte Mørket i hans Sjæl. Det var saare langt fra, at Erindringen om Ide Nielsdatter hindrede ham i at fryde sig ved den Solstraale, der faldt paa hans Vei. Hans Stemning mod Ide var tvertimod for Øieblikket bitter. Hun sad nu paa Holmgaard hos Laurids og Anna, medens Christoffer Kruse færdedes i Leding. Vingegaard var jo nu kun en Brandtomt, og Christoffers Hustru, Børnene og Oldemoder vare Alle tyede til Holmgaard, hvor de havde fundet en gjestmild Modtagelse. Derhen havde Knud sendt Bud og Brev; men Ides Svar viste, efter Knuds Formening, at der maatte være foregaaet en Forandring med hendes Sindelag; thi omendskjøndt hun ikke aabenlyst brød med ham, saa indeholdt hendes Brev dog kun saare Lidet om Kjærlighed, men desto flere Bebreidelser, fordi han havde fældet Thomas Kruse.

Knud fordybede sig nu ganske i Samtale med Barbara Jokumsdatter og mærkede neppe, hvad der foregik omkring ham, førend Hans Naade med hele sit store Følge af Rigens Raader og andre gode Mænd, som Alle vare stegne af Hesten ved Torvets Indgang, med stor Pomp gik lige forbi ham. Da saae Knud for første Gang Kong Christiern den Tredie,

og han stræbte at læse i Kongens Aasyn, hvad for Mand han monne være. Med kongelig Anstand skred han forbi i sin sorte Fløiels Kappe, med en gylden Kjede paa Brystet, den flade Baret med den hvide Fjeder paa det brune Haar og den venstre Haand hvilende paa det gyldne, juvelsmykkede Sværdfæste. Hans Aasyn var alvorsfuldt, og i hans Blik afspeilede sig Retsind og en stærk Villie. Dog veg denne Strenghed i Udtrykket, naar han smilte og med venlig Nedladenhed hilste til baade Sider.

I hans Følge gik mange af Rigets bedste og meest ansete Mænd og iblandt dem to af den endnu vaklende Thrones fasteste Støtter, Rigens Hofmester Hr. Mogens Gjøe og Hr. Johan Rantzov, maaskee sin Tids største Feltherre, som kun havde behøvet en større Skueplads for at vinde europæisk Berømmelse; dog manglede ved denne Leilighed den tredie, Danmarks Bovehals, Peder Skram, sin Tids mest udmærkede Søkriger, og hvad der vil sige endnu mere, den meest retskafne og uegennyttige af Aarhundredets gode Mænd. Endelig var der en stor Skare Adelsmænd, og blandt dem blev Knud vaer sin argeste Fjende, Erik Skram. Hvor han hadede det rynkede Aasyn og det snu Blik! Uvilkaarligt gjorde han et Skridt fremad, men strax følte han Bysvendens Pike mod sit Bryst, og da han satte sig til Modværge, vilde der opstaaet Tumult, havde ikke Jokum Viintapper lagt sig imellem og formildet den vrede Byfredens Vogter.

Kort efter foregik Hyldingen paa sædvanlig Viis. De tilstedeværende Udsendinge fra de tre Stænder i

Jylland svore den udvalgte Konge Troskabseden, og Rigens Hofmester forelæste paa Kongens Vegne et aabent Brev, i hvilket der tilsagdes Stænderne Bevarelsen af deres gamle Privilegier, som de havde havt fra Arilds Tid. Derefter fremtraadte Kongen selv og blev hilset med høie Jubelraab. Han talte Mængden korteligt til, takkede Stændernes Udsendinge for den Troskab, de havde tilsagt ham og lovede at blive Folket en mild, retfærdig og trofast Herre. Sluttelig anbefalede han dem Bestandighed i de vanskelige Tider og Villighed til at bære de tunge Byrder, hvilke Rigets Trængsel paalagde Alle, Høie, som Lave og endte med at nedbede Herrens Velsignelse over Land og Folk.

Under gjentagne Jubelraab steg Kongen ned ad Forhøiningen og gik samme Vei tilbage, men nu med et end større Følge; thi flere ansete Borgere og Geistlige vare blevne indbudne til hans Bord, og da Maaltidet skulde holdes strax efter Hyldingen, begave de sig nu med det øvrige Følge til Kongeslottet paa Borrevold.

Knud saae Kongen komme og overlagde, om ikke Øieblikket nu var for ham til at træde frem og tale sin Sag. Han havde nemlig opgivet sit oprindelige Forsæt, at gaae den sædvanlige Vei, som vilde været en af de følgende Dage at fremtræde paa Tinge med sin Fordring og sin Klage. Ved Hove fandtes Ingen, hos hvem han turde vente Beskyttelse, Erik Skram og Maren vare saare vel sete der og Slægten Skram i det Hele taget i stor Gunst. Knud mente da, at han snarest vilde naae Maalet, naar han traadte dristigt frem og i Folkets Paahør stemplede Erik Skram som

en Ransmand og Skalk. Det var forvovent, men ikke ilde udtænkt; thi en slig kjæk Appel til Kongens Retfærdighedsfølelse vilde maaskee ikke forblevet ganske uden Frugt, og det var Kongens Hjerte, han maatte vinde; Beviisligheder havde han ingen af. Dog, hvad Knud i sin Ubesindighed havde foresat sig, det mislykkedes ganske i Udførelsen.

Bysvenden, som stod foran ham, havde nemlig endnu Mistillid til ham og betragtede ham som en urolig og ildesindet Person; kunde han ikke være en Stimand, leiet af Papisterne til at overfalde og myrde Kongen? Da nu Kongen atter nærmede sig, holdt Bysvenden Øie med Knud, og ikke saa snart gjorde Knud Mine til at bryde igjennem Rækkerne, før han atter havde Bysvendens Pike for sit Bryst, og da han vilde støde den til Side for at bane sig Vei, sprang et Par af de hosstaaende Svende til, og der opstod en Tumult, som endte med, at Knud under høie Raab af Overmagten blev trængt tilbage.

Trods sin Ophidselse og Forvirringen omkring ham havde Knud dog Blikket heftet paa Kongen og hans Omgivelser; og hvad han der blev vaer, underrettede ham, ligesaagodt som Ord, om hans Sags Haabløshed. Erik Skram havde nemlig faaet Øie paa ham og aabenbart gjenkjendt ham. Knud saae, at han hastigt traadte hen til Kongen, blottede ærbødigt sit Hoved og hviskede Hans Naade nogle Ord i Øret. Kong Christiern standsede, saae strengt og forskende paa Knud, løftede, ligesom af Medynk, paa Skuldrene og gik saa videre. Knud fik altsaa dog et Blik af Kongen, men det var et hvast.

Nu var Kongen borte og Alt forbi; men som Knud stod der, blussende af Forbittrelse, fornam han et Slag paa sin Skulder, og da han saae sig om, stod hans Frænde Thøger for ham.

„I Herrens Navn, Knud!“ sagde han, „er det Dig, og skulle vi mødes saa? Hvad har Du fore, at Du vækker Tumult paa Hans Naades Vei hans Hyldingsdag?“

„Godt at see Eders Aasyn, Thøger,“ svarede Knud i stor Sindsbevægelse; „jeg fornemmer dog nu, at een Frænde kjendes ved min Faders Søn.“

„Hvor lider Du, Knud, og hvor færdes Din Moder og Søster?“

„De sidde luunt i Vissing Kloster, bede deres Ave og synge Vigilier, for at frie Faders Sjæl af Skjærsildens Pine, alt medens Sortebroder Vigand er hos og lægger Ved til Helvedes Ild, at Vigilierne faae lyde des stærkere.

„Gud naade de arme Kvinder! og Du?“

„Ikke har jeg blivende Sted, færdes snart hist, snart her; til somme Tider ligger jeg i Skove og Skjul, til andre har jeg Tag over Hovedet, men ikke mit eget, al den Stund der paa Tjele sidder en Røver og Tyv; ikke vil jeg hvile, før jeg faaer ham røget ud af Reden.“

„Vaer Din Mund!“ sagde Thøger og saae sig om. „Jeg veed mere om den Sag, end Du tænker; dog er ikke her Sted eller Tid at tale derom. Idag har jeg Forhindring, da jeg skal til Hans Naades Bord; men kom til mig i Korsbrødregaard imorgen

Klokken syv slet, da ville vi tale et Alvors Ord med hinanden."

Knud trykkede sin Frændes Haand og lovede at give Møde, hvorefter de skiltes; men da han derpaa gik for at søge ud af Byen til sit Herberge og see til sin Hest, blev han Jokum Viintapper vaer, som med sin Datter stod tøvende paa Hjørnet af Torvet og Sanct Mogens Gade. Barbara saae idelig hen til ham og hviskede til sin Fader, indtil denne gik Knud imøde, hilste ham og sagde:

„Herren være med Eder, Knud Mogensen, skilles her vore Veie! Skulde I dog tvert derimod være til Sinds at gjøre os Følgeskab og træde over min Dørtærskel, den I veed er ikke langt herfra, da vilde det være mit ringe Huus en Ære og forvolde mig og min Datter stor Glæde."

„I have Tak, Jokum!" svarede Knud venligt; „men min Hest er opstaldet hos Morten uden Sancte Mogens Port."

„Ei!" sagde Jokum, „derfor veed jeg let Raad. Om I det begjærer, da skal min Staldbreng snarest hente Eders Ganger og Reisetøi. Eders Fader, hvis Sjæl Gud naade! undte mig i sin Tid god Søgning; I forunde mig nu at beværte Eder til Gjengjæld som en ret Gjest uden Vederlag."

Barbara stod forventningsfuld paa Gadehjørnet; hendes varme Blik og blussende Kinder bad endnu mere indtrængende, end Faderens Ord, og Knud tog da med Tak imod det gjestevenlige Tilbud. Snart var han hos Jokum Viintappers og saae sig bænket i hans Dagligværelse, et hyggeligt og luunt Kammer,

som laa bag Gjestestuen og var en Helligdom, i hvilken hans betalende Gjester kun sjelden fik Held til at trænge ind.

Jokum gik ud og ind for at passe sin Dont, men Barbara forblev hos Knud, betjente ham ved Maaltidet og kredentsede hans Bæger. Bakker var hun at see til i sit brogede Skjørt, med det blaa Klædes Livstykke snørt om den smalle Midie, den hvide Brystdug over den svulmende Barm og den fine Pibekrave om den sneehvide Hals. Hendes rige, brune Haarfletninger med ibundne røde Silkebaand vare ordnede med Fiffighed og Smag, hendes Bevægelser vare yndefulde og hendes Væsen tækkeligt. Som en Kjøbstadsjomfru, hvis Fader holdt Viinskjenk og Herberge, havde hun vistnok erhvervet sig en vis Utvungenhed og Frihed i sin Maade at være paa, men dog var hendes Væsen fuldkommen sømmeligt. Det vilde harmet Ide Nielsdatter, som nu gik bleg og sorgfuld paa Holmgaard, havde hun kunnet see ind ad Glarruden til Knud og iagttage, hvor vel han befandt sig i den skjønne Barbaras Selskab; hun vilde snart tydet Barbaras Blikke paa den rette Maade og skjønnet, at Knud var i Fare.

„Ei, Barbara!" udbrød han muntert og drak sin skjønne Selskaberinde til, „I er jo nu vorden en astadig Jomfru med høviske Lader og er ikke længer den Vildkat, som da vi legede Skjul i Viintønderne.

„Aar give Forstand," svarede Barbara rødmende, „dog til de Færreste et gladere Sind."

„Da seer ikke I tungsindet ud," mente Knud,

„snarest som kunde I, bød jeg Eder op dertil, lade den Leg gaae an paany.“

„Ha, ha!“ loe Barbara; „lysteligt nok kunde det være, men dog lidt ubekvemt nu og kunde skade mit gode Navn og Rygte.“

Knud loe med, men snart blev Samtalen mere alvorlig og fortrolig, idetmindste fra Barbaras Side, idet hun fortalte om sin Ungdoms Hændelser siden deres sidste Møde. Knud hørte paa den smukke og livlige Fortællerske med Glæde, men gjorde ikke Gjengjeld og betroede hende Intet om hans egen Stilling, hvilken han mente hævet over hendes. Det var ham slet ikke paafaldende, at Barbara ikke frittede ham ud, eller at hendes Fader, som nu kom med en Kande kostelig Rhinskviin og en Stund holdt Knud med Selskab, ikke viste det ringeste Tegn til Nysgjerrighed. Det anede kun lidet Knud, at de Begge vidste noie Besked om hans Kaar, og at Barbara med Kjærlighedens hele Egoisme følte sit Hjerte banke forhaabningsfuldt ved Tanken om hans mislige Stilling. Som Hr. Mogens Løvenbalks ægte fødte Søn og Herre til Tjele vilde Knud visselig staaet høit over Barbara Jockumsdatter; men mon hun ikke turde hæve sine Øine til en adelig Vanbyrding, fordreven fra Gaard og Gods? Rigtignok var Knud ikke uformuende, snarest velstaaende, men Jockum havde kun eet Barn og evnede at give sin Datter en anseelig Medgift. Ak, stakkels Barbara kjendte kun lidet den haardhjertede Yngling, hun ødslede sine Smiil og ømme Blikke paa! Adelsmanden var ham i Kjødet baaren, som i Klæderne skaaren; til at gjenvinde den tabte Ære, dertil stod

hans Hu, og hellere vilde han døe, end foretage sig Noget, der kunde stemple ham som Vanbyrding; kun skjulte Slægtstoltheden sig bag hans jevne Væsen, naar han var i godt Lune.

Knud gik seent til Sengs og hvilede blødt paa Herbergets bedste Bolstre, over hvilke Barbara med egen Haand havde bredet de fineste med Kniplinger kantede Lagener. Han var lidt tung i Hovedet af den megen Rhinskviin; Jokum Viintappers stærke Røst og de blidere Toner af Barbaras vellydende Stemme gjenløde en Stund i hans Øren. Han tænkte uklart over denne Dags Hændelser og forundrede sig over den ærlige Viintappers Taknemmelighed, en sjelden Dyd i denne Verden; men han mindedes tillige, at han tilsidst havde spøget vel dristigt med den smukke Barbara og ranet et Kys fra hende. Han saae da Ide i Aanden for sig med et strengt bebreidende Blik og angrede sin Brøde; hvad var den lille Kjøbstadjomfru for ham imod den skjønne, fribaarne, høisindede Ide Nielsdatter! Derudover var dog hans Erkjendelse ikke meget klar; thi uagtet det dristige Ridt til Hyldingen kun havde beredet ham en Ydmygelse, havde han endnu den samme levende Følelse af sin egen Kraft og sit høie Mod, begreb ikke ret Forholdenes Overmagt og sov ind med den Beslutning ikke at bøie sig, men fremdeles kjæmpe med sin onde Skjebne.

Andet Kapitel.

I Korsbrødregaard.

Johanniter-Klostret, ogsaa kaldet Korsbrødregaard, laae i Sanct Ib Gade, ikke langt fra Porten af samme Navn. Det var en anseelig Bygning, som bestod af fire sammenbyggede Længder og havde en skjøn, hvælvet Kirke med et fiirsindstyve Alen høit Taarn. En stor og vel dyrket Have strakte sig fra Klostret lige ned til Søen.

I dette skjønne Kloster, af hvilket der nu ikke er Andet tilbage, end Spor af Fundamentet, som er fundet ved Udgravning, havde Johanniter-Ordenen i henved fire hundrede Aar havt sit Paulun. Ordenens Formaal var oprindelig det hellige Lands Gjenerobring, eller at indsamle Bidrag dertil og at pleie Syge. Den var helliget til Johannes den Døber og havde af ham sit Navn; men da Duen, den Helligaands Symbolum, er en Erindring om Døberen, og Billedet af den hørte til Ordenens Insignier, benævnedes Ordenens Medlemmer ogsaa Duebrødre, men dog hyppigst Korsbrødre, fordi de som Korsfarere bare et ottekantet hvidt Kors paa deres sorte Ordenskapper.

I Klostret var et lidet Hospital, hvor Munkene ydede Syge Pleie, men Gudstjenesten holdtes tillige ved Magt med Sang og Messe i Kirken, mens nu og da Ordenens viede Præster prædikede paa papistisk Viis.

I dette Kloster havde Thøger Løvenbalk været optaget fra sin Ungdom, først som Ungbroder, senere som Munk og viet Præst, og herhen blev, som bekjendt, i Aaret 1525 Hans Tausen sendt fra Antvorskov Johanniter-Kloster, for der at omvendes fra sine kjætterske Anskuelser. Peder Jensen, en klarhovedet og vel oplært Munk, var dengang Commendator og Prior for Korsbrødregaarden i Viborg, og til hans Omhu betroedes den unge, begavede Munk, der havde begyndt sin Bane som en ivrig Papist og lidenskabeligt elsket Klosterlivet, men som ikke havde formaaet at modstaae Morten Luthers mægtige Veltalenhed. Han var nemlig paa Klostrets Bekostning bleven sendt til Tydskland, for at uddanne sig ved dette Lands berømte Universiteter, men havde, utilfredsstillet ved de spidsfindige kirkelige Lærdomme, som der foredroges, tvertimod sine Foresattes strenge Forbud, begivet sig til Wittenberg og der hørt Luther.

Dette Besøg blev afgjørende for Hans Tausen selv og for hans Fædreneland, hvis Luther han var udseet til at blive. Hverken de strenge, klosterlige Bodsstraffe, han maatte udstaae paa Antvorskov, eller nu Prior Peders Formaninger og Trudsler formaaede at kue ham. I Samtaler med sine Ordensbrødre og fra Prædikestolen udtordnede han sin Fordømmelse af Katholikernes Værkhellighed, eller uchristelige Retfærdiggjørelse af Gjerninger, saa det endte med, at han blev

kastet i Klostrets Fængsel. Dog, selv fra Fængslets Gitter forkyndte han med urokkeligt Heltemod den store Sandhed — Retfærdiggjørelse af Troen; men i saa lange Tider havde nu denne Evangeliets Kjerne og Frelsens sande Klenodie været formørket af menneskelige Paafund, at Ordet i Priorens og Munkenes Øren lød som Gudsbespottelse. Efter en treaarig forgjeves Strid med denne stærke Aandens Kjæmpe udstødte den forbittrede Prior Hans Tausen af Klostret, og denne kastede da sin superpellicum eller Ordensdragt og stadfæstede derved sit endelige Brud med Katholicismen.

Han forlod dog ikke Klostret ganske alene. En Ordensbroder — kun een — var bleven vundet ved hans Forkyndelse, brød med de gamle Vildfarelser og blev udstødt af Klostret med Hans Tausen. Denne Ene var Broder Thøger, som nu blev Tausens tro Støtte i Reformationens første bevægede Dage, delte Farer og Anstrengelser med ham og prædikede, som han, for de Viborg Borgere. Han fulgte Tausen til Kjøbenhavn, men vendte dog snart tilbage igjen til Viborg, hvor han siden med Sadolin og Skjønning byggede videre paa den af Tausen lagte Grundvold. Det blev senere hans Lod at ansættes som luthersk Prædiker ved Dominikaner-Kirken, nu Søndersogns-Kirken, i hvilken Stilling han forblev til sin Død; og den liden Søn Peder, der allerede var ham født, skulde i Fremtiden bestige Viborg Bispestol som den tredie lutherske Biskop; men for Tiden vare Familiens Vilkaar usikkre; Thøger og hans Hustru levede af Bor-

gernes frivillige Gaver, og de indkom i disse trange Tider kun sparsomt.

Dog havde han erhvervet sig en Fribolig og det i selve Korsbrødregaarden, fra hvilken han i sin Tid var bleven uddrevet. Prioren og de fleste Munke havde nemlig under det lutherske Røre, af Frygt for Borgernes Voldsomhed, forladt Klosteret og vare siden ikke vendte tilbage. Hospitalet stod tomt, og i det øde Kloster var kun forblevet nogle faa Munke, gamle Mænd, der ikke kunde løsrive sig fra det Sted, hvor de havde tilbragt næsten hele deres Liv, som udenfor Klostret hverken havde Frænder eller Venner mere og ikke vare i Stand til at ernære sig selv. De levede nu af Almisser, thi med Priorens Flugt var al anden Indtægt ophørt at indflyde.

For disse den synkende Kirkes Veteraner var det en stor Velgjerning, at Thøger flyttede ind. Som fordums Korsbroder mentes han at have et Slags Ret dertil, og der var i disse Ufredens Tider ikke taget nogen endelig Bestemmelse med Klosteret, som først senere med sine ikke store Eiendomme blev et verdsligt Lehn.

Thøger indrettede sig altsaa saa hyggeligt, som muligt, i en Krog af den øde, rummelige Bygning, prædikede nu og da for sine Tilhængere, og de gamle Munke fandt Ly og Tilhold ved hans Arne.

Forunderligt var det Syn, de tilbageblevne Korsbrødre-Munke nu maatte see — en Vugge med et Barn i en Kloster-Celle! I Begyndelsen forargedes de derover og skyede den til Barnekammer omdannede Celle; ikke engang Barnets Fader selv formaaede i

Begyndelsen ganske at værge sig mod denne Folelse; det blev ham en Anfegtelse at see en Vugge gaae og høre Vuggeviser paa det Sted, hvor forhen kun lød Bønner og angerfulde Sukke, og hvor han selv havde levet i asketisk Strenghed. Han kom ikke saa let over dette Bjerg, Bruddet paa den hellige Ed, ved hvilken han havde afsvoret Ægteskabet og Livets naturlige Glæder, og da hans Hustru havde været Nonne, var Edsbruddet dobbelt. Dog gav Moderkjærligheden efterhaanden Hustruen stedse større Klarhed og Styrke, hun fik lettere Bugt med Anfegtelserne, end hendes Huusbonde og vandt mangen Seier over ham i de aandelige Tvekampe, de udfegtede i al Kjærlighed med hinanden under fire Øine.

Mild, fredsæl og forstandig, som Anna Pedersdatter var, lykkedes det hende ogsaa at forsone de gamle Munke med det uskyldige Barn, og det varede ikke længe, inden det kom, som af sig selv, at en af disse affældige og af Tidens Modgang bøiede Oldinge vænnede sig til at forrette Barnepige-Tjeneste; thi Anna turde ikke tænke paa den Overdaadighed at holde Tyende. Den lille vordende lutherske Bisp havde den sjeldne Skjebne at blive vugget i Søvn af kronragede Munke. Høist pudsigt var det at see de Gamle spøge med Barnet, naar det vaagnede, og strax efter gribe Rosenkrandsen for at afbede den Synd, at have kjærtegnet et Barn, der var avlet i Forbandelse, af en meensvoren Munk og Nonne. Det gik da saa, ved Samlivet med Thøger, Anna og det lidet Barn, at Rosenkrandsen stedse fik længere Hvile, og de angerfulde Bønner stedse bleve sjeldnere.

Tirsdagen efter Midfaste-Søndag om Morgenen var Sagernes Stilling i Korsbrødregaard netop, som ovenfor beskreven. Thøger og hans Hustru havde holdt deres Morgenandagt og sade nu ved deres Davre, af hvilken de gamle Korsbrødre, Kjeld og Søren, fik deres Part, medens Broder Martin vuggede lille Peder Thøgersen, med sikker Udsigt til at faae sin Madlyst stillet, naar de Andre havde spiist. Fredeligt sade de tilsammen, Papismens troe Tilhængere, der vare for gamle og sløve til at kunne bryde med deres Fortid og den Frafaldne, hvis forunderlige Lod det var blevet at bekjæmpe den Lære, han lige indtil sin Manddomsalder havde vedkjendt sig og forsvaret. Intet Ord blev fra nogen af Siderne talt, som kunde saare Modparten; thi Thøger, som fra Prædikestolen udslyngede fnysende Vredesord mod Papisterne, øvede i sit eget Hjem christelig Tolerance. Dette Træk var fælleds for de danske Reformatorer; de vare strenge og polemiske i deres Forkyndelse for at trænge igjennem med den, men milde i deres Sæder og i personligt Samkvem.

Som de vare midt i Maaltidet, hørte de Portklokken ringe; kort efter lød baade slæbende og faste Fodtrin i Cellegangen, og den gamle Guardian, Broder Povel, aabnede Døren for Knud Mogensen, der studsede lidet ved den eiendommelige Familie-Scene, han pludselig fik Øie paa. De Andre grebes af en lignende Overraskelse ved at see ham, saa stærk en Modsætning dannede hans friske, ungdommelige Aasyn, hans smukke, klædelige Dragt og hans statelige Holdning til denne Gruppe gamle, krogryggede Munke i

luvslidte Kutter, Thøger i sin grove, daglige Dragt og Anna i sin tarvelige sorte Klædning og med det hvide Liin tæt sluttet om sit Aasyn, uden mindste Prydelse, streng og ærbar i sit Ydre. Cellens nøgne Vægge, det plumpe Bohave, det tarvelige Maaltid og den gamle Munk, der sad ved Buggen og brummede en Buggevise, oplyste bedre, end mange Ord, Knud om Beskaffenheden af hans Frændes Kaar. Et Smiil foer over hans Læber, og Thøger blev det vaer, men vrededes ikke derover. Han saae paa Knud og tænkte, at hans unge Frænde var bleven en smuk ung Mand, og at hans Skjønhed var af den mandige Art, der i Særdeleshed tiltalte ham. Det Smiil mindede om hans fagre Søster; thi Knud havde, ligesom Margaret, arvet sin Moders smukt formede Mund, men den faste Hage, den brede Pande og Oinenes blaa Farve stemplede ham dog som en ægte Løvenbalk.

Thøger bød Knud velkommen med uskrømtet Hjertelighed, men dog med en Værdighed i sin Holdning, der ikke forfeilede sin Virkning; thi Knud rødmede over den Følelse af Ringeagt, der i det første Oieblik havde grebet ham.

„Vær hjertens velkommen som min Huusbonds Frænde," sagde Anna, der idag for første Gang saae Knud, „og har I ikke alt spiist Davre, da gjør vort Bord — ringe er det, i Sandhed — den Ære at tage Sæde og nyde en Skeefuld Grød."

Knud kom lige fra det overdaadige Maaltid, hvormed Barbara Jokumsdatter havde beværtet ham; men der var i Anna Pedersdatters Aasyn og Væsen saa megen Reenhed og Fredsælhed, at han ikke for=

maaede at sige Nei og muligviis krænke hende ved et Afslag. I denne nøgne Celle og ved dette simple Bord fandtes Noget, som savnedes der, hvor han kom fra; af Thøgers og hans Hustrus Væsen og Ord fornam Knud ligesom en Luftning fra en høiere og renere Verden, og han følte sig et Øieblik baade ydmyget og fængslet.

Da Maaltidet var til Ende, førte Thøger sin Gjest ind i sit Lønkammer, der var den samme Celle, han i sin Tid havde beboet som Ungbroder. Der fandtes intet andet Bohave i dette snevre Rum, end et Bord, bedækket med Bøger, en plump Stol og en Løibænk. Thøger bad Knud tage Sæde paa Bænken, selv satte han sig i Stolen, foldede sine Hænder og sagde:

„Her i denne Celle har jeg i min papistiske Udlændighedstid bedet mange brændende Bønner og fegtet med Djævelen, der i min Vildfarelse paaførte mig svare Anfegtelser, og har han vel ikke sluppet mig den Dag i Dag! Da var jeg en Afgudsdyrker, Knud, nu er jeg en Messedræber og af de værste, saasom jeg blev Førstegrøden af Herrens Udsæd her udi Viborrig ved Hans Tausen, min Mester og Lærer, hvem Gud signe! Jeg burde være stærk, Knud, og dog er jeg mangen Stund svag; thi det vil jeg tilstaae for Dig, at nu, da Herren i sin Naade har forundt mig jordisk Lykke, og mit Hjertes Vansmægten efter Kjærlighed er bleven mættet, nu tykkes det mig, at Djævelen er mig nær nok fra den anden Side, saa jeg nødes at stride haardelig, for ei at hildes ganske i jordiske Baand og vorde sløv i Herrens Tjeneste.

Knud kjendte vissselig ikke endnu til den Slags Anfegtelser; dog gav han et forstandigt Svar.

„Om jeg tør sige det," svarede han, „da tænker jeg, at Korsbroderen i Eder end ikke er ganske død, men lever op igjen hos disse gamle, topragede Munke og inden disse Klostermure. I Eders Sted vilde jeg snarest skifte Bolig."

„Saamænd!" sagde Thøger smilende. „Jeg valgte denne Bolig af Nød, og jeg har den for Intet; jeg faaer vel holde ud her til bedre Tider. Da Du sidst gjestede mig, var jeg Ungkarl og kunde nøies med et lidet Kammers hos Jokum Viintappers — retskaffens Mand, han! Han og hans skjønne Datter have ei forglemt Dig; de have flittigt spurgt til Dig."

„Jeg kommer saa lige fra Jokums," svarede Knud rødmende, „og har havt Herberge der denne Nat."

„Ei see!" udbrød Thøger, mens Knud sad og legede med sin befjedrede Hue. „Dog, nu til Dig og Din Velfærd, min Søn! Med Sorg fornam jeg i sin Tid Din Faders Død, og jeg har hørt en Fugl synge om de sære Hændelser, Du før og siden har maattet prøve, fornemmelig om den Spydskarl og Skalk, som udgav sig for Din Morbroder og lokkede Dig i Ledning, saa Du stod en kort Stund paa den forkerte Side; dog kan jeg trøste Dig med, at Din Fart til Aalborrig ikke er vorden almindelig kundbar, hvilket er en Lykke."

Knud fornam af denne Tale, at Thøger ikke var vidende om Drabet paa Thomas Kruse og følte sig

ikke fristet til at fortælle om denne skjebnesvangre Begivenhed, hvorfor han taug, mens Thøger vedblev:

„Jeg kan melde Dig, at hiin Landsknegt, hvis rette Navn er Johan Goerdes, det Du vel nu er vidende om, undslap fra Dræbningen i Aalborig og er nu i den Børglum Bisps, Stygc Krumpens Brød som hans Fodermarsk. To skjønne Skalke, Knud, have der fundet hinanden!"

„Ei!" udbrød Knud, „da kunde det lyste mig at gjeste den Bisp og ganske opgjøre mit Regnskab med den fule Landsknegt."

„Det lade Du helst blive og bed dertil, at Du og han ingensinde mødes tiere! Du sagde igaar, at Du havde ligget i Skove og Skjul — bliv mig ikke til en Løbeskytte, Knud!"

„Nu," svarede Knud forbeholdent, „en stor Part af Vinteren har jeg dvælet i Mariager hos Folmer Rud, der end maa holde Stuen og er lidende af sit Saar."

„Det glæder mig at fornemme," sagde Thøger, „bedre Selskabsbroder kan Du ikke finde; men nu tale vi om det, hvoraf Din Fremtids Lykke hænger! Hvor skikker sig Din Moder i den Tort, at hun nu staaer stemplet som Slegfredkvinde og deri, at Erik paa sin Hustrus Vegne har taget Tjele?"

„Utænkelig vel!" svarede Knud i stor Harme. „Min Ære veed jeg bjerget, siger hun, og Menneskenes Klaffer og Ondskab bekymrer mig kun lidet! Nu vil jeg ikkun have Ære for Gud, ende mit Liv som Lægsøster i dette Kloster og dyrke Herren, Guds Moder og alle Helgene til min sidste Stund."

„Hm!" udbrød Thøger; „og Din Søster?"

„Margaret," svarede Knud, „tænker som Moder, men troer ikke paa hendes Ære; hun mener sig at være et Slegfredbarn, og at for hende er kun det tilovers at skjule sig for Verden og give sig i Kloster. Broder Vigand bestyrker hende deri, Herren straffe ham derfor!"

„De Munkes og Nonners Ræveftreger begriber jeg heelt vel," sagde Thøger; „deres Fingre kløe efter Din Moders Mammon. Du er da vidende derom, at Din Fader har efterladt hende og Eder alt sit Løsøre, saa vel tyve tusinde Gyldens Værd?"

„Jeg er saa," svarede Knud. „Hans Thordsen har underrettet mig derom; thi Moder har gjort Ondt værre ved at udvælge ham, en ufrels Mand, til sin Lavværge. Dog, det vide I, Thøger, jeg tager ikke en Hvid deraf, al den Stund jeg derved tilstaaer at være en Slegfredsøn. Og har jeg min Moders Ære for kjær til at handle saa; selv er hun mig dertil dyrebar, handler hun end, som var hun fra Vid og Samling."

Thøger vilde nødig krænke Knud ved at udtale sin Mening om hans Moder og hendes Stilling, hvorfor han blot spurgte sin unge Frænde, hvad han nu agtede at foretage sig? Dog, Knud var lidet tilbøielig til at indvie Thøger i sine Planer, hvilke han følte vilde blive misbilligede, hvorfor han blot underrettede ham om Hensigten med hans Fart til Staden og nærmere forklarede ham, hvorledes hans Plan, at henvende sig til Kongen, for den Gang var mislykket. Thøger grundede nogle Øieblikke og sagde saa:

„Vilde Du blot forlige Dig med Din Skjebne, som den er! Det seer jeg grant, at Tjele for evigt er tabt for Dig; Du ødsle da ikke Tid og Penge paa at gjenvinde Dit Fædrenegods! Saa er Loven, Knud, at hvis Erik Skram, som nu har Gaarden inde, frier sig med tolv Mænds Ed, at han tog den med Rette, det han visselig, om fornødent, gjør, da vorder den ham tilkjendt, og til at vrie Loven, dertil fattes Dig mægtige og gunstige Patroner."

„Men mit gode, ærlige Navn og min Ære?" spurgte Knud, blussende af Harme.

„Nu, Knud," svarede Thøger velvilligt, „ikke laster jeg Din Høisindethed, den jeg heelt vel fatter. Dog høre Du nu mit Raad og siig saa ikke siden, at Du gik raadløs fra mig! Du tage uden Betænkning den Arv, der er Dig tilfalden, og see saa at tjene Dit Brød som en ærlig Mand! Du kan gaae i en bedre Mands Brød, og heller ikke er det utænkeligt, at Du kan vorde ansat i Kongens Tjeneste; thi hvad Æren anbelanger, da betænke Du, at tog end Din mægtige Frænde Dig Dit Fædrenegods fra, det er dog ikke saa klarlig beviist, at Du ikke skulde være en ægtefødt, fri Mand. Med Kløgt og Lempe kan Du bringe det vidt og tænkelig grunde en ny Slægt; ved Rettergang øder Du Dit Mammon, ved Vold styrter Du Dig i Fordærvelse."

Thøger havde der med Fremsynethed afmalet Knuds Fremtid omtrent, som den virkelig blev, da han havde udraset; men han var for Tiden ganske uimodtagelig for vise Raad, og det vilde vel ogsaa geraadet ham til liden Ære, om han saa let havde skikket sig i

sin haarde Skjebne. Han var jo end saa ung, hans Mod uboiet, hans Indsigt i denne Verdens Anliggender kun ringe. Lang og trang skulde den Vej blive, der nu i Thøgers Fremstilling tog sig saa magelig ud.

„Thøger," sagde han og blev saare bleg, „ikke seer I mine Kaar an fra den rette Side. I bør betænke, at som ufrels Mand kan jeg ingensinde eie fri Jord, og ægter jeg en fri Kvinde, da er det Ægteskabsbaand som ikke knyttet og hun i Verdens Øine ikkun min Selgfredkvinde. Saa vil da Forbandelsen følge mig Vanbyrding indtil den Dag, da min rette, ægte Fødsel vorder beviist."

„Saa dømmer Verdens Daarskab," svarede Thøger koldsindigt. „Dog, hvor staaer det skrevet, at Du just skal ægte en adelsbaaren Jomfru? Der findes og retskafne borgerlige, og en slig er min Hustru. Hvad tykkes Dig om Barbara Jokumsdatter? Nu, jeg gantes blot med Dig, men vide det skal Du dog, at hun er en dydig og rettroende Jomfru, vel en ærlig Mand værd."

Knud kjæmpede nogle Øjeblikke med sig selv, men besluttede sig dog endelig til i dette Punkt at vise sin Frænde fuld Fortrolighed. Han indviede ham da i sit Kjærlighedsforhold til Ide Nielsdatter, og da Thøger frittede ham skarpt ud, fik han ogsaa Kundskab om det blodige Møde med Thomas Kruse.

„Deus miserecorde tui!" udbrød Thøger og hævede de foldede Hænder, „saa har Du alt taget en Broders Liv, og der klæber Blod ved Dine unge Hænder!"

„Det Blod," svarede Knud roligt, „tynger ikke min Samvittighed; var han dog en ond Karl og min arge Fjende, det han udsagde med sit sidste Aandedræt."

„Og saa sendte Du ham ud af Verden at træde for Guds Domstol!" sagde Thøger harmfuld. „Du fældede ham ikke som Din Herres Fjende, hvo han nu var, men som Din egen, af Had og Hevn."

„Jeg fældede ham ikke lig en Stimand," svarede Knud med et mørkt Blik, „men i aaben, ærlig Kamp. Vi gik løs paa hinanden med gode Vaaben og ærlig Villie at gjøre vort Regnskab op; thi havde han skjeldt mig for en Vanbyrding og vilde dertil rane mig min Hjerteskjær fra."

„Og Hver," udbrød Thøger, „der falder Dig saa, skal smage Din Klinge, ei saa, Knud? Din Vei vil gaae over Lig, og den vil føre Dig til Galgen, hvor Din Krop vil dingle, mens Din Sjæl farer til Helvede."

„Nu tager I for haardt," svarede Knud urokket, „og som var jeg den eneste Manddraber i det ganske Land. I veed det heelt vel, at de gode Mænd ere snart talte, som ikke have en slig Skyld paa sig og siig mig da, om de ikke alle leve end og ved Mandebod og Gørsum *) tilkjøbte sig Fred og Slægtens Tilgivelse?"

„Dog ikke Gud Herrens!" udbrød Thøger og saae

---

*) Af det islandske Ord gör, heel, fuldkommen; en Overbod, som Drabsmanden af Hensyn til den Dræbtes Frænder og Slægtens Anseelse gav udover den ved Loven fastsatte, rette Mandebod for ganske at tilfredsstille dem.

opad; „ikkun oprigtig Anger og Tro til Forløsning ved Jesum Christum, hans Sonoffer, kan slette Synd ud. Dog, saa sløvet og vanvittig er Menneskeslægten, at de regne ikke en Sjæls Værd saa høit, som til en Hests halve Priis! *) Du betænke nu i hvert Fald Et, Knud, at saa gaaer det, fælder den ene fri Mand den anden; men, er nu end visselig fri og ufri lige eens og godt for Guds Domstol, i Dine Kaar, og da Du i de Flestes Öine er ufrels, da kan et Drab koste Dig Din Hals."

„En forsmædelig Død," svarede Knud koldsindigt, „vilde være pinefuld, dog paa ingen Viis Døden selv. At falde i aaben, ærlig Kamp, det tykkes mig til somme Tider at maatte være en Lyst, og gjerne drog jeg i Leding at lade mit Liv, turde jeg forvente at blive antaget som en god Mand, hvad dog nu ikke staaer til at haabe. Vaabnenes Gny er en skjøn Musik, og et raskt Stød frier en Mand fra lang Pine under Badskærens Hænder."

„Og hvad kommer saa derefter, Knud?"

„Ikke veed jeg det og stiller det trygt i Guds Haand!"

„Ak!" udbrød Thøger, „Du onde Menneskehjerte og Du lunkne Menneskesjæl! Skulde man, ved at høre Dig tale, tænke, at Christi Evangelium nu snart i syv Sekler er prædiket udi dette Land? Dog, Gud naade! den Prædiken var nu og i lange Tider derefter,

*) Paa en Tid, da en Hest kostede 160 Mark, var Mandeboden kun 54 Mark. Ansete Slægter fordrede dog indtil 1500 Mark for et Drab.

og en Pengegave i Munkens Sæk var Nok til at udslette grove Synder. Gud have Lov, nu stunder det mod Enden med denne Vankundighed! Nu prædikes det rene Evangelium og maa faae Bugt med denne Verdens Ondskab."

„Mig tykkes ganske det Modsatte," sagde Knud haardnakket; „ere ikke somme af de Lutheriske fule Bandskroppe og handle, som var Fanden og ikke Christus deres Gud? Hvad tænker I om vor Frænde, Geert Eriksen? Fandt I noget Sted værre Fyldehund og Slagsbroder?"

„Jeg seer, hvor det har sig med Dig, Knud!" sagde Thøger sørgmodigt. „Du har afkastet den gamle Klædning og ikke iført Dig den nye. Du lever uden Gud, og Æren er den flagrende Lygtemand, hvorefter Du styrer Din Kaas?"

„Saamænd," svarede Knud; „jeg hader de Munke og elsker ligefuldt ikke de Lutheriske. Lad baade Parter dyrke deres Gud, som de ville, alt imens jeg faaer oprettet min Ære og gjenvinder min Fædrenegaard; da faae vi siden see!"

Thøger saae harmfuldt op og vilde givet et heftigt Svar, men besindede sig og taug. Han saae paa den livskraftige, stolte unge Mand, der sad for ham, fuld af verdslig Tryghed, og hvis hele Tragten gik ud paa at gjenvinde timelig Ære og Fordeel, og han følte, at al Prædiken for Tiden kun vilde forhærde ham end mere. Dog vilde han end forsøge det med et Ord, som maatte røre ham ved det ømme Sted.

„Ide Nielsdatter, til hvem Din Hu staaer," sagde han, „er en god luthersk Jomfru, den ny Lære

hengiven og tro. Jeg vil bede dertil, at hun ikke falder i Dine Hænder, som er en ganske vantroende Mand. Det vide Du, Knud, at kom Du med hende til mig, ikke vilde jeg forene Eders Hænder for Guds Alter og begjærede Du af mig det hellige Sakramente, jeg vilde vise Dig af som en angerløs Synder."

„En Uværdig," svarede Knud og rynkede sine Bryn, „er jeg tænkelig ikke blot i Eders Øine, men og i Guds; dog mindes I det, jeg har ikke løiet, ei heller hyklet for Eder."

„Visselig ikke!" sagde Thøger mildere, „Du er en ærlig Sjæl, endskjøndt Du raver om i Vildfarelsens Mørke. Du faaer nu raade Dig selv; tænkelig bliver Du seende, har Du først rendt Panden mod Muren. Faderløs er Du nu, saa og næsten moderløs; Du mindes da, gaaer Verden Dig fremdeles imod, at Du i mig haver en velmenende Frænde, som dertil er en Guds Tjener, ringe nok for Sanden! dog mægtig at give Dig fuld Syndsforladelse; skulde Du nogen Tid vende om og føle Anger, da vend Dig trygt til mig!"

„Tak, som byder!" sagde Knud og reiste sig brat; dog vidnede hans Aasyn og Blik om nogen Sindsbevægelse, hvilken han betvang.

„Saa have Gud Dig imens," sagde Thøger hjerteligt, men sorgfuldt; „jeg skal mindes Dig i mine Bønner!"

Dermed skiltes de; men da Knud var sin Frænde af Syne, blev kun Braadden af de Alvorsord, denne havde talt, tilbage i hans Hjerte. Fornemmelig gjenlød de Ord i hans Øren: hvor staaer det skrevet, at Du juft skal ægte en adelsbaaren Jomfru? der findes og

retskafne borgerlige — hvad tykkes Dig om Barbara Jokumsdatter? De Ord tirrede Knud og drev ham til Handling; han vilde vise sin Frænde, at den Bøn, at Ide Nielsdatter ikke maatte falde i hans Hænder, skulde vorde bedet forgjeves.

Han gik skyndsomst til sit Herberge og lod sin Hest sadle. Hans gjestfri Vært bemærkede med Mishag hans forandrede Væsen og glædedes ikke meget ved hans høviske, men kolde Taksigelse for den nydte Gjestfrihed. Barbara bød ham Farvel med blege Kinder og et spørgende, sorgfuldt Blik. En halv Time efterat han havde forladt Korsbrødregaard, red han ud af Sanct Mogens Port og fulgte Aalborgveien, som maatte føre ham til Holmgaard.

Tredie Kapitel.

I Bjerregrav Mose.

Paa Holmgaard i Rindsherred sad Laurids Lunov med sin unge Hustru og hendes Slægt. Saae det end først ud, som skulde Anna Enevoldsdatter aldrig faae Held til at feire sit Hjemfærdsgilde og som Huusfrue paa Holmgaard fæste Nøgleknippet til sit Belte, det vendte sig dog saaledes, at hun drog derind, førende alle Sine med sig. Hun var glad ved dem Alle, ved Anna Seefeld, hendes Børn og Oldemoder, thi de oplivede hendes stille Hjem, og hendes Huusbond var just ingen Mester i at finde paa Tidkort; men hvad Ide Nielsdatter angik, da blev hun nu meest kun taalt; forskydes burde hun dog ikke, voldte hendes Nærværelse end ofte Ufred.

Næd havde Anna været i sin Tid ved den Tanke at drage herop og boe blandt de Rindherreds Knaber, der vare saa berygtede for deres Opsætsighed; dog, nu havde det taget en sørgelig Ende med dem. De kaldtes Knaber, det vil sige Riddersvende, fordi mange af dem stammede fra Adelsmænd, for hvem det var gaaet til Agters, eller som ved Ægteskab med ringe

og ufrie Kvinder havde sat Børn i Verden, der ikke bleve anerkjendte som hørende til Standen. Mange af disse halve Adelsmænd vare dog rige Selveierbønder, indtil de nu nylig ved at deeltage i Skipper Clements Opløb kom i Kongens Unaade. Kong Christierns Raadgivere grebe med Begjærlighed denne Leilighed til at kue Bonden og udvirkede en Beslutning, hvis Haardhed og Uretfærdighed aldrig kan forsvares; thi samtlige Herreders Almue, som havde hyldet Skipper Clement, blev, uden at skjelne mellem Skyldige og Uskyldige, dømte til at have Liv og Eiendom forbrudt. Nu blev vistnok ikke den ganske Befolkning dreven fra Huus og Hjem, en Grusomhed, hvortil den milde Konge aldrig vilde givet sit Minde; men Bønderne mistede i heldigste Fald deres Eiendomsret og bleve fra jordegne Bønder Kronens eller Adelens Fæstere; hvem det gik værre, maatte give saa store Bøder, at de forarmedes derved, og nogle mistede ganske deres Eiendom, naar de ikke formaaede at indløse den med dens fulde Værdi. Vistnok var Forbittrelsen over denne Haardhed, der for en stor Deel maa skrives paa Kongens gridske og hevngjerrige adelige Raadgiveres Regning, saa stor, at Bønderne hist og her satte sig til Modværge, og sikkert vilde de Undertrykte ved det første Nederlag, der var ramt Kong Christiern, anden Gang reist sig; men hans Vaaben havde fra nu af saa seierrig Fremgang, at der ikke mere var at tænke paa Modstand.

De mandhaftige og stolte Rindherreds Knaber vare da knækkede for stedse, og der var tyst og fredeligt nok i deres Egn. Gyldne Tider var det for Adelen,

som nu paa den underkuede Bondes Bekostning formerede sit Gods, og heller ikke Laurids Lunov undlod at drage sig Tidsomstændighederne til Nytte; men han hørte dog til de Adelsmænd, der foer lempeligst frem og ikke trykkede Bonden til Jorden. Faatalende og sær, men god i Gjerningen, var han vel lidt af alle sine Undergivne. Krigslysten var til hans Hustrus Beroligelse ganske forgaaet ham, efterat han havde været med at berende Aalborg, hvor Bondehæren blev ganske tilintetgjort. Han stak derefter Sværdet i Skeden, drog til sit Hjem og benyttede sig af sin Stands Privilegium, at bøde med Pungen og stille rustede Karle til Rigets Forsvar. Jylland var egentlig for ham Danmarks Rige, og kun lidet bekymrede han sig om Resten.

Samme Dags Aften, som Knud om Morgenen var redet fra Viborg, vare de Alle forsamlede i Dagligværelset paa Holmgaard. Det var Skumring og Ilden knittrede i Steenovnen. Gamle Gidsel Podebusk, hvis Livstraad var saa seig, sad her, som forhen paa Vingegaard, i Ovnkrogen og slumrede med sin Rosenkrands i Haanden; hun trængte vissèlig ikke til en Søvnepryn, eller noget andet Tryllemiddel for at sove. Huusmoderen sad ved Vinduet paa sin Sømmestol og gjorde nogle Sting ved det svindende Dagslys, og Anna Seefeld sad hos med sin snurrende Rok. Laurids selv laae, saa lang han var, paa en Løibænk og kjærtegnede sin store Mynde, der stak sin Snude ind i hans Vams, og Ide laae paa Fodtæppet ved Ovnen og stirrede ind i Ilden.

Det røde Flammeskjær gav hendes Aasyn en friskere Farve, end det ellers nu havde. Ingensinde havde hun været mere fager at see til, end i dette Øieblik, da hun, liggende paa sine Knæe og med Hænderne foldede i sit Skjød, sørgmodigt stirrede ind i det blussende Baal. Hun var bleven lidt mere mager og havde voxet sig rankere, hvilket var en Vinding; thi den hvide Arm og den svulmende Barm var fuld og rund nok endda, medens hendes Ansigtstræk vare blevne finere. Der var mere Sjæl i hendes Blik; men selv nu, da en Alvorssky laae paa hendes hvide Pande, saaes et Træk om hendes friske Læber, der mindede om, at de vare skabte til Smiil.

Som hun stirrede ind i Ilden, da saae hun et vildt Drømmesyn — Knud, der kjæmpede med Thomas og stødte sit Sværd i hans Bryst. Hun fornam et Glædesgys, og det raabte i hendes Sjæl: ha, Knud, det var vel gjort! Kun lidet anede det Knud, der i hendes Brev havde læst idel Fordømmelse, at det kjæmpede saa i hendes Bryst. Nu mindedes hun Christoffers dybe Harme, Annas bittre Taarer, Oldemoders skingrende Forbandelse over den skotske Kvindes Søn. Kunde Ide nu kjøbe sin Lykke for nogen ringere Priis, end med Tabet af sin Ære? Knud var fordreven fra Tjele, stod stemplet som en Slegfredsøn og havde besmittet sine Hænder med Blod — kunde hun nogen Tid ægte sin Frændes og Formynders Broders Drabsmand uden at følges af Slægtens Forbandelse og Verdens Foragt? Burde hun ikke udslette enhver Tanke om Knud af sin Sjæl og hans Navn af sit Hjerte? Hun spurgte sig selv, hvi hun ikke gjorde det, og af hvad Aarsag hun

elskede ham højere nu i hans Ulykkes og Skjændsels-dage, end nogen Tid forhen i Lykkens Solskin, og da han var uden Skyld? Derpaa kunde kun han give Svar, den Alvidende, Hjerters og Nyrers Kjender, han, som indskriver Navne der, knytter nogle Sjæle sammen, skiller andre ad, for at de efter hans vise og kjærlige Villie kunne gjennem Jordlivets Trængsler luttres til det evige Liv.

Saa dybt var Ide hensunken i Grublen, at hun tilsidst glemte baade Tid og Sted; men da følte hun pludselig en Haand paa sin Arm og foer sammen, greben af Skræk. Berørelsen var dog kun let, maaskee tilfældig, thi Gjerningsmanden var blot Jakob Smaa-dreng, der trængte sig noget uhøvisk frem for at lægge Ved til Ilden. Han var i Christoffer Kruses Brød og det eneste mandlige Thende, som var forbleven hos Kvinderne, da hans Herre drog i Leding. Ide havde kjendt ham fra Barnsbeen, hun havde stedse viist ham Godhed, og han var hende hengiven, ja maaskee den eneste tro Ven, hun havde paa Holmgaard.

Hun blev vaer, at hans Øine søgte hendes og greben af en Anelse om, at han muligviis havde Noget at meddele hende, som ikke var for Andres Øren, eller maaskee et Brev fra Knud at give hende, gav hun, idet hun flyttede sig til Side for at lade ham røgte Ovnen, nøie Agt paa hans Færd. Da han satte Ildrageren fra sig, kom hans Mund nær ved hendes Øre, og han hviskede:

„Knud venter i Bjerregrav Mose."

Ide, som havde reist sig halvt, sank atter ned paa Tæppet og blev dødelig bleg; dog fattede hun sig

hurtigt, reiste sig og gik roligt og sindigt ud af Stuen, som om Intet var paa Færde. —

Dagsskjæret var blegnet, men Maanen lyste, og Stjernerne tindrede i den klare Frostluft. Dyb Stilhed herskede omkring Holmgaard, hvis røde Mure kneiste paa Bakken, omgivne af høie Træer. Forgjeves øslede Maanen sit Sølvlys paa de mørke Mure, der forbleve mørke og skumle, og Nattevinden rystede Træernes nøgne Grene, saa de raslede, som om de skjelvede af Kulde eller Rædsel. Det var lyst ude paa Hedebankerne, og Liimfjordens Vande blinkede i det Fjerne, men i Bjerregrav Mose, tæt under Bakkeaasen, var der Skygge og Mørke.

Indhyllet i en Foerværks Kaabe og med Hætten over Hovedet ilede Ide, fulgt af Jakob Smaadreng, henad Stien, som førte ned til det Krat, der fra denne Side omgav Mosen. Da hun havde naaet Bakkeskrænten, standsede hun, stirrede ned og lyttede med bankende Hjerte; men der var Ingen at see og fuldkommen tyst. Da hørte hun en Hests Vrinsken bag Buskene og ilede nu ned ad Stien, idet Kaabehætten faldt tilbage, og hendes Haarfletninger lyste i Maaneskinnet. Som hun naaede Krattet, traadte en høi Mand frem og opfangede hende i sine Arme.

Det blev et langt Velkomstkys, Knud der tog, mens han efter saa lang og bitter en Skilsmisse trykkede sin Hjertenskjær til sit Bryst. Omsider rev hun sig løs og sagde med en Munterhed, der ellers var hende saa naturlig, men nu faldt tvungen:

„Knud dog! Neppelig fik jeg Tid at see, det

var Dig. Det kunde være timet mig at kysse en Fremmed."

Uagtet hun forsøgte at smile, skjelvede dog hendes Stemme, og hendes Dine vare fulde af Taarer. Knud lagde taus sin Haand paa hendes Skulder, vendte hende med Maanens Lys og saae hende ind i hendes blege Aasyn, mens hun stirrede paa hans brune og veirslagne Træk.

„Saa," sagde han, „nu kjende vi hinanden!" men heller ikke hans Røst havde den vante Sikkerhed.

„Dine Hænder ere kolde," sagde Ide og tog en af dem mellem sine varme og bløde.

„Nu fik jeg Fløielshandske paa!" sagde Knud og smilte. „Vi vandre nu lidet med hinanden her mellem Buskene," vedblev han og lagde sin Arm om hendes Midie; „see, her er Graamunk, som længes at see Dig og klappes af Dig; mange Mile bar han mig tro paa sin Ryg, i ondt og i godt Veir, siden vi skiltes."

„Du har døiet Ondt, Knud!" sagde Ide uden at agte paa Graamunk og brast i Graad; „føler Du Sult?"

Knud loe, saa Ide foer sammen.

„Du lille Taabe," sagde han, „mener Du mig at være slig Stakkarl?"

Saa gik de tause henad Grønningen; et blodigt Gjenfærd tyktes det Ide, gik ved deres Side.

„Ikkun af den Aarsag," sagde Knud omsider, „kommer jeg i Smug og ved Nattetide, for ikke at volde Dig Fortrædenhed."

„Du gjorde det for min Skyld, ei saa?" hviskede Ide.

„For hvis Skyld mon ellers?" spurgte Knud; „et trøgt Ridt herop i det Sand, og lang var Ventetiden her i Kjæret."

„Ikke mente jeg det," sagde Ide og gøs; „at Du dræbte Thomas, deri var jeg Aarsag?"

Det lettede Ides Hjerte, at hun havde faaet det sagt.

„Sandt nok," svarede Knud; „for Ide! det raabte jeg, da jeg stak min Klinge i hans Bryst; dog mener jeg saa, at var Du end ingensinde kommen mig for Øine, jeg vilde dog taget hans Liv, al den Stund han havde skjeldt mig for en Vanbyrding."

„Saa siger Du af Godhed for mig," svarede Ide; „jeg veed det, Knud, og tilstaaer, at jeg gjekkede Dig og handlede ilde mod Dig den sidste Tid, forinden Du drog af Tjele. Bitterligt har jeg angret det, og mange vaagne Nætter har det kostet mig! Troe mig nu, der var Had i mit Hjerte, selv mens jeg gantedes med Thomas; dog, jeg frygtede ham, fornemmelig for Din Skyld. Jeg har fornummet syndig Glæde ved at tænke derpaa, at Du vog ham, og dog, Knud, raaber det i min Sjæl: give Gud han end var over Jorden og i Live!"

„Da," sagde Knud, „vilde Du nu været hans Hustru."

„Paa ingen Viis, Knud, hellere død!"

„Nu, Ide, saa have Jomfruer før trodset og dog givet sig."

„Nu seer jeg," svarede Ide og hævede sit Hoved, „Du kjender ikke Ide Nielsdatter. Nei, det maa jeg mene, at var Thomas end ond og Dig hadsk, mens han var oven Jorden, han er Dig dog værre Fjende død, end levende."

„Hvad sige og gjøre de nu deroppe?" spurgte Knud og pegede mod Gaarden.

„Nu ere de stille," svarede Ide; „men de have raset og forbandet Dig. Stor Trængsel har jeg maattet prøve, Knud, fordi jeg tog Dig i Forsvar; fornemmelig var den Dyst med Christoffer haard. Det sagde jeg, at Mandefald i aabent Slag er ei Manddrab."

„Det kunde gaae paa Slagets Regning," svarede Knud; „dog agter jeg ingenlunde at snige mig derfra, men tilstaaer, det var en Tvekamp, og saa faaer Thomas's Død og kaldes et Drab. Havde ikke denne Ufred været, da Loven hviler, jeg vilde strax mødt til Tinge og gjort Christoffer Tilbud om Bod."

„Jeg sagde og, Knud," vedblev Ide, „at Du sikkerlig angrede Din Daad."

„Det tykkes mig dog svært at angre," sagde Knud barsk; „sagde Du ikke nys selv, at Du havde følt Glæde derover, at jeg vog ham? Nu, derfore elsker jeg Dig des høiere."

„Ak, Knud!" svarede Ide, „vi er syndige Sjæle begge tilhobe! Nu skal Du faae høre, hvor ædelsindet Mand Christoffer er! Der blev talt om Bod; da sagde han: ikke kan jeg tage Bod af Knud nu, da han regnes for ufrels Mand; det faaer staae hen, indtil han fanger bedre Kaar; og rører han ved Sagen

selv, eller og jeg, da vil det komme for en Dag, paa hvilken Side han stod i den Fejde. Er han end ung og ikke fuldmyndig, naar det Alt kommer tilsammen, da kan det koste ham hans Hals. Jeg vil ham skaane for hans Ungdoms Skyld og lade Hevnen være Herrens! Det faaer da hedde, at Thomas er falden i Dræbningen ved Svenstrup."

„Skjønt nok det, Ide; men hvor blev da den haarde Dyst, Du før sagde, at Du havde med ham?"

„Gjetter Du ikke, hvor det kom, Knud? Han fordrede det af mig, at jeg ganske skulde slaae Dig af Tanke og Sind; ingensinde tiere maatte Dit Navn nævnes, ingensinde mere jeg have Samkvem med Dig eller Margaret; I skulde Baade være som døde for mig; og da jeg svarede, at det evnede jeg ikke at love, da foer han op og raabte i stor Harme: jeg skal vide at fremme Dit Bedste, endogsaa mod Din egen Villie! Skal saa dog stakkels Thomas's sidste Ord og Testamente staae ved Magt, og det skal skee, som han bad med Døden paa Læberne. Ingensinde giver jeg Dig til Knud Mogensen, Ide! og fornemmer jeg, at Du efter dette søger Samkvem med ham, da stænger jeg Dig inde!"

„Ide," spurgte Knud efter nogle Øieblikkes mørk Taushed, „er Du en modig Jomfru og vil staae Last og Brast med mig?"

„Meget vil jeg vove for Din Skyld," svarede Ide med et Suk, „dog nødig krænke Christof, som er min anden Fader."

„Just dette vil blive fornødent, Ide, at handle ham imod."

„Vi see Tiden an, Knud, og skikke os taalmodigen i vor Skjebne, indtil Herren paa den ene eller anden Viis jevner vor Vei."

„Da faae vi tøve, Ide, indtil vore Haar ere vordne graae. Jeg kjender Christof! Han er god og retsindet, men urokkelig i sit Forsæt. Det faaer ikke hjelpe! Hvad kan jeg derfore, at hans Broder, hvis Sjæl Gud naade! var en ond Karl og krænkede min Ære som en Nidding?"

„Vi fare med Lempe, Knud! Hvad med Uret faaes, med Sorg forgaaes."

Knud taug en Stund; da sagde han:

„Jeg kommer fra Viborrig, Ide, og var der hos Thøger i Korsbrødregaard. Og han bød mig fare med Lempe. Han gav mig det Raad at skikke mig i mine æreløse Kaar, som var jeg virkeligen den Vanbyrding, jeg skjeldes for; at lade Faster have Tjele uden Modstand, og selv skulde jeg da gaae i en bedre Mands Brød og vinde Ære der, tænkelig som Skriverdreng! Dog, han vidste Raad for mere, end det; thi da han fornam, at jeg havde Dig kjær, da sagde han: hvor staaer det skrevet, at Du just skal ægte en ædelig Jomfru? Der findes og retskafne borgerlige! — Raader Du mig, som Thøger, Ide? Skal jeg søge mig en Fæstemø blandt de Borgerlige?"

„Hvi krænker Du mig ved at spørge saa?" sagde Ide og brast i Graad.

„Nu, Ide," svarede Knud, „der venter Dig ei blide Kaar med mig. Du skal vide, hvad Du gaaer ind til; men ræddes Du derved, da skilles vi helst."

„Knud, Knud! Du pine mig ikke saa! Hvad begjærer Du af mig?"

„Først Din Ring, den der med Ædelstenen, endskjøndt jeg ingen haver nu at give Dig til Gjengjeld."

„Tag den!" sagde Ide, drog den af Fingeren og rakte ham den.

„Nu see Du paa den," sagde Knud og holdt den op, „at Du mindes den!"

„Unødigt det, Knud!" svarede Ide og saae paa ham med et taareblændet Blik; „jeg tog den i Arv efter min Moder, bar den fra min Barndom, først i en Snor om min Hals, siden paa min Finger."

„Dobbelt dyr er den mig da, Ide!" svarede Knud. „Nu høre Du min Begjæring: naar jeg skikker Dig Ringen, og Du atter har den i Din Haand, da holde Du Dig rede! Jeg kommer da at hente Dig paa Graamunks Ryg."

„Knud!" raabte Ide og rev sig løs fra ham, „der begjærer Du for meget, ikke alene min Tro, men og min Ære!"

„Præsten skal være rede," svarede Knud, „bliver det nu en Papist, eller en Prædiker, mig er det lige kjært og eens; saa og Huus og Hjem, bliver det end blot en Hytte; jeg troer derpaa og lover Dig, Du skal engang flytte fra Hytten til Borgen!"

„Jeg gjør det paa ingen Viis, Knud!" svarede Ide med Fasthed i Blik og Stemme.

„Da tage Du Ringen tilbage;" sagde Knud med et blegt Aasyn og rakte hende den. „Mindes Du Barbara Jokumsdatter, Viintapperens fagre Datter? Nu, til hende sigtede Thøger. Hvad tykkes Dig om

Barbara? spurgte han; hun er en dydig Jomfru, vel en ærlig Mand værd! — Jeg havde Herberge hos hendes Fader nu i Viborrig, Ide, og stor Ære og Gjestmildhed blev mig viist; det mærkede jeg grant, at den Jomfru har mig kjær. Nu rider jeg til Viborrig at fæste hende."

„Du gjør ikke det, Knud!" raabte Ide og blev baade rød og bleg; dog strax derpaa loe hun og lod sine Smilehuller see. „Du mene ikke Knud, jeg er et Barn, hvem Du kan kyse med saa Lidet!"

„Du have nu Farvel!" svarede Knud barsk og fæstnede sit Sværdbelte. „Saa søge Du Dig snarest en bedre Fæstemand!"

Derpaa vendte han Ryg til og gik hen til sin Hest; men Ide ilede efter ham og greb ham i Armen.

„Du tilstaae nu strax," sagde hun, „at det med Barbara Jokumsdatter var ikkun Gjekkeri!"

„Ved alle Helgene!" svarede Knud, „Barbara gjekkede mig ikke, og hvad mig anbelanger, da svarer jeg ikke for, hvad fredløs Mand, hvem Venner vise Ryg og Fæstemø sviger, kan blive til Sinds at gjøre."

„Ak, Knud!" udbrød Ide med usikker Røst, „Du have Barmhjertighed med mig!"

„Jeg begjærer blot Ja eller Nei, Ide!" sagde Knud fast, „men nu paa Stand!"

„Gud forlade mig det!" udbrød Ide og sank til hans Bryst; „jeg kan ei Andet, der komme hvad der vil! Du faaer da have Din Villie!"

Saa stode de en Stund tause, fast omslyngede, mens Natvinden susede i Krattet, og Hjeilen fløi klagende hen over deres Hoveder.

„Du love mig nu Et," sagde Ide og rev sig løs, „at naar Du fører mig herfra, da maa Margaret være der, hvor Du fører mig hen."

Knud lovede det, om det var gjørligt.

„Der kommer Jakob ned ad Skrænten," sagde Ide, „nu maa jeg fort!"

„Meget er afgjort i denne Stund," sagde Knud og kyssede Ide til Afsked; „nu sælger jeg ei mit Haab for hundrede Mark!"

„Gud see i Naade til os!" sagde Ide og gyste. „Naar slaaer Timen, at Du kommer?"

„Ikke kan jeg sige Dig det nu, Ide!" svarede Knud; „ikke vil jeg handle fremfusende; tænkelig faaer Du bie en Stund!"

„Helst bier jeg, er Du mig tro," sagde Ide rødmende, og dermed skiltes de.

Ide ilede Jakob Smaadreng imøde, gik saa med ham opad Bakkestien og vinkede med sit Lommeklæde fra Skrænten til Knud, som blev staaende og stirrede efter hende, indtil hun var af Syne. Saa sprang han i Saddelen og red Sønder paa.

Fjerde Kapitel.

Genete skifter og deler.

Det var den stille Uge, eller Dimmelugen, først i April, og der var tyst ved Mos Sø. Fra Palmesøndag til Paaskemorgen turde Klokkerne ikke lyde, og de Troende kaldtes til Andagt ved Træ-Ranglernes Klappren; men taug Klokkerne, desto høiere lød Bodssangene. Hverken Cistercienserne i Øm eller Benedictinerne i Voer og Vissing havde i lang Tid holdt Gudstjenesten saa godt ved Magt, som i denne Paaske; thi Ufreden i Landet og fornemmelig den kjætterske Hertug Christierns Udvælgelse til Konge havde vakt de sløve Sjæle, saa de gjorde Bod og bad brændende, at Herren vilde frie deres Samfund fra Udslettelsens Dom.

Kun lidet havde Munkene i Øm og Voer i denne Vinter drukket, dobblet og jaget, saa at Abbedernes Skytter og Myndер havde havt gode Dage. Fasten var bleven saa strengt overholdt, som ikke i Mands Minde, og man mente i Klostrene ved Sang, Bøn og Faste at være bleven Gud saare velbehagelig, uanseet

de Længselssukke efter Kjødgryden og Viinkanden, der opsteg fra mangen Munks og Nonnes Bryst.

Det var en streng Tjeneste at holde otte horas canonicas, eller kirkelige Dagstider, af hvilke den første i den stille Uge faldt ved Midnat; otte Gange i Døgnet at synge den fjerde Bodpsalme: miserere mei Deus! Maatte ikke en saa stor Iver, hvor end Tankerne fløi hen under Sangen, erhverve de lyttende syndige Menneskebørn, uden at tale om de hellige Sangere og Sangersker selv, stor Fortjeneste i Himlen? og hvad Vigilierne, eller Dødssangene angik, hvor mange Aar af Skjærsildens Pinetid bleve ikke ved dem strøgne for de henfarne Sjæle? De Munke og Nonner, der overhovedet havde nogen Tro, tvivlede vissselig ikke om, at disse Gjerninger i og for sig vare fortjenstlige og frelsende; og hvad deres Skriftebørn angik, da havde man jo lært de enfoldige Sjæle, at Englene tælle de Menneskers Trin, som gaae til Messe og at derved erhvervedes lige saa stor Naade, som om der var skjænket til Kirken saa stort et Stykke Land, som man kunde gaae over, mens Messen varede.

Dog tør det med Vished antages, at de, der virkelig forøgede Kirkens Gods, erhvervede sig størst Naade hos Munkene, hvem Udsigt til jordisk Vinding frydede nok saa meget, som en fuld Kirke. Dette kjendtes paa de lade Nonner i Vissing; thi dem var der timedes en Lykke, som i hine Papismens Vanmagts Dage ikke var almindelig, idet ærlige og velbyrdige Kvinde. Fru Genete Jakobsdatter af Tjele og hendes Datter, Jomfru Margrethe Mogensdatter forgangen Efteraar havde indgivet sig under Vissing Klosters

Beskyttelse og nu i over fem Maaneder dvælet hos Benediktinersøstrene. Genete var ikke kommen barfodet, tiggende om Asylrettens Naade; nei, hun var kommen med Brask og Bram, med Svende, Thendekvinder og svært belæssede Vogne i Følge; og dog var det Gods, hun førte med sig, ikkun en ringe Deel af hendes Formue. Hun begjærede Fred og Opbyggelse for sig og sin Datter og Sjælemesser læste for sin hedengangne Huusbond, idet hun tilsagde Klostret fuld Erstatning for sit Ophold og rigelig Gjengjæld for de hellige Forbønner.

Hvor venert teede ikke den trivelige, donne Abbedisse Marine sig, da den Tidende blev hende bragt! Hendes kolde Aasyn straalede af Smiil, og Genete fik en Modtagelse, som vilde tilfredsstillet den fornemste Kvinde i Riget. Baade hun og Margaret vare nu hædrede Gjester, og til deres Ære skjultes en Stund under Andagtens Kaabe al Klostrets og Nonnernes Brøst. Der var jo Haab om, at Moderen for bestandig vilde indgive sig i Klostret som Lægsøster, til Deels underkaste sig Klosterreglerne og til Gjengjeld for en livsvarig Forsørgelse skjenke Klosteret alt sit Mammon; og der var den ikke mindre fristende Udsigt, at Datteren ganske vilde klostergive sig og tage Sløret. Til dette Maal stræbte da nu Abbedissen, hendes Nonner, Abbed Thomas i Voer og — Broder Vigand.

Hvilket udsøgt Herrens Redskab havde ikke denne stakkels, fordrevne Sortebroder viist sig at være, han som havde tilført det hensygnende Nonnekloster to slige udvalgte Sjæle! Hvilken Balsam havde han ikke lagt

paa Benedictinernes Hjerter, der plagedes saa haardt af Skinsyge mod de stolte Cisterciensere i Øm! Disse pralede ved enhver Leilighed af deres store Fortid og nuværende Rigdom: de citerede stedse deres Exordium caræ insulæ, eller Øm Klosters Historie, som var nedskreven af en lærd Cisterciensermunk i det 13de Aarhundrede og opbevaredes i Klosterets librarium som en Helligdom; de rev de Voer Munke i Næsen de store Navne, med hvilke de kunde bryste sig, den Bisp Svend af Aarhuus, Klostrets Beskytter i det 12te Aarhundrede, der kun ved Døden hindredes i at ende som Cistercienserbroder i Øm, men hvis Lig blev ført derhen og nu hvilede ved Foden af Vor Frue Alter i Klosterkirken; dernæst deres berømte Abbed fra det paafølgende Aarhundrede, den lærde Gunnerus — ikke at tale om deres store Helgen i Rye, Sanct Severin, hvem de med saa uhørt en Dristighed ikke blot havde tilegnet sig, men endogsaa forvandlet fra en Franker til en Jyde — dog, hvad gavnede det dem Alt? Havde deres Pralerier og Mirakelkure i det sidste decennium vundet dem en eneste Sjæl?

Saaledes tænkte og talte Abbed Thomas af Voer og Abbedisse Marine af Vissing, og saa snakkede efter dem de Munke og Nonner; men Broder Vigand høstede først og fremmest Lønnen; thi de Vissing Nonner benyttede en indtrædende Vacants til at udvælge ham til deres Skriftefader, og Klosterkirken oplodes med Glæde for ham, idet al Skinsyge mod hans Orden i dens Ulykke trygt kunde sættes til Side. Han prædikede da under stor Tilstrømning af Tilhørere, baade fra Klostrene og Omegnen, og de Prædikener maatte i

Sandhed ogsaa kildre enhver rettroende Papists Øren; thi de sprudlede af Forbandelser over Lutherus og hans Tilhængere og pirrede Nerverne ved en Udmaling af uomvendte Kjætterſjæles Pinsler i Skjærsilden, hvortil der endnu ikke var hørt Mage. Det var endogsaa hændet, at en af Nonnerne var bleven afmægtig ved at høre derpaa, og der skulde dog Noget til; thi der gaves ikke mere sløve Sjæle i det ganske Kleresi, end de Vissing Nonner, og de havde hidindtil stedse havt Ondt ved blot at holde Øinene aabne, naar der blev prædiket for dem.

Vigand havde altsaa uventet opnaaet det, hans Sjæl saa længe havde tørstet efter, Magt og Anseelse i et Klostersamfund. Mon nu denne Medbør lod ham glemme de sorte Planer, han havde ruget over i sin Udlændighed paa Tjele? Efter hans Færd at dømme skulde man fristes til at troe det, thi hans Forhold var dadbelfrit; han opmuntrede og trøstede Genete med stor Mildhed og antog sig Margaret med saa megen Taalmodighed og faderlig Værdighed, at hendes kjæmpende Sjæl klyngede sig til ham med fuld Tillid, og hun i Et og Alt fulgte hans Anviisning. Dog gjærede Lidenskaben i hans Bryst; men den Fromhed og Uskyld, der lyste af Margarets Blikke og kjendtes paa hendes hele Færd, afvæbnede ham i mangt farligt Øieblik, naar hans Klogskab var nærved at bukke under; endnu havde Dæmonerne i hans Hjerte ikke ganske faaet Bugt med den gode Engel, der til det Yderste kjæmper for enhver Menneskesjæls Frelse.

Og dog, i hvilken frygtelig Fristelse var han ikke nu stedet! Hvor vidunderligt vare ikke hidtil hans

Planer lykkedes — nei, ikke hans Planer; thi Begivenhederne havde i deres Udvikling langt overfløiet, hvad han nogensinde havde udtænkt, og lagt Alt til Rette for ham med en Føielighed, der i enkelte Øieblikke næsten gjorde ham ængstelig i Hu.

Hr. Mogens var død, Tjele i Erik Skrams og hans Hustrus Hænder og Genete derved stemplet som Slegfredkvinde. Knud flakkede fredløs om og havde gjort sig selv uskadelig, og Folmer Rud holdtes fremdeles fængslet af sit Saar i Mariager Kloster og havde ikke kunnet foretage et eneste Skridt for at krydse Vigands Planer. I alle disse uberegnelige og uforudsete Begivenheder sporede Vigand — han vilde gjerne tænke — Forsynets Finger, men var dog til Mode, som om han skimtede Djævelens Klo.

Dog, Et var beregnet, som havde ydet Vigands Snildhed rigelig Løn — Hr. Mogens's Arvebrev. Rigtignok havde det viist sig overflødigt, forsaavidt ved det var tilsigtet at berøve Knud Tjele; thi Erik Skram havde, uden mindste Betænkning og uden Kjendskab til denne hans Svogers sidste Villie, bemægtiget sig Gaarden. Han og Maren var endogsaa blevne yderligt forbittrede, da Vigand, som i December forrige Aar var draget til Tjele blot for det Samme, forelagde dem Brevet, ved hvilket de bleve berøvede saa stor en Part af deres efter egen Mening lovlige Arv; og da Ordningen af Genetes Sager var bleven overdraget en saa kyndig og retskaffen Mand, som Hans Thordsen, havde de ikke mindste Udsigt til at slippe, men maatte rykke ud med Alt, som lovlig tilkom hende. Uden den anseelige Formue, som herved var sikkret

Genete, vilde det ikke være Vigand muligt at skaffe hende en slig Modtagelse i Vissing Kloster, eller selv at spille Hovedrollen i det Drama, som nu under hans snilde Ledelse udviklede sig i denne papistiske Afkrog. I dette afsides liggende Kloster, midt blandt fanatiske Munke og gridske Nonner havde han Genete og hendes Datter ganske i sin Magt; han følte det med Triumf,' men havde hidtil vel vogtet sig for at lade sine Offre mærke denne Følelse.

Undertiden, naar han grublede i Ensomhed, fandt han, midt i sin nuværende Sikkerhed, Behag i at forestille sig, hvorledes Alt vilde gaaet, hvis Lykken ikke havde føiet ham. Hvad vilde der være skeet, om Bondehæren var kommen blot en Uge senere til Tjele, og hvis Hr. Mogens havde naaet Gaarden levende? Hans Thordsen havde givet ham en Beretning om hans Herres sidste Levedage, og Vigand forstod naturligviis meget bedre, end selve Øienvidnet, hvad der havde rørt sig i den Døendes Hjerte. Det var Arvebrevet, der havde voldt ham saa stor Uro; han higede mod Hjemmet, overbeviist om sin Hustrus Uskyldighed og i den Hensigt at gjenoprette hendes Ære; men han kunde dog ikke overvinde sig til for Uindviede at stemple sig selv som en Løgner. Saaledes tænkte Vigand sig Sammenhængen og spurgte sig selv — hvad vilde skeet, om det var lykkedes? Vísselig, gav han sig selv til Svar, vilde den Medfart bleven mig til Deel, hvormed Hans Thordsen hiin Morgen blev truet; jeg vilde bleven jaget af Gaarde med Hundepidsken og faaet Ulvehundenes Tænder at føle i mit

Kjød! og han lo stille ved at mindes Sagernes nuværende lykkelige Stilling.

I Margarets Hjerte saae det haabløst ud. Hun troede ikke paa sin Moders Ære, og Vigand havde med stor Snildhed næret hendes Tvivl; hun elskede hende endnu, men der var i denne Kjærlighed mere Medlidenhed, end Agtelse. Hun betragtede altsaa sig selv, Slegfreddatteren, som udstødt af Samfundet, og hvor kunde hun i de usalige Kaar finde en bedre Tilflugt, end i et Kloster? Den Beslutning at tage Sløret modnedes derfor mere og mere hos hende. Det havde ikke manglet paa kjærlige Hilsener og Formaninger fra Folmer, hvilke vare blevne hende overbragte af Knud, men de havde ikke rokket hendes Forsæt, at leve og døe som Jomfru. Hun betragtede en ærefuld Forbindelse mellem sig og Folmer som en Umulighed og vendte nu sin ganske Sjæl til Gud, i Færd med den store Gjerning at bryde med Verden, først i sit Indre, men ogsaa, naar hun havde vundet Fasthed, i det ydre Liv. Andagtens Lidenskab indtog mere og mere den jordiske Kjærligheds Plads, og Nonnerne i Vissing fik det Vidunder at see, en Jomfru, som ikke i Klostret søgte en god, timelig Forsørgelse, men som i Aand og Sandhed stræbte at vorde Herrens Brud. —

Det var Onsdag Aften, og Nonnerne holdt i deres Kirke en af disse Gudstjenester, som kaldes tenebræ, eller mørke Metter, denne dog fornemmelig, fordi paa den Aften Kirkens Lys bleve slukkede, for ikke at tændes igjen før Paaskeløverdags Aften. Kirken

var fuld af knælende Andægtige, i hvis forreste Række saaes Genete og Margaret.

Genetes Aasyn vidnede om brændende Andagt, men hun havde et mere sundt og blomstrende Udseende, end tidligere; hun trivedes aabenbart ved Klosterlivet. Margaret derimod, som knælede ved sin Moders Side, bar i sit skjønne Aasyn tydelige Spor af sine Sjælelidelser. Hun var bleven mager, og den mørke Kaabehætte, som ganske skjulte hendes rige Haar, gjorde hendes blege Aasyn end sygeligere at see til. Det vilde smertet Folmer Rud at gjensee hende saaledes. Dog vilde Savnet af Sundhedens Roser paa hendes Kinder foruroliget ham mindre, end det mørke, sværmeriske Blik, hvormed hun stirrede op mod Høialteret. Han havde maaskee i enkelte Øieblikke seet et Glimt af den mørke Ild, der nu funklede fra hendes deilige Øine; men aldrig havde den brændt saa stærkt og varigt, som nu. Den var et Udtryk for den mørkeste Fanatisme, vidt forskjellig fra den blide Andagt, i hvilken han saae en troende Kvindes bedste Klenodie; og dog kunde han selv i slige Øieblikke være i hendes Tanker; men hun bad da for ham, som for en tabt Ven, hvis Sjæl var i Fare.

Fra Høialteret straalede et Lyshav, medens hele den øvrige Kirke var ladt i Mørke; ikke blot vare Alterets egne Lys tændte, men der var tillige hensat en pyramideformig Lysestage, som ragede høit op, og hvis femten Arme bar ligesaa mange brændende Kjerter. Foran Alteret knælede Abbedissen, Nonnerne, tyve i Tallet, Broder Vigand og et Par Munke fra Voer; Alle bade de med dæmpet Røst Bodspsalmen: miserere

mei Deus! og som et fjernt Echo lød Menighedens Mumlen gjennem Kirken. Derpaa reiste Munkene og Nonnerne sig, fjernede sig og opstillede sig bag Alteret, hvorefter de begyndte Afsyngelsen af de ved denne Leilighed brugelige fjorten Psalmer, og efter hver af dem slukkede Diakonen et af den pyramideformige Stages Lys. Dæmpet og høitideligt lød Chorsangen under det voxende Mørke, indtil kun det øverste Lys brændte. Nu istemmede Nonnerne Zachariæ Lovsang, som af sit Begyndelsesord kaldes Benedictus, og imens slukkedes Alterets egne Lys, saa at tilsidst kun den høie Stages eneste Kjerte med sit svage Lys kjæmpede med Mørket. Dog, inden Sangens sidste Toner døede hen, gik Diakonen bag Alteret med Stagen, og Mørket blev fuldstændigt.

Nogle Øieblikke herskede den dybeste Taushed; men snart hørtes fra Menighedens Skare, Sukke, Hulken og dæmpede Udraab, idet de Andægtige begræd Jesu Lidelse. De Sukke, der kom fra Hjertet, de naaede vel Himlen trods Mørket i de sukkende Sjæle, der var tykkere, end Mørket i Kirken; men Nogle vare dog tilmode, som om de befandt sig, ikke i Guds Huus, men i en Helvedes Afgrund. For dem var det da en Lettelse, at Diakonen atter viste sig med Lyset og derved gav Menigheden Signalet til Opbrud.

Medens alle Andre fjernede sig, forblev Genete og Margaret knælende paa deres Plads; thi en liden Lampe blev nu tændt paa Sanct Benedicts Alter, og Broder Vigand traadte frem og læste en Dødsmesse for Mogens Løvenbalks Sjæl, mens Vigiliesangen

tonede dæmpet og sørgeligt under den tomme Kirkes Hvælvinger.

Da Dødsmessen var til Ende, traadte Vigand hen til Genete og Margaret, der reiste sig trætte og gysende af Kulde. Han tiltalte dem ikke med den vante, venlige Hilsen: Dominus vobiscum! thi det var et af Papisternes sære Paafund, at denne Hilsen ikke maatte udtales i den stille Uge, og dette Forbud gjelder endnu den Dag i Dag i den katholske Kirke; men han sagde:

„Englene fryde sig ved Eders Andagt og Skjærsildens Pine, derpaa lide I, formildes svarlig for Hr. Mogens's syndige Sjæl, hvem Gud naade! Dog," vedblev han, idet hans Røst antog sin blideste Tone, og han greb Margarets Haand, „Du har fanget Kulde, min Datter! Nu fortøve I ikke længere her i Kirken, men I søge Baade snarest Cellens Luunhed!"

Margarets Aasyn var blegt som Marmor, og hun svarede kun med et Suk; men Genete foldede Hænderne, hævede Blikket og udbrød:

„Ikke fornemmer jeg til Kulde; gjerne dvælede jeg her i Guds Tempel den ganske Nat."

Dog gik de; men da de kom ud i Klostergaardens hvælvede Omgang, traadte to reiseklædte Mandsskikkelser dem i Møde, og til deres Overraskelse saae de Hans Thordsen og Knud for sig. Knud kyssede med kjærlig Ærefrygt sin Moders Haand og omfavnede sin Søster, men ingen af dem røbede nogen synderlig Glæde ved Gjensynet; de vidste, at med Knud kom Anfegtelser fra den urolige Verden udenfor, hvilke de ønskede at holde borte.

„I tage det ikke til Mistykke," sagde Hans Thordsen, medens Genetes Kinder farvedes røde, „at vi komme i denne sildige Time, men det var nødagtigt, da Tiden er mig knapt tilmaalt. Eders Søn og jeg, vi mødtes forgangen Dag i Viborrig og af hans Tale fornam jeg, at en Samtale med Eder er saare nødagtig til hans eget Bedste. Jeg gjorde ham det Tilbud at ledsage ham herhid, han tog derimod, og her ere vi! I forunde os nu nogle Øieblikke, om det er gjørligt."

„Saare slet have I valgt Tiden," sagde Vigand, „nu i Passionsugen, da vi Alle vende vore Tanker fra denne Verdens Anliggender og begræde Herrens Lidelse."

„Nu," sagde Hans Thordsen med et Smiil, „I tildele Eders Skriftebørn Absolution for denne Synd!"

Vigand overveiede et Øieblik og sagde saa:

„Det vil da være fornødent, at jeg overværer dette Møde og afkorter det efter mit Tykke."

„Ei!" udbrød Knud harmfuldt, „hvilken utilstedelig Myndighed tilraner I Eder der! Hvad vi have at tale om, vedkommer paa ingen Viis Eder; I har Intet med min Moders timelige Anliggender at skaffe."

„Mere, end Du tænker Knud," svarede Vigand med et koldt Smiil, „al den Stund det alene ſte skyldes min Agtpaagivenhed, at det Arvebrev, af hvilket Din Moders Formue flyder, er vorden bevaret og lagt i Rette. Vi gaae nu ind og gjøre det kort af!"

De gik da ind i Genetes og Margarets rummelige Celle, hvor der var lyst, luunt og over Forventning hyggeligt. Abbedisse Marine havde sørget for, at

hendes Gjester ikke ved strax at savne denne Verdens Goder skulde afskrækkes fra Klosterlivet. Der fattedes ikke Loibænke med bløde Hynder, og Steengulvet var for en stor Deel bækket med et skjønt, tykt Fodtæppe, hvis Tilstedeværelse just ikke vidnede om stor klosterlig Strenghed i Vissing. Flere Smaating, som vare medbragte fra Tjele, prydede Cellens Vægge, deriblandt Genetes kostbare lille Speil, og i en Krog stod hendes svære, skotske Tragkiste, hvori gjemtes hendes og Margarets Klæder og adskillige Kostbarheder, hvilke sidste dog vare stærkt formindskede, da hun i sin Enfoldighed og Hjertensgodhed oftere havde glædet baade Abbedissen og Broder Vigand ved skjønne Gaver. Fra Cellens lave Hvælving hang i Kjeder en brændende Olielampe, hvis Skjær nu faldt paa lutter alvorlige Ansigter; thi de havde taget Plads i en Kreds om det i Midten af Cellen staaende Bord, men de taug Alle.

Genetes Blik var uroligt, Margarets sorgfuldt, men ligegyldigt, Vigand iagttog dem med et spændt, forskende Blik. Da brød Knud Tausheden og sagde til Hans Thordsen:

„Saasom vi nu ikke blive denne Speider kvit, der har paatrængt sig, da forebringe I uden Fortøvelse Moder vort Ærinde!"

Vigand rynkede Panden, men smilte strax derpaa overlegent, medens Hans Thordsen tog Ordet og sagde:

„Eders Ærinde er det, Knud Mogensen, ikke mit! Eders Søn," vedblev han, idet han vendte sig til Genete, „har givet mig i Opdrag at forespørge,

om I slet Intet agter at gjøre til Eders egen Æres Opreisning og til Eders Børns Gavn?"

„Ak!" udbrød Genete uvilligt, „Du plage mig nu ikke dermed paany, Knud, men lade Din stakkels Moder med Fred!"

„Stakkels er Du nu," svarede Knud, „og vanæret for Verden; vil Du lade Dig det gefalle?"

„Hvortil denne Tale om Vanære?" spurgte Vigand. „Din Moder, Knud, nyder al Ære her i dette hellige Samfund, under hvis Beskyttelse hun har givet sig. Hvad Verden i sin Ondskab tænker og siger, derom bekymre vi os ikkun lidet her. Du forstyrre da ikke Din Moders Sjælefred ved Din Ustyrlighed og Dine ilde Paafund. Du nøies med den Part, der vil tilfalde Dig og betænke desuden, at Din Faders Villie, som den i Brevet er fremsat, i levende Live er godkjendt af Din Moder og har hendes fulde Samtykke."

„En stor Løgn det," foer Knud op, „tal, Moder og siig, han lyver Eder det paa!"

„Ikke det, Knud," svarede Genete dybt rødmende, idet hun mindedes Hans Thordsens Besøg og de bittre Dage, som fulgte paa, „Vigand taler Sandhed."

Knud blev bleg og stirrede lynslagen paa sin Moder. Han havde rigtignok ikke hidtil selv seet og læst Brevet, hvis Original var i Hans Thordsens Værge og en Afskrift hos Erik Skram, men Hans havde berettet ham Indholdet. Tidernes Uro havde hidtil forhindret en Sammenkomst, og Knud lod dernæst i sit Overmod haant om dette Dokument, deels fordi han overhovedet nærede indgroet Uvillie mod al

skriftlig Overeenskomst, Rettergang og Lovtrækkeri, deels fordi han paa ingen Maade vilde underkaste sig en Afgjørelse, der stemplede hans Moder som Slegfredkvinde og middelbart godkjendte Erik Skrams Ran. Han havde dernæst, naar han gjorde sig den Uleilighed at tænke over Sagen, antaget det for høist sandsynligt, at der stak et eller andet Falskneri under det Brev, indtil han nu til sin Forbauselse første Gang blev underrettet om, at det i hans Faders levende Live havde været kjendt og bifaldet af hans Moder. Denne Kundskab gjorde ham ganske stum og rokkede hans Tro paa hans Moders Ære; vistnok mandede han sig siden for en Stund op igjen og trodsede imod; men der var dog efterladt en Tvivlens Braad i hans Hjerte, som, da han kom til Eftertanke, i roligere Tider fik stor Indflydelse paa hans Handlemaade.

Vigands snu Blik hvilede forskende paa Knuds Aasyn og han blev med Tilfredshed hans Modløshed vaer. Ved sin Nærværelse forebyggede Vigand Forklaringer mellem Moder og Søn, ved hvilke Sandheden kunde bleven røbet, som var den, at Genete Intet vidste om de Ord i Brevet, der krænkede hendes Ære; thi det var blot blevet hende forelæst af Vigand, som da havde lempet Udtrykkene for ikke at skræmme hende. Trods hendes Hjerteangst og Modløshed i hine Dage, da dette foregik paa Tjele, havde hun dog ikke uden Indvendinger fundet sig i at nøies med sin Huusbonds løse Formue; men Vigand havde faaet Bugt med hendes Betænkeligheder, idet han benyttede hendes Ubekjendtskab til Loven i Danmark og indbildte hende, at en slig Ordning ingenlunde var usædvanlig; og

udenfor al Tvivl var det jo, at hun og Børnene i ethvert Fald bleve rigeligt aflagte. Han havde ængstet hende med hendes Huusbonds Vrede, udmalet hende hendes hele mislige Stilling og forestillet hende, hvilke skrækkelige Følger det kunde have for hende og muligviis ogsaa for hendes Børn, om hun gjorde Modstand. Han var da omsider kommet saa vidt med hende, at hun indbildte sig at bevise Børnene en Velgjerning ved at falde til Føie, og Begivenhederne efter hendes Huusbonds Død havde over Forventning bestyrket hende i den Tro og det med Rette; thi uden Arvebrevet vilde visselig Erik Skram ikke tilstaaet hende Tiendeparten af det, hun nu fik, og hun vilde været en fattig Enke; men ligefuldt blev Formuen dyrt kjøbt; thi Besiddelsen af den beroligede hende og gjorde det let for Vigand at forhindre, at hun i rette Tid fremtraadte paa Tinge, meldte sig som Mogens Lauridsens rette Efterleverske, og tog Arv og Gjeld efter ham. Denne Forsømmelse bidrog i senere Tider, da Knud virkelig ad Rettens Vei gjorde et Forsøg, meget til at forhindre Gjenerhvervelsen af Tjele.

Medens Knud følte sin Magtesløshed, og Vigand nød sin Triumf, tog Hans Thordsen Ordet. Velvillie for Knud havde ført ham hid, og da han efter sit Kjendskab til Sagen ikke kunde Andet end tænke, at Vigand havde Ret, og at Knud handlede som en Taabe, saa gjorde han nu sit Bedste for at forsone Knud med hans Stilling, idet han gav ham Udsigt til at faae Raadighed over sin Formue.

„Da vi sidst taltes ved," sagde han til Genete, „lod I ikke uvillig til at skifte og dele med Eders

Børn. Det er nødagtigt, at det skeer, om I vil frelse Eders Søn, som omgaaes med usindige Forsætter og, sættes ikke en Bom derfor, tilsidst vover sin Hals. Det har jeg fornummet paa hans Tale, hvor forblommet den end lød, at han vil øve Hærværk mod Erik Skram og forsøge at tage Tjele tilbage med væbnet Haand."

„Knud, Knud!" udbrød Genete, idet Moderkjærligheden, som i Klostret var bleven slov nok, vaagnede; „Du volde mig ikke slig Hjertesorg! Vil Du ende i Galgen?"

Knud saae op med et trodsigt Smiil, men fandt det ganske unyttigt at sige Noget til sin Retfærdiggjørelse.

„Lad nu Eders Søn fornemme," tog Hans Thordsen atter til Orde, „at I er ham god. Han bør ikke drage herfra uvidende om, hvor stor en Part I under ham; jeg skal da sørge for, at han snarest faaer Sit i Hænde, dog under mit Værgemaal, saa han kan sætte Bo og ernære sig redeligt."

„Nu!" udbrød Knud og trommede med Fingrene paa Bordet; „lad høre det Skifte Moder, at Dine æreløse, ufrelse Børn kunne vide, hvad de fange at dække Skammen med!"

Dette bittre Udfald syntes ikke at anfegte Genete; hun skottede ængsteligt til Vigand, der havde tilraadet hende at holde fast paa sit Mammon og ikkun at give Knud nu og da Lidt til hans Underhold. Dog, hun kjendte Hans Thordsens Mening og gjorde nu, hvad ret og billigt var, idet hun forkyndte sin Villie, som var at dele Formuen i tvende Parter, selv at beholde

den ene Halvpart og dele den anden mellem Knud og Margaret i en Broder= og Søsterlod.

„For Sanden!" udbrød Hans Thordsen, „dermed kan Du være nøiet og endda prise Din Lykke; hvor mange Knøse i Din unge Alder have Raadighed over moxen otte tusinde Gylden; saa stor bliver efter mit Skjøn Din Part."

„Den hellige Kirke," sagde Knud og saae Vigand fast i Øinene, „har end større Lykke at prise, al den Stund, indgiver Moder og Margaret sig her i Vissing, da sluge vel de gridske Nonner og Munke Resten, som er de tvende Tredieparter; hvad tænker Du derom, Margaret?"

Margarets Blik havde længe hvilet paa Knud med kjærlig Bekymring; hun lagde nu sin Haand paa hans Arm og sagde med taarefyldte Øine og bevæget Røst:

„Vil Moder, som jeg, Knud, da skal og min Søsterlod gives Dig; Moder har Nok til os Baade endda."

„Det kan paa ingen Viis tilstedes!" udbrød Vigand; „jeg føler mig forvisset derom, at ikke heller I, Hans, vil give Eders Minde dertil."

Hans var bleven saare tankefuld og gav intet Svar; men Knud gjorde en brat Ende paa Forhandlingen, idet han reiste sig og sagde med løftet Pande og et stolt Blik:

„Ikke kom jeg herhid for at plyndre min Moder, og er det dertil nu, som før, mit Forsæt ei at tage en Hvid af dette Gods, som ikke er vundet med Ære. Tag Din Kaabehætte, Margaret, og følg mig ud i

Omgangen; jeg har et Ord at sige Dig, forinden vi skilles."

Margaret efterkom hans Opfordring, og de forlode Cellen sammen, idet Vigand udtalte sin godt hyklede Forundring over og Beklagelse af Knuds Halstarrighed. Det varede imidlertid ikke længe, førend han søgte et Paaskud til at fjerne sig, thi det laae ham paa Sinde at afkorte Knuds og Margarets fortrolige Samtale.

Da Genete og Hans vare blevne alene, tog Hans Ordet og sagde:

„Det bedrøver mig saa saare, at I paatænker at indgive Eder her i Klostret og fornemmelig, at Eders fagre Datter her skal spærres inde og i saa ung en Alder være Livets Lyst og Glæde foruden."

„I sige mig, Hans," svarede Genete, „hvad Lyst og Glæde venter min Datter udenfor den Hellighedens Paulun, fornemmelig nu, da Knud ved det Drab paa Thomas Kruse har krænket hans og hendes eneste Venner og stødt dem bort — mine vare de for Sanden ikke! Jeg har ingen Venner udenfor disse Mure og havde til ingen Tid saadanne i dette Land."

„I vilde tænkelig havt nogle," sagde Hans, „havde I lagt Vind paa at vinde Venner: Dog har I, det I veed, i mig en fuldgod og tro Ven."

„I forlade mig min Glemsomhed," svarede Genete forlegent; „visselig handler I mod mig som Ven, det jeg rigeligt skal forskylde Eder."

„I var mig god tilforn," sagde Hans med et sørgmodigt, men varmt Blik; „dog, nu har den Munk troldgjort Eder; nu tager I en Haandsrækning af mig

og lønner mig som en Leiesvend. Det skal I dog vide, at gjerne tjener jeg Eder for Intet; I selv er mig for Sanden kjærere, end alt Eders Gods."

Genete rødmede dybt, greb sin Rosenkrands og bad et Ave.

„Jeg vilde," vedblev Hans, „været af samme Sind, var I end draget pengeløs og arm af Tjele. Vi ere vidt fra hinanden, Genete Jakobsdatter, ikkun sjelden times mig den Lykke at stedes for Eder og nu, for første Gang i lang Tid, i Enrum. I vredes da ikke paa mig, at jeg drager mig denne lykkelige Stund til Nytte og nu, da intet Baand knytter Eder til nogen anden Mand, siger Eder min Hjertens Mening, den I dog forud kjender. Vel er jeg ikkun en ufri Mand, men dog i gode hæderlige Kaar — vil I," spurgte han i stor Sindsbevægelse og reiste sig, „vorde min Hustru? Til min Dødsstund skal jeg blive Eder en tro Elsker og god Huusbonde."

„Viig fra mig, Frister!" raabte Genete, sprang op og strakte Hænderne frem for sig, da Hans med en bønlig Mine nærmede sig; han blev saare bleg og udbrød:

„Skjelder I mig, der gjør Eder et godt ærligt Tilbud, en Frister?"

„Ak, Hans!" sagde Genete og greb til sin Rosenkrands, „I er en fuul Kjetter, det jeg ei forhen var vidende om. Gud og hans hellige Moder forlade mig da den svare, dobbelte Synd, at jeg nogen Tid lyttede til Eders fagre Ord. Det vide I nu og altid, at i Bod og Bøn vil jeg hensukke Resten af mine Dage!"

„O, I kjære, fromme, enfoldige Kvinde," sagde Hans med et kjærligt, medlidende Blik og traadte til for at gribe hendes Haand og tale hende til Rette; men hun sprang fra ham, ilede ud af Cellen og forsvandt i Omgangen.

Hans fulgte efter, mod i Hu og stødte strax paa Knud, som kom imod ham, blussende af Harme; thi hans Forsøg paa at faae en fortrolig Samtale med Margaret var snart blevet forpurret af Vigand, der havde opsøgt dem og efter et dygtigt Mundhuggeri med Knud, havde han draget Margaret med sig og ført hende ind til Abbedissen.

„Nu komme vi snarest af denne Daarekiste," sagde Knud barskt og gik henad Klosterporten til.

Hans skjønnede, der var nu ikke Andet at gjøre, end drage af og fulgte derfor langsomt efter Knud. De bestege deres Heste, som stode bundne ved Ringene i Klostermuren og rede saa ad Rye til i dyb Taushed. Hans gjenvandt imidlertid efterhaanden sin Fatning og fattede Haab om, at det dog til sin Tid under gunstigere Omstændigheder kunde lykkes ham at vinde Genete. Han formodede, at hun vilde undsee sig ved at røbe for sin Skriftefader, hvad der var skeet og besluttede derfor at varetage hendes Tarv, som om Intet var hændet. Hans Godhed for hendes Søn var usvækket, og han vilde ikke skilles fra ham uden at give ham en vel meent Advarsel og sine bedste Raad.

„I sige mig nu, Knud," begyndte han da, „hvad I nu har besluttet at gjøre eller lade? I haver for Sanden ikke nu bedre eller mere tro Ven, end mig."

„Helst vælger jeg mine Venner selv," svarede Knud mut.

„Nu hovmode I Eder ikke!" sagde Hans med rynket Pande.

„Hidindtil," svarede Knud og vendte sig stolt mod Hans, „yndede jeg ikke at søge Samkvem med ufrie Mænd."

Knud saae i det klare Maaneskin, at en mørk Vredesrødme lagde sig over Hans Thordsens Aasyn.

„Nu, ved min Helgen!" udbrød Hans, „en mere Utaknemmelig og en større Taabe, end Eder, traf jeg ingensinde paa min Vei. Ufri Mand — ha, hvad er da nu I?"

„I sige helst ikke det, I mener mig at være!" svarede Knud og lagde Haanden paa sit Sværdfæste.

„Da skal I dog vide det," sagde Hans barskt. „Ikke blot er jeg saa god Mand, som I, men en bedre; mere vil jeg for Eders Moders Skyld ikke sige derom. Dog, hvad I nu end indbilder Eder, det maa I dog tilstaae, at jeg er en mere formaaende Mand, end I, og fornemmelig har jeg for Tiden Eders Velfærd i min Haand."

„Nu," svarede Knud, „I har fornummet, at jeg vrager den Almisse, Moder tilkaster mig; mig er det da lige godt og eens, hvo der vogter hendes Formue. Dog, skulle vi tale derom, da mente jeg, I var hverken Røver eller Tyv."

„Ret saa," sagde Hans, „jeg er blot Gjemmer, men en god! Saa længe Eders Moder holder sit Magtebrev til mig i Hævd, da vil jeg vogte paa hendes Eiendom, som var den min egen. Nu høre I et

Ord, der er saa godt som hundrede. Jeg har i min Magt at trække Betalingsdagen ud, at de gridske Nonner, om Eders Moder bliver ved samme Sind og vil indgive sig i Klostret, ikke faae Fingre i hendes Gods paa Stand; og hvo veed, hvad imens kan skee! Hans Naade, vor udvalgte Konning, er ikke Klostrene god, og Somme mene, at han ganske agter at nedlægge dem. Eder derimod kan jeg gavne derved, om I skifter Sind og lader Fornuften raade, at I snarest faaer det i Hænde, som tilkommer Eder; og Skam faae Eders Mund, at I kaldte en ganske Formue en Almisse!"

„Ei see!" sagde Knud spodsk, „hvor mægtig Hans Thordsen nu er vorden!"

„Nu, Knud Mogensen," svarede Hans med et Skuldertræk, „I taler og handler som en galen Mand."

„Saamænd," sagde Knud, „hvad der er Ædelsind og Kløgt i somme Folks Øine, det er Galenskab i andres."

„Skulle Eders Penge da vorde herreløse?" spurgte Hans.

„Dermed har det ingen Nød," svarede Knud; „dog om saa var, bedre er Mand huus- og pengeløs, end Huus og Penge mandløs."

„Jeg har Eders Moder for kjær," sagde Hans, „til at vredes paa Eder for Eders usindige Daarskab."

Knnd var ikke ganske uvidende om, hvad Hans Thordsen førte i sit Skjold; han havde hørt mumle derom, at Hans havde hans Moder kjær, og at hans hedengangne Fader var bleven skinsyg derover.

„Det fattedes ikkun," sagde han og blev blussende rød, „at I skulde fordriste Eder til at løfte Eders Øine til min Moder! For Sanden, Hans Thordsen, mig kunde lyste at krydse min Klinge med Eders for det Ords Skyld, at I har min Moder kjær!"

„Var jeg et ungt Bruushoved, som I, Knud," svarede Hans koldsindigt, „da havde En af os forlængst ligget blodig her paa Veien, og tænkelig vilde det blevet Eder, al den Stund I nok da skulde faaet at fornemme, at jeg evner at vinde Mænd over i Tvekamp, end sige Drenge. Da skulde I og kommen til at sande, at Gud Herren skabte os lige og eens, og at den Mand, som kaldes ufri, ikke fik dummere Øie eller slappere Arm, end den, som kalder sig fri; dog deraf vorder ganske Intet; thi ingensinde løfter jeg Værge mod Genete Jakobsdatters Søn."

„Nu, ved min Helgen!" udbrød Knud, „da seer jeg helst ikke tiere saa from Mands Aasyn. I ride nu Eders egen Kaas, jeg min!"

Som Knud havde sagt dette, dreiede han sin Hest om ad en Skovvei, ved hvilken de vare standsede, og red uden Farvel op ad Aasen til.

Hans blev holdende et Øieblik og stirrede efter ham; saa gav han sin Hest af Sporerne og red videre ad Nye til med saare bittre Følelser i sit Hjerte. Dybt følte han den frie Stands Overmod og sin egen Stands Ydmygelse. Han havde hørt til dem, der af den nye Lære havde haabet Befrielse, større Lighed og Retfærdighed i Samfundsforholdene; men han begyndte allerede at skjønne, at det kun var en taabelig Ind=

bildning. Knud havde Ret; selv om han var en Slegfredsøn, der flød dog adeligt Blod i hans Aarer, han regnedes trods hans mislige Stilling for en bedre Mand, end Hans Thordsen, der var af en ringere Art. Hans grundede mod i Hu over Menneskenes Vrangsind og Uretfærdighed, men Knud red freidig op ad Aasen og sagde til sig selv:

„Ingensinde skal det skee, at en Træl fanger Held at kalde mig Søn! Jeg vil vare Vigand ad — lad saa for de Nonner have Moder og hendes ganske Formue!"

Femte Kapitel.

Helligheds Krone.

Medens Knud fra det stille Kloster drog ud i Verden, fuld af høit Mod og fremdeles rede til at løbe Panden mod enhver Muur, som hans ulykkelige Skjebne vilde reise paa hans Vei, blev hans Moder og Søster tilbage, glædende sig ved Klosterfreden. Med uskrømtet Andagt bivaanede de Paaskefestens Høitid, hvis Helligholdelse paa papistisk Viis afgav et vexlende Skuespil, rigt paa Dienslyst. Sandserne maatte bedaares og al Eftertanke forjages under denne indviklede Afgudsdyrkelse, som i Aarhundreders Løb var bleven sat i System, paa een Gang en Frugt af hierarkisk Snildhed og en barnagtig Fantasi, ret skikket til at blænde vankundige Sjæle.

Og hvad var den svagsindede, af en haard Skjebne knede skotske Kvinde og selv hendes høisindede Datter nu Andet, end vankundige Sjæle, søgende efter Sandhedens Lys der, hvor Menneskenes taabelige Paafund næsten ganske formørkede det? Med blid Hengivelse til det Mystiske og med den Umyndiges Fred i Hjertet bivaanede Genete Kirkeceremonierne, medens Margaret

med vild Lyst fordybede sig i Andagt og søgte Forglemmelse i et fanatisk Sværmeries Afgrund. Fordybet i Helgentilbedelse saae hun ikke tilbage, i det forfængelige Haab, at denne Syndflod af Bønner, Sukke og Kys paa Træ og Steen vilde formaae at udslette Fortidens Erindringer og gjøre hendes Hjerte dødt for jordisk Kjærlighed og jordisk Lykke.

Det var nu saare langt fra, at Anfegtelsernes Tid skulde være omme for Margaret, tvertimod havde Knuds og Hans Thordsens Besøg nys avlet urolige Tanker i hendes Sjæl, men saa længe Høitiden varede, lykkedes det hende at holde dem nede. Gudsdyrkelse i den Stiil, som hun nu blev Vidne til her i Klostret, var noget Nyt for hende og pirrede hendes Indbildningskraft.

Med en Andagt, hvori blandede sig en god Deel Nysgjerrighed, havde hun i Voer Klosterkirke bivaanet Skærtorsdags indviklede Ceremonier. Abbed Thomas stod for Alteret omgiven af tolv Munkepræster, alle iførte hvide Messehagler og læste den hellige Messe, hvis Hovedsag i den katholske Kirke er Brødets og Vinens Consecration eller Forvandling til Jesu Kjød og Blod, og blev saa tillige den Hostie, Abbeden skulde nyde Langfredag, indviet; thi paa Jesu Dødsdag maatte ingen Indvielse finde Sted. Alterne og de hellige Kar bleve dernæst med mange Ceremonier renfede og de hellige Olier og Salver indviede, idet Abbeden og Munkene sang: vær hilset, hellige Olie, vær hilset hellige Chrisamen! Alteret blev dernæst afført sine Smykker, den hellige Hostie i Kalken hensat paa et Sidealter og Korset tilsløret.

Alt dette var i Margarets Øine et gribende Skuespil, og hun længtes om Aftenen efter Fortsættelsen den næste Dag, Langfredag. Da fremtraadte Abbeden atter for Alteret og læste hele Passionen eller Jesu Lidelseshistorie, idet baade han og hele Menigheden nedkastede sig, da han kom til det Sted, hvor det berettes, at Jesus opgav Aanden. En heel Række Bønner bleve nu fremsagte, for Kirken, den hellige Fader i Rom, Biskopperne, den menige Geistlighed, Menighederne og de rettroende Fyrster, og ved hver Bøn raabte Abbeden: flectamus genua — lad os bøie vore Knæ! og Alle kastede sig til Jorden; men ved Bønnen for Jøderne, som kun blev bedet denne ene Dag, forblev Alle staaende. Dernæst blev Korset afsløret, nedtaget og lagt paa Jorden; Abbeden nærmede sig det, tre Gange knælende og kyssede Fødderne paa den Korsfæstedes Billede. Derefter stededes hvor Enkelt af Menigheden til dette Fodkys, mens Munkene afsang Straffepsalmerne. En hellig Gysen gjennemrislede Margaret, da hendes Læber berørte Crucifixet, og hun var en Afmagt nær, da hun atter reiste sig.

Atter Paaskelørdag nedsænkedes hendes Sjæl i den papistiske Gudstjenestes Mystik, idet hun overværede Opbrændelsen af den hellige Olie fra det gamle Aar, Døbevandets Indvielse, Antændelsen af Paaskelyset, der var prydet med fem Voxnagler, i Lighed med Christi fem Vunder og indesluttede hellige Viraksforn. Da lød atter Klokkerne, Messen blev læst og Kirken gjenlød af jublende Lovsange.

Endelig kom Paaskemorgen, da Klostret gjenlød af det ideligt gjentagne: Alleluja! hvormed Nonnerne hilste hverandre. Alle bleve den Dag før Gudstjenesten i Kirken høitideligt bestænkede med Vievand og Høimessen læst med stor Pomp; men hvide Søndag, som Paaskedag kaldtes, endte dog med en Deel temmelig verdslig Lystighed, idet Nonnerne om Aftenen legede med Paaskeæg og Alle bleve rigeligt beværtede.

Da Paaskefestens Octave eller otte Dages Høitid saaledes var til Ende, følte Margaret sig greben af en pinlig, hende selv uforklarlig Tomhed; og dog var det forklarligt nok, at der efter saa stor Ophidselse og Nervespænding maatte følge Slaphed. Hendes Indbildningskraft var bleven overmættet, hendes Øine blændede, hendes Ører døvede, men hendes Sjæl var ikke bleven beriget med en eneste, ny, frugtbringende Tanke, og hendes Hoved var fuldt af Legender og Fabler, af hvilke den største Part vare en udskeiende Fantasies vanskabte Fostre. Hun fornam da nu bagefter til sin egen store Bedrøvelse, at hendes Sjæl fremdeles var hungrende, hendes Hjerte vansmægtende; men hun gav ingenlunde den papistiske Gudstjenestes tomme Ceremonivæsen, der næsten ikke levnede Ordets Forkyndelse nogen Plads, Skylden, tvertimod søgte hun den i sin egen formentlige Verdslighed og Svaghed; thi Vigand havde uden Betænkning erklæret, at der stak Feilen.

Det er dog et Spørgsmaal, om det vilde lykkedes Vigand i Længden at holde hendes tænkende Sjæl under Aaget, hvis ikke det var hændet hende, som dog ingenlunde glædede ham, nemlig at hun ved et

Tilfælde kom i Berørelse med en af de i hiin Tid sjeldne Mænd, hos hvem fast Vedhængen ved papistiske Vildfarelser adledes af virkelig Fromhed og et reent Levnet.

En smuk, solklar Aprildag følte hun en uimodstaaelig Længsel efter Guds Sol, efter Skov, Mark, Sø og Naturens Ensomhed; thi Nonnernes tomme Sladder og keitede Smiger begyndte at trætte hende, og for første Gang blev hun vaer, at der ikke indenfor Klostrets Mure fandtes et eneste Væsen, der vilde kunne forstaae hende, om hun udtalte de urolige Tanker, der rørte sig hos hende. Hun vilde da søge hen til sin stumme Ven, fordum hendes kjæreste Selskab, Guds fri Natur.

Med Snildhed vidste hun at undgaae det Paahæng, Abbedisse Marine havde givet hende, nemlig hendes Selskaberinde, den tykke Søster Barbara, og da hun stak Portsøsteren nogle Mark i Haanden, oplodes Portlaagen for hende, og med Jubel i sit Hjerte ilede hun ad en Skovsti ned til Mos Søens Bredder.

Her satte hun sig paa en Ellestub og betragtede Bølgernes Leg i den milde Foraarsvind. Hendes Tankers Gang blev snart en Leg, som Bølgernes, den ene jog den anden, og de blinkede i de glade Minders Solskin, fulde af Livets Lyst. Hun var atter ved Tjele Langsø, paa den lille Høi i Engdal og saae Folmer Rud for sig med sin Luth og sin Lokke-Iriske; hun hørte hans vellydende Stemme udtale muntre Ord, fornam hans stærke Arme om sig, idet han bar hende ud i Baaden. Saa kom Seiladsen ned ad den speilblanke Sø, mens Solen funklede over de grønne

Skove, og Vigum Kirketaarn viste sig for dem som en Marmelstøtte, der speilede sig i Vandfladen. Saa Vandringen op i Skoven, Kampen om Flores og Blanseflor og — dog her standsede hun forfærdet sine Tankers raske Flugt, rødmede dybt og kastede en liden Steen i Vandet, som vilde hun ogsaa standse Bølgerne, disse Fristere, der ved deres lokkende Hvisken havdeført hendes Sjæl paa Afveie.

Hun saae op og foer sammen. For hende stod en ærværdig Skikkelse i Cisterciensernes hvidgraa Kutte, med Hætten over den kronragede Isse til Skygge for Solen. Saa optagen havde hun været af sine Drømme, at hun ikke var bleven ham vaer, før han var tæt ved hende. Nu stirrede hun paa de ædle Træk, det lange graa Skjæg og de udtryksfulde, mørke Øine, af hvilke lyste Mildhed, skjøndt tillige et forskende Blik.

Hun reiste sig og gjengjeldte Blikket med noget af sin fordums Stolthed, men da han løftede Haanden velsignende og udtalte sit: Dominus vobiscum! bøiede hun Knæ og kyssede hans fremrakte Haand. Han reiste hende, kyssede hende paa Panden og sagde:

„For nogen Tid siden vilde saa ung en Jomfrus Nærværelse paa dette Sted, alene og i denne verdslige Dragt voldet mig stor Forundring. Dog, siden Søstrene i Vissing fik de Gjester, af hvilke der er gaaet saa stort et Ry, da kan jeg neppelig tvivle om, at I jo maa være Jomfru Margrethe Mogensdatter af Tjele?“

„Det er den Samme, som nu taler til Eder,“ svarede Margaret og slog Øinene ned for den Gamles

forskende Blik; hun var tilmode, som kunde han læse hende lige ind i Hjertet.

„Nu," vedblev han, „det taler slet for Eders Moders og Søster Marines Aarvaagenhed og Omhu, at I er her, saa langt fra Klostret, uden Ledsagelse."

„Hvo er I, ærværdige Fader?" spurgte Margaret og saae op.

„Broder Ambrosius fra Øm — har ikke den reenlivede Prædikebroder Vigand nævnet mit Navn for Eder?"

„Visselig!" svarede Margaret i en overrasket Tone.

„Nu, min Datter," vedblev Broder Ambrosius, „da er I tænkelig ikke uvidende derom, at jeg føler Deeltagelse for Eder og Eders ulykkelige Moder. Ofte har jeg tænkt derpaa at gjeste Vissing og stedes for hende; men vi Brødre fra Øm faa sjelden at see et mildt Aasyn hos Søster Marine, og Broder Vigand er, det har jeg fornummet, saare nidkjær over sin Myndighed, dog see I nu ikke i mig en udeeltagende Fremmed!"

„O, tvert derimod!" svarede Margaret og saae Broder Ambrosius i Øinene med frimodig Ynde, „forundrer det mig end at fornemme Eders velvillige Sindelag, al den Stund min Skriftefader har afmalet mig Eder som en Mand af stor Strenghed, det I dog neppelig er."

„Det turde dog i visse Stykker befindes at forholde sig saa," sagde Broder Ambrosius smilende.

„Ærværdige Fader!" sagde Margaret med bevæget Røst, „denne Morgenstund, da stor Uro plagede

min Sjæl, da bad jeg Guds Moder: send mig en ærlig Ven — og see, I kom!"

Broder Ambrosius betragtede Margaret med et forskende Blik; hendes sjeldne Skjønhed, hendes Ynde, hendes Rösts blöde Velklang, alt det, der vilde vundet en Mand af mindre strenge Grundsætninger, gjorde ham mistroisk.

„I er en Evadatter," sagde han, „og Verden har lært Eder at smigre. I tage dog helst ikke Guds Moders hellige Navn forfængeligt og digte en Bøn, I ikke virkeligen bad."

Margaret saae blot paa Broder Ambrosius til Svar, men det Blik beskjæmmede ham.

„I har saa desuden," vedblev han forlegent, „i Broder Vigand en nidkjær, kyndig Skriftefader og fuldtro Ven."

„Jeg har saa!" svarede Margaret og bøiede sit Hoved, hvorefter hun hensank i Grublen. Først i dette Øieblik tænkte hun derover, at Vigand ikke havde hendes hele Fortrolighed og indsaae Umuligheden af, at hun nogensinde kunde bekvemme sig til ganske at oplade sit Hjerte for ham og indvie ham i sine hemmeligste Tanker. I mange Slags Anfegtelser havde hun tyet til ham, fundet Trøst og Belæring, men den største og sværeste, Kampen med hendes jordiske Kjærlighed, havde hun udfegtet i Stilhed. Hun overveiede nu, om hun ikke havde gjort Uret i at forholde sin Skriftefader Kundskaben til denne hendes Hjertes Svaghed, og om en slig Fordølgelse var tilladelig? Det anede hende ikke, at Vigand læste grant i hendes Hjerte og blot af Klogskab aldrig havde berørt det

Punkt, idet han tænkte, at jo mere man rører Ilden, desto høiere blusser den. Hun tænkte nu, at det vilde været ønskeligt, om Vigand havde havt Broder Ambrosius's høie Alder og hvide Haar; men hun taug, og det veemodige Udtryk i hendes Aasyn blødgjorde den Gamles Hjerte.

„Helst vilde jeg troe det," sagde han mildt, „at Guds Moder paa Eders Forbøn i denne Stund har styret mine Fjed herhid. I forlade mig, min Datter! min Mistroiskhed nys og sige mig uden Sky, hvad der tynger paa Eders Hjerte, at I bad den Bøn, og hvori jeg kan tjene Eder?"

„Nu ikkun deri," svarede Margaret rødmende og med et lyst Smiil, „at I ikke paa Stand skikker mig hjem til Klostret, men tillader mig at dvæle en Stund i Eders Nærhed. I ledsage mig paa en liden Vandring langs Søens Bred. O, her er saa tyst og skjønt! Vi høre ikkun Fuglenes jublende Sang og see Solens Blink paa de glidende Vover."

„Ved den hellige Ambrosius!" udbrød den Gamle, „hvis Navn jeg uværdig bærer, I vil gjøre et Barn af mig!"

„Den Synd vil Guds Moder lettelig forlade mig og Eder med," svarede Margaret, atter med et Smiil; thi for første Gang, siden forrige Vaar, den Dag, da hun gik alene i Enghaven ved Tjele, begyndte hendes Hjerte at slaae frit og let.

„I mindes tænkelig ikke," sagde den Gamle, idet de langsomt gik henad Søens kratbevoxede Bred, „at det just er den hellige Ambrosii Dag og da min Navnedag."

„I modtage da min hjertens Lykønskning!" sagde Margaret og rakte Ambrosius frimodigt Haanden.

„I have Tak!" svarede han, men vedblev hovedrystende: „Mindst tænkte jeg derpaa i den tidlige Morgenstund, da jeg oplod mine Øine, at jeg her i Naturens Ensomhed skulde vorde lykønsket og det af en ung Jomfru. Jeg tilbad i Stilhed min Helgen og sneg mig saa af Klostret for at unddrage mig mine Klosterbrødres Lykønskninger, hvilket, det føler jeg nu, var ukjærligt af mig. Hist henne paa den Brink, I der seer, sad jeg nys og læste den hellige Ambrosii Levnet, følende min egen store Ringhed."

„I meddele mig nu Noget af det, I læste," bad Margaret; „har jeg hørt det tilforn, jeg mindes det dog ikke!"

Fader Ambrosius modstod ikke denne Fristelse, thi Intet var ham kjærere, end at have en taknemmelig Tilhører, en Lykke, som sjelden timedes ham i Klostret. Paa hans Opfordring tog Margaret da Plads ved hans Side under en Busk i det visne Græs, blandt hvilket Vaarblomsterne allerede begyndte at spire frem, og han begyndte sin Fortælling:

„Den hellige Ambrosius," sagde han, „levede i det fjerde Aarhundrede og var en Mand af stor Anseelse, intet Ringere, end Keiser Theodosii den Stores Statholder i Ligurien og havde sin Residents udi Mailand. Han var en Hedning og en lovlærd Mand, og nu høre Du, min Datter, ved hvilken forunderlig Tilskikkelse han, der end ikke var indlemmet i Kirken ved den hellige Daab, fra en vantroende Statens Tjener pludselig forvandledes til en troende

og from Kirkehyrde. Biskoppen af Mailand var afgangen ved Døden, og hans Efterfølger skulde udvælges; men ved dette Valg udbrød en blodig Fejde mellem Arianerne og de Rettroende, hvilket nødsagede Ambrosius dertil, da han var Keiserens Statholder, at ile til Valgstedet med væbnede Folk og gjenoprette Roligheden. Da han rykkede frem, da raabte et Barn blandt Mængden: See, der kommer vor nye Bisp! og strax istemmede det ganske Folk, forglemmende Uenigheden: Ambrosius være vor Biskop!"

„Af det Barns Mund," sagde Margaret, „talte Gud Herren selv."

„Visselig," vedblev Ambrosius, „som det siden viste sig. Elsket og agtet var han af Folket for sin Mildhed og Retfærdighed, og det Raab, at han skulde vorde Bisp, vilde ikke forstumme. Længe stred han imod, ganske uden Forberedelse til sit hellige Kald, som han var, men omsider maatte han bøie sig, lod sig døbe og tiltraadte da sit hellige Embede."

„Og hvorledes røgtede han det?" spurgte Margaret, hvis Blik hang ved den gamle, ærværdige Fortællers Læber.

„Ja, hvad tænker Du, min Datter, han gjorde først? Han besad stor Rigdom og kunde, selv uden sit Embedes Indkomster, været en vældig Bisp med mange væbnede Svende i sit Følge, med Bordsvende og Mundskjenke og alle de unyttige Tjenere, Bisperne, Gud bedre! i vore vanartede Tider omgive sig med, som vare de verdslige Fyrster. Nei, han bortskjenkede sin Formue til de Fattige og levede i christelig Ydmyghed; men han blev en nidkjær Kirkehyrde, de Betrængtes

Fader, en tro Sjælehyrde, Evangeliets ivrige Forkynder og en drabelig Stridsmand mod Kjættere og Hedninge. Keiseren ærede ham som en Fader, og saa stor var hans Myndighed, at da den store Keiser havde straffet et Opløb med uchristelig Grusomhed, og han derefter vilde træde ind i Kirken, da gik Ambrosius ham imøde paa Dørtærskelen og forbød ham Adgangen, just som Bisp Willum af Roeskilde gjorde ved Konning Svend her udi Danmark syv hundrede Aar derefter; og maatte Keiseren skikke sig deri, at Ambrosius paalagde ham otte Maaneders Kirkebod."

„Veed I ei mere at berette om Eders kjære Helgen?" spurgte Margaret, da Ambrosius taug; „I tænke ikke, at jeg vorder træt af at høre!"

„Nu," svarede Ambrosius, „der lod sig meget mere sige om ham, og kunde jeg end blive længe ved, dog vilde da sikkerlig Eders unge Øren vorde trætte. Dog vide I endnu Et om denne store Kirkefader, at han var Munkes og Nonners varme Talsmand og ivrede saa stærkt for den ugifte Stand, at mange Mødre af den Aarsag holdt deres Døttre af Kirke, naar han prædikede — hvad siger I dertil?"

Margaret saae ned for sig og blev rød som et dryppende Blod.

„Nu, min Datter!" sagde Fader Ambrosius mildt, „har saa Guds Moder og de hellige Engleført os herhid, det jeg stedse mere villig troer, da lad min Nærværelse blive Eder til Gavn og til Bestyrkelse i det fromme Forsæt, man har sagt Eder at nære. Er det saa, at I agter at indgive Eder i Vissing Kloster?"

„Dertil staaer vissselig min Hu," svarede Margaret med sagte Røst.

„Da holde I fast derved," sagde Ambrosius strengt, „og udrive alt det af Eders Hjerte, som vil spærre Eder Veien! I har tænkelig fornummet denne Verdens Lyst, prøvet Forfængelighedens Anfegtelser, Mændene have daaret Eder med Smiger for Eders Fagerheds Skyld — ikke tør eller vil jeg aflokke Eder noget Skriftemaal, men forunderligt vilde det være, om det forholdt sig anderledes — I vende nu Eders Hu fra alt dette og stræbe ærligt derefter at forsage Verden!"

„I drive ikke saa paa mig, ærværdige Fader!" svarede Margaret med et bønligt Blik. „Kræver ikke saa stor en Beslutning Selvprøvelse og Overlæg?"

„Vissselig, min Datter!" sagde Ambrosius; „dog formente jeg, at I nu i et halvt Aar i Klostrets Ensomhed maa have havt Stunder at overveie den Sag."

„Kunde jeg blot," svarede Margaret, „gjøre Eder viis paa min Sjæls sande Tilstand! Jeg har jaget efter det Hellige og mente en Stund at have grebet det, men da viste det sig uformodet, at mine Hænder vare tomme og jeg efterladt i Mørke. Da kom syndige Tanker over mig, som denne, at trods alle Bønner, Messer og Hymner, trods Kjerternes Glands og Virals Duft, da er der blandt de hellige Søstre i Klostret ikkun Helligheds Skin, og som havde Gud været mig nærmere mangen Stund midt i den travle Verden."

„Du lade Dig ikke forvirre deraf," sagde Ambrosius med Alvor, „skulde det befindes, at der stundom blandt

Søstrene i Vissing er mindre af Kjødets Spægelse og oprigtig Poenitentse, end ønskeligt var. Vi bære Hellighedens Klenodie i skrøbelige Kar og maa fegte med Djævelen, indtil Forløsningens Time slaaer. Der er Brøst, selv i den hellige Kirke, fornemmelig i disse Tider, og derfore hvile Guds Straffedomme haardt paa os."

„Jeg fatter det heelt vel," svarede Margaret, „og sigtede ikke dertil, tvert derimod var dette min Tanke, at det Hellige flyer stundom selv den Sjæl, der med ærlig Hu og i brændende Nidkjærhed søger det."

„Visselig!" svarede Ambrosius, „for at prøve vor Bestandighed. End veed I ikke, ung og uprøvet, som I er, min Datter, hvad en fast Tro ved Herrens og alle hans Helliges Bistand formaaer. Høit over Eders Begreb staaer vel Kjødets Spægelse, Bønners og Lovsanges helliggjørende Kraft, saa og Fastes og Bods rensende Magt, beviisliggjort gjennem Aarhundreder af troe, fromme Sjæle og stadfæstet ved mange Undergjerninger."

„Ved at høre Eder tale saa," sagde Margaret ivrigt, „styrkes min Tro derpaa."

„Ret saa!" sagde Ambrosius og bøiede sit Hoved; „En, som er større, end jeg, taler nu af min Mund! I betænke nu dertil dette, at kan end, som I før sagde, Gud være Eder nær midt i den syndige, travle Verden, al den Stund Herren er allestedsnærværende, dog tvivle I ingensinde derom, at bag Klosterets Mure, under Kydskhedsløftets Tugt og i de Nonners hellige Samfund, der er den ypperste Helligheds Krone at

vinde — give Guds Moder og alle hellige Engle, at det maa være Eder forundt at naae Klenodiet!"

„Jeg vil stræbe derefter!" udbrød Margaret med et brændende Blik.

„Gud Herren styrke da dette Dit fromme Forsæt!" sagde Ambrosius bevæget, „og hans hellige Engle omsvæve Dine Fjed! Nu kjende vi hinanden, tillad mig nu, min Datter, at kalde Dig Du med en aandelig Faders Ret!"

„I have Tak derfor, ærværdige Fader! O, maatte det forundes mig ret ofte at samles med Eder! I bekymre Eder ikke om Søster Marines sure Miner, men gjeste os snarest i Vissing!"

„Det bæres mig fore," svarede Ambrosius, „at saa er det Herrens Villie, og da bør jeg ikke frygte Menneskers Ugunst."

De samtalede endnu en Stund med hinanden og tilsidst sagde Fader Ambrosius:

„Det er mit Raad, min Datter! at Du uden Forhaling indgiver Dig som Ungsøster i Klosteret, at Dit Prøveaar kan begynde, som maa forløbe, inden Du kjendes værdig til som Tegn paa bestandig Fasthed at modtage Sløret og aflægge Løftet. Jeg skjønner, at i Din Sjæl med dens rige Gaver er nedlagt et Løfte om store og hellige Gjerninger."

„Ak ærværdige Fader!" udbrød Margaret rødmende af undseelig Glæde, „nu fatter I for store Tanker om mig, en svag Kvinde."

„Herren udsøger stundom sine Redskaber blandt de Svage," svarede Ambrosius, „og gjøre disse til de Stærkeste. De hellige Kvinder stod til ingen Tid

tilbage for de hellige Mænd. Dog, Gud bedre, Ridkjærheden er paa ingen af Siderne i disse løie Tider saa stor, at et blodigt Martyriums Glorie venter nogen Kirkens tro Søn eller Datter. Derimod betænke Du den Slaphed og Lunkenhed blandt Dine vordende Medsøstre, hvorom jeg før talte! Hvad vil Du ikke der kunne virke ved Dit Exempel! Ved Dit Mammon kan Du vinde Anseelse, om Du skjenker Klostret rige Gaver; Du nytte den da dertil at anspore Abbedissen til strengere Klostertugt og al Hellighedsˌ Beforbring!"

De reiste sig nu for at gaae, og Ambrosius tilbød Margaret at ledsage hende til Klostret, da Buskene raslede bag dem, og en Skare Mænd og Kvinder stormede ind paa den Plads, hvor de havde siddet. Der kom Søster Veronica, Klostrets yngste Nonne og den meest rapfodede, ledsaget af et Par Klostertjenere med Knipler, der kom tykke Søster Barbara vraltende og endelig ingen Ringere, end den værdige Abbedisse, Søster Marine selv, støttende sig til Broder Vigands Arm.

„Saa er I her dog!" udbrød Søster Veronica, idet hun loe; „jeg tænkte for Sanden, en skjøn, ung Riddersvend havde bortført Eder, og at vi ingensinde skulde gjensee Eder tiere!"

Margaret, som kjendte Søster Veronicas verdslige Sindelag, værdigede hende intet Svar, og der blev heller ikke Pusterum til Gjenmæle, thi der brød Søster Barbara gjennem Buskenes Grene og raabte:

„Den hellige Benedictus være lovet, der er hun! O vee! hvor værker det i min Side!"

„Hvilken unyttig Larm!" sagde Ambrosius vredt; „Intet har været fjernere fra Jomfru Margrethes Tanke, end det, at rømme. Fornemmelig I, Søster Veronica! vare Eders letfærdige Mund!"

„Ei!" udbrød Søster Marine, som havde nærmet sig ad en mere magelig Vei og seet og hørt, hvad der foregik, „jeg seer, at den hellige Bernhard har sendt Jomfru Margrethe en af Sine til Værn og Beskyttelse, hvad Nød haver hun da!"

„Havde I vogtet hende bedre," svarede Ambrosius, harmfuld over de stiklende Ord og det spydige Smiil, der ledsagede dem, „da vilde hun ikke havt min Beskyttelse nødig."

„Nu," svarede Abbedissen, „de Møer, som have Strippevane, de ere onde at vogte. I betænke disse Tiders Uro og Fare, Jomfrulil og volde ingensinde tiere Eders Moder og os saa stor en Skræk!"

„Min Moder, det faaer saa være!" sagde Margaret og hævede sit Hoved med Stolthed, „men ikkun hende skylder jeg Regnskab for min Gjøren og Laden."

„Min Datter!" udbrød Ambrosius og løftede advarende sin Haand, „I betænke vor Samtale nys og see at mestre det fosse, verdslige Sind, der end, det seer jeg nu, regjerer i Eder!"

„I burde betænke Klostrets Værdighed", sagde Vigand med Strenghed, idet han skottede mistroisk til Broder Ambrosius, „og I mene Eder ikke end at være paa Tjele!"

Margaret rødmede dybt, og et Vredeslyn tændtes i hendes Blik. Hun saae et Syn — et Tankesyn kun, men saa levende, at hendes Hjerte bankede derved —

Folmer Rud, som sprængte hid paa sin Ganger, splittede den hele Skare ad, løftede hende op til sig i Saddelen og foer bort med hende. Dog, det Drømmebillede svandt, som det var kommet; hun saae Fader Ambrosius's Blik hvile mildt bebreidende paa sig, blegnede og brast i Graad; greb saa sin Rosenkrands, afbad sin Synd og bønfaldt den hellige Moder at holde slige Djævelens Anfegtelser borte. Den Bøn blev hørt, thi det lykkedes hende fra denne Stund af at forhærde sit Hjerte og nedsænke sin Sjæl ganske i Helgentilbedelsens Afgudsdyrkelse.

„Du forglemme ikke," sagde Broder Ambrosius til Margaret, „at berette Din Moder og Klostrets værdige Forstanderske, som her staaer, hvorom vi have talet og den Beslutning, hvortil Du er kommen, staaer den ellers fast. I vil da neppelig, Søster Marine! naar I det erfarer, vredes paa den hellige Bernardus, ei heller paa mig."

„I give mig Eders Velsignelse, ærværdige Fader, forinden vi skilles!" udbrød Margaret og sank knælende ned, „og indeslutte mig fremdeles i Eders Bønner!"

Dybt bevæget lagde Ambrosius sin Haand paa hendes Hoved, udtalte Velsignelsen over hende og gjorde Korsets Tegn, mens Broder Vigands onde Øine vogtede paa ham og røbede Skriftefaderens skinsyge Harme.

Derpaa skiltes de, og Margaret vendte tilbage til Klostret med sine Bevogtere. Trods hendes fromme Forsætter, at underkaste sig med Ydmyghed, undslap der hende dog et dybt Suk, da Klosterporten lukkede sig efter hende. Med hver Dag, der gik, mærkede

hun mere og mere, at trods al Ærbødighed, der blev hende viist, saa var hun dog nu en fangen Fugl og Klostret hendes Buur. Dog, efterat hun mere end een Gang havde samtalet med Ambrosius og udøst sit Hjerte for ham, da stod hendes Beslutning fast. Til Abbedissens store Glæde, og idet Broder Vigand priste hendes Fromhed, indgav hun sig ikke længe derefter som Novice eller Ungsøster i Klostret, og inden Skoven var grøn, da saaes hun at færdes i Klostret i Ungsøstrenes hvide Klædning og med Iver at forberede sig til den endelige og fuldstændige Optagelse i Benedictinersøstrenes Samfund.

Sjette Kapitel.

Ord og Sværd.

Henning og Bent Tue sad paa en Vindfælde i Nærheden af Hulen i Vigum Skov og varmede sig i den tidlige Vaarsols Straaler. Træer og Buske knoppedes alt saa smaat, og Skovbunden prangede med Blomster, men det var saare langt fra, at Knud Mogensens hjemløse Svende frydede sig ved dette skjønne Syn; de nød kun den legemlige Velgjerning, at varmes af Solstraalerne.

Henning laa paa Træstammen, saa lang han var og gabede, Bent sad hos og snittede paa en Træskee. De samtalede, men i Stødeviis og med dæmpet Røst; thi deres unge Herre, som først henad Morgenstunden var vendt hjem fra en Udflugt, laae og sov paa Mosbænken inde i Hytten, hvis Dør stod aaben.

„Bent!“ sagde Henning og reiste sig op, saa han sad ridende paa Træstammen, „Du sige mig nu, til hvad Maal dette vil føre, og hvad Enden monne vorde paa dette vort Løbeskytte-Levnet! Have vi nu ligget her som Bjørne i Hi længere, end en Maaned og ikke havt anden Omgængelse, end med Ulve, Ræve

og andre Skovens Dyr. Kjedsomt nok i Vinter hos de Søstre i Mariager; dog bedre, end dette. Give Gud og alle Helgene, jeg havde ingensinde viist Knud til dette Jordhul, en ubekvem Bolig for en fri adelig Mand og hans Svende!"

„Du have dog Tak, at Du gjorde det!" svarede Bent og nikkede. „Du friede derved ufrels Mand fra Galge og Green."

Henning gabede, som om han derved vilde tilkjendegive Bent sin Ligegyldighed med Hensyn til den Barmhjertighedsgjerning, han uforvarende havde foranlediget. Han frydede sig heller ikke over den; thi han var skinsyg paa Bent, der ved sin Erfaring og Kløgt havde vundet stor Overvægt over ham og nu i høiere Grad, end han selv, havde deres fælleds Herres Øre. Han formodede ogsaa, at Bent var mere vidende, end han lod, og gav sig derfor nu til at udfritte ham.

„Monne han derinde" spurgte han og pegede over sin Skulder henimod Hulen, „paa den Viis og ved den Omflakken tænker at vinde Ære og Anseelse, end sige Tjele Gaard og Gods?"

„Han maa det vide selv," svarede Bent og snittede fort paa sin Træskee.

„Kværtiende Mand mener og noget," sagde Henning med et spydigt Smiil.

„Og taus Mand troes meest!" svarede Bent flux.

„Nu," udbrød Henning utaalmodigt, „deraf kan skjønnes, at Du haver Noget at fortie. Nu være Du ikke saa ordgjerrig og mistænksom! Monne Du mene

Knud Mogensen det bedre, end jeg, eller er Du ældst i hans Brød?"

Bent tænkte i sit stille Sind, at Henning meest var sin Herre tro og lydig af Vane, han selv derimod af Taknemmelighed, hvilket Baand han meente at være stærkest. Han gjorde nu vistnok sin unge Medtjener Uret i at tænke saa, men vist var det dog, at han omfattede sin Herres Velfærd med en Varme, som sjelden opstaaer i en Tjeners Bryst, og at han havde tænkt over Knud Mogensens Stilling mere som en Ven, end som en Leiesvend. Knud havde nu rigtignok ikke indviet ham i sine Planer, og Bent agtede sin Herre kun desto høiere, fordi han uden Forklaring bød sine Svende at gjøre dette eller hiint; men han vidste alligevel god Besked og fandt det efter nogen Overveielse raadeligst at tilfredsstille Hennings Videlyst.

„Ældst er Du i Brødet," svarede Bent, „yngst i Aar og Forstand. En Tjener med Øine og Øren tjener sin Herre bedst, blot at han imellemstunder lader blind og døv, men til ingen Tid maa han være det. Fornam Du til Intet, da Du sidstens var nede i Foulum hos Mads og saae til Øgene?"

„Hvad skulde vel der være at erfare?" spurgte Henning forundret.

„Mere, en Du tænker," svarede Bent med en vigtig Mine; „dog spurgte jeg ikke Mads derom," vedblev han med et luunt Smiil.

„Da har Du luret, Bent!"

„Naar Herren skjæler sig under Jorden, Henning, da faaer vel Svendene lure! Hvad tænker Du, det gjelder?"

„Nu, siig frem!" sagde Henning utaalmodigt.

„At tage Tjele med væbnet Haand," sagde Bent, gjorde det sidste Snit paa Træskeen, smed den fra sig og satte Hænderne i Siden.

„Det var ikke halvskrattes Tale, den!" udbrød Henning og lo, „har Knud tænkelig, os uafvidende, hyret en Fænnike Landsknegte? Hvad heller vil han gaae paa, Tre imod Tredive? Nu gantes Du med mig, Bent!"

„Giv Stunder!" svarede Bent, tog et nyt Stykke Træ og begyndte med stor Sindighed at bearbeide det med Foldekniven. „Du sige mig nu først: tænkte Du Intet derved, at Knud fra den Dag af, da han vendte hjem fra Vissing, nu og da sneg sig bort om Aftenen?"

„Hvad har han gjort, Bent, siden vi kom herhid, uden at gaae og komme?"

„Ikke i saa smaa Vendinger, Henning! Nu høre Du hans Ærinde! Han gik til sin Faders Bønder, frittede dem ud og følte sig fore, om de ikke skulde være lede af det nye Herskab. De, som befandtes at være saa til Sinds, og paa hvem han mente at kunne forlade sig, dem adspurgte han, om de turde djærve sig til, naar han førte an, da at drage i Hob med Øxe og Spyd for Tjele, berende Gaarden og drive Erik Skram og hans Svende derfra?"

„Hvad Svar monne de gave?" spurgte Henning ivrigt og rykkede med et Sæt nærmere hen til Bent.

„For nogle Dage siden," vedblev Bent, „vilde jeg ikke evnet at sige Dig det; men igaar, da jeg var i Foulum, blev jeg mere vidende. Gamle Jens Porse

af Vinge var der og gik med Mads Jespersen i Kostalden, alt imens jeg stod i Foderloen og gav Øgene, det de ikke bleve vaer. De talede da en heel Hoben om Knud, Mads sindigt og tyst nok, men Jens er en Skvaldrer og skrattede op, saa Graamunk spidsede Øren."

„Hvad sagde de, Bent?" faldt Henning ind.

„Din Spørgen fortner ikke Svarene," sagde Bent sindigt og tvært, „nu tie Du og lade mig tale! — Hvad tænker Du derom, Jens? spurgte Mads; jeg begjærer et ærligt Raad af Dig. — Nu, Mads; svarede Jens, den Sag rager ei mig, jeg kan da see den an med Rolighed og give en Kjendelse med koldt Blod. Vi Vinge Bønder have bedre Lykke, end I; vi have et godt Herskab, som forblev ved Hjemmet og ikke drog af Landet, at hente derfra udenvelts Frillekoner til Huse; de Kruser toge alle en af Landsens egne gode Døttre til Ægte. — Sandt nok det, sagde Mads. — Nu agte Du derpaa, foer Jens fort, at Maren Lauridsdatter, hun er en god dansk Kvinde, sin Faders, Laurids Mogensens ægtefødte Datter, saa og Mogens Lauridsens, hvis Sjæl Gud naade! hans rette Søster. Hvad den skotske Kvinde derimod og hendes Unger ere, det vide Fanden og ikke jeg! — Saamænd, gjensvarede Mads, det var saa som saa med den sølle Kvinde. — Det tykkes mig da at være Ret og Skjel, sagde Jens, at Erik og Maren sidde paa Tjele. Var ikke Lov i Landet, da tog hver, som han kunde fange. — Du raader da fra? spurgte Mads. Knud tilsagde os urimelig gode Kaar, om vi vilde gange ham til Haande og oplade ham Tjele. — Mangen lover det

i Nød, han holder ikke ved sin Død, gjenmælede Jens. Du veed saa og, Mads, at Løfter og raat Klæde løbe meget ind. — Ja nok, sagde Mads, det seer man tidt og ofte. — Ei heller, foer Jens fort, stiller Sagen sig paa nogen Viis saa, at I kunne vælge de tvende Herrer imellem, men saa, at den ene er Gaarden eiendes og har den inde, den anden vil ham fordrive med Hærværk og Vold. Halsløs Gjerning det, Mads, fornemmelig nu efter det Oprør, da de store Herrer fare haardt frem og ere overmyndige. Du befatte Dig ikke dermed, Mads!"

„Au!" udbrød Henning, „saa bliver den Fejde til Intet!"

„Nu, gjenmælede Mads", vedblev Bent med uforstyrrelig Ro og Omstændelighed, „end har ei Erik Skram Laasebrev*) paa Tjele. — Der snakker Du! sagde Jens og loe. Ganske unødigt det, al den Stund han tog Gaarden i Arv og Eie paa sin Hustrus Vegne, og hun var eneste ret, ægte Arving. Har han saa og Frænder og Venner i Skokke, Knud er moxen frænde- og venneløs, heel vanmægtig. — Stor Skade det, sagde Mads; Knud er en gjev Ungersvend og talte sin Sag med stor Forstand. Dog lade vi nu helst det blive! — Ikke blot det, sagde Jens og greb Mads i Koften, men Du befatte Dig intet med ham, formane ham snarest at drage herfra og laane paa ingen Viis en Dag længer hans Øg Stald. — Nu, Jens, sagde sluttelig Mads, hans Fader var os god; dog gavnede det os Intet, satte vi nu den Velfærd, han

---

*) Rettertingets Bekræftelse af Eiendomsretten.

undte os, paa Spil. Jeg vil da gjøre, som Du raader!"

„Prøv Guld i Glød, Ven i Nød!" udbrød Henning. „En lumpen Hund, den Mads! Dog have han og Jens Porse Tak lige fuldt! Nu nødsages Knud at begive det Hærværk, drage herfra og skikke sig i mindre Kaar, gode nok ere de endda, det jeg har fornummet; saa sætte han Bo og unde os Husly og Hvile!"

„Svært at glemme," mente Bent, „at man er født i Høihed; did stunder Bælg*), som han baaren er. —"

Da Knud kort efter traadte ud af Hulen, var hans Aasyn mørkt. Han standsede, som vilde han tale sine Svende til, men betænkte sig, gik dem taus forbi og søgte ind i Skovens Tykning. Der satte han sig paa en Træstub og stirrede hen for sig med et Blik, hvis Udtryk røbede hans haabløse Stemning.

Han havde imidlertid ikke siddet der længe, førend han paa en Grønning i Nærheden, til hvilken han havde Udsigt, saae en ung Mand nærme sig. Han blev strax vaer, at han havde en af sine Lige for sig; thi den Fremmede var klædt i en Trøie af fiint grønt Klæde, en bræmmet, sort Fløiels Paltzrok hang om hans Skuldre, de vide Hoser, dengang en ny Mode, som dog snart skulde gribe stærkt om sig, vare fæstede om Knæet med Sølvspænder, og Fødderne stak i et Par zirlige Ridestøvler. Paa det krøllede Haar sad en spidspullet Hat med en grøn Fjeder, og i et sølvbaldyret Bælte hang en let Kaarde. Han var kun af

*) Dreng, halvvoxen Karl.

Middelhøide og hans Legemsbygning noget spinkel, men dog vare hans Trin faste, og han førte sig med Anstand, idet han tankefuldt skred frem. Ansigtstrækkene vare skarpe, men Udtrykket i hans lyse Øine mildt og forstandigt.

Der har vi en Straajunker, tænkte Knud, et af disse Lykkens Kjæleborn, som sad luunt i Ammestuen i en Alder, da jeg alt red min Hest, proppedes med Lærdom i en Klosterskole og sluttelig ved Hove erhvervede sig zirlige, kvindagtige Lader. Formodentlig rørte der sig hos Knud en Anelse om, hvem han havde for sig og deraf hans strenge, forhastede Dom. Hans Betragtninger vare imidlertid hurtigt til Ende; han reiste sig brat, traadte frem af Buskene og gik den Fremmede imøde.

Knuds langt høiere og kraftigere Skikkelse, hans djærve Aasyn og det faste Blik i hans funklende blaa Øine dannede en stærk Modsætning til den Fremmedes mere spagfærdige Ydre, og hans Fremtræden skete dernæst saa brat, at den vel maatte indjage Skræk. Et pludseligt Møde med en Fremmed i Skovens Tykning maatte i hine urolige Tider strax vække Formodning om fjendtlige Hensigter, og Knuds Klædebragt var dernæst, uagtet dens Stof og Snit røbede Adelsmanden, dog haardt medtaget ved hans omflakkende Liv, saa at hans Ydre ingenlunde var skikket til at indgyde Tillid. Ikke desto mindre blev den Fremmede roligt staaende og greb til sit Sværdhefte, saa det trods hans kvindagtige Ydre ingenlunde syntes at fattes ham paa Mod. Han saae sin Modstander fast ind i Øiet, medens Knud nu indtog en ligegyldig Holdning og lod

sit Sværd skjøtte sig selv, af Ringeagt, eller som den Mand der aldrig tvivler om i det rette Øieblik at finde sit Værge.

„Hvo er I og hvad gjør I her?" spurgte Knud barskt.

„Ei!" udbrød den Fremmede med et stolt Smiil, „saa tilkommer det snarest mig at spørge Eder."

„Hvi saa?" spurgte Knud. „Jeg staaer paa min egen Grund og spørger vel da med Rette."

Den Fremmede studsede, blegnede, saae sig om og greb til en Sølvpibe, der hang ved hans Bælte, som om han vilde sætte den for Munden og kalde Hjelp hid; men han slap den atter, traadte et Skridt nærmere og sagde med rødmende Kind:

„Ved alle Helgene! saa havde Moder dog Ret. I maa være Knud, Mogens Lauridsens Søn og ingen Anden!"

„Ha!" raabte Knud med vild Glæde, „da er I Jørgen Eriksen Skram, mit Sødskendebarn og Søn af min Dødsfjende.

„De Ord sammes ilde," svarede Jørgen Skram; „ikke kan dog jeg være Eders Dødsfjende, al den Stund vi ikke saae hinanden nu i mange Aar og sidst, da vi baade vare smaa Poge."

„Du faaer Gavn af Din Faders Ran," sagde Knud med opbrusende Harme, „Du faaer da og at tage Part i den Spot og Spee, saa og i det Had, som følger uærlig Gjerning."

„Nu Knud," svarede Jørgen sagtmodigt, „jeg har Intet derimod at duttes med Dig. Dog beder jeg

Dig fare med Lempe og betænke, at i det, som skeet er, har ikke jeg nogen Lod eller Deel."

„Ønsker Du det da uskeet", spurgte Knud, „og vedkjender Du Dig mig som ret Sødskendebarn og Frænde?"

„Umuligt det," svarede Jørgen, „thi da vilde jeg dømme min egen Fader og skjelde ham for en Ransmand og Løgner."

„Da ingen flere Ord mellem os," raabte Knud, „men blot Sværdhug!"

Han drog sin Klinge og satte sig i Tilstand, som det kaldtes, men forinden Jørgen Skram kunde følge hans Exempel, hørtes de tøre Grene i Krattet at knage under Fodtrin, og inden faa Øieblikke vare de omringede af sex Svende, anførte af Geert Eriksen.

„Ved min Oldefaders Skjæg!" raabte gale Geert og stak begge Hænder i Siderne, „der fik vi ham! Sagde jeg Dig det ikke, Jørgen, at han streifede om her og pønsede paa Niddingsdaad?"

Dog, i det Samme brød Knud Kredsen med et Spring, foer ind i Krattet og forsvandt. De Andre ilede efter ham, og efter en kort Forfølgelse naaede de Indgangen til Hulen, hvor Knud stod med Bent og Henning, rede til at forsvare sig. Geert og de Tjele Svende vilde nu styrte sig over dem, men Jørgen Skram kastede sig imellem og bød sine Svende flux at stikke deres Sværd i Balgen.

„I gjøre ligesaa, om noget Venskab fremdeles skal bestaae mellem os!" sagde han bydende til Geert.

„Nu, Jørgen", sagde Geert mut, „I handler ikke heri Eders Forældre til Villie. En smal Sag vilde

det være nu at svinebinde disse tre Udædingsmænd, føre dem til Tjele og lægge dem i Bolt og Jern."

„Før det skeer", svarede Knud, „da skulle de bære Geert Erikſen i Gaarde med Fødderne foran."

„Bedre," svarede Geert spodsk, „at lade sig bære af Fire til Graven, end at lade sig lede af To*)!"

„Bedst af Alt", sagde Knud og stak sit Sværd i Balgen, „ikke at fegte med en Gjek! Stik Sværdet ind, Bent, saa og Du, Henning! Ingensinde traf jeg paa min Vei mere fredelskende Svend, end Jørgen Eriksen Skram!"

„Ingen Skam for mig det," gjenmælede Jørgen, „thi vi ere Otte mod Tre. Vil Du, som jeg, Knud! da afgjøre vi den Trætte i Mindelighed under fire Øine, om Du vil forunde mig en Samtale."

„Du er galen, Jørgen!" raabte Geert, „at give Dig i hans Vold. Han er stærk som en Bjørn og fegter som en Landsknegt. Skam vil jeg faae af Din Moder, times der Dig en Ulykke."

„I være ubekymret, Geert," svarede Jørgen, „Knud Mogensen er ingen Stimand, derom føler jeg mig forvisset, saa ikke heller jeg en Kryster. I begive Eder nu Alle til Hestene og byd nu Du, Knud, Dine Svende at fjerne sig et Bueskud."

Knud gav, skjøndt uvilligt, Bent og Henning den Befaling, og de fjernede sig, men ikke fuldt saa langt bort, som det var dem budet, hvorefter Geert, der ikke tænkte saa slet om Knud, som han gav sig Mine af, fortrak med de Tjele Svende.

---

*) Til Retterstedet.

„Nu, skal det saa være", sagde Knud med spodsk Høviskhed, „da træde Du indenfor i min Hal, at Snakken kan gaae med Mageligbed! Du maa dukke Nakken lidet, men er Du først inden Døre, da vil Du fange godt Herberge."

Jørgen saae studsende til Hulens Indgang, betænkte sig et Øieblik, men gik saa derind, efterfulgt af Knud. Da han havde vænnet sig til Halvmørket og med Forundring seet sig om, sagde han:

„Det tyder ikke paa gode, lovlige Hensigter, Knud, saa ikke heller paa stor Viisdom, at Du har fæstet Bo her i denne Jordhule."

„Hver Mand sin Lyst," svarede Knud. „Du prøve nu den Løibænk og sige mig saa, om monne selve Kong Salomon sad blødere?"

Jørgen satte sig smilende, mens Knud tog Plads ligeover for ham; saa sagde Jørgen:

„Nu er Du i bedre Lune, end før, Knud! Nu høre Du mig med Taalmodighed!"

„Det faldt mig ingensinde tungt at tie," svarede Knud, „Jeg er en Hader af Ord."

„Da føre De dog stundom en Mand videre, end Sværd," sagde Jørgen; „og har En ikkun trende Sværd, hvor langt række vel de?"

„Ja, det er Feilen," mente Knud, „at de ere saa faatallige!"

„Jeg forstaaer," sagde Jørgen efter et Øiebliks Taushed, „Du ligger i Skove og Skjul og tænker paa Hærværk mod os paa Tjele. Et usindigt Forsæt, Knud! thi fik Du end Held dertil, mens denne Oprørs Fejde staaer paa, at fordrive os herfra, hvad

Ende vilde det da tage for Dig, naar Hans Naade faaer sig alle Landene underlagt og stifter og deler Ret med Rigens Raad?"

„Hvo som sidder paa Sækken," svarede Knud, „raader for ham, og den er stedse næst, som i Hænde haver."

„Da maatte Loven stikke i Spydstagens Ende," meente Jørgen. „Min Fader tog af den Aarsag, han meente at have Ret. Mener Du at have Ret, da søg ham paa Tinge, naar Fred er stiftet i Landet, men bliv ei lovsøgt Mand forinden, hvem Mæle paa Tinge er formeent."

„Nu, Jørgen," sagde Knud, „Du er mere lovkyndig, end jeg. Dog har jeg hørt visere Mænd, end Du er, sige: jo mere af Lov, des mindre af Ret!"

Jørgen sad et Øieblik tans og grundede; derpaa sagde han:

„Gud er mit Vidne, at sidder min Fader ikke paa Tjele med Rette, da ønsker jeg allersidst, at han skulde forblive der."

„Ja, om Din Fader og Moder tænkte saa!" udbrød Knud.

„Forgangen Dag," tog Jørgen atter til Orde, „talte jeg med Hans Thordsen. Han lod mig vide Knud, at Du end ikke har havt i Hænde og læst det Arvebrev, hvorudi Din Fader skriver i levende Live at have skjenket Din Moder, Dig og Din Søster alt sit Løsøre; er det Sanden?"

„Det er saa, Jørgen!" svarede Knud. „Hvad gavner det mig at læse det, al den Stund jeg agter ikke at tage en Hvid deraf?"

„Da vilde Du handle som en Taabe, Knud!" udbrød Jørgen. „Dog, nu er det min Begjæring til Dig, at Du paa Stand følger med mig til Tjele, seer det Brev, af hvilket en Afskrift er beroende hos os og taler med Fader og Moder. Jeg tilsiger paa deres Vegne Dig og dine Svende sikkert Lejde og at drage uhindret bort; men da give og Du Løfte paa, at al Fejde imens skal være nedlagt, og at Du gaaer, som Du kom, med Fred."

„Et sært Forslag, det!" udbrød Knud, „at jeg skulde drage til Tjele, hente mig der Ukvemsord og bortvises med Skam!"

„Skulde det skee", svarede Jørgen, „da ganger jeg med Dig af Gaarde. Du tænker for ringe om Fader og Moder."

„Og Du for stort!" sagde Knud.

„Men giver Du mig glat Afslag," vedblev Jørgen, „da nødsages jeg at tænke, Du veed af ingen Ret og er den lovløse Stimand, Geert siger Dig at være."

Det Ord ramte; Knud reiste sig brat og sagde:

„Nu ganger jeg med Dig Jørgen! Dog betænke Du Et — det falder svært at troe paa sin egen Moders Skam!"

„Du er en Dannemand, Knud!" sagde Jørgen mildt; „hvo veed, hvor det kan vende sig; vi vorde tænkelig engang Venner!"

„Da maa Meget forandre sig," svarede Knud, „endskjøndt jeg skjønner, at Du mener mig det ikke ilde. Jeg ganger da med Dig, at Du kan see, jeg frygter ikke at læse de Krageæer, endskjøndt jeg forud veed, de gjemme intet Godt. Du betænke nu dertil Et — ikke

er det let her at skjønne, hvor Retten hun er, naar den, som Retten eier, er svagsindet og handler, som var hun fra Vid og Samling. Til somme Tider har jeg troet, til andre tvivlet."

„Det er ærligt talt, Knud!"

„Nu, da skal Oprigtighed ikke heller fattes!" vedblev Knud. „Din Fader tog Tjele uden at vide om det Brev, Jørgen! Han tog Gaarden egenmægtigen, paa løst Skjøn og efter løs Snak; tykkes Dig det at være Ret?"

„Han maatte vel gjøre saa," svarede Jørgen forlegent, „for ei at miste sin Ret."

„Den, hvorom vi tviste!" udbrød Knud. „Hvad om nu det Brev var falsk, hvad heller Fader deri løi?"

„Usømmeligt af Dig, Knud at tænke saa!"

„Ilde Kaar de, Jørgen, at staae mellem Fader og Moder, og vælge blandt Løgn og Skam! Dog dette vide Du, at Fader var skinsyg paa Moder og os hadsk, og dernæst det, at saa var Moders Færd før og nu, at Ingen, som hende kjender, tør tænke at hun skulde være en æreløs Slegfredkvinde. Nu tage Du Loven frem og dømme!"

Jørgen Skrams ærlige Aasyn vidnede, at hans Tro paa hans egen Moders Ret var rokket.

„Det være, som det være vil," sagde han, „vi gaae nu den Gang med hinanden."

„Vi gjøre saa," sagde Knud, „uden mere Snak!" hvorefter de forlode Hulen, samlede Svendene og rede med dem og Geert ad Tjele til.

Syvende Kapitel.

Guld og grønne Skove.

Erik Skram og hans Hustru sade paa Tjele, vistnok frydefulde ved Besiddelsen, men dog ikke ganske uden Bekymring. Erik Skrams Møde med Knud i Viborg Hyldingsdagen havde i hans Hjerte efterladt en hemmelig Frygt for Overfald, eller anden Voldsdaad fra den fordrevne Arvings Side. I mere fredelige Tider vilde han følt sig tryg, da han overalt fornam, at Ingen uden Knud betvivlede hans lovlige Ret; men i disse Uroens Aar vilde Knud muligviis kunne finde Hjelpere, om han dristede sig til at bruge Magt. Der var endnu Gjæring blandt Bønderne og visselig, havde Tjele ligget i Vendsyssel, og de Tjele Bønder været Vendelboere, Knud vilde fundet hundrede fortvivlede Mænd for en, villige til at laane ham deres Arm og kjøle deres Forbittrelse i en liden Fejde, der ikke kunde stemples som Oprør.

Erik Skram nærede altsaa Frygt, men han undsaae sig for at lade sig mærke dermed; thi hans Hustru var en modig Kvinde, og hendes Mandhaftighed tydede paa, at der i hendes og Knuds Aarer flød det

samme Blod. Uden hendes Tilskyndelse vilde Erik neppe fæstet Bo paa Tjele nu; men Marens Gridskhed gjorde hende end mere haardnakket. Hun var endnu mere afgjort, end Knud, af den Mening, som han udtalte for Jørgen: at hvo der sidder paa Sækken, raader for ham! I mange lange Aar havde hun sukket efter Besiddelsen af sit Fædrenehjem, og nu, da Alt var gaaet efter Ønske, og hun havde naaet Maalet, da vilde hun ogsaa nyde Herligheden. Dertil kom, at hun aldrig havde yndet hendes Huusbonds Fædrenegaard, der laae i en øde Egn, langt fra Kjøbstad, og desuden kunde hun skalte og valte med langt større Myndighed paa den Eiendom, hun havde tilført sin Huusbond ved Arv, end paa Hastrup. — Naar altsaa Jørgen Skram førte Knud med sig til Tjele for at afvæbne ham ved Fornuftgrunde og skaffe sig Fred, da handlede han i sin Faders Aand og turde vente Bifald af ham, men visselig ikke af sin Moder.

For at sikkre deres Personer og fremme Gjenopbygningen af Tjele, havde Erik og Maren skrabet saa mandstærk en Besætning sammen, som Tidsomstændighederne tillode. Brandens Ødelæggelse havde ikke viist sig at være saa stor, som paa Vingegaard, hvis Bygninger laae tættere sammen; nogle af Avlsbygningerne vare blevne skaanede, og selve Borgens stærke Mure havde godt modstaaet Ildens Virkning, navnlig den sydlige Fløi, i hvilken Dandsesalen var beliggende. Den havde ikke lidt meget og var allerede igjen gjort beboelig, og derved lod Erik Skram det foreløbig blive. Først tredive Aar senere opførte hans Søn og Efterfølger den skjønne Hovedbygning, som endnu er til. —

Erik og Maren sade i Hallen, hvis Udseende væsentligt var det samme, kun nu end mere øde og styg, da de ved Branden nødvendiggjorte Udbedringer vare foretagne i Hast og Væggene ikke afpudsede. Det nye, tætte Loft, der var blevet lagt, tyktes dem dog at være et større Gode, end alle Prydelser. Maren mente, at her var godt at være, og Erik fandt sig i sin Skjebne. Han sad ved Steenovnen med sine Hunde og krøb sammen, medens Maren, med Nøgleknippet ved sit Bælte, sad i sin salig Broders Hyndestol for Bordenden og grifflede paa en Tavle.

Hendes virksomme Sjæl syslede bestandig med Gaardens Bestyrelse og Huusholdningens Førelse. Stramt førte hun Tøilerne, stedse betænkt paa at spare og formere sit Gods. Hvor før den skotske Kvindes blege og frygtsomme Skikkelse havde bevæget sig som en Skygge, der lød nu Maren Lauridsdatters faste Trin; hvor Genete havde bedet, der bød Maren med Strenghed, og i Stedet for de bløde Toner af Margarets blide Røst, hørtes hendes skarpe Røst skingre, Dørene klappre og Nøglerne klirre, naar hun fjernede sig, efter at have revset de efterladende Tyendekvinder.

„Jørgen og Geert blive længe ude", sagde omsider Erik Skram, hvem Tiden faldt ulidelig lang.

„For Sanden, Du har Ret!" udbrød Maren og saae op; „jeg forglemmer Tiden over disse trodsige Tal, som volde mig Hovedværk."

„Du plage Dig ikke saa dermed!" sagde Erik gabende.

„Det maa være Middag forbi", tog Maren atter til Orde; „hvor monne de dog blive? Hvi vil Jørgen saa strippe om og udsætte sig for Fare?"

„Med Geert og otte Svende i Følge," mente Erik, „kan Jørgen ride trygt."

„Ja," svarede Maren, „om han forbliver hos dem; men det er hans Vane at søge Ensomhed. Knud er her og stikker et Sted, derom føler jeg mig forvisset, og mødes han med Jørgen, da gjelder det Livet."

Som Maren havde udtalt, da hørtes en Raslen og et Brag, som gav Gjenlyd i Hallen. Begge fore de forfærdede op og stirrede vildt hen for sig, indtil Erik opdagede, at det var den afdøde Borgherres Rustning, som var styrtet ned, idet Spigret havde givet efter i den friske Kalk, tynget af den svære Vægt.

Maren stod dødbleg, støttende sig til Stoleryggen, og idet hun holdt paa sin Amulet, som hun ingenlunde havde aflagt, da hun brød med Kirken og blev luthersk.

„Guds hellige Moder, Sancte Hjelper*) og Sancte Kjeld staae os naadeligen bi!" bad Maren med skjelvende Røst, mens den kolde Sved stod hende paa Panden.

Erik forundrede sig ikke over at høre den Bøn af sin lutherske Hustrus Læber; thi naar hun kom i stærk Sindsbevægelse, da stak Papisten i hende stedse frem; han var ogsaa altfor greben af overtroisk Skræk til at anstille Betragtninger derover.

„Det var Mogens's Harnisk, der faldt," hviskede han, „det han bar i Træbningen ved Svenstrup."

„Det varsler Drab!" sagde Maren og gyste.

---

*) Christus.

„Det varer os ad," hviskede Erik igjen, „at romme Tjele."

„Paa ingen Viis det!" udbrød Maren. „Vi lade gaae Bud til kloge Gjertrud, at hun tyder os det Varsel. Det siger vel blot," vedblev hun, idet hun stedse samlede mere Mod, „at Mogens's og hans Børns Regimente her paa Tjele for evige Tider er til Ende."

„Ilde spøger det i dette gamle Huus," sagde Erik og skottede til den nedstyrtede Harnisk. „Mindes Du Bjelken, der faldt forgangen Dag, ei en Tomme fra min Arm?"

„Brændt Bjelke er skjør og kan vel falde," sagde Maren.

„Mig længes svarligen tilbage til Hastrup," sagde Erik og listede saa hen til Løibænken ved Ovnen igjen.

Dog, Maren, som stedse var besluttet og virksom, hun kaldte en Gaardsvend og en Tyendekvinde hid, lod Harnisket bære paa Loftet og den nedfaldne Kalk bortfeje. Da det var besørget, og Tyendet havde fjernet sig, sank hun om i sin Stol og sagde med et Suk:

„Vidste jeg nu blot Jørgen sikker og frisk til Huse!"

Hun gav sig atter til at regne, men det vilde ikke gaae mere, hvorfor hun kastede Griflen fra sig og reiste sig for at see ud, om Jørgen ikke kom; men i det Samme gjenløb Taarntrappens Steentrin af raske Fodtrin, Døren gik op, og Jørgen stod uskadt og lyslevende for sine Forældre.

Han blev modtaget med et Fryderaab, som høiligt forundrede ham; men da han havde hørt sin Moders Beretning om det ilde Varsel, som var skeet, mens han var borte, da røbede hans Aasyn kjendeligt Misstemning. Havde han end allerede mod Slutningen af Samtalen med Knud i Jordhulen følt Betænkeligheder og halvveis fortrudt, at han havde opfordret Slegfredsønnen til at drage med til Tjele, da angrede det ham nu ganske; thi hans Moders ophidsede Stemning spaaede det Værste, og hans Faders Ængstelse og Forvirring huede ham heller ikke.

„Vare vi blot ingensinde dragne til Tjele," mumlede Erik og ragede op i Ilden, hvis Skjær gjorde Rynkerne i hans furede Ansigt dobbelt skarpe.

„Jeg er dog haabende," sagde Jørgen rødmende, „I tog ikke Tjele med Urette, Fader? Hidindtil formente jeg, vor Sag var retfærdig og reen."

„Hvilken Tale er det?" udbrød Maren og stirrede paa sin Søn med et harmfuldt og forbauset Blik.

„Jeg spørger saa," vedblev Jørgen, „af den Aarsag, at Knud Mogensen er her i Gaarde, at kræve Eder til Regnskab, eller vorde overbeviist, har han Uret."

Det gav et Sæt i Maren, og Erik sprang op, som om han var bleven stukket af en Bremse.

„Har han Svende i Følge?" spurgte han hastigt, „eller kommer han uden Ledsagelse?"

„Hvi tilstedede Du," raabte Maren, idet Aarerne paa hendes brede Pande svulmede, „at den Vanbyrding fik Adgang til vort Huus? Hvor efterlod Du ham?"

Jørgen svarede, at Knud dvælede i Urtegaarden og først vilde vide, om han var sikker paa en sømmelig Modtagelse, hvorefter fulgte nye Vredesudbrud fra Marens Side; men da Jørgen endelig kom til Orde, aflagde han en omstændelig Beretning om sit Møde med Vanbyrdingen i Vigum Skov, idet han dog bestræbte sig for at give Knuds Optræden et noget mildere Anstrøg, end det i Virkeligheden havde havt.

Erik Skram hørte i Taushed og med stor Opmærksomhed paa sin Søns Fortælling, men Maren afbrød ham ofte med Vredesudbrud, og da han var til Ende med Beretningen, sagde hun:

„Da løi dog det Varsel ikke, og Du var sandelig i Livsfare, min Søn! Saa vil den Spydskarl og fremdeles luske her omkring og dog sluttelig tage Dit Liv. Her er blot Et at gjøre, Erik! Vi samle i Hast Gaardsvendene, skikke dem ned i Urtegaarden og lade dem gribe ham der paa Stand; saa lægge vi ham i Boldt og Jern og kaste ham i Fangehullet."

„Ganske ugjørligt det!" udbrød Jørgen i stor Harme; „jeg tilsagde ham ved min Ære sikkert Leide, at drage uhindret herfra, som og han lovede ikke at bryde Freden."

„Vi lade ham gaae, vi lade ham gaae!" sagde Erik, „og befatte os ikke med Vold!"

„Vi have Haand og Hals over ham," raabte Maren hidsigt; „han er truffet paa vor Grund med Vaaben i Hænde, og han har udæsket Jørgen. Ikke heller tilsagde Du ham Lejde, Erik!"

„Ved vor Frelser!" udbrød Jørgen, „I faaer mig til at rødme, Moder! Vil I bryde det Ord,

Eders Søn gav og som blev i god Tro annammet? Da vide I, at det tilsagde jeg Knud, at skulde han blive jaget af Gaarde med Skam, det han frygtede, da vilde jeg gange af Gaarde med ham. Jeg staaer ved mit Ord og sværger nu, at lade I ham gribe og kaste i Kjelderen, jeg vil dele Fangenskab med ham."

Efter dette Udbrud af ædel Harme, som gjorde Maren fortrædelig, men ingenlunde skamfuld, fulgte nogle Øieblikkes Taushed. Da tog Jørgen atter til Orde og sagde:

„I være billig Moder og betænke, at har Knud end huseret paa vor Grund, den var dog for en stakket Stund siden hans Faders, og han er opvoxet i den Tro at være sin Faders ægtefødte Søn og rette Arving. Saa troer han og paa sin Moders Ære."

„Pyt!" udbrød Maren og slog Knep med Fingrene lige for Næsen af Jørgen. „Det har han bundet Dig godtroende Taabe paa Ærmet."

„Han er en ærlig Karl," svarede Jørgen, „og tilstod, at vel havde han og imellemstunder tvivlet, dog øste han sin Tro af den Kilde, som har det reneste Vand — den Overbeviisning, hans Moders hele Færd stedse havde indgydt ham og Alle, der kjende hende og som er, at hun er og stedse har været en dydig Kvinde."

„Ved min Helgen!" udbrød Maren, idet hendes Harme atter blussede op, „nu fristes jeg snart at ønske, Du havde hellere faaet en Rift af Knuds Sværd, end at han skulde med sine sledske Ord rokket Din Tro paa Dine egne Forældres Ære."

„I mistyder mine Ord," svarede Jørgen sindigt; „man haver Æren frelst, naar man handler Uret uden at vide deraf. Faaer Knud saa indtræde, eller vise I ham af?"

„En brydsom Sag!" sagde Erik og rokkede paa Løibænken; „det tykkes mig dog klogest at lade ham komme og snakke ham til Rette. Gaae Du helst til Dit Kammers, Maren, mens det staaer paa!"

„See, om jeg gjør!" sagde Maren, satte sig i Hyndestolen og greb med Hænderne i Sidelænet, som om hun ventede et Forsøg paa at blive slæbt bort med Magt.

„Da beder jeg Dig tæmme Din Tunge og fare med Lempe!" sagde Erik, lidt rød i Kammen.

„Tale vil jeg, eller tie, som mig selv tykkes bedst!" svarede Maren, dirrende af Harme. „Kvinder ere I begge til Hobe, baade Du og Jørgen! Var jeg saa sandt Mand, der skulde ikke blive lang Snak, men Knud Mogensen vilde alt nu havt Bøile om Haand og Fod. Nu er jeg ikkun en Kvinde," vedblev Maren med grædende Taarer, „og maa finde mig i Meget, dog ikke deri, at vises af Stuen, mens I forhandle med min Broders Slegfredsøn om Arveretten til min Fædrenegaard, den Du aldrig var vorden eiende, uden mig, Erik!"

„Nu, nu!" sagde Erik Skram i stor Vaande, „Du tørre nu de Taarer og slaae Dig til Taals! Gak saa og hent Knud hid, Jørgen!"

„Du tage Geert med!" raabte Maren efter den bortgaaende Jørgen; „lad ham samle Svendene her nede i Gaarden!"

Jørgen rystede utaalmodigt paa Hovedet, gik og vendte kort efter tilbage med Knud og Geert Erikſen, ſom i Mellemtiden havde fortrædiget Knud ved at ſtille en Vagt ved Urtegaardslaagen og ved jevnlig at kigge ind til ham.

Knud traadte først ind, ſtandſede og ſaae ſig om; han lod Blikket løbe rundt i den gamle Hal og drog et Suk. Hans Blik fæſtede ſig et Øieblik paa hans Faſter, der ſad og bredede ſig i den ſamme Stol, hvor han havde været vant til at ſee ſin Fader ſidde, og hvor nu Hæderspladſen vilde været for hans Moder, havde hun været agtet ſom hans rette Enke og Efterleverſke. Det Syn bragte hans Blod i Kog, og det var ham plat umuligt at bøie Ryg for Maren. Han vendte ſig mod Erik Skram, bøiede Hovedet lidet og ſagde:

„Eders Søn har begjæret af mig, at jeg ſkulde følge ham hid at læſe det Brev, i hvilket min Fader lyver min Moder den Skam paa, at hun ikkun ſkulde været hans Slegfredkvinde. Den Retſindighed, jeg har fornummet at boe i Jørgen Erikſens Bryſt og den Mildhed og Dannished, han har udviiſt i ſin Færd imod mig idag, har formaaet mig til at efterkomme denne hans Begjæring. Ikke heller vilde jeg, at han og I ſkulde tænke om mig, jeg ſkulde være en Usling, ſom ſkjæler ſig af Frygt. Jeg ſtaaer da her ſom buden Gjeſt i min egen Hal, men ikke ſom Trygler, det vide I forud, Erik Pederſen!"

Erik forundrede ſig over, at Knud belagde ſine Ord ſaa vel, og det harmede Maren; men forinden nogen af dem kunde ſvare, lod Geert ſin ſkrattende

Røst høre. Han havde taget Plads paa den Bænk, der stod ved Bordet, lagt sin knyttede Haand paa Bordet og lænet sin spidse Hage til Haanden. I denne eiendommelige Stilling stirrede han paa Knud med et drillende Blik og sagde:

„Forsorg er bedre, end Eftersorg! Erik og Maren forventede sikkerlig, Du kom at give dem Haandkys!"

Saa loe han, og Maren stemmede skingrende i med; men Erik bevarede sin Alvorlighed, og Skamrødmen steg Jørgen op i Kinderne.

„Kommer I med Fred, Knud Mogensen," sagde Erik og reiste sig, „da være I velkommen og tage Sæde!"

„Helst forbliver jeg staaende," sagde Knud; „ikke er jeg kommen at begjere Gjestevenskab, og er en venlig Omgængelse mellem Eder og mig plat umulig, mens I har min Fædrenegaard inde, den I med Urette tilranede Eder."

„Tjele er i de rette Hænder, Knud," gjenmælede Erik Skram, „derpaa kan I forlade Eder! og hvad det anbelanger, I sagde før, at I kommer ikke som Trygler, dertil maa jeg svare, at gjorde I det, da maatte I være en ublu Beder. Eders Fader tog os alt rørligt Gods fra og skjenkede Eders Moder det, til en utænkelig Summa; laae saa Huset neder og er end til Hælvten blot en Gruushob, hvis Aarsag vi moxen nødes at klæde os nøgne for at reise det og besætte Gaarden. Eders Moder kan for Sanden være nøiet med sin Part, som er over al Maade stor og god. Allersidst skjelde da I Eders Faders Arvebrev!"

„Nu," svarede Knud, „I slippe da helst den dyre Arv og give uretfærdigt Gods tilbage!"

„Æbler og Pærer, dem giver man bort," sagde Geert henne fra Bordet, „men ikke Guld og grønne Skove!"

„Din Moder har dog større Bluhed, end Du," sagde Maren med et hadsk Blik, „hun skjæler sig og sin Skam i et Kloster."

„Ene Du tier, Jørgen!" sagde Knud og vendte sig mod ham; „har ikke og Du et lidet Ord at stinge mig med?"

„Det angrer mig," svarede Jørgen, „at jeg førte Dig hid."

„Nu," sagde Knud med løftet Pande, „det vide I, Erik, saa og den Kvinde og den gamle Gjek hist henne, at er end Guld og grønne Skove tænkelig Alt for Eder, Æren Intet, der gives Mænd, der tænke ganske det Modsatte. Saa hænger jo det Ene i det Andet, at med Tjele tage I mig Ære og Navn fra og gjøre mig til ufrels Mand."

„Du bringe Brevet hid, Jørgen!" raabte Maren med arrig Røst. „Lad den Karl deri læse sin egen Skam og saa pakke sig herfra!"

Knud nikkede til Jørgen, som gik og hurtigt kom igjen med Brevet, hvilket han rakte Knud. Han udfoldede Dokumentet, traadte hen til Vinduet og læste det sindigt og omhyggeligt igjennem, medens Jørgen stod hos med en mørk Mine, Erik vandrede uroligt op og ned i Hallen, og Geert sad og hviskede til Maren. Knud læste Brevet roligt til Ende; men han skiftede dog Farve, da han kom til det Sted, hvor

hans Moder var benævnet: „den Kvinde, jeg haver hos mig," ved hvilke Ord hun betegnedes som Slegfredkvinde.

„Nu," sagde Knud, gik hen til Erik Skram og rakte ham Brevet, „Faders Sjæl staaer for Guds Domstol og haver der aflagt Regnskab for det, han skrev. En Sortebroder, en arg Skalk, var med til den Gjerning, det jeg har fornummet af min Moders Tale — han lever end og venter sin Dom! Dog staaer det skrevet, og havde I kjendt det Brev, forinden I tog Tjele, da vilde jeg tænkt, I var en retsindig Mand. Nu derimod, da I gjorde det forinden og paa ingen Viis i det seer en Beroligelse for Eders Samvittighed, at Eders Gjerning, som det synes, er retfærdiggjort, ikke heller under min Faders Enke en god og rigelig Forsørgelse, men ikkun, pengegridsk, som I og Eders Hustru er, græmmer Eder over denne Afkortning i det ranede Gods, da er I ikke i mine Øine en Dannemand, hvem jeg kan agte, men en ærelos Karl, nederfældig dømt ved sine egne Gjerninger."

Knud smed Brevet paa Bordet, ved hvilket den forbløffede Erik Skram stod, dreiede sig om paa Hælen og sagde til Jørgen:

„Vi kunde blevet Venner, Jørgen, havde ikke denne Mand og hiin Kvinde været Dine Forældre; dog, nu kjende vi fremdeles ikke hinanden, det tjener Dig, som mig bedst!"

Derpaa gik han langsomt og stolt ud af Hallen, medens Geert stirrede efter ham med et dumt forbauset

Blik, og Maren næsten kvaltes af Forbittrelse, saa hun ikke kunde faae et Ord frem.

Dog, nu fik hun Husvalelse og det af Jørgen, hvis Kjærlighed til hans Forældre blev vakt ved Knuds krænkende Ord, saa hans fortvarige Venskab for hans Sødskendebarn druknede i oprigtig Forbittrelse.

„Nu løber jeg efter ham paa Stand, at kræve ham til Regnskab," raabte han og sprang til Døren, men Geert sprang paa Marens Opfordring efter, greb ham i Armen og holdt ham tilbage.

„Ved min Helgen!" raabte Maren, „Du skal nu ikke myrdes for mig af den Spydskarl. Erik, Du byde Jørgen forblive her!"

Der opstod nu en heftig Ordvexel, men Jørgen maatte dog give sig og meget mod sin Villie opsætte sin Hevn.

„Følg I efter ham Geert, om I saa synes," sagde Erik Skram. „See til, at han ikke fortøver her paa Gaarden, men som snarest drager af. I lade saa Hestene sadle paany, tage Svendene med Eder, og naar han er uden Gaarden, da ride I et Stykke efter ham og, om fornødent, sørge for, at han ganske forlader vor Grund."

„Gjerne og villig gjør jeg det!" raabte Geert og var i et Nu ude af Hallen. —

Imidlertid var Knud gaaet ned til Henning og Bent, der efter hans Befaling vare forblevne udenfor Borgporten med Hestene. Mørk og taus besteg han Graamunk og red saa langsomt gjennem Avlsgaarden, fulgt af sine Svende. Han havde en knugende For-

nemmelse af, at han saae sit Fædrenehjem for sidste Gang og lod Ære, Navn og Lykke blive tilbage.

Da han nærmede sig Yderporten, mødte ham dog et Syn, som gjorde ham lysvaagen. Der stod Jesper Gaardfoged, just som i gamle Dage, og havde Tilsyn med Ugedagstjenerne, der vare ifærd med at slæbe nogle Kampesteen op til Laden. Han var altsaa gaaet i Erik Skrams Brød! Knud kunde mindes gamle Jesper fra den Dag, han overhovedet var i Stand til at mindes Noget, og ofte havde han som Barn redet paa hans Knæ. Dybt krænkede ham da denne Troløshed, fornemmelig, da Jesper ingenlunde var trængende, og han saae i den Gamles Frafald et nyt haandgribeligt Beviis paa, i hvilken Grad Verden og Lykken havde vendt ham Ryggen.

Den Gamle skulede til Knud og lettede paa Huen; men Knud standsede blot et Øieblik, saae ham i Øinene uden Gjenhilsen og red saa derfra. — Gid han havde brugt Skjendsord, sagde Jesper siden til sin Søn Mads; det Blik vil jeg mindes til min Dødedag; dog hvad kunde jeg gjøre Andet, end forblive ved Gaarden? vi kunne ikke være hinanden foruden. —

Fuld af Vrede og Nag red Knud i Skridtgang ad Veien til Foulum; men som de vare komne op paa Bakken, da raabte Henning:

„Nu kommer Geert Erikſen efter os med en Hoben Svende!"

Da blev Knud munter og vendte paa Stand sin Hest. Han drog sit Sværd, og Bent og Henning gjorde flux det Samme.

„Tov en Kjende!" raabte Knud. „Lad dem komme gjennem Dalen og først begynde at ride opad!"

Da dette var skeet, sagde Knud:

„Nu Sværdene op! Saa ride vi løs paa dem i sluttet Trop, det ene Hestehoved ei en Tomme forud for det andet!"

Som en Stormvind brusede de tre Ryttere ned ad Bakken, og da de Tjele Svende saae det Syn, ræddedes de ved Tanken om Sammenstødet under saa ugunstige Forhold, vaklede, vendte Ryg til og flyede, idet de efterlode Geert, som bandede deres Feighed og i største Forbittrelse raabte efter dem. Dog holdt han selv Stand; men da Knud blev vaer, at han var alene, sagtnede han sin Hests Fart og standsede med sine Svende lige foran ham.

„De kjende min Arm fra forhen," sagde Knud og loe. „Nu gjøre I, som de, gamle Gjek, eller ved Sancte Knud, I skal vorde fugtlet ind ad Gaardsporten."

„Det skal Du ikke vove ustraffet!" raabte Geert fnysende.

„Bent og Henning!" sagde Knud, „gjen mig den Karl af Veien! Ikke gider jeg røre ved ham; men slaae blot med Fladen!"

Henning gav først Geerts Hest et Prik med sin Klinge, saa den sprang til Siden og nær havde kastet sin Rytter af, og imens klappede Bent i Hænderne og raabte: Hyp!

„Rid nu kjønt til Huse!" raabte Knud, „og kryb bag Marens Skjørt! Saa bringe Du Faster

Hilsen og Tak, at hun forundte mig Ledsagelse paa Veien!"

„Djævelen have Dig, Du Søn af en Skjøge!" raabte Geert og truede med den knyttede Haand, hvorpaa han vendte sin Hest og red skyndsomt derfra.

Den uhøviske Afskedshilsen vilde vistnok fristet Knud til at ile efter sin Frænde og røre ved ham, havde der ikke i det Samme lydt Hovslag bag ham. Han vendte sig i Saddelen og udstødte et Glædesraab; thi det var Folmer Rud, ledsaget af fire Svende, som strax derpaa standsede sin Hest lige ved hans.

„Ved min Helgen!" sagde Knud, „Dig mindst af Alle ventede jeg at see nu og her paa dette Sted."

Folmer havde Armen i et Bind, og hans blege Ansigtsfarve tydede paa et langvarigt Stueliv; men hans Øine funklede af Livsmod.

„Vel mødt, Knud!" sagde han muntert. „Dog tykkes det mig, at jeg har end mere og bedre Aarsag til Forundring over at træffe Dig saa tæt ved Tjele. Var det de Tjele Svende, der fegtede nys saa bravt med Hælene? Den lange Rytter, som nu red, saae gale Geert saare lig."

Knud fortalte nu, hvor han havde været, og hvad der denne Morgenstund var hændet ham.

„Knud, Knud!" udbrød Folmer og truede ad ham med den venstre, friske Haand, „Du er end ikke voxet fra Ferlen og kan ei skjøtte Dig selv. Nu lade Du den Leg være endt og Erik og Maren æde deres Nadvere i Fred paa Tjele. Misund dem ikke at sidde i det sodede Røghul, det er for Tiden! Hvor styrer Du nu Din Kaas?"

„Det sige Du mig!" svarede Knud, som aldrig vredededes paa Folmer og var vant til hans skjemtende Maade at tale sine Venner til paa; „hvor agter Du Dig?"

„Jeg rider ad Hjemmet til," svarede Folmer. „Jeg blev led ved de Nonner og ræd for Faster, som vilde gjøre en Papist af mig, saa god luthersk en Mand, der nogen Tid bandede Paven! Torterede saa og den topragede Badskjær mig grumt med Salve, Purgeerpulver og Klosterlatin."

„Da er Du redet noget af Veien," svarede Knud, „kommer Du fra Mariager og agter Dig til Kjellinghøl."

„Mig længtes, Knud," sagde Folmer bevæget, „at ride langs denne Sø, ved hvis Bred jeg vandt det stolteste og ædeligste Hjerte, der slog i nogen Jomfrus Bryst."

„Gud signe Dig for de Ord, Folmer!" sagde Knud og rakte ham sin Haand. „Dog frygter jeg saare, hun er Dig ikke værd."

„Ei, hvad Snak er det?" sagde Folmer og tvang sig til at smile. „Hvor lider hun i sit Kloster?"

„Hun lider ikkun altfor vel," svarede Knud, „al den Stund hun ganske glemmer Jorden over Himmelen."

„Forholdt det sig i Sandhed saa," sagde Folmer med Alvor, „da burde vi lade hende med Fred. Dog formoder jeg, at den Himmel, hun skuer op til, er ikkun som et lavt Loft. Du berette nu Alt, som Du veed om hende, mens vi ride, og saa følge Du mig til Kjellinghøl og forblive der, saa længe Dig lyster.

En af mine Svende er skikket forud igaar og har varet gamle Bodil ad. En Dyrebrad og et Stob god gammel Rhinsk lover jeg Dig til Nadvere og en god Bolsterseng til Natten."

„En Taabe og Utaknemmelig var jeg, sagde jeg nei!" udbrød Knud, og derpaa rede de Alle Syd paa over Heden ad Kvorning til.

Ottende Kapitel.

Raad for godt Kjøb.

Nu var Knud der, hvor Margaret saa brændende havde ønsket sig hen for et Aar siden, da hendes ungdomsfriske Hjerte svulmede af Kjærlighed, paa den stolte Borg med de faste Mure og spiirkronede Taarne, som laae kneisende i den grønne Dal, omflydt af Gudenaaens Vande. Det Billede var nu snart udslettet af hendes Sjæl, hun, som nu gik sin Korsegang gjennem Fanatismens Skyggerige. Dog, selv om hun havde bevaret det, vilde hun ved at skue Virkeligheden nu, i Vaarens yppige Pragt, have fundet, at Farverne i hendes Erindring vare falmede.

Gudenaaen flyder svulmende i sit Leie nu, som dengang; det frugtbare ved sin ældgamle Kultur mærkelige Dalstrøg, gjennem hvilket den løber, er bebygget, som det har været det allerede i den graa Hedenold, maaskee i Aartusinder; men Naturforholdene ere undergaaede flere Forandringer, navnlig denne, at Skovenes Omraade er blevet stedse mere formindsket. Den Vandringsmand, der i vore Dage gjester den lave Borgvold, som betegner det Sted, hvor de Ruders Borg engang

laae, har ikke mere derfra for Øie det Skue, som for tre Aarhundreder siden mangen smuk Dag frydede Folmer Rud, naar han fra sin Borgtinde saae ud over Dalen — et Hav af Trætoppe, som bølgende dækkede Aasene mod Nord, hvor nu Hjermind Skov kryber i Skjul, men som dengang strakte sig lige ned til den Eng, i hvis Skjød Borgen laae. Mod Syd hævede sig det Høie Brunsbjerg, ikke nøgent, eller sparsomt dækket med mørk Lyng, som i vore Dage, men iført Skovens smaragdgrønne Kjortel fra dets Fod og næsten lige til dets Tinde. Omgiven af mægtige Skove, der vrimlede af Vildt og Hersker over den forbiflydende, anseelige og fiskerige Strøm, havde Folmer Ruds Fædreneborg en Beliggenhed, som mere, end en af hans Standsfæller misundte ham.

Ingen vidste mere, hvor længe de „høiindtaarnede"*), høitankede, stolte Ruder havde levet i Danmark, eller havt Sæde paa denne, foruden paa mange andre endnu anseeligere Herresæder, vidt forgrenet, som Slægten endnu dengang var. Maaskee har Slægten været til alt i Smaakongernes Tid, men først senere hævet sig til Anseelse og Magt og antaget et fast Slægtnavn. Folmer nærede med Stolthed den Tanke, at hans Fædre havde færdedes i Landet allerede i Hedenskabets Dage, tilbedende Odin, og idet de søgte at behage de gamle Afguder ved blodige Offre, dernæst tilligemed det øvrige Folk christnede, dyrkende den eneste sande Gud med Messe, Sang, Røgoffre og Klostertugt, en Gudsdyrkelse,

---

*) haut en tour, høit paa Straa, det Tilnavn, Slægten Rud førte iblandt epitheta nobilitatis danicæ.

som dog ved den tiltagende Helgentilbedelse ogsaa tilsidst kun blev Afgudsdyrkelse, — indtil nu Sandhedsfaklen ved Luther var tændt og ved sin klare Flamme stræbte at forjage de mange skumle Skygger, men som ogsaa — hvilket Folmer Rud dog var saare langt fra at ville indrømme — tilintetgjorde en stor Part af Samfundslivets Romantik og af det danske Folks ældgamle Eiendommeligheder. Papisterne vare, trods deres Kirkelatin, Danskhedens og Folkelighedens Forsvarere, de Lutherske trods deres danske Prædiken og Psalmesang ubevidst gammel dansk Folkesæds Bekjæmpere.

I Aaret 1535 havde nu rigtignok denne Virkning ikke viist sig paa nogen fremherskende Maade, det var saare langtfra! Saaledes vare her i Gudenaadalen Bønderne i Hjorthede, Hjermind og mange andre Sogne gode Papister og vedbleve at være det i deres Hjerter, selv efterat den nye Kirkeskik var indført. Borgherren paa Kjellinghøl var da ogsaa i deres Oine ganske det, Margaret havde kaldet ham: en sær frittænkende Mand. De Gamle sloge Kors for sig, naar de saae ham færdes i Skoven, paa Jagt eller paa Aaen med sine Baade, mens de vandrede til Ottesang i Hjorthede Kirke; og end mere skjevt saae de da til den kneisende røde Borg, fra hvilken der udgik Magtbud, som de maatte lyde, uanseet at Borgherren var i Kirkens Band. Derom bekymrede Folmer Rud sig dog kun lidet; han gjorde Ret og Skjel mod sine Undergivne og hørte ingenlunde til de strenge Herrer, men heller ikke til dem, der bøie sig for Mængdens Luner.

Stor havde Glæden været hos hans gamle

Fostermoder og nuværende Huusholderske og blandt Borgens øvrige Tyende over hans Hjemkomst efter saa lang en Fraværelse og over at see ham vende tilbage, ikke som Krøbling efter sit Saar, men som en ganske Mand. Dog viste det sig snart, at Hjemreisen havde voldet den syge Arm skadelig Anstrengelse, hvorfor han havde seet sig nødsaget til at holde Stuen i nogle Uger, medens Knud tumlede sig paa egen Haand paa Borgvolden, i Skoven og paa Aaen. Dog havde han ogsaa dvælet halve Dage i sin Værts og Vens Selskab og havt lange Samtaler med ham, baade om de verdslige Anliggender, der laae dem Begge paa Hjerte og om aandelige Ting. Folmer bestræbte sig, ikke ganske uden Held, for at vække Knud til Eftertanke og indgive ham Kjærlighed til det rene Evangelium og Luthers Lære; men der skulde mere, end Samtaler, til at tæmme den vilde Natur, der saa ofte bragte Knuds unge Blod i Kog.

En smuk Foraarsaften sade de sammen i det lidet Taarnkammer, fra hvis Vindue, der var saa skjøn en Udsigt ned ad den frodige Dal. Den dalende Sol spredte sit gyldne Skjær over Hjermind Skovaase, medens Brunsbjergs Tinde ikkun streifedes af Solstraalerne, og dets Side og Fod laae i Skygge. Blank og frisk flød den brede Strøm gjennem den grønne Eng, der prangede med Vaarblomster, og smukt krusedes Aaens Vande der, hvor den omkring Brunsbjergs Fod slaaer en Bugt. Knud sad ved det aabne Vindue og stirrede taus ud over det skjønne Landskab, medens Folmer sad inde i Kammeret og snittede paa en Pind til et Fuglebuur, idet han fløitede dertil.

Droslen slog i Hjermind Skov, og dens fangne Staldbroder i Folmer Ruds Buur svarede. Buret hang ned fra Taarnkammerets lave Hvælving; thi Fuglen, som sad deri, var Folmers Yndling. Gamle Bodil havde under sin Herres Fraværelse passet den og den øvrige Fugleflok med Omhu og Troskab, og de vingede Smaavenner havde nu i Folmers ufrivillige Hvilestand forskaffet ham behagelig Tidkort. Hele Flokkens Kviddren hørtes fra Sidekammeret, til hvilket Døren stod aaben.

„Folmer!" sagde Knud og vendte sig om, „Dit gode Lune forundrer mig. Du fløiter om Kap med Dine Fugle, som var Du alt udi Paradiis, hvor ikke findes arge Skalke, Rænkesmede og fule, topragede Munke."

„Munke", svarede Folmer, „ville vi jo sikkerlig træffe der, om vi nogen Tid blive indladt i Himmerige, al den Stund jeg ikke, som de blinde, hovmodige Papister, djærver mig til at dømme de henfarne Sjæle — dog, er jeg haabende, foruden Kutte og raget Top!"

Knud loe og sagde saa:

„Jeg har været idel Forundring, Folmer, siden jeg kom hertil."

„Lad høre i hvad Henseende," bad Folmer smilende, „om der da ikke i Din Forundring er blandet for stærk Mishag med mig og mit ringe Huus?"

„Mishag, ja, med mig selv!" udbrød Knud. „Jeg har været en unyttelig Karl her, fuld af Dovenskab og Kjedsomhed fra min Isse og til min Svange."

„Nu, nu!" sagde Folmer, „vi have Vidner paa

ganske det Modsatte — Storvildtet i Skovene, Laxene i Aaen, dem Du skød og fangede, Bent og Henning, saa og mine Svende, dem Du fegtede mødige — de ønske vel Alle til Hobe snarest, at Knud Mogensen var en Kjende mere lad."

„Vel, vi have leget bravt", svarede Knud og saae tankefuldt hen for sig; „og dog var jeg imens mindre glad, end Du, som sad inde hos Dine Fugle, selv en stækket Fugl. Det kom deraf, at jeg saae mig for og tænkte Noget derved; jeg vil sige Dig det, Folmer! Forundret mig har den skjønne Orden, der hersker paa Din Gaard; Alt er gaaet, som havde Hunsbondens Øine vogtet tidlig og silde paa Svendene, og dog høres her hverken Larm eller Skjendsord, end sige vanker her Hug. Hvo lærte Dig den Konst?"

Folmers Forundring var stor, og hans Blik røbede det, da han saae op. Han havde ikke tiltroet Knud at anstille slige Betragtninger, end sige at udtale dem.

„Og ikke," vedblev Knud med stigende Varme, „findes lysteligere Sted at dvæle paa, end denne Din skjønne Fædreneborg. Skoven og Aaen med dens Baadehavn er her lige for Porten; de stærke Volde og dybe Grave, Vindebroen, som drages op hver Nat, Staldene med dine skjønne Heste, Rustkammeret med de forunderlige gamle og gode nye Vaaben — det har Alt voldet mig større Glæde, end Du formoder."

„Ved min Stamfader Hans!" udbrød Folmer, hvis medfødte Beskedenhed drev ham til at skjule sin Glæde over Knuds Lovtaler under en Spøg, „Du taler grangivelig som den søde, gamle Kannikeprovst

fra Tvilum, naar han fordum gjestede vort Bord og blussende af Viin sad og talede min Fader, hvis Sjæl Gud naade, til Behag; og Du har forsnakket Dig, som han stundom gjorde; thi først sagde Du, at Du var ikke glad, siden at Du var det."

„Sandt nok det," svarede Knud med Alvor; „jeg glædede mig over Din Lykke; Du haver Alt, hvad jeg savner, og det, som er mere, end Borg og Fæste! Saa tænkte jeg og — det Sindelag, her raader, var mig fremmed hidindtil. Hvor stor Forskjel paa her og mit Fædrenehjem, som det der tilgik lige fra min Barndom og indtil den Dag, da jeg rømmede derfra i Vrede! Din Fader maa ikke have været min lig."

„Jeg agter og ærer Din Fader i hans Grav," sagde Folmer og sendte Knud et misbilligende Blik; „saa bør Du end mere gjøre og betænke hans vanskelige Kaar."

„Ikke evner jeg det," svarede Knud koldt, „og hykkelske Taarer pryder ingen Grav. Dog, nu tale vi atter om Din Fædreneborg. Her fattes ikkun Et — Fjender udenfor, som kunde give os Travlhed!"

„Nu kjender jeg Dig igjen!" udbrød Folmer og kastede Kniv og Pind fra sig. „Knud, Knud, slaae de Stridstanker af Sinde! Mindes Thomas, som Du vog, og bed Gud alsommægtigste at holde Dine Hænder rene for Blod fra nu af!"

„Jeg gjorde gjerne Bod for det Drab," svarede Knud med stor Sindsro, „dog selv det er mig negtet."

„Ja, Bod med Pungen og Gyldens Værd, forhærdede Knud, Du er, men ikke med Hjerte og Sjæl! Dog, nu lege vi, Du bøder med Pungen! Vi stille

os fore, hvad Ende det vilde tage! Veed Du, hvad Din Forfader, Jens Nielsen af Avensbjerg, han som og var Ulstrup eiende, maatte bøde for det, at han ihjelslog Jens Jensen Brok af Klausholm?"

„Geert Eriksens Søster Pernille af Ring Kloster," svarede Knud, „fortalte mig derom engang, da jeg var Barn, dog det har jeg længe siden forglemt."

„Nu, da høre Du det! Han maatte forpligte sig at stifte en evig Sjælemesse for den Dræbtes Sjæl i Sancte Clemens Kirke udi Aars, saa og en anden udi Sortebrødre Kirke, hvor Jens Jensen havde sit Leiersted. Maatte han saa til de Messer give trende Læster Korn aarlig, en Mølle og 14 Bøndergaarde; selvfølgelig bekoste Jens Jensens Begravelse paa det Prægtigste og dertil indbyde baade Slægter med deres Venner samt opklæde tredive Fattige, som maatte gaae om Liigvognen hver med et Blus udi Haanden; endelig udsende en Pilegrim til Rom, en til Jerusalem og tretten til andre hellige Steder her i Norden."

„Ei!" udbrød Knud livligt, „det var skjønt, og som det sømmede sig en Mand af Æten Løvenbalk."

„Saamænd," svarede Folmer, „dog skjønne Du fornemmelig af Bodens Størrelse, hvad for Mand Jens Brok maa have været, men og begge Slægters Vælde, hvor stor og blodig den Fejde vilde blevet, om den var brudt ud, og Jens Løvenbalk ei havde tilkjøbt sig Fred."

„End skjønnere vilde det dog været," mente Knud, „var Fejden bleven udfegtet."

„Og baade Slægter udryddede af Jorden?" spurgte Folmer. „At det ei skete, derfor sørgede

Dronning Margrethe, i hvis Nærværelse det Forlig blev indgaaet og siden urykkeligen holdt. Maatte saa og Jens Løvenbalk med to hundrede gode Mænd i sit Følge indfinde sig hos Jens Broks Efterleverske, bøie Knæ for hende, knælende overrække den nærmeste Ætmand sin dragne Dolk at støde i hans Bryst, men bede for Gud og alle Helliges Skyld at unde ham Livet."

„Det Sidste var ikke slig Mand værdigt," sagde Knud, „og vilde jeg i hans Sted ingensinde bekvemmet mig dertil."

„Vi leve nu i andre Tider, Knud!" svarede Folmer, „Boden er bleven mindre, saa vel og Angeren og Ydmygheden ringere. Forunderligt er det Knud, at denne Din Forfaders Leiersted i disse Tider er bleven helliget; thi det var jo fra hans og hans Hustrus Liigsteen, at Hans Tausen paa Graabrødre Kirkegaard prædikede for Folket, da Bispen formeente ham Adgang til Kirkerne udi Viborrig. Nu, jeg er haabende Knud, at det engang maa blive Dig forundt at give Bod for Thomas og forlige Dig med Christof, og at Du forinden i Sandhed og Oprigtighed vil angre Din Brøde."

„Jeg er Intet haabende mere," svarede Knud mørkt, „selv i Uære og vanmægtig, min Moder svagsindet, min Søster i Munkes og Nonners Kløer. Den Stund vil komme Folmer, da Du giver os op, og da ikke mere Din Vindebro nedlades for Knud Mogensen:"

„Den Spaamand, som for ramme Alvor vilde djærve sig at varsle saa," udbrød Folmer med rødmende Kind, „ham vilde jeg lade pidske af Gaarde! Jeg har

Tro til Din Moders Ære, Knud, og evne vi end ikke for Tiden at raade Gaaden og vadske Pletten af hendes Skjold, der vil vel engang findes Middel dertil. Nu mægte vi Intet og maa lade den Steen ligge. Dog Din Søster, Gud signe hende! hende agter jeg, vil Gud, snarest at bjerge og vil hun, som jeg, da skal hun inden føie Tid drage herind som Huusfrue."

„Da vil Verdens og Standens Ringeagt falde paa Dig, Folmer!" sagde Knud; „gode Mænd og Kvinder ville ride Kjellinghøl forbi, og Din Hal vil vorde tom."

„Ikke gode Kaar de," svarede Folmer, „men vi faae bære dem! Lykken, hun vil da være min daglige og bestandige Gjest; ikke vil jeg have nødig da at see ud efter hende, om hun skulde komme ridende ad Landeveien. Ingensinde, Knud, kan min Hal vorde tom, sidder Margaret Mogensdatter for Bordenden! Hun skal faae samme Sind, som jeg, der tænker, at med en frelst Samvittighed, da er det mig ei en Klipping*) værd, hvad Verden dømmer."

„Desværre!" sagde Knud med et Suk, „hun haver nu et Sind, der er Dit ganske modsat."

„Vi ville snarest see ind til hende i Vissing," sagde Folmer, „og fornemme, om hun ei nu ledes ved de dumme Nonner."

„Naar, Folmer?"

„Jeg tænker den Dag i Morgen," svarede Folmer og svang sin Arm; „nu kan jeg uden Skade røre mig."

---

*) Slet Mønt, slagen i Krigstiden.

„Naa, Gud have Lov!" udbrød Knud og sprang op; „da gaaer jeg paa Stand i Stalden at see, om vore Heste have ingen løse Sko." —

Den næste Morgen, en god Stund før Sol stod op, sad Folmer og Knud i Hallen og nød deres Davre, god, varm Søbemad, som Bodil selv havde indbaaren. Der fattedes dog heller ikke Suul og Vildbrad, dertil Brød og Smør, og en stor Sølvkande med varm Lutendrank stod paa Bordet, som var dækket med en skjøn fryndset Dug.

Uagtet Borgen i sin Stiil var plump og mere stærk og anseelig, end zirlig at see til udenfra, thi den skrev sig fra gammel Tid og var bygget for at give Beboerne Sikkerhed og ikke for at volde dem Øienslyst, saa var dog det Indre hyggeligt og Værelsernes Indretning forud for Datidens lidet udviklede Smag; Omgivelserne bare Præg af Borgherrens Dannelse og milde Sæder. Skjønt vare Hallens Vægge beklædte med konstfærdigt udskaaret Egetræes Paneel, og Loftsbjælkerne vare ligesaa prydede med Træskærerarbeide, Slægtens Vaaben var deriblandt flere Steder anbragt, men uden pralende Farver. Mægtige Hjortetakker vare opslaaede paa passende Steder, og under dem ophængte nogle af Folmers skjønneste og kostbareste Sværd, ordnede med Smag. Mellem disse Prydelser var der anbragt faste Armstager af fiint udhamret Jern. Vinduesfordybningerne vare paa Grund af Murenes Tykkelse rummelige Siddepladse og de smaa, i Blyrammer indfattede, Ruder af ualmindelig godt og klart Glas.

Saaledes saae den Hal ud, der blot ventede paa Margaret, for ved hendes Nærværelse at vorde Folmer

Nuds jordiske Paradiis. Nu sad han der ganske alene, thi Knud havde Uro paa sig og var alt gaaet ned for at see til Hestene, at de bleve vel fodrede.

Da traadte gamle Bodil ind, og Folmer blev strax vaer, at hans Fostermoders ærlige Ansigt var lagt i saare alvorlige Folder, saa hun maatte have noget Særdeles paa Hjerte. Hans Fostermoder kaldtes hun med Rette; thi hans Forældre, Hans Pedersen og Anna havde brugt den blandt den høie Adel temmelig almindelige Skik at sætte deres Børn, mens de vare i den spæde Alder, ud hos Slægtninge, som vilde antage sig dem, medens de selv færdedes frit ved Hove, eller paa Reiser mellem deres forskjellige Eiendomme. Kun af og til saae Folmer og hans Sødskende, Peder og Johanne, deres Forældre; men skjøndt disse viste Børnene megen Kjærlighed, mens de havde dem for sig, saa blev Folmers Amme, Bodil, dog den Moder, som vaagede over ham Nat og Dag og ledede hans første Opdragelse. Retsindig, forstandig og gudfrygtig, som hun var, dertil ikke ilde oplært, uagtet hun var kommen af Bønder, havde hun havt den heldigste Indflydelse paa ham og han ærede hende endnu høit, om end hendes vel meente Formaninger og Raad nu og da trættede ham. Tidlig var hun bleven Enke og derefter barnløs, saa at hun ganske havde knyttet sit Hjerte til ham, og sørgelige Erfaringer i hendes Slægt havde ført Bodil, Opholdet i Sorø Klosterskole hendes Fosterson til Overeensstemmelse i et vigtigt Punkt — inderlig Kjærlighed til Luthers Lære og glødende Had til Papismen.

Bodil gik ikke lige til Maalet, men hendes Herre

lod sig ikke vildlede af hendes venlige Forespørgsler til hans Befindende og den Glæde, hun udtalte over hans voxende Madlyst. Han svarede kun kortelig derpaa, for at hun snart kunde komme til Sagen og ikke ved altfor stor Vidtløftighed forhale Afreisen. Han skjenkede et Bæger fuldt med Lutendrank, kredentsede det og rakte hende det, for at hun kunde drikke til Afsked med ham. Hun tog Plads i ærbødig Afstand fra ham, da hun havde nippet til Bægeret, og ved de gode Ønsker, hun derefter udtalte for hans forestaaende Reise, fik hendes Hjerte endelig Luft.

„Nødagtige Sager maa det være," sagde hun med et Suk, „som driver Dig af Gaarde med en ikke fuldelig helbredet Arm. Tag mig ikke til Mistykke, min Søn, at jeg spørger: er det Sanden, at det Ridt gjelder Vissing Kloster?"

„See!" udbrød Folmer, „er det alt kundbart, at jeg rider til Vissing? Da maa Knud Mogensen have sladdret."

„Ikke var det forhen Din Vane, Folmer, at dølge, hvor Du drog hen," sagde Bodil; „jeg følte da Uro og spurgte Knud Mogensen derom."

„Knud løi ikke," svarede Folmer med Rynker i sin Pande; dog strax derpaa smilede han og tilføiede: „jeg rider til Vissing at gjeste de Nonner og høre en Messe!"

„Du gantes nu med mig, Folmer!" sagde Bodil, hvis ærlige, rynkede Ansigt snarere viste Tilbøielighed til at græde, end til at lee. „Jeg faaer sige det, om Du end vredes — en ung Jomfru, som skjæler sig i

Klostret, Knud Mogensens Søster, hun lokker og drager Dig did."

Da Folmer taus stirrede ned i sit Bæger, foer Bodil fort, heel bevæget og idet hun tørrede sine Øine med Fligen af sit Hovedklæde:

„En ufri og ringe Kvinde er jeg; meen ikke, at jeg det forglemmer! Sidst vilde jeg uspurgt give fri, ædelig Mand som Dig Raad i slig Sag, var her Andre til den Gjerning. Dog nu, da Fader og Moder ere døde og Frænder langt herfra, hvo skulde da give Dig Raad, om ikke Bodil Hansdatter? Du fandt Næring og Hvile ved min Barm, Folmer, da du var spæd, og længe vare mine Arme Din Vugge. Dag og Nat har jeg bedet for Dig, at Du maatte fange god Lykke i dette Liv, Salighed i det andet, naar Din Sjæl farer herfra. Dog det, Du nu har fore, vil plat gjøre til Intet baade Dele, Din Lykke her, Din Frelse hisset."

„Du lægge det ud for mig, Bodil," sagde Folmer og dreiede det tomme Bæger hastigt mellem Fingrene, „paa hvad Viis saa ræddelige Ulykker kunne deraf komme, at jeg rider med Knud til Vissing at spørge til hans Søster?"

„Ikke snige Du Dig saa derfra!" udbrød Bodil og søgte Folmers Blik; „det er ganske, som da Du var Barn, og Du vilde følge Dit eget Sind og tillukkede Dit Hjerte. Du mente Dig selv at være den Klogeste; ak, Folmer, da gjaldt det ikkun Æbler og Nødder til at give Mavevee, nu gjelder det unge Jomfruer, der ville forderve baade Legeme og Sjæl; thi det vide Du, at saa gaaer Talen i Borgestuen

blandt Dine Svende: nu agter Folmer Hansen at hente sig en ung Nonne og leve med hende i Fryd og Gammen!"

„Den Svend, der siger saa," udbrød Folmer i stor Harme, „og jeg finder ham, han skal vises af Gaarde og slaaes med Bagdøren. Ingensinde, Bodil, stod min Hu til Sligt; ved Jesum Christum, Du skal ikke leve den Dag og see mig give Forargelse ved sligt syndigt Levnet."

„Nu", svarede Bodil med et tvivlende Blik, „og jeg har meent Dig at være for god til Sligt; da løi Svendene, og Du har atter slaaet den Jomfru af Tankerne?"

„Det maa vel være saa," sagde Folmer, „at Du ikke kan glædes derved, Bodil, at jeg agter at begive mig i den hellige Ægteskabs Stat, og at Nøglerne da maa flyttes fra Dit Belte til min Hustrus."

„Gud naade!" udbrød Bodil og slog Hænderne sammen; „mener Du mig at være slig raadelysten og gridsk Kvind? En frydefuld Dag den, da jeg maatte faae see en god, ædelig Hustru ved Din Side i denne Hal! Dog, dertil kan umuligen Slegfreddatteren fra Tjele være udseet. Ilde vilde det sømme sig for en af de stolte Ruder at føre slig vanbyrdig Brud til sit Huus. Hvad monne Peter dertil vil sige, hvad Johanne og hendes Huusbond?"

„Det er mig lige godt og eens, hvad de sige!" sagde Folmer med et funklende Blik; „ja, var end Fader og Moder i Live og oven Jorden, ikke vilde jeg høre dem i den Sag; thi det skal Du vide, at den faste Tro har jeg, at Margrethe Mogensdatter er sine

Forældres rette ægtefødte Datter, og at de selv vare rette Ægtefolk. Stor Uret er skeet, da Erik Skram tog Tjele, derom føler jeg mig forvisset, evner jeg end ikke nu at udrede det Rænkespind."

„Billig og gjerne", sagde Bodil, „tænker og troer man det, man ønsker skulde være saa. Den Jomfru har vel selver stukket Eder de Blaar i Øinene."

„Langt fra det!" svarede Folmer. „Deraf skjønne Du hendes Ædelsind, at selv tænker hun det Ringeste om sig og sine Kaar, og ikke kunde min egen Moder være mere øm over min Ære, end hun! Hun afslaaer plat at vorde min og agter at klostergive sig — at forhindre dette er min Agt, og derfore rider jeg nu til Vissing."

Den Underretning forundrede Bodil i saa høi en Grad, at den for Øieblikket lukkede hendes Mund.

„Mindes Du hende, Bodil?" spurgte Folmer og saae hen for sig med et drømmende Blik. „Dog, hun var ikkun Barn, da hun for nogle Aar siden gjestede os her; saae Du dog nogen Tid mere fagert Barn?"

Bodil svarede kun ved at ryste paa Hovedet.

„Men nu skulde Du hende see," vedblev Folmer med Ild i sit Blik, „nu da hun er fuldvoxen Mø! Ingen Abild har en finere Lød, ingen Ædelsteen funkler, som hendes Øine; de kunne see blidere, end en Dues og dog lyne som en Ørns. Hendes Haar er brunt som en Nød i Høst og mere blødt, end Silke; hun er fuld om sin Barm og smækker om sin Midie; Hendes Gang er som Hindens Løb gjennem Skoven, og hendes Røst lyder sødt som Droslens Sang."

„Ih, Gud naade!" udbrød Bodil forfærdet, „hun maa være et Troldbarn, som har forgjort Dig!"

Da loe Folmer, og Hallen gav Gjenlyd af hans klare Latter.

„Nei, Bodil, nei!" sagde han saa, „hun er from som en Guds Engel, men hildet i Vildfarelse. De Nonner i Vissing og de Munke, de ere Troldene, som have slaaet Ring om hende, og hendes Skriftefader, Sortebroder Vigand, er Djævelens Apostel og Helvedes Udsending. Jeg vil bryde den Tryllering og rive hendes Sjæl af Papisternes Kløer!"

„Ja, gjorde Du saa for Guds Skyld", svarede Bodil, „da vilde det være en priselig Gjerning; men det indbilde Du Dig ikke! Kjødets Lyst, ikke hellig Nidkjærhed, driver Dig nu til Vissing. Tænkelig er den Jomfru bedre, end jeg saae hende an for. Du lade hende da med Fred! Bedre dog at være en ærlig Nonne, end rettroende Mands Frillekone. Du høre mig, mens det er Tid, at Du ikke for silde skal sande, at hvo ikke Raad vil have for godt Kjøb, han skal kjøbe siden Anger dyre!"

„Angre vilde det mig til min Dødedag," svarede Folmer og reiste sig brat, „svigtede jeg min Hjertenskjær nu, da hun raver i Mørke og ikkun haver paa den vide Jord een fuldtro Ven, og hans Navn er Folmer Hansen. Du skal engang, det haaber og troer jeg, tilstaae, at i den Sag er Herren med mig, og at jeg ikke byggede min Lykkes Huus paa Sand! Saa skal Du, vil Gud, leve den Dag, da Du faaer høre Vindebroen dønne, naar jeg rider herind med min

væne Viv, mens Brudeblussene skinne fra Voldene og funkle i Gudenaas Vande!" —

Da Solens første Straaler tittede over Hjermind Skovaas, blev Vindebroen nedladt, Portgjemmeren stødte i sit Horn, og Skoven gav Gjenlyd, mens Folmer og Knud med deres Svende rede ud fra Borgen og satte Kaasen mod Syd.

Niende Kapitel.

Ved Talegitteret.

Det var en kold stormfuld Maidag tidlig om Morgenen. Nonnerne vare forsamlede i Vissing Klosterkirke til Primen, eller Morgenbønnen, som holdtes Klokken sex. Vigand havde af sit Breviarium læst Bønnen og kortelig erindret Søstrene om den Helgen, hvis Mindedag det var, Kirkefaderen Gregorius af Nazianz. Nu lød derefter Nonnernes Sang, medens Kirkevinduernes Ruder klirrede for Stormens Slag.

En fuld, klar Stemme anførte Sangen og løftede den over det eensformige, udtryksløse Tonefald, den saa ofte til Daglig vilde antage. De gamle, sløve Nonner følte sjelden noget ved det, de sang. Aar ud og Aar ind, Time efter Time ved blot ydre Tvang drevne til at bekjende og tilbede med Læberne, vare de forlængst blevne trætte og henfaldne i aandelig Død. Smaalige Tanker fore dem gjennem Hovedet, medens de sang Mariæ Lovsang; de længtes blot efter at faae Ende paa Gudstjenesten, for at komme til Bords i Refectoriet og lange til Grødfadet.

Dog forundrede et Par af dem sig over den Andagt og Inderlighed, hvormed Forsangerinden, Jomfruen fra Tjele, som de kaldte hende, fremjublede baade Ord og Toner. De erindredes derved om deres unge Dage, da de selv som Ungsøstre havde fornummet til det, der nu fik Margarets Hjerte til at svulme og fyldte hendes Øine med Taarer. Den Yngste i Lauget, Søster Veronica, der stedse ved sin Munterhed og Uefterrettelighed paadrog sig Irettesættelser og Bodsstraffe, havde sit Blik fæstet paa Margaret, som stod lige overfor hende, yderst i Rækken, og Veronicas godmodige og endnu smukke Aasyn udtrykte Beundring og Medfølelse.

Som en Svane mellem Gjæs var Margaret at see til i denne Nonne-Flok. Den sneehvide, side Novicedragt skjulte nu hendes skjønne Skabning, men hendes Holdning var ædel og fuld af Ynde, som før. Hun holdt Bønnebogen mellem de foldede Hænder, Hovedet var opløftet og hun saae opad, idet hendes fine og ædle Profil viste sig under den hvide Hætte.

Kun lidet anede det hende, at hun blev iagttaget af profane Blikke; thi hvad var hendes Hjertensven nu Andet i hendes Øine, end et vanhelligt Væsen? Bag Klostrets Conversen, eller Lægbrødre og Lægsøstre, som knælende bivaanede Morgengudstjenesten, laae Knud og Folmer, den Sidste næsten skamfuld over, at han blandt Papister bøiede Knæ som en Afgudsdyrker. Dog forsvandt denne Følelse strax, da han havde faaet Øie paa Margaret. Dyb Smerte og trykkende Angst greb ham, da han saae hende i den klosterlige Dragt, i hans Øine et Dødens Klædebon, og han blev hendes Aasyns

Bleghed vaer. Hvor hendes Træk vare blevne skarpe og saa dette brændende Blik, der ufravendt stirrede opad, medens de klare Toner udgik fra hendes blege, fordum saa friske, Læber! Der var et Træk om hendes skjønne Mund, der mødte ham heelt fremmed, fuldt af usigelig Veemod, eller som om hun var bleven meget ældre. Den kolde Sved stod Folmer paa Panden; thi Synet af Margaret midt i hendes Andagt viste ham klarere, end Ord, at Faren for at miste hende var langt større, end han havde forestillet sig. Han henfaldt i Grublen over, hvorledes det var muligt, at hun kunde være kommen saa vidt, og om dette var den skumle Munks Værk alene, han som stod der ved Alterets Fod med skinhelligt opad vendte Blikke, idet han med sin dybe Røst ledsagede Nonnernes Sang. Hør, hvor skjønt Slutningsstrofen toner gjennem Kirken:

O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria!*)

Endnu mange Aar derefter, naar Folmer mindedes sit Besøg i Vissing Kloster Sanct Gregorii Dag, gjenlød i hans Øren de bløde, zittrende Toner af Margarets Stemme, mens hun sang dette: o clemens, o pia, o dulcis! Saa ømt bedende havde ingensinde før nogen menneskelig Røst forekommet ham at lyde; han følte sig reven med, glemte, at Jomfru Mariæ Guddom ikkun er Menneske-Paafund og vilde følge sin Elskedes Sjæl paa dens vildfarende Veie, da Sangen forstummede, den sidste Gjenlyd døde hen under Kirkens Hvælvinger, og Converserne reiste sig for at gaae tilbage til Klostret.

Folmer sprang op, var i et Nu sig selv igjen og gik, ledsaget af Knud, dristigt op mod Chordøren. Den

*) Du milde, Du fromme, Du søde Jomfru Maria!

dybe Rødme paa Margarets Kinder og det funklende Blik fra Vigands mørke Øine viste, at Begge vare de blevne ham vaer. Flux traadte Vigand frem i Chordøren, udstrakte Haanden og sagde:

„Hvilken arg Kjætter djærver sig her til at krænke Kirkens Fred og besmitte dette hellige Sted med sine ugudelige Fodtrin?“

„Tæm Din Tunge, Munk!“ raabte Folmer og traadte op i Chordøren, idet Vigand veg tilbage. „Margaret!“ sagde han saa og vendte sig imod hende, „jeg begjærer en Samtale med Dig!“

Hun stod for ham med et blegt Aasyn, seende mod Gulvet, og idet hun knugede Bønnebogen mod sit Bryst. Den kjendte, kjære Stemme fik hendes Hjerte til at banke, og det fortrolige: Dig! ramte hendes Øre med underlig Magt. Medens hun under Adskillelsen i det forløbne Aar stedse havde fjernet sig mere fra ham og reist en Muur mellem sit Hjerte og ham, var han i sin Tanke stedse kommet hende nærmere, og nu stod han der, aabenbart til Sinds at bruge hele sin Magt og gjøre sine Krav gjeldende, en Frister, der vilde lokke hende fra det hellige Asyl ud i den syndige, urolige Verden.

„Jesus, Jomfru Maria!“ lød det ned ad Nonnernes Række, nogle af dem sloge Kors for sig, og inden Margaret var i Stand til at give Svar, traadte Abbedisse Marine frem og stillede sin svære Skikkelse foran hende, som om hun vilde værge hende for Besmittelse.

„Ved Guds hellige Moder, hvis Navn vi nys lovpriste,“ sagde Abbedisen, idet hendes fyldige Aasyn

blussede af Vrede, „ingensinde saae jeg større Formastelighed, end denne! At træde op for Guds hellige Alter og kalde en dydig Klosterjomfru ud til et Elskovsmøde — Folmer Hansen! skal ei Kirkens Forbandelse ramme Eder, da fjerne I Eder paa Stand!"

„Nu, ærværdige Moder!" svarede Folmer koldsindigt, „stod det til Eder og Eders Lige, forlængst vilde jeg være overgivet i Djævelens Vold. Dog maa I vide, at end er min Haand ikke visnet, mit Hjerte er friskt, og min Sjæl lover Gud!"

„Hør, hvilke frække, formastelige Ord!" udbrød Vigand, slog Kors for sig, og Nonnerne gjorde ligesaa.

„Jeg valgte Timen og Maaden med velberaad Hu," vedblev Folmer, uden at agte paa Vigand, „vidende, at var jeg kommen bedende og havde banket paa Portlaagen, da vilde I ladet den smække i for min Næse, og det vilde da kostet mine Svende Umage at slaae den ind. Nu fare vi helst med Lempe! Jeg er af den Formening, at Jomfru Margrethe Mogensdatter ikke har indgivet sig som Søster i dette Kloster hidindtil, og at det staaer hende frit for at gaae og komme, som det hende selv lyster. I lade nu Jomfruen selv tale og give Svar, om hun forunder mig den Samtale, jeg begjærer! Margaret, Du nævne mig Tid og Sted! Du vil tænkelig ikke negte mig nogle Øieblikkes Samtale i Eenrum? derefter skal jeg drage bort, som jeg kom, med Fred."

Nonnerne havde imidlertid slaaet Kreds om Margaret, og Vigand raabte til hende:

„Ingensinde give du den Kjætter Gehør! Heller

ikke indbilde I Eder," vedblev han, idet han vendte sig mod Folmer, „at vi ere uden Forsvar i dette Kloster. Vi have haandfaste Karle, der ret strax skulle kaste Eder ud, gaaer I ikke villigt."

„Blæse med Eders haandfaste Karle!" raabte Knud; „Stegevendere og Kokkedrenge, med dem kan I kyse Børn. Nu tie I kvær og lade min Søster tale!"

Abbedisse Marine begyndte at føle Frygt; thi hun formodede, at Folmer Rud ikke vilde vovet sig hid uden mandstærkt Følge af væbnede Svende, mod hvilke Klostrets Lægbrødre og Tyendekarle vísselig ikke vilde kunne tage det op. Hun brød da den Kreds, Nonnerne havde slaaet om Margaret, førte hende frem og sagde:

„Vi høre da nu Jomfruen selv! Er Du til Sinds, min Datter, at opfylde Folmer Hansens Begjæring?"

„Ja!" svarede Margaret med et blegt Aasyn, men med fuldkommen Fatning og rolig Stemme. „I gaae nu lige til Forhallen, Folmer Hansen! I vil strax finde mig der ved Talegitteret!"

„Saa være det!" sagde Abbedissen, „og saa er det sømmeligt og ret." —

Nonnerne forlode nu Kirken, og Margaret gik midt iblandt dem uden at see tilbage; men Folmer fulgte hende med Øinene, indtil den sidste Flig af hendes hvide Klædning var forsvunden bag Alteret. Saa gik han med Knud, der sagde:

„Gaae nu, Folmer, og gjør det kort! Jeg vil begive mig udenfor og blive ved Svendene."

„Ikke vil Du have Din Søster i Tale," spurgte Folmer, „og ikke kysse Din Moders Haand? Jeg blev hende ikke vaer i Kirken."

„Paa ingen Viis!“ svarede Knud mørkt. „De ere nu Intet for mig, forgjorte baade! Og vil Du, Folmer, drage herfra med uforrettet Sag; det læste jeg i Margarets Øine; hun er fastere, end Du tænker.“

„Nu, derfor raader Gud Herren!“ svarede Folmer og begav sig til Talestuen, en lille hvælvet Forhal, afdeelt ved et Træ-Skillerum. Strax efter hans Indtrædelse aabnede sig en Skodde, og bag et Jerntraadsgitter viste sig Margarets hvidklædte Skikkelse og blege Aasyn.

Folmer følte sig grebet af dyb Sindsbevægelse, da han nu var den elskede Skikkelse saa nær og dog adskilt fra den. Dog, om Gitteret end havde været borte, han vilde ikke rørt Fligen af hendes Kjortel, en saadan jomfruelig Sjælsreenhed og Uskyld thronede paa hendes Pande, og saa blid en Fromhed udstraalede nu hendes Blik. Han stirrede paa hende stum og med synkende Mod, indtil hun talte. En flygtig Rødme paa hendes Aasyn og hendes Stemmes Usikkerhed røbede, at saa koldt og roligt, som Folmer havde frygtet og hun selv maaske ønskede det, var hendes Hjerte dog ikke.

„I nytte nu Tiden, Folmer,“ sagde hendes blide Røst; „for sidste Gang i dette Liv, bæres mig fore, staae vi nu Aasyn til Aasyn; vi tage da nu Afsked med hinanden!“

„Ikke saa!“ svarede Folmer med fast Røst og et funklende Blik. „For dyrebar er Du mig dertil, at jeg skulde slippe Dig saa let — nei Margaret! til det Sidste vil jeg stride med de lede Munke og falske Nonner, hvis Hu staaer til Dit Gods og Din Moders,

kun seer Du ikke deres fule Hykleri, oprigtig som Du selv er i Din vildfarende Fromhed."

„Ikke tale Du saa ondt om disse Guds Hellige og mine Venner," svarede Margaret, idet hendes Øine skøde Lyn, og hun blev sig selv mere lig, som hun forhen var. „Saa forstyrre Du ikke heller min Sjælefred nu, da jeg, som er forkastet af Verden, her er henflyet under Guds Moders Varetægt."

Folmer ønskede netop dette, at rokke hendes Sikkerhed; det funklende Blik og det fortrolige Du glædede ham, og han skred nu til at give hende Beretning om hans sidste Møde med hendes hedengangne Fader og lod hende vide, at det fulde Minde til deres Trolovelse var bleven givet af den Afdøde, forinden han gik bort. Folmer anførte selve Hr. Mogens's Ord og spurgte om hun troede sin Fader til at give sin Datter bort til en god ædelig Mand, havde hun kun været hans Slegfredbarn? Dog, Margaret, som lyttede med spændt Opmærksomhed til Ordene, opdagede strax, at en udtrykkelig Anerkjendelse af hendes ægte Fødsel fattedes.

„Det være nu, som det være vil!" sagde hun, „ikke skal det lykkes Dig at rokke mit hellige Forsæt, som er at leve og døe som Jomfru og, inden et Aar er forløben, at vorde Herrens Brud. Dog siger jeg om det, Du har berettet, og om min Faders Ord til Dig — Gud naade hans Sjæl, som gav mig Liv! Der var ei Sandhed i hans Mund, og han talte ikkun saa for at tækkes Dig. Dag og Nat bede vi for ham, og Kirken gjenlyder af de hellige Vigilier, som skulle frie hans Sjæl af Skjærsildens Pine."

„En svar Smerte for min Sjæl", sagde Folmer,

„at høre Dig tale saa! og ikke blot af den Aarsag, at du røves mig fra og mit Livs Lykke plat tilintetgjøres; men for din egen Sjælefreds Skyld. Mig ræddes, Margaret, ved at tænke paa den Stund, da du bliver seende, da det Helligheds Skin, som nu daarer Dit Øie, vil blegne og falde af, og Du skuer Hykleriets Fulhed, saa og det kjødelige Sindelag, som i dette Kloster skjæler sig under Helligheds Kappe."

„Folmer!" sagde Margaret, „Du er en Kjætter og raaber, naar du taler saa til mig, for døve Øren. Dog vide Du, at hidindtil saae jeg intet Uskikkeligt herinde i dette Kloster."

„Da lover jeg Dig", udbrød Folmer i stor Harme, „at er Du først indklædt og kan ei mere slippe de Nonners Tag, Du vil faae Mere deraf at see, end Du ønsker! Dog, Margaret, vare end alle disse dumme, mædskede Klostersøstre saa fyldte af den Helligaand, som de nu ere fulde af Dorskhed og kjødelig Lyst, og flød end det rene Evangeliums Ord fra de vanvittige Munkes Læber, som nu blot fylde Dine Øren og Din Sjæl med Fabel og Løgn — det er tvert imod Guds vise Hensigt, at Menneskeborn saa spærres inde og oplæres dertil ved et afgudisk Mummespil at foregøgle sig et Helligheds Skin, hvilket deres Tanker, Ord, ja Gjerninger hver Dag gjøre til Løgn. Min Elskede! Du troe dog omsider Din sande Ven, som siger: ei Klostermure, ei Gitter, ei Røgelse hvad heller Sang og Klang lukker Djævelen ude — nei, for Sanden! han er derinde og har snarest størst Magt der, hvor han skjæler sig i Helligheds Kappe og, sikker for den verdslige Retfærdigheds Arm, sniger sig

til at udøve mangen sort Daad. O, kunde jeg samle som i eet Billede blot en ringe Part af de Skjendselsgjerninger, som ere forøvede af Munke og Nonner, Du vilde ræddes og gaae herfra med mig i denne Stund!"

Som Folmer sagde dette, hørtes en svag Larm, og Margaret foer sammen; men Folmer bemærkede det ikke. Hans indtrængende Ord, som vidnede baade om hans faste Overbevisning og hans urokkelige Hengivenhed for hende, Stemninger hos hende selv, som nu vare undertrykkede, men Folmers Ord atter kaldte til Live, sammensvore sig imod hendes papistiske Tro og gjorde hende et Øieblik vaklende. Uden den Lyd, som bragte hende til Besindelse, vilde hendes Svar vistnok faldet noget anderledes ud; nu viste det, at hun atter havde tillukket sit Hjerte, og at hun end ikke vilde afgive nogen Tilstaaelse om de Anfegtelser og indre Kampe, hun havde gjennemgaaet.

„Du troe ikke," sagde hun, „paa onde og kjætterske Menneskers Bagvadskelser, som gjøre de stakkels Klosterbrødre og Klostersøstre svarligen Uret! Saa er det nu fat med mig, at gode Forsætter og hellige Tanker her i denne Helligheds Bolig falde over mig og stedse kommer jeg Guds og hans Helliges Samfund nærmere. Jeg har min snevre Celle kjær, Folmer! I den er Fred, og al Verdens Forfængelighed og Uro er der lukket ude."

„Feighed det," tog Folmer atter til Orde og hans Stemmes Klang røbede hans stigende Utaalmodighed, „saa at flye fra Verden og al Gjerning i den! Jammerligt det, at tiltrænge Mure og Slaaer, i den Tro derved at bevare sin Dyd og holde gode Forsættter oppe! Ærefuldt og skjønt derimod at leve i Verden

og dog have sin Herre og Frelser i sit Hjerte, stride den gode Strid ved hans naaderige Bistand og alt imens virke for dem, man elsker og vorde sin Næste og sit Fødeland til Gavn. Dog — hvi skulde jeg spilde flere Ord nu? Du skal igjennem det Mørke, Herren give Dig en lykkelig Udgang derfra og Frelse tilsidst! Inden Aaret er omme, Margaret, kan meget skee — ja tænkelig det Kloster, hvori du nu lever, med alle de andre vorde nedlagt."

„Broder Ambrosius af Øm," svarede Margaret ivrigt, „siger, at hvad end den udvalgte kjætterske Konning agter at gjøre, ingensinde vil han djærve sig til at røre de Herreklostre."

„Broder Ambrosius!" udbrød Folmer og saae op; „har han nogen Deel i denne Din Beslutning at tage Sløret, Margaret?"

„Ja", svarede Margaret og saae hen for sig med et sværmerisk Blik; „er og han i Dine Øine en Skalk og Løgner?"

„Nu, Gud have Lov!" sagde Folmer, „det er mig da forundt at tænke lidet bedre, Margaret, om Dig og begribe Din Forblindelse — enddog, Gud bedre! min Uro ikke derved vorder ringere, naar jeg tænker paa Enden. Dog, Broder Ambrosius er en retskaffens Dannemand, enddog han maa kaldes en forstokket Papist. Jeg tænkte, Gud forlade mig det! at Sortebroder Vigand, denne arge Skalk, fort foruden og fort forinden, og ikkun han, havde evnet at lokke Dig i de Nonners Garn. Dette skal være mit sidste Ord til Dig for denne Sinde, Margaret — vogt Dig for ham! eller ved min Sjæls forventede Salig=

hed, mig frygter saare, den Dag maa komme, da Du bittert vil angre, at Du satte Din Lid til den argeste Hykler, der nogen Tid stak i en Kutte!"

Da hørtes atter den samme Larm, men stærkere. Folmer studsede, Magaret saae sig forskrækket om. Hun vidste, at der var et Lydhul, gjennem hvilket Abbedissen, og hvem hun dertil bemyndigede, kunde høre, hvad der blev sagt i Talestuen; men det var blevet hende strengeligt paalagt ingensinde at røbe det for nogen Lægmand. Nu sagde hun dog med dæmpet Røst:

„Du raabe ikke saa høit, Folmer! Hvad om Nogen hørte det, Du der sagde!"

„Ha!" udbrød Folmer med hævet Røst, „at jeg kunde tænke, Noget gik ærligt til i denne Falskhedens Hule! Naa, Gud have Lov, skulde den Sortkappe, jeg nævnede, have luret og faaet høre sin egen Skam!"

Deri tog han ikke feil; thi baade Vigand og Abbedissen havde været ved Lydhullet, og Larmen var opstaaet derved, at Vigand, fuld af Forbittrelse, vilde styrte ind og afbryde Sammenkomsten, hvorimod Abbedissen holdt ham tilbage, da det forekom hende, at Folmers kjætterske Tale ikkun gav dem Vaaben i Hænde imod ham, og Margaret desuden, som det lod, klarede vel for sig.

Nu peb en Dør paa sine Hængsler, Margaret tilkastede Folmer et smerteligt Blik og forsvandt, hvorefter Abbedisse Marines grove og fyldige Ansigt vredeblussende viste sig ved Talegitteret.

„I have Tak, Folmer Hansen!" sagde hun spydigt, „for alle de skjønne og høviske Ting, I

haver sagt om Søstrene i Vissing, Broder Vigand og alle andre hellige Brødre og Søstre! Ved Guds hellige Moder og Sancte Benedict! for slig ugudelig Bandskrop, som Eder, oplades ingensinde tiere Talegitterets Skodde, derpaa kan I forlade Eder! og skulde I nogen Tid atter liste Eder herind som en Tyv, vore Svendes Knipler skulle da dandse paa Eders kjætterske Ryg, saa I skal mindes, I haver været i Vissing!"

„I forsøge det helst strax!" sagde Folmer. „See, her er et Glughul — et Stød i min Pibe, og mine Svende ville komme over Eder, som Filistrene over Joderne."

„I vil ikke vove," sagde Abbedissen med dirrende Røst, „at krænke Klostrets Fred."

„For denne Sinde," svarede Folmer, „skal I slippe med Skrækken. Dog vide I, at jeg kommer vísselig igjen, før eller siden, det være sig nu som Tyv eller Røver!"

Dermed gik han, og haardt slog han Dørene i efter sig, indtil han var i det Fri, hvorpaa han flux steg til Hest og red bort med Knud og sine Svende. Knud skjønnede af hans Taushed og mørke Mine, hvad Udfald hans Samtale med Margaret havde faaet. Fra nu af fik han ingen Foranledning til at prise Folmers gode Lune, og det blev ham, der maatte holde sin Vens Mod opret.

Men Margaret var fra Talestuen ilet til sin Celle; der kastede hun sig paa Løibænken og græd krampagtigt og længe. Mens hun stod Aasyn til Aasyn med Folmer, havde hans Tale forarget hende, og Svarene havde været paa rede Haand; Bevidstheden

om hendes Skriftefaders og Abbedissens Nærværelse ved Lydhullet havde, da hun mærkede den, gjort hende fast, naar hun blev vaklende; men nu, da hun var alene og Folmer borte, bukkede hun for et Øieblik ganske under. En heftig Længsel efter atter at see ham greb hendes Hjerte, og hans Advarsler, om hvilke hun havde ladet haant, fik en Vægt og Sandhed, som fyldte hendes Sjæl med Angst.

Dog, hvad var dette Andet, end en Anfegtelse, Djævelen havde paaført hende? Hun tænkte sig Fader Ambrosius nærværende og lyttende til hendes Beretning om dette Møde; hun hørte i Aanden hans Svar, saae Rynkerne i hans ærværdige Pande og følte hans misbilligende og bekymrede Blik hvile paa sig, idet han ynkede hendes Svaghed og Ubefæstethed i Troen, og hun bluedes i sit Hjerte.

Hun sprang op, blottede sine hvide Skuldre, greb Svøben, som hang paa Væggen under Crucifixet og tildelte sig selv tolv Slag. Hendes unge Arm var kraftig, og hendes brændende Selvhad lod den svinge Svøben saa eftertrykkeligt, at da den sidste Gang havde ramt hendes fine Hud, vare Snorerne blodige.

Med et Smiil hang hun atter Svøben hen, dækkede sin blodige Skulder med den grove Særk og Kjortelen og knælede derefter ned paa Gulvfliserne, idet hun greb sin Rosenkrands og begyndte at bede den hele Cyklus af Bønner, som Rosenkrandsens Opfinder, den hellige Dominicus havde anordnet.

Hvor ofte havde ikke Vigand fortalt hende om denne hans Klosterordens Stifter og om Rosenkrandsfesten, ved hvilken Sortebrødrene den første Søndag i

October mindedes den grusomste aandelige Tortur, som nogensinde er opfundet. Vilde Frelseren ikke, havde han end vandret paa Jorden og var traadt ind til Margaret, ynkedes over hende, som underkastede sig det tyranniske Menneskebud at gjennemgaae i Tanken hele hans Levnetsløb, inddeelt i fem glædelige, fem sørgelige og fem glorværdige Hemmeligheder og alt imens opremse 150 Bønner, eller rettere Fadervor, Ave Mariæ og Ære være saa mange Gange, indtil hiint frygtelige Tal blev naaet? Vigand havde kaldet disse Bønner aandelige Smaasøiler, der dannede et herligt Guds Tempel, men mon Margaret ikke allerede havde erfaret, at de snarere vare at ligne ved Gravstene, der betegnede hendes andægtige Tankers Død, og som gjorde hendes Sjæl til en Kirkegaard? Han havde lignet Rosenkrandsbønnen ved en Rosenkrone, ved hvilken de Troende gjøre Jomfru Maria en Foræring; var den ikke snarere at ligne ved et Torturredskab, hvis Anvendelse maa drive en Menneskesjæl til Vanvid?

Det lykkedes hende kun at komme igjennem den glædefulde Rosenkrands og de første halvtredssindstyve Bønner; da sank hun afmægtig om paa Steengulvet og vidste af Intet, før hun vaagnede, liggende paa sin Løibænk. Hun følte en velgjørende Svalhed paa sit Hoved og saae Søster Barbara staae hos med et vaadt Klæde. Hun hørte den tykke, godmodige Kvinde snart trøste, snart skjende, fordi hun havde været sig selv saa haard, indtil hun fornam, at Kræfterne og Bevidstheden ganske vare vendte tilbage, reiste sig og begjærede at være alene.

Dog, da Barbara, ingenlunde misfornøiet over at befries for Sygepleiens trættende Gjerning, fjernede sig, traadte Vigand ind ad Cellens Dør. For første Gang i lang Tid følte Margaret sig greben af Uro og Modvillie ved at see ham. Hun sank atter ned paa Løibænken, og en hende selv uforklarlig Gysen gjennembævede hende, da han traadte hen til hende, lagde sin Haand paa hendes Hoved og sagde:

„Guds Moder seer til Dig fra sin himmelske Throne og lønner Dig med sit kjærlige og guddommelige Bifaldssmiil. Det ganske Kloster gjenlyder af Din Roes, og Søster Marine har fremstillet Dig som et glorværdigt Exempel for de hellige Kvinder, hvis Lige, nei hvis Forbillede Du om føie Tid skal vorde. Lever Du, min Datter og udviser fremdeles slig Nidkjærhed, vísselig vil Du ende som Abbedisse og dette Klosters høit ærede Forstanderske!“

Hvor forunderligt, Margaret følte ikke mindste Glæde ved at høre en Lovtale, som for ikke længe siden vilde bragt hende til at rødme af Stolthed! Hun harmedes over sit eget Hjertes Gjenstridighed og stred fortvivlet imod, men alt mens Vigand talte, hørte hun i Aanden Folmers Røst, som sagde: han er en arg Skalk, sort foruden og sort forinden — vogt Dig for ham! Hun slog Vigands Haand uærbødigt bort, reiste sig og sagde med et Blik, hvis Kulde krænkede ham dybt:

„I forvirrer mig ikke ved slig Smigertale!“ Guds hellige Moder!“ udbrød hun og sank atter ned paa Løibænken, „Du forbarme Dig over mig og sende mig Klarhed og Fred!“

Dette Udbrud formildede atter Vigand, han tog Plads ved hendes Side og sagde:

„Du tilgive mig, Margaret, at jeg i min Glæde over Din hellige Nidkjærhed forglemte den haarde Bod, Du nys har paalagt Dig selv og de Lidelser, den paaførte Dig. Du vise en anden Gang lidt mere Skaansel mod Dig selv og spare Dit Legeme!"

„Give Gud!" sagde Margaret, „min Sjæl var saa karsk, som mit Legeme!"

„Sandt nok," foer Vigand fort, „en svar Anfegtelse er idag kommen til Dig, en Kjætters Aande har forgiftet Luften for Dig, og hans ugudelige Ord have ængstet Din Sjæl; dog, nu er denne onde Aand veget bort og for de syndige Tanker, der muligt har rørt sig i Din Sjæl, har Du gjort fuldelig Bod."

„Syndige Tanker?" spurgte Margaret med blussende Kinder, „hvad er Eders Mening med den Tale?"

„Nu, Margaret," sagde Vigand med et skummelt Smiil, „Du indbilde Dig ikke, at Dit Hjerte skulde være en lukket Bog for mig, hvis skjonne Kald det har været at veilede Dig fra Dit tiende Aar og indtil denne Dag. Du har elsket denne Kjætter, jeg har vidst det og tiet dertil, haabende, at denne syndige Flamme vilde slukkes af sig selv. Dog, nu er Øieblikket kommet, da Taushed maatte paaføre mig Beskyldning for utilstedelig Efterladenhed. Du høre nu mine Tanker om Dine Vilkaar, og hvad Du bør gjøre. — Du bør aflægge et helligt Løfte til Guds Moder, ingensinde tiere at give den Bandskrop, om hvem vi tale, Gehør. Du bør udrive ham af Dit Hjerte,

helst forglemme ham, men evner Du ikke det, da bør Du hade ham som en Frister, ja som den Onde selv!"

Margaret sad dødbleg og saae ned for sig, idet hun knugede sine foldede Hænder mod sit Bryst.

„Dog", føiede han til i en mildere Tone, „jeg bør betænke Din Ungdom, og at Du er en Kvinde. Dit ømme Hjerte vil end spille Dig mangt et Puds — da lukke Du det ikke til og ikke stole Du paa egen Kraft! Lad mig, naar Anfegtelserne komme, høre Dine Sukke og fortroe til mig Dine hemmeligste Tanker! Ikke vil jeg vredes over det, jeg da faaer at høre, det være nok saa syndigt. Viis mig fuld Tillid, og Du skal sande, at jeg ingenlunde er haardhjertet, eller at jeg ikke skulde kunne fatte en ung Jomfrus Hjertesuk. Dyrebar er mig Du, hvis Sjæl jeg har fostret og for hvis Vel jeg har bedet Dag og Nat nu i syv samfulde Aar."

Som han sagde dette, lagde han sin Arm fortroligt paa hendes Skulder; men hun rev den bort, sprang op og stod for ham dødbleg og med et lynende Blik. Hun løftede Haanden og pegede paa Cellens Dør, som om hun vilde byde ham at gaae; men der kom intet Ord over hendes Læber. Han blev siddende og stirrede paa hende med et brændende Blik. Da trak hun Hætten over sit Hoved, saae sky til ham og flygtede ud af Cellen.

Dog, hvad hjalp her Flugt? Hun tyede til sin Moder, græd ved hendes Bryst og forvirrede hende ved vild, uforstaaelig Tale. Abbedissen blev hidkaldt, men da blev Margaret stum, og hun fik Huusraad og Anviisning paa Lægemidler, i Stedet for Trøst. Søster

Marine havde før seet Ungsøstre rase saa, det var stedse drevet over, og kort Tid efter havde de spøget og leet trods den Muntreste. Tænkelig var Cellens Ensomhed den kjære unge Jomfru end for sørgelig; hun havde taget det for hidsigt med sine Bodsøvelser? Nu, derfor var der Raad, thi hun kunde jo atter flytte ind til sin Moder, indtil hun var bleven karsk.

Dette Raad fulgte Margaret ufortøvet og følte stor Lise og Beroligelse derved. Hun havde i nogen Tid næsten vraget sin blide og aandssvage Moders Selskab; nu gav den barnlige Fred, der var i Genetes Nærhed, hendes Hjerte Husvalelse, og de levede nogen Tid sammen, mere som om de atter vare i Genetes Kammer paa Tjele, end i Kloster. I al den Tid holdt Vigand sig fra dem, foretog nogle Dage efter Folmers Besøg i Klostret en Reise paa et Par Uger, men vendte saa atter tilbage.

Da kom Broder Ambrosius en Dag til Vissing og blev indladt til Genete og Margaret. Han blev strax vaer den store Forandring, der var foregaaet med hans Yndling. Hun saae langt friskere og mere rundkindet ud, end da han sidst havde seet hende, men hun var i sit Væsen kjendelig forlegen og lidet tilbøielig til gudelige Samtaler. En Samtale med Abbedissen underrettede den værdige Klosterbroder om Folmer Ruds Besøg, og han fik saa vrang en Forestilling, som muligt, om Aarsagen til den Slaphed i Andagt, der siden den Dag havde viist sig for Margaret. Han opsøgte Vigand og den Forklaring, han der fik, vildledte ham end mere, og saaledes forberedet

skred han til, inden sin Bortgang at give Margaret en alvorlig Formaning.

Stor blev hans Forundring og Harme, da han langt fra at finde hende ydmyg og angerfuld, mødte Fasthed og Modsigelse. Margaret aabnede sit Hjerte, om ikke ganske, saa dog mere for ham, end for nogen Anden, og den gode Broder Ambrosius fornam, at uagtet hun ikke var bleven en Kjætterske, saa var dog hendes Iver for at tage Sløret og vinde Helligheds Krone i Klosteret mærkeligt aftagen. Da han trængte haardere ind paa hende, fik han at vide, at hun havde tabt Tilliden til sin Skriftefader, og at hun siden den kjætterske Folmer Hansens Besøg ikke havde tilladt Vigand at nærme sig hende. Nu, her var Noget for Broder Ambrosius at udrette, og han gik dertil med en Blinds hele Oprigtighed og Iver. Saa dyb var Margarets Ærefrygt for ham og saa stor hans Magt over hende, at hans Gjerning lykkedes over Forventning. Margaret begyndte desuden at føle Lede ved sit tomme, uvirksomme Liv, og den gamle Nidkjærhed begyndte at vaagne i hendes Sjæl. Var Folmer kommen igjen som en Tyv eller Røver i hendes Vanmagts Tid, han vilde maaske ikke, som forrige Gang, draget byttesløs og fortvivlet derfra.

Nu varede det derimod ikke længe, inden Andagtens Lidenskab atter fyldte hendes vansmægtende Hjerte. Hun bad og sang og fastede mere ivrigt, end nogensinde før, kun brugte hun ikke mere Svøben. Vigand nærmede sig hende kun med den største Ærbødighed, og hun syntes at spore Anger hos ham. Burde hun for et Øieblikks Svagheds Skyld vedvarende have en

Mand, til hvem hun mente at være i stor Taknemmelighedsgjeld? Maaskee havde hun fuldstændig gjort ham Uret, ja sikkert, det havde hun! Vilde hun fattet Mistillid til ham, eller tvivlet om hans Oprigtighed og hans rene Hensigter, hvis Folmer ikke havde saaet Mistro og Angst i hendes Hjerte? Visselig ikke!

Det endte da med, at hun bluedes over sig selv, afbad i en brændende Bøn til Guds Moder sin syndige Svaghed og den Lunkenhed, der havde spildt en heel Maaned af hendes Forberedelsestid. Da Skoven var fuldt udsprungen, og Folmer Rud sad mistrøstig paa sin Borg og lyttede til Gjøgens spottende Toner, da flyttede Margaret atter ind i sin Celle, mere død i sit Hjerte for Kjærlighed og Livets Lyst, end nogensinde før. Hun aflagde for Guds Moders Alter et helligt Løfte, at Intet mere skulde rokke hendes Tro og at, om saa Djævelen selv antog en Engels Skikkelse for at friste hende til Frafald, hun vilde staae imod og vise sig trofast.

Anden Bog.

Første Kapitel.

Nye Raad.

Et Aar er henrunden, og Skærsommer-Solen kaster atter sin Glands over Danmarks grønne Skove, blinkende Søer og blaae Sunde. Af den moderlige Jord er fremvældet Blomster, Græs og Korn, hvor der er saaet noget, og hvor ikke Ryttere og Landsknegte have nedtrampet det, der er fremspiret. Borgerkrigen raser fremdeles, men den udvalgte Konnings Sag har gjort mægtige Fremskridt. Han ligger nu med sin Hær for Kjøbenhavn, hvor det blodige Dramas sidste Handling er begyndt. Dagen nærmer sig, da han skal trykke Tvillingrigernes Dobbeltkrone fast paa sit Hoved og derefter skride til den store Gjerning, Gud havde givet ham at udføre her i Verden, hvilket lykkedes hans klare Tanke og faste Villie saa vel, at det med Sandhed er sagt*), at han har henstillet et Værk, der priser sin Mester.

Uagtet Krigen havde draget sig end længere bort fra Jylland, tyngede dog dens Byrder haardt paa

---

*) Paludan Müller, Grevens Fejde.

Provindsens Indvaanere, og der gik en stærk Gjæring gjennem Sjælene, idet de med Spænding afventede det endelige Udfald. Lovløs nok var Tilstanden, mens Krigen stod paa; Adelsmanden regjerede efter eget Tykke, og Bonden fandt sig hist og her kun knurrende i at bære Aaget. Landeveisrøvere holdt til i Skovene og hævede deres Tribut af de Veifarende, saa Ran og Drab hyppigt forefaldt og gik upaatalte hen.

I deres Hjerter skjelvede Kirkens Tjenere ved at tænke paa, hvad der vilde komme, naar Kong Christiern først sad fast i Sædet. I Byerne maatte de holde sig stille og skjule deres Harme og Bekymring; thi der var næsten overalt Messe og Vigilier nedlagte, og lutherske Prædikere tordnede, i Følelsen af den Seir, der nærmede sig, med stedse større Dristighed mod Paven og „den babyloniske Hore,“ Rom. Paa Landet derimod havde Papisterne friere Spil og kunde give deres Hjerter Luft. Ved Mos Søens Bredder tonede Klosterklokkerne og de Munkes og Nonners Chorsange Dag og Nat, de rigt smykkede Helgenbilleder bares i Procession, og Almuen tilbad dem knælende. Kunde Bønner, Messer, Sang og Røgoffre frelst den katholske Kirke i Danmark, vissselig vilde det være skeet.

Kun i Vissing Kloster glemte man stundom den overhængende Fare af Iver for at vinde en Sjæl og formere Klostrets Gods. Efter lang Tids Stilhed, under hvilken Margarets papistiske Iver var bleven støttet af Broder Ambrosius og opildnet af Vigand, kom der paany svære Anfegtelser til hende, og den endelige, skjebnesvangre Udgang paa Kampen nærmede sig ogsaa for hende — Kampen mellem misforstaaet

Fromhed, Fanatisme og Ondskab paa den ene Side, Sandhed, Dyd og Livets berettigede Krav paa den anden. Det var i det Smaa den samme Strid, som i det Store udfegtedes i det ganske Folk; men kun i dybe, alvorlige Sjæle, som Margaret og hendes Lige, afspeilede sig Kampens inderste, aandelige Væsen. Saa forblindet var hun dog nu bleven, at hverken Sandhed eller Fornuft mere formaaede Noget over hende, og vissselig vilde hun vedblevet at vandre i Mørke, havde ikke hendes Livs onde Aand tilsidst frækt revet Sløret fra hendes Øine. Hendes Venner vare dog i Nærheden, og dem ville vi nu opsøge i den Afkrog, hvor de for hendes Skyld havde fæstet Bo. —

En god Miil fra Vissing, ved en Bugt af Juul Sø og lige overfor Himmelbjerget, eller Kollen, som Bjerget dengang almindeligt kaldtes, laae Kjærs Mølle ved sin blanke Mølledam, omtrent ligesom nu, dog end tættere omgiven af frodige Ege og Elle. Det var en skjøn, klar Midsommersaften; den synkende Sol lod sine Straaler spille paa Dammen, paa Trætoppene, paa Juul Søens krusede Vover bag dem og henad Bakke-Aasens skovklædte Sider. Selve Kollen og de ved dens Fod liggende anseelige Lynghøie viste sig i Aftenskjæret med bløde Omrids, som vare de iklædte bruunt Fløiel.

Paa en liden Brink hiinsides Mølledammen, i Ly af nogle Buske og med den skjønne Udsigt til Dammen, den af Træer overskyggede Mølle og den storslaaede Baggrund, Bjergene danne, sad Folmer Rud og Knud Mogensen. Begge vare de iførte grove Vadmels Kofter, saa at de i det Ydre ikke adskilte sig

fra Omegnens Bønder. Folmer sad hensunken i Grublen og saae ned for sig med et mørkt Blik, Knuds Mine derimod var lys og munter som den klare Dag.

Hans glade Blikke fulgte en ung Kvinde, som fra Møllen nærmede sig, bærende en Træbakke med en Kande Øl og to Leerkruus. Nu kom hun frem af Træernes Skygge og gik paa Stien langs Dammen henimod det Sted, hvor Folmer og Knud sade. Aftenglandsen faldt paa hendes friske Aasyn og skjønne Skabning, som ingenlunde vanheldedes af den Bondepigedragt, hun var iført. Det grønne Livstykke sluttede tæt om hendes fulde Barm og imellem Snørelidserne, som holdt det sammen, saaes en Brystdug, hvis Fiinhed ikke ganske svarede til Klædningens Simpelhed. Det røde Skjørt faldt i svære Folder om hendes runde Hofter, og et uldent Bælte med et simpelt Spænde omsluttede den smække Midie. Den skjære Ansigtsfarve og Hændernes Hvidhed sammensvore sig med Brystdugen og vidnede mod Klædedragten og de plumpe Sko. Dog, trods disse sidste gik hun let og nærmede sig hurtigt. Nu kunde Knud see det skjelmske Blink i hendes blaae Øine og Smilehullerne i hendes Kinder — dobbelt skjelmsk var Ide Nielsdatter at see til nu, da den sorte Fløiels Hue sad tæt om hendes Hoved og indfattede hendes Ansigts fine Runding i en Ramme; og det var saare langt fra, at Knud græmmede sig derover, at hendes rige, gyldne Haar ganske dækkedes af Huen, thi denne var Tegnet paa Ides nye Stand og mindede stadigt om, at nu var hun Knud Mogensens Hustru.

Da hun havde naaet Mændene og varsomt sat Bakken fra sig i Græsset, drog Knud hende til sig og gav hende til Tak for hendes Gang et hjerteligt Kys. Saa skjænkede hun i Krusene, og da Folmer vinkede afværgende med Haanden og tilkjendegav hende, at han ikke begjærede at drikke, saa kredentsede hun det ene Kruus til sin Huusbond, rakte ham det og spurgte hviskende:

„Mindes Du hiin Dag paa Vingegaard?"

„En god, lyksalig Stund, den, for mig!" svarede Knud med det fulde Bæger i Haanden, „dog ikke for Dig, saa vist som jeg hidindtil ikkun har evnet at byde min Hustru ringe Kaar."

„Drik Knud!" sagde Ide og loe, „endog det fryder mig, at Du end, som hiin Dag, forglemmer Kruset over mig. Ringe Kaar!" vedblev hun og hendes lyse Oine funklede; „ak Knud, ikke stunder jeg efter Hoihed, og over al Maade lyksalige have vi været her i dette Skjul hos den gode Peer Korne og hans Hustru, lyksalige just formedelst Ringheden og Ubemærketheden, som har tilladt os at leve ganske for hinanden; ak, kunde vi forblive her til evig Tid!"

„Kvindesnak det!" sagde Knud og rystede paa Hovedet. „Led vilde Du blive tilsidst ved Din Huusbond, skulde han stedse lege Svend hos en usselig Møller og dølge sig i Vadmels Kofte."

„Usselig er ikke Peer Korne," sagde Folmer og hævede pludselig Hovedet; „tvert derimod en velstaaende Mand og dertil al Agtelse værd. Ikke tale Du saa ringeagtende om ham!"

„Forlad mig, Eders Naade!" svarede Knud skjemtefuldt, „jeg mente Eders Tanker at være langt herfra, og forglemte jeg da, at Peer Kornes Fader fordum var en af Eders Faders Vordnede. Nu, Folmer," vedblev han med Alvor, „det paaminder mig derom, at vi skylde Dig dette venlige Herberge, der behager min unge Hustru saa vel — som vi da, næst Herren, ene have Dig at takke derfor, at vi, Ide og jeg, nu ere tilsammen i Fred og Glæde. Vi drikke nu et Takkebæger, Ide, til Ære for vor Lykkes Fordrer, Folmer Hansen af Wæten Rud, om vi da kunne faae see et Smiil paa hans alvorsfulde Aasyn!"

„Hjertens gjerne gjør jeg det," sagde Ide og drak, mens hendes Oine saae smilende over Krusets Rand.

„Ei hvad," svarede Folmer med et Smiil, der faldt tungsindigt nok ud, „Knud er sin egen Lykkes Mester; han voldførte jo sin Brud, som Ridder Samsing, om hvem vi nys sang."

„Saa skete det!" udbrød Knud og nynnede derpaa følgende Vers af Visen om Samsing, som tjente i Kongens Gaard og bortførte hans Søster:

Jeg svøbte hende i min Kaabe blaa
Og løfted hende paa min Ganger graa.

Jeg satte hende paa min gode Hest
Og førte hende hjem, som jeg kunde bedst —

og dobbelt dyr er hun mig derfore!"

„Og Ide sagde, som liden Kirsten," foer Folmer fort:

Saa gjerne jeg det gjorde,
Om jeg for min Broder turde!"

„Det er min Sorg og mit Suk," sagde Ide rødmende, „at det maatte komme saa!"

„For meget Godt, Ide!" udbrød Knud, „vilde jeg ei undværet den Stund, da Du steg i Sadlen hos mig i Bjerregrav Mose og slog Dine Arme om min Hals."

„Stor Sorg voldte vi Barbara Jokumsdatter derved," sagde Ide spodsk.

„Ja!" udbrød Knud, „see der et ædelt Hjerte i ufri Jomfrus Barm! Hun laante os Huus og handlede mod os, som mod en Søster og Broder."

„Vel dog, Knud!" sagde Ide og truede med Fingeren, „hun sidder saa langt herfra i Viborrig!"

„I gantes," sagde Folmer med Alvor, „og mindes Alt, uden den Forsmædelse, som timedes Eder, da I bleve viede — en fuul papistisk Vielse med Messe og Smørelse var det jo."

„I sige ikke det end een Gang, Folmer!" udbrød Ide heftigt; „fuld god og gyldig var den; kunde saa heller ei skee paa anden Viis, eller andet Steds, end i Vissing, og er Abbed Thomas en reenlivet Mand, paa hvis Ære Ingen hidindtil satte Klik; allersidst, det veed jeg, tør I vrage Brudepigen, al den Stund det var Margaret Mogensdatter, dog —

„Nu, nu, Ide!" faldt Folmer ind, „I blive ikke saa hed!"

„Til Beviis derpaa, at jeg er ikke hed," svarede Ide, „da lad mig fuldføre min Tale og føie til: det blev lige godt en arm Brudefærd, saasom Tvende savnedes, Christof og I, Folmer, dog end Flere, hvem mit Hjerte haver kjær."

„Ak, Ide!" udbrød Folmer, „hvor bliver vor Bestandighed i Troen, naar det gjelder? Da jeg red med Eder og Knud ind paa Kjellinghøl, og Bodil skjeldte mig for en Kvinderøver, thi hun tænkte, det var Margaret, jeg førte hjem, da ønskede jeg i mit Hjerte, det havde været saa, havde end den argeste Papist føiet vore Hænder tilsammen."

„Du gjøre saa!" sagde Knud. „Ringe Bovestykke det nu, at røve en Jomfru af et Kloster! Hvo vil agte derpaa, om de Nonner og Munke end skrege af Harme, saa de kunde høres over det ganske Land? Større Bovespil var Ides Flugt med mig fra Holmgaard; uden Dig, Folmer, som var vor gode Dagtingsmand*) hos Christoffer, vilde det slutteligt gaaet os ilde."

Folmer nikkede, thi deri maatte han give Knud Ret. Nær havde Folmers og Christoffers lange og faste Venskab faaet en brat Ende over den Sag. Folmer havde først forsøgt at snakke sin Ven til Rette med Hensyn til Broderens Drab og navnlig fremhævet, at Thomas fra først af havde tirret og udæsket Knud og dernæst paa Knuds Vegne følt sig for angaaende Ide; men uagtet Christoffer i Begyndelsen havde udtalt sig lemfældigt, ikke saasnart fornam han, at Knuds Hu endnu stod til hans Myndling, før Piben fik en anden Lyd, og Folmer indsaae, at her var Intet at udrette med det Gode. Han havde da ladet Christoffer vide, at Knud neppe vilde skye at bortføre Ide, men derom lod Christoffer haant og mente, at det skulde han

*) Mægler, Voldgiftsmand.

let forebygge. Denne Samtale fandt Sted i Julen paa Holmgaard, medens Christoffer var hjemme, og det var hans Agt, naar han atter drog i Leding, da at føre Ide med sig til Sjælland og anbringe hende hos en af sine Frænder; men forinden det blev sat i Værk, hentede Knud Fuglen af Buret. Christoffer var da ilet efter dem, men han red forkeert Vei, til Kjellinghøl, hvor han havde meent at overraske dem, men kun traf Folmer, som lige ved et Bud var bleven underrettet om, at Vielsen havde fundet Sted, og at det nygifte Par var paa Veien op til ham. Han havde svaret med at tilsige Knud og Ide Huusly og Beskyttelse paa sin Borg; men da Christoffer erfoer dette, blev hans Harme stor, og saa hidsigt faldt Ordene, at paa et hængende Haar var han kommen til at maale Klinge med sin ældste og bedste Ven. Det var dog omsider lykkedes Folmer at dæmpe den ærlige Christoffer Kruses retfærdige Harme. Christoffer bøiede sig for det Argument, at Ulykken nu engang var skeet og ikke stod til at ændre, og at han ved at forfølge den Sag for Retten kunde gjøre to Mennesker, som dog begge igrunden vare gode og retsindige og Intet ønskede hellere, end at forlige sig med ham, ulykkelige for Livstid. Dog maatte Folmer gaae i Borgen for Knud, at denne vilde forholde sig rolig og ikke gjøre Fordring paa sin Hustrus Formue, hvilken Christoffer agtede at tilbageholde og ikke slippe af Hænde, førend Knud havde beviist sin ægte Fødsel, eller idetmindste erhvervet sig en Stilling, hvorved han gjorde sig fortjent til Agtelse og Tillid.

Folmer sad nu og tænkte over alt det, han havde gjennemgaaet med sin Ven Christoffer for Margarets Broders Skyld; men han erkjendte, at den hele Sag havde beskjæftiget hans Tanker paa en gavnlig Maade og holdt ham opret paa en Tid, da han var nærved at bukke under for haabløs Tungsindighed, ligesom ogsaa det lykkelige unge Pars Selskab havde været hans eneste Trøst. Der var da ingen Bitterhed mod Knud og Ide i hans Hjerte, men snarere Taknemmelighed, og han sagde derfor blot med et Anstrøg af sit gamle Lune:

„Du vil, Knud, at jeg skal følge Dit glorværdige Exempel og voldføre min Hjertenskjær, og Du betænker ikke, at jeg er gaaet i Borgen for Dig. En smuk Borgen den, havde jeg ikke større Besindighed, end Du og øvede Hærværk mod et Nonnekloster! Storlig feiler Du og i at tænke, at den Sag vilde gaae upaatalt hen, naar Fejden er til Ende og Loven atter ved Magt. Dog, heel ørkesløs bliver al Tale derom, naar vi betænke, at Margaret ikke vil, som jeg. Vilde Duført Ide fra Holmgaard imod hendes Villie og Hu?"

„Ved min Helgen, nei!" svarede Knud.

„Seer vi det!" sagde Folmer. „Dog tilstaaer jeg, at den Ventepine bliver mig drøi og over al Maade lang. Jeg sprækker af Harme ved at tænke derpaa, hvad den fule Sortebroder Dag ud og Dag ind hvisker Margaret i Øret, og hvad Broder Ambrosius anbelanger, da ønsker jeg, er han end saa reenlivet og hellig som Englen Gabriel — gid den forstokkede Klærk sad i Rom!"

Som Folmer havde sagt dette, raslede Buskens Grene, og Ambrosius selv stod for dem i sin hvidgraa Kutte. Han hævede Haanden, som for at give sin Velsignelse, men da han blev vaer, hvem han havde for sig, sænkede han den atter. Folmer og han kjendte nu hinanden kun altfor vel; thi Folmer havde for ikke længe siden opsøgt ham i Øm Kloster, bebreidet ham, at han lokkede Margaret til at tage Sløret, og at han holdt sin Haand over en saa tvethydig Person, som Sortebroder Vigand. Det havde givet en bitter Ordstrid, og Folmer var gaaet bort i Vrede.

„Saa foer da Broder Vigand ei med Usandhed, Folmer Hansen!“ sagde Ambrosius med et strengt Blik, „da han svor derpaa, at I end sneg Eder om her paa Egnen.“

„Nu,“ svarede Folmer koldsindigt smilende, „og jeg tør vel gaae paa Guds grønne Jord, og mig lyster fremdeles at dvæle her og lære Peer Korne den Konst af, at sigte sit Korn, det Ingen gjør saa vel, som de Klostertjenere.“

„I tage Sæde, ærværdige Fader!“ bad Ide venligt, „og smage en Slurk Øl! I har gaaet langt og er varm.“

„Jeg takker, Ide Nielsdatter!“ svarede Ambrosius og løftede Haanden afværgende, „mig tørster ikke. I sige mig nu Et,“ vedblev han uformildet, idet han atter vendte sig til Folmer, „er det Sanden, at I forgangen Nat var i Vissing og talte med Jomfru Margrethe ved hendes Cellegitter?“

„I lide derpaa,“ svarede Folmer, „at jeg var

der; og tør vel det forblive en Sag mellem den Jomfru og mig."

„Deus miserecorde nostrum*!" udbrød Broder Ambrosius og slog Kors for sig. „O, disse Tiders store og ugudelige Frækhed! En fri, ædelig Mand af berømmelig Æt bryder ved Nattetide ind i et Klosters Helligdom og taler derom, som var det, at forlokke en dydig og from Ungsøster, en uskyldig Gjerning! Nu vide vi, af hvad Aarsag Jomfru Margrethe negtede at tage Sløret og begjærede yderligere Henstand."

„Ja, Gud have Lov!" sagde Folmer og mødte Munkens bebreidende Blik kjekt, „det Løfte fravristede jeg hende til hendes Sjæls Frelse, at hun vil afvente denne Fejdes Udgang, som er nær, og hvad Beslutning Hans Naade, vor udvalgte Konning, monne tage med disse Fordærvelsens Huler, I kalder hellige Klostre. Da see I til, Fader Ambrosius, hvor de blive, og hvad Ende det vil tage med Kutterne! De stængede Porte, saa haaber jeg til Herren, ville aabne sig, Nonnerne kunne da gaae ud, om de ville, og Mændene gaae derind at hente sig en Brud. Dog er det ikke her den stængede Port, ikke heller Klostermuren, som holder min Hjertenskjær fast, men hendes egen af Eder og den Skalk Vigand troldgjorte Villie."

„Nu," svarede Broder Ambrosius, bleg af Harme, „de Mure og Porte ere gode mod frække Kvinderøvere. I vide saa og, at, til end bedre Betryggelse, er der fra hiin Nat af, da I listede Eder i Klostret

*) Gud forbarme sig over os!

som en Tyv, stedse god Vagt og løse Hunde i Klostrets Gaard."

„Mener I dermed," spurgte Knud barskt, „at fri Bortgang af Klostret er min Søster formeent?"

„Jeg mener det, jeg sagde," svarede Broder Ambrosius og lagde Armene over Kors, idet han saae Knud fast i Øinene. „End er ikke Kirken saa vanmægtig, at den ikke skulde evne at beskytte dem, der frivilligen søge Fred og Beskjærmelse mod den onde Verden i dens Skjød. Det vil ei gaae saa let her, Knud Mogensen, som da I løb af Holmgaard med Ide Nielsdatter, ved Guds hellige Moder, nei!"

„Det lyder stort!" sagde Folmer og loe; „dog skal I nu vide, at ikke den Vagt, ei heller de løse Hunde, men ikkun Jomfru Margarets egen fri Villie, den jeg agter, beskjærmer hende. Ikke Brækjern eller Tang, men mit røde Guld aabnede hiin Nat Klostrets Portlaage for mig, og vilde jeg, om det kunde fremme min Sag, tage mig det paa at kjøbe Eders Vagt og det ganske hellige Søsterlaug dertil, vilde jeg lade en Bondegaard eller to springe."

„Ugudelige, frække Mand, I er!" udbrød Ambrosius i største Harme, „I farer der med Løgn! Vi kjende den Tale om Munkes og Nonners Gjerrighed og andre Udyder. Dog, talte I end Sandhed, er da den, som kjøber en Sjæl til at svige sin Herre, bedre end den, som lader sig kjøbe? Drister I Eder til at sige, at de lutheriske Kjætteres Levnet skulde være renere, end de stakkels forhaanede og beklassede Munkes? Har Mord, Rov, Skjørlevnet og Drukkenskab regjeret

værre i dette Land, end nu i Frafaldets Dage blandt Kjætterne?"

„Nu, Fader Ambrosius," svarede Folmer, endnu bevarende sin Fatning, „ikke talede jeg om de Munkes og Nonners Skjørlevnet, det jeg med Sandhed kunde, men I gjorde det. Jeg undlod det af den Aarsag, at jeg agter Dyden selv hos en Papist, og formener jeg, at I, som jeg, er en retskaffens Dannemand med gode Sæder. Dog er I starblind og evner ei mere at skjelne Hvidt fra Sort. I sige mig nu, vilde det i Eders Øine være en Synd at kjøbe en Kjætter for at frie En, I havde kjær, fra Kjætteres Snarer? Dette har jeg gjort, blot omvendt, efter min Samvittighed, som i det Stykke er Eders ganske modsat. Jeg er haabende, der skal snart falde os Kjættere og Eder Papister en Gudsdom imellem, som skal vise Eder, paa hvad Side den Alsommægtigste staaer."

„Ei, ei!" udbrød Ambrosius, „I, der er saa vel skaaren for Tungebaandet, vil tænkelig uden Besvær evne at gjøre mig viis paa, af hvad Aarsag den Alsommægtigste skulle styrte sin egen Kirke i Gruus? En Gudsdom! I er, ved min Helgen, en skjøn Profet til at forkynde Herrens Straffedomme! I oplade nu Eders forgiftige Mund og lade Edder flyde af den, at jeg ret kan skjønne Eders syndige, vantro Hjertes Sorthed og afmale det for den dydige og rettroende Jomfru, I formaster Eder til at efterstræbe, hende til ydermere Advarsel mod Eder og til endelig Bestyrkelse i hendes fromme Forsætter!"

„Ved min Frelser!" foer Folmer op og stillede sig foran Ambrosius med vredegnistrende Øine, „I

skal ikke gaae herfra uden Svar og give Gud, I vilde raabe det i Margaret Mogensdatters Øren — af den Aarsag ledes Gud Herren ved Eder og Eders Kirke, at Eders afgudiske Helgentilbedelse er ham en Fornærmelse og Vederstyggelighed, Eders Afladshandel i hans Øine ikkun Tilskyndelse til at synde, Eders fule Paves og vanvittige Præsters Ufeilbarhed formastelig Anmasselse af den samme Guds hellige Egenskaber — I svare nu derpaa, om I det formaaer!"

„Nu være det nok!" sagde Knud og reiste sig. „Ved min Helgen, ti Sværdhug ramme mindre hvast, end Eders forgiftige Ord, der stikke som Bier og lade Braadden blive."

Broder Ambrosius stod et Øieblik maalløs over Folmers Anfald, som ramte Sagens Kjerne med en Nøiagtighed, han ikke havde ventet sig af en Lægmand; men da Svaret kom, blev det kun en Forbandelse. Dog havde han neppe fremført de første Ord — forbandet være! før Ide lagde sin bløde Haand paa hans Mund og sagde:

„O, ærværdige Fader! I besmitte ikke Eders Læber med slige ugudelige, haarde Bandsord, dem I siden bitterligen vilde angre."

Broder Ambrosius rev hendes Haand bort og sagde:

„Ikke det, Kvinde, men lad Hevnen være Herrens! Han skjenke os Taalmodighed i disse Trængselstider! Dog, det vide I, at kommer trods alle vore Bønner den Stund, som er Djævelens; skal Kalken fyldes, nødsages vi at tømme den beske Drik og maa det skee, som den Kjætter med satanisk Glæde spaaer, at Eders

kjætterske Hertug vil bryde Klostrenes Fred og paanøde os ny Skik og Forandring, ikke vil da jeg længer spise mit Brød i dette Land, men bælte op om mig og vandre til den hellige Fader at lægge mine Been i Rom!"

Da Ambrosius havde sagt dette, vendte han sig brat og gik bort med hastige Skridt. Af og til slog han ud med Haanden, som om han endnu for sig selv gav sin Harme Luft. De Andre saae efter ham i Taushed, indtil Folmer udbrød:

„Nu er vor Fred her i Møllen til Ende! Slet maatte jeg kjende de Munke, kom her ikke fra nu af hver Dag en Speider at udfritte Per Korne om vor Gjøren og Laden og tælle vore Svende og Heste, saa en gammel Kjerling, saa et Barn, saa en Klostersvend."

„Nu," sagde Ide, „for den Sags Skyld, da har alt gamle Mari været her."

„Saae I værre Hex, Ide, end den rynkede gamle Kvind?" udbrød Folmer i stor Harme; „til hende løber nu Margaret, og hun søger Klostret og er Abbedisse Marines høire Haand. Din væne, dydefulde Søster, Knud, og saa hiin ryggesløse Kvinde! Du tænke Dig disse Tvende tilhobe og i god Forstaaelse! Mit Hjerte krymper sig sammen, naar jeg ret stiller mig det fore."

„Ikkun eet Raad, Folmer," svarede Knud, „har jeg at give Dig, det Du alt har forkastet."

„Nu," sagde Ide til Folmer, „I ængste Eder ei saa over al Maade for Margaret! Hun bjerger sig nok, thi hun eier et høit Sind og et fast Mod.

Tykkedes hun Eder at være forandret, da I var hos hende? Saa Lidet har I berettet os om den Nattefart til Klostret; lidt mere vidende bleve vi nys, da I blev hed og skjendtes med Fader Ambrosius. I sige os nu Alt, hvor det gik til!"

„Saamænd, Ide," sagde Folmer efter et Øiebliks Grublen, „bedst, at I og Knud vorde bedre underrettede, al den Stund jeg nu tænker paa nye Raad. I vide da, at først er der den gamle Portsøster Benedicte, hun er til Fals til enhver Tid. Din Bent er en snu Karl, Knud! Da han forgangen Dag gik til Margaret med det Brev fra Ide, da gav jeg ham i Opdrag at kjøbe Benedicte, og han skilte sig vel derfra; for en Rosenoble blev hun min og vil mig følge, gik Farten end ned i Helvede."

„Nu," udbrød den huusholderiske Ide, „I klatter ikke med Guldet, Folmer!"

„Du kunde havt hende for en Gyldens Værd," mente Knud.

„Rosenoblen slog al Betænkelighed til Jorden," vedblev Folmer, „og lukkede hendes sladdrende Mund. Dog lurede En, da hun og Bent traf Aftale; thi da jeg i Nattens Mørke kom til Klostret, da førte ikke hun mig til Margarets Celle, men Søster Veronica; mindes I hende, Ide?"

„Jeg skulde mene det, Folmer!" svarede Ide, „thi hun var just den Søster, som hjalp Genete at rede mig stakkels Brud."

„Nu, i den Nonnes Bryst slaaer et varmt og glad Hjerte. Hun sukker i sin Klostertrældom og længes efter Befrielsens Stund. Som vi nu listede os gjennem

Cellegangen, da greb hun min Arm og bad hviskende: Fører I nogen Tid Jomfru Margrethe af Kloster, da tage I mig med! Jeg vil tjene Eders Hustru tro til min Dødsdag. — Jeg gav det Løfte, enddog jeg ikke turde sige Margaret det."

„Ha!" udbrød Knud, „det ender dog dermed, at vi slaae ned blandt de Nonner, som Høge mellem Duer!"

„Paa ingen Viis, Knud!" svarede Folmer med Fasthed.

„Mindes," vedblev Knud, „hvad staaer i Visen om Morten Venstermand, som voldførte en Jomfru af Din Æt! Hvad siger der Konning Hans til ham?

„Hor, Du Morten Venstermand, jeg raader Dig det, jeg kan,
Tag Din Jomfru af Kloster paa Stand, alt om Du est
en Mand!"

Som han tog Helvig Rud af Roeskilde Kloster, saa tage nu Folmer Rud Margrethe Løvenbalk af Vissing!"

Folmer skiftede Farve og taug en Stund; saa sagde han:

„Ja, om vor Konning havde talet saa til mig! Dog blev det ligefuldt, trods Kongeordet, Morten Venstermand et dyrt Ridt. Du veed nu heelt vel, Knud, jeg tøver ei af Frygt, men af den Aarsag, jeg vil seire med aandelige og paa ingen Viis med kjødelige Vaaben."

„Har I end Haab derom?" spurgte Ide tvivlende. „I berette os, hvad Margaret sagde, og hvad Sindelag hun gav til Kjende under det Møde!"

„Nu," svarede Folmer, „deraf er visselig ei stort Haab at hente. Hun bønfaldt mig med grædende Taarer at lade hende med Fred, ikke voldføre hende og gjøre hende til en Fabel i Landet. — Du forglemme mig, sagde hun, og see Dig om efter en anden og bedre Fæstemø! — Da jeg plat ud negtede at gjøre saa, og spurgte hende, hvad Godt hun gjorde ved at pine sig saa i Kloster og bedrøve sin bedste Ven, da svarede hun med Stoltheds Glimt i sine Øine: „Jeg er et Guds Redskab, og har jeg alt været et ringe Middel til at forsone disse tvende Klostersamfund i Voer og Øm."

„Hun er plat forloren!" udbrød Knud. „Vi drage da helst herfra den Dag imorgen!"

„Just derpaa tænker jeg," svarede Folmer, „men i den Hensigt at vende tilbage paany. Du betænke Knud, at jeg vandt dog Din Søster over deri, at hun gav mig Haandslag paa ikke at tage Sløret nu, maa jeg end tilstaae, det kneb; thi ikke gav hun det Løfte, før jeg svoer at ville forblive hos hende, indtil Dagen gryede, at lade Søstrene see, hun havde en Mand hos sig i sin Celle. Nu høre I mit Forsæt — imorgen, naar Dagen gryer, da rider jeg Nord paa, og gjelder den Fart Viborrig. Jeg agter at bede Thøger at følge mig herned; han, om ellers Nogen, maa have Aanden og Kraften at drive den Djævel ud, som har besat Margaret. Ikke vil han skye at binde an med de fule Munke."

„Han gjør ikke det, og Du vil ride forgjeves," mente Knud; „men hvad saa vi?"

„Om I det ville," svarede Folmer, „da fortøve I her og see nu og da ind i Vissing, sigende, at nu er jeg dragen herfra."

„Gjerne forbliver jeg her," sagde Ide, „dog vil det blive takkeløs Gang til Vissing. Min Værmoder*) seer paa mig, naar jeg stedes for hende, med fremmede Blikke, og hvad skal jeg sige om Margaret? For hende er nu jeg ikkun et usselt, jordiskt Kreatur uden høit Tankesæt, og hun skyede ikke min Bryllupsdag at foreholde mig, at den kirkelige Vielse underkastede jeg mig blot for Knuds Skyld og min egen, ikke for Guds Skyld, det jeg dog gjorde, bøiende mig under det, som tyktes mig nu at være hans Villie."

„Margaret er nu blind; vil Gud, hun skal vorde seende og det om føie Tid! Da skulle vi revse hende, at hun hovmoder sig og tænker ringe om Eder, Ide! For Gud, Eders faste Mod og glade Sind haver i disse Ulykkens og Mørkhedens Dage, næst mine Bønner til Herren, været min Sjæl til usigelig Lise!"

„Knud!" udbrød Ide og viste sine Smilehuller, „naar sagde Du mig saa skjønne Ting?"

„Ikke fornødent at sige Sligt," mente Knud, „een Gang for alle veed Du, hvad jeg tænker om Dig."

„Folmer!" bad Ide med rødmende Kind, „saasom I tænker saa vel om mig, da gjøre I Thoger viis derpaa, hvor det gik til med vor papistiske Vielse, og hvor haardt den var mig imod, at ikke den Guds Mand vredes og fordømmer mig.„

---

*) Svigermoder.

„Jeg faaer være Eder til Villie i den Sag," sagde Folmer smilende; „og nu see vi de kommende Dage en Kjende lysere an! Vi stille os fore, at den Troldom er brudt og Margaret udreven af Papismens Svælg; da skal det for Sanden vise sig, hvortil hendes Hu staaer! Som min Hustru vil hun vorde mine Dages Sol og en Pryd for min Vordende."

„O, lyksalig kunde Margaret vorde!" udbrød Ide, „var hun ei fra sit Vid. Der findes ikke troere Elsker, end Eder, Folmer, ikkun er I for langmodig."

„At bie og lide, Ide, stiller megen Kvide!" svarede Folmer. „Ere vi nu saa vidt og have min Hjertenskjær bjerget, da finde vi en kjøn liden Gaard til Eder og Knud, helst ikke langt fra Kjellinghøl. Saa ville vi leve i broderlig og søsterlig Ensindighed og Fryd, dyrke vor Jord, jage vore Dyr og lade Hallen gjenlyde af vore glade Sange. Vil Verden ikke vide af os, vi foragte den plat og være os selv Nok!"

„Der taler I ud af mit Hjerte, Folmer!" sagde Ide bevæget. „Knud, hvad tykkes Dig?"

„At den, som haver Skoen paa, bedst monne vide, hvor den trykker!" svarede Knud. „Folmer er et Stykke af en Skjald og maler det Alt for lyst og lyksaligt ud."

„Solen er længst sunken bag Aasen," sagde Folmer og reiste sig. „Der øiner jeg Peer Kornes røde Aasyn, lig en anden Sol, ved Slusen; see, han vinker med sin Lue og raaber tænkelig Noget om

sveden Grød. Vi ville hjemsøge hans Kvindes Sulefad i denne Aften og drikke god Taar af hans tydske Øl paa lykkeligt Udfald af min Viborrig-Fart og paa et frydefuldt Gjensyn!"

Folmer svingede med sin Hue til Svar, og derefter gik de Alle til deres Herberge i Møllen.

Andet Kapitel.

De Udvalgtes Frihed.

Det var en solklar Sommermorgen, stille og glødende varm. Solen stod allerede høit paa Himmelen, og dens Straaler stræbte at trænge gjennem de ærværdige Eges og løvrige Lindes Bladskjærme omkring Vissings røde Klostergaard, som vilde Dagens Øie forjage Mørket fra hver Krog i denne skumle Nonnebolig og udgranske alle dens Hemmeligheder. Blændende var Lysglandsen over Klosterhaugens gruusbelagte Gange, klippede Buxbomhække og prangende Blomsterkvarterer; men i Lindeløvhytten ved Haugemuren fandtes der Skygge, var end Luften selv under Træernes Bladehang tung og trykkende.

Der stod en Nonne i Løvhytten, og hun saae Margaret Mogensdatter saare lig, dog ikkun som Saltstøtten efter Forvandlingen maa have lignet Loths Hustru. Blegt som Marmor var hendes Aasyn, hendes Blik stirrende, tomt, skrækslagent. Forunderligt allerede det, at hun dvælede her i en Affrog af Haugen, medens i Morgenandagtens Time Nonnernes Chorsang lød ud

fra Kirken i den stille Luft; hun hørte neppe Lovsangens Toner, uden som i Drømme.

Hun fornam hurtige Fodtrin, saae sig om og sank ned paa Bænken, idet en dyb Rødme farvede hendes nys saa blege Aasyn. Hun følte hvem det var, der kom; for at undflye ham var hun ilet ned i Haugen, da Nonnerne gik til Kirken; for at opsøge hende kom han, da han havde bemærket hendes Fraværelse. Inden hun kom til Besindelse, formørkedes Indgangen til Løvhytten af en høi Skikkelse, og Vigand stod for hende.

Forunderligt var hans Aasyn at see til. Der var et Skjær af frisk Rødme over det, paa hans blege Kinder en sjelden Gjest. Var det Skamfølelse, eller jublende Glæde, der farvede hans Kinder saa røde, som en ung Jomfrus, eller havde han beruset sig i Viin? Margaret skottede til ham og saae, at hans mørke Øine tindrede med uhyggelig Glands.

„Endnu skrækslagen og stum!“ udbrød han med dyb, men dæmpet Røst. „Hvilken Taabe Du er, Margaret! At ræddes saa over det lidet Kjærligheds-ord, jeg hviskede Dig i Øret!“

Margaret sad stum med foldede Hænder og saae ned for sig.

„Du skal høre det end een Gang!“ udbrød Vigand med stærkere Røst og traadte et Skridt nærmere — „jeg har Dig kjær! Nu, hvad da? Og jeg er et Menneske med et Hjerte, som kræver sin Ret, men min Elskov helliges og er ikke en Synders lig. Tænker Du, at ingen Munk følte Elskov, før jeg? Har Du indbildt Dig, at denne grove Kutte gjorde Kjød til

Steen? Nu hæve Du Din Sjæl over usjel Trældomsfrygt og oplade Dine Øine for at skue og smage den Herlighed, som er de Indviede forbeholdt!"

„Vigand!" sagde Margaret, reiste sig brat og saae ham ind i Øinene med den Uskyldiges faste og rene Blik. „I er en vanhellig Mand, Eders høie Kald og hellige Kjortel til Skjændsel og Spot. I vige fra mig og lade mig gaae!"

„Net saa!" udbrød Vigand med et Smiil, der fik Margarets Blod til at isne. „Nu er jeg strax i Dine Øine en Frister? O, Du svage, vanvittige*) Sjæl! Ikke sømmer det sig for Dig at dømme Din Sjælehyrde og Skriftefader, i hvis Hænder den hellige Fader betroede Løse- og Bindenøglen. Os Udvalgte er en Frihed indrømmet, som ikke kan tilstedes de lavere Aander, de, som sukke i Trældom. Det skal Du troe, at hvo som opkaster sig til Dommer over en viet Præst, er ikke stort bedre end den, der gaaer i Rette med Gud Herren selv."

Margaret stirrede forfærdet paa Vigand og brød saa ud i en krampagtig Lattergraad. Det var, som om der brast Noget i hendes Hoved, hendes Tanker forvirredes, det blev sort for hendes Øine, og hun var en Afmagt nær. Dog lykkedes det hendes stærke Villie at faae Bugt med Svagheden og holde sig opret.

„Du give mig nu Svar!" foer Vigand fort og hans Stemme skjelvede af Lidenskab og Utaalmodighed. „Af Dit Svar hænger Din Skjebne! Vil Du bøie Dit Hjerte til mit og have mig kjær, som elsker Dig høiere, end Alt, der lever og aander paa Jorden?"

---

*) uvidende.

„I er mig en Afsky og Vederstyggelighed!“ sagde Margaret med et funklende Blik. „Ikke vil jeg længer dvæle paa det Sted, I vanhelliger ved Eders Nærværelse, ikke inaande den Luft, I besmitter!“

„Margaret!“ sagde Vigand dødbleg og med et stikkende Blik, „Du betænke min Magt, og at Du i dette Kloster er en Fange, nu ganske i min Haand.“

Da Margaret taug og blot saae op med et sky Blik, foer han fort med mindre sikker Røst.

„Tænkelig iler Du nu, lader jeg Dig slippe, paa Stand til Abbedissen at sladdre? Du spare Dig der al Møie! Søster Marine staaer med mig, hun vil blot lee Dig ud og sige, Du har Kolden og seer Syner. Dog, skulde det end mod Forventning lykkes Dig at sværte mig for Klostersøstrene, da vogte Du Dig! Ei Fred, ei Lykke skal da trives for Dig, mens jeg er over Jorden, og skulde han, den fule Kjætter, hvem Du har kjær, komme at hente Dig, og droge I end hundrede Mile bort, og I skjælede Eder bag Volde og stærke Mure, jeg skal følge Eder til Verdens yderste Grændse, og min Dolk skal finde hans sorte Hjerte!“

Neppe havde han udtalt, før Margaret sprang frem, gav ham et Stød med sin Haand, foer forbi ham som et Lyn og løb op til Klostret, gjennem hvis øde Gange hun snart naaede til sin Celle, hvor hun sprang ind og stængede for sig. Hun kunde føle sit Hjertes Slag, idet hun lyttede efter, om hun blev forfulgt; men Alt var stille; og da hun kort efter hørte Nonnernes slæbende Trin, som de kom af Kirken, gik

hun fra Døren, kastede sig paa Løibænken og brast i heftig Graad.

Længe var hendes Sindsoprør for stærkt til, at hun kunde tænke klart over sin Stilling. Dog, da hun formaaede det, kom hun snart paa det Rene med sig selv og tog den Beslutning at rømme fra Klostret, skulde hun end lade sin Moder blive tilbage. Hun indsaae, at en Aabenbaring af det Skete til hendes svagsindede Moder ganske vilde tilintetgjøre alt Haab om Befrielse. Hun formodede, at Vigand havde havt Ret, da han sagde, at enhver Klage til Abbedissen vilde vise sig frugtesløs. Hun mindedes sin Broder og Folmer, hvem hun mente at være ikke langt borte og tænkte paa at skikke Bud til dem og begjære deres Bistand, men følte samtidig den bittre Ydmygelse i dette Skridt og hensank i haabløs Fortvivlelse, indtil en brændende Bøn til Guds Moder atter løste Forstenelsen. Hun fandt paa mange Raad og forkastede dem alle, indtil hun endelig kom til Erkjendelse af, at det Klogeste vilde være slet Intet at foretage sig strax, men forholde sig stille og afventende.

Den næste Morgen erfoer hun med Fryd, at Vigand havde forladt Klostret og efter Sigende var gaaet paa en lang Reise. Dette forholdt sig nu ikke ganske saa, men det blev sagt og troet. Altsaa havde han dog ikke havt Mod til at oppebie Følgerne af sin Formastelighed! Nu aandede hun friere og fattede nyt Mod; men det blev hende stedse mere klart, at vilde hun slippe bort, da maatte hun gaae snildt til Værks og skjule sin Uro under forhøiet Andagts Maske. Saalunde endte hendes Jagt efter Hellig-

hedens Krone i Klostret, at hun i sin Nød blev en Hyklerske og paa Skrømt bar til Skue en Opløftelse, hun ikke mere evnede at føle! Hendes Beslutning stod nu fast; hun vilde gaae lige til Kjærs Mølle. Hun speidede baade denne Dag og den følgende efter en gunstig Leilighed, og da den tilbød sig uventet beleiligt, benyttede hun den flux.

Tredie Kapitel.

En af Kirkens trofaste Støtter.

Samme Morgen, som Margaret skrækslagen flygtede for Vigand fra Løvhytten til sin Celle, vendte Knud tilbage fra et Ridt til Nye. Det havde været hans Hensigt at gjeste sin Moder og Søster i Vissing, men han havde faaet Forhindring paa Veien, og den Omstændighed, at han bar sin venstre Arm i et Bind, afgav tilstrækkelig Forklaring over, af hvilken Beskaffenhed Forhindringen havde været.

Dog havde han næsten forglemt baade det Ridt, og hvad der var hændet ham, da han nu i en ganske anden Foranledning søgte efter sin Hustru. Han fandt hende ikke i Møllen, hvis Kamre vare tomme, ikke heller i Haugen, men omsider i Bagerhuset. Der stod Ide med bare Arme ved Truget og æltede Deig, medens en Tyendekvinde stod og saae til med aaben Mund, og Mo'er Korne sad hos paa en trebenet Stol med Hænderne foldet over sin Mave og loe. Hendes fyldige godmodige Ansigt vendte sig mod Knud, der stod i Døren, indhyllet i sin Kappe.

„See her“,“ sagde hun til ham, „en fiin, ædelig Frue, som vil lære Møllerens Hustru at lægge Deig og bage! Ved Sancte Søren, I maa love Eders gode Lykke, Knud Mogensen! Det Huus, Ide Nielsdatter skal staae fore, i det vil der blive god Skik!“

Knud saae paa Ide med Velbehag. Havde Ide som Ungmø havt Lyst til nu og da at kige i en Bog, den Vane havde hun ganske aflagt i sin Konestand, og det var efter Knuds Sind. Kunde et mere lysteligt Syn tænkes, end det, Knud der havde for Øie? Der stod Ide og smilte til ham over sin runde, hvide Skulder, thi hun havde kastet sit Livstykke og sine Ærmer for at arbeide desto friere. Kjærlighedsblinket i hendes blaae Øie og Smilet paa hendes blussende Kind viste Knud som i en pludselig Aabenbarelse, hvilken lykkelig Mand han var. Dog maatte han forstyrre det skjønne Syn og berøve Mo'er Korne Nytten af Ides Underviisning i Bagerkonstens Mysterier, thi han havde en Sag af Vigtighed at samtale med hende om; hvorfor Ide, da hun erfoer dette, strax brød af, toede sig, tog sit Livstykke paa og fulgte ham til deres Kammer i Møllen.

Da de vare der, og Knud kastede Kappen, saae Ide strax Bindet og blev lidt bleg. Omendskjøndt af Slægten Bruun og selv kjek nok, var hun dog som Kone mindre glad ved sin Ægtemands vilde Mod og hans Hu til Sværddands, end hun havde været som Jomfru. Dog, fra hendes Læber kom ingensinde Bebreidelser, eller uoverlagte Ord. Hun tvang sig til at smile, pegede paa Bindet og sagde blot:

„Knud, hvad har Du nu havt fore, Din Huggebasse?“

„Ikkun Smaating, Ide!" svarede Knud; „en liden Rift, der vil være lægt paa nogle Dage. Jeg traf Verner Parsberg uden Rye, og da han ikke mindedes tilforn at have seet eller kjendt Knud Mogensen, opfriskede jeg hans svage Ihukommelse og gav hans glatte Kind et Mærke, som vil nødsage ham dertil at mindes Mogens Løvenbalks Søn, hver Gang han seer sig i Speil."

Ide skred dog nu strax til at see Riften i Knuds Arm efter, og hun fik den Beroligelse at finde den lidet farlig. Imens vedblev Knud:

„En Lykke dog, at jeg vendte Næsen hjemad; thi strax her ved Møllen traf jeg et Bud fra Kjellinghøl, som nu sidder i Skjenkestuen og bier paa Svar. Bodil Hansdatter er utilpas og ligger syg neder. Hun beder Folmer at bryde op og see hjem til hende. Hvad gjøre vi nu, Ide? Drage vi derhen?"

Ide vilde den foregaaende Aften været lidet tilbøielig til at forlade Kjærs Mølle, hendes Paradiis; men det Møde med Verner Parsberg havde viist hende, i hvor løs en Traad Freden hang, og hun skjønnede, at Knud bag Kjellinghøls Volde og i den afsides Egn vilde være bedre gjemt, end her ved Rye, gjennem hvilken By alfar Vei gik og mange Reisende færdedes. Derfor svarede hun:

„Mig tykkes, Du nævnede der det, som vi bør gjøre, al den Stund det vilde tage længere Tid at faae Folmer hentet fra Viborrig. Vil Du, som jeg, da bryde vi snarest op, men lade Bent forblive her for alle Tilfældes Skyld. Saa lade vi Svenden

fra Kjellinghøl drage videre efter Folmer og underrette ham."

Ide sukkede, som den, der mod sit Hjertes Lyst har gjort sin Pligt, men Knud blev glad og gav hendes Forslag sit fulde Bifald; thi han var hjertelig kjed af Møllen og de frugtesløse Farter til Vissing Kloster. —

Inden to Timer efter denne Samtale vare de alt til Hest og rede langs Juul Sø ad Linaa til. Ide saae veemodigt tilbage til Møllen, den blanke Dam og de skyggefulde Træer, kastede saa og et Blik paa den blaa Sø og de mægtige, skovklædte Aase, over hvilke Kollens brune Top ragede op. Hun var tilmode som Eva maa have været, da hun blev jaget af Paradiis og tænkte i sit stille Sind paa sin Brøde, at hun var løbet af Gaarde med Knud mod sin Formynders og faderlige Vens Villie. En stor Guds Naade, tænkte hun, at det forundtes os dog saa længe at være lyksalige!

Da de rede forbi Halvøen Dynæs, der skyder sig ud i Søen lige overfor Himmelbjerget, kastede Knud et Blik ned til det gamle Linaa Laven Slot, som dengang endnu laae paa Næsset, skjøndt halvt i Ruiner. Det var, efter Sagnet, blevet ødelagt i Kong Valdemar Atterdags Krige med den jydske Adel og siden ikke blevet istandsat. Dog var endnu en Fløi af den gamle Borg beboelig og havde nogle taalelig vedligeholdte Kamre med simpelt Bohave. Linaa Laven Slot hørte nu under Aarhuus Bispestol, og Bisp Ove Bilde havde paa sine Reiser et Par Gange dvælet her for den skjønne Omegns Skyld og indtaget et Maaltid i

de øde Haller. Ogsaa holdt han en Borgfoged paa Slottet for at vaage over, at Bønderne ikke bortførte Steen derfra; men den gamle Foged og hans Hustru boede der ganske alene, og der var i Reglen stille og øde, ogsaa paa Grund af Almuens Overtro, da man meente, at det spøgede paa Dynæs og i Borgruinen.

Knud studsede da nu ved at see Folk paa Næsset; der var væbnede Svende, hvis Vaaben blinkede i Middagssolen og nogle af dem rede deres Heste til Vands.

„Hvad tænker Du derom?" spurgte Knud Henning og pegede derned.

„Jeg formoder," svarede Henning efter et Øiebliks Betænkning, „at det maa være Lehnsmanden fra Silkeborg og hans Mænd."

Knud blev holdende og stirrede ned paa disse væbnede Svende, der syntes voxede op af Jorden og følte sig greben af underlige Anelser, for hvilke han ikke nu kunde anføre nogen fornuftig Aarsag, men som han senere ofte mindedes. Han følte sig mægtigt draget ned til den gamle Borg og dens gaadefulde Besætning og tænkte et Øieblik paa at vende tilbage til Kjærs Mølle og derfra i Peer Kornes Baad at roe ud paa Søen for at speide; men Ide nærede Frygt for nye Forlegenheder, og Knud lod sig da af sin Hustrus Bønner bevæge til at ride videre og fortsætte Reisen. Dog saae han sig ofte om, indtil Bakkerne skjulte Dynæs og Linaa Laven Slot for hans speidende Blikke, og han i Ides muntre Selskab efterhaanden glemte Synet paa Dynæs og den underlige Uro, det havde voldet ham.

Det skete nu alligevel, at Peer Kornes Baad blev sat i Søen, neppe en Time efter Knuds og Ides Afreise. Knuds Tanke, at udspeide de fremmede Gjester paa Dyncæs, blev udført ham uafvidende og ved et Tilfælde. Bent Tue følte nemlig en mægtig Trang til en Udflugt; thi de rolige Dage i Møllen havde været meget trykkende for ham, der var vant til et frit, omstreifende Liv. Han havde nu gode Stunder til at adsprede sig, thi hele hans Gjerning skulde under hans Herskabs Fraværelse bestaae i en Gang imellem at ride til Vissing og forhøre hos Fru Genete og hendes Datter, om han ikke i Noget kunde være dem til Tjeneste.

Bent stod sig godt med Peer Korne, thi her, som overalt, forstod han at gjøre sig nyttig, og Peer føiede ham derfor gjerne i at gaae lidt ud paa Fiskeri med ham, ja, han reiste ikke engang Indsigelse imod, at Bent tog sin Armbrøst og sine Jernbolte med i Baaden. Maaskee Peer Korne selv ikke var fremmed for den Idræt, i hvilken Bent satte Livets høieste Nydelse, Jagt efter Storvildt. Den uheldige Omstændighed, at Bent som fattig og ufri Mand aldeles var udelukket fra at nyde Jagtens Glæder paa egen Haand, bevirkede rigtignok, at hans Jagtbedrifter maatte stemples med det stygge Navn: Krybskytteri; men hvad Skoven og det omstreifende Vildt angik, da havde Bent ingen Samvittighed. Dengang og i lange Tider derefter havde den Forestilling fast Rod hos Almuen, at Skovene og deres Beboere ere Fællesdeiendom, og Fortidens grusomme Jagtlove vidne om, hvor stærk den Modstand hos Folket var, der udkrævede saa haarde Midler for

at kues. Bent beregnede altsaa kun den større eller mindre Fare, og Peer Korne, som sad til Roers, mens Bent førte Aarerne, loe i Skjægget, da Bent sagde:

„Eet og Eet bliver snart ledt! Fange vi nu en Vildbrad og faae den paa Tungen, des kjærere blive vi derefter ad Flæsket. Mig tykkes, de Klærkes Skovgjemmere lade sig sjelden til Syne, Peer?"

„Vi Klostertjenere have et naadigt Herskab," svarede Peer; „dog see Du Dig vel fore, Bent, og jage ikke paa den forkerte Side af Skjellet! Hans Stygge og hans Skovgjemmere vide af ingen Spøg."

„Nu," svarede Bent, „vi holde os da til Klostergrunden og prise de Munke, som ikke negte, at Skoven er Fattigmands Kappe. Hei!" udbrød han og hvilede paa Aarerne, „hvad nu? Der er Kvindfolk at skue ved Linaa Laven."

Peer vendte sig brat, skyggede for Øinene og saae over mod Dynæs.

„Ved min Helgen!" sagde han forundret, „der saae Du ikke feil. Jeg seer et Skjørt eller to, saa og en Herre med Fjederhat og Sværd ved Siden. Hvad Herskab kan der have fæstet Bo? Lidet lysteligt at dvæle der, hvor Krager og Ugler flyve ud og ind og det færdes, som værre er."

„Bisp Ove," vedblev Korne efter et Øieblikś Taushed, „kan det neppelig være, saasom der er Kvindfolk med, og hun der paa Volden seer ei Hans Stygges Hustru, Christence Strange, lig; hun bar til ingen Tid slig ubekvem Dragt, men ærbar Hue og Liin; denne er broget i Toppen med Vindike og Baand som en Spætte. Vi gjøre et Slag derover, Bent!"

Bent roede fort, indtil de kun vare et hundrede Alen fra Dynæs, hvor de bleve liggende og saae nysgjerrige over til Borgvolden. Der viste sig snart flere nye Personer, blandt hvilke især en spinkel Herre af Middelstørrelse tiltrak sig deres Opmærksomhed. Han var klædt i verdslig Dragt og med stor Overdaadighed. Under en blaa Fløiels Paltzrok, bræmmet med kostbart Peltsværk, bar han en leverfarvet Silketrøie og vide Hoser af samme Stof og Farve. En sort Fløiels Baret dækkede hans Hoved, saa kun lidet af det rødbrune Haar kom til Syne, og paa hans behandskede Hænder blinkede gyldne Ringe, idet han samlede Paltzroken, som om hans kjelne Legeme trods Middagsvarmen følte Kulde. Hans Aasyn var blegt, Blikket i hans lyse Øine mat, naar han taug; men naar han talte, fik de et livligt og snu Udtryk, mens et sødligt Smiil krusede de smalle Læber. — Ved hans Side gik en sortkuttet Munk, som lyttede opmærksomt til hans Tale.

Den fløielsklædte Herre, han med Sværd ved Side og det barske, skjæggede Aasyn, Munken, den broget klædte Kvinde med hendes Terne og to bevæbnede Svende stege nu ned af Borgvolden og indskibede sig alle i den rummelige Baad, som hørte til Slottet og laae fortøiet ved Landgangsbroen. Et Par store Kurve bleve satte i Baaden, og derefter greb Svendene til Aarerne og roede fra Land.

Da Baaden med det fornemme Selskab gled forbi Møllerens Baad, dukkede Bent sig og gav sig til at sysle med sin Fiskersnøre; men Peer Korne blottede sit Hoved og hilste ærbødigt. Den fløielsklædte Herre

vendte sit Aasyn bort, Damen, der sad og klimprede paa en Luth, hilste med et naadigt Smiil, der klædte hendes skjønne, men noget afblomstrede Aasyn godt, Krigeren saae barsk op, og Munken udstrakte Haanden og tilkastede Peer et: Dominus vobiscum!*)

Da Baaden havde fjernet sig tilstrækkeligt, fløitede Peer Korne langtrukkent, slog Knep med Fingrene og udbrød:

„Nu fik vi dem see paa nært Hold, Bent! Gjetter Du, hvo det var?"

„Somme af dem!" svarede Bent, „og af den Aarsag vendte jeg Ryg til. Den Munk var Sortebroder Vigand af Vissing og han med Skjægget og den besjedrede Hat ved Guds Moder ingen Anden, end Landsknegten Geerdes, han, der falskelig udgav sig for Knud Mogensens Morbroder."

„Nu," sagde Peer og nikkede betydningsfuldt, „da gjetter Du neppelig, hvo den spædlemmede og glathagede Herre i den blaa Paltzrok monne være? Ingen ringere, min Bro'er! end Hans Naade, Bispen af Børglum, Hr. Stiig Krumpen, og da kan Du vide, at hun med Bindikehuen var Fru Elsebeth Gyldenstjerne, hans Frille, hvem han til Guds Fortørnelse og det ganske menige Folks Forargelse i nogle Aar har havt hos sig."

„Nu," svarede Bent, „ikke Alle, vi see i Kirken, ere Helgene!"

„Der gik den Tale efter Skipperfejden," vedblev Peer Korne, „da Hans Naade salverede sig i Jesper Ridemands Bagerovn, ha, ha! og lod Fru Elsebeth i

*) Herren være med Eder!

Stikken, at hun skulde være omkommen ved Voergaards Brand. Ingen vidste hidindtil, om hun var i Live, eller hvor hun stak. Dog, nu see vi, hun er vel ved Magt og fremturer i sit syndige Levnet."

„Ond Vane har lange Rødder, Peer!" sagde Bent. „Mig lyster ellers at vide, af hvad Aarsag den Bisp færdes saa langt mod Syd?"

„Saamænd!" svarede Peer, „saa og, om Bisp Ove er vidende derom, at Hans Naade af Børglum færdes her paa hans Grund i en Straajunkers Skikkelse og med Kvindfolk i Følge. Lidet ønskelige Gjester, de og ringe Ære for Kirken!"

„Meest ligger mig dog paa Sinde," sagde Bent, idet han greb Aarerne og roede over ad Aasen til, „at komme efter, i hvad Hensigt den Sortebroder færdes her med den Skalk af en Bisp?"

„Hvad rager det Dig, Bent?" spurgte Peer.

„Nu," svarede Bent, „man tænker ved det, man seer! Tænkelig er det ikkun et Træf, men selv om saa er, da bæres det mig fore, at deraf kan intet Godt komme, naar tvende af Knud Mogensens Uvenner, den fule Munk og den Spydskarl af en Landsknegt, de sees tilsammen. Jeg vil roe derover, gaae i Land og speide."

„Du lade det helst!" sagde Peer Korne. „Store Folk due ikke at skjemte med, og fortalte Du mig ei selv forgangen Dag, at den Landsknegt var gaaet i Bispens Brød? Hvad Underligt da deri, at han følger sin Herre?"

„Og den Sortkutte?" spurgte Bent. „Vare nu blot Folmer Hansen og Knud Mogensen her! Jeg

vil paa Foden af dem, Peer, og skulde jeg mærke Uraad, da strax vare mit Herskab ad."

„Den Jomfru i Vissing," sagde Peer Korne og rystede paa Hovedet, „hun maa være et Troldbarn, hun, som har evnet at gjøre Folmer Hansen til en Nar, og jages nu Svende og Heste for hendes Skyld, som gjaldt det Rigets Velfærd."

„Nu," svarede Bent og roede til, „var ikke Vind og Kvindfolk, da blev Luften stedse klar. Dog taler Du om det, Du ikke kjender, Peer! Fik Du Jomfruen af Tjele at skue, Du vilde tænke, hun var Jomfru Maria selv, der var stegen her ned til Jorden." —

Imidlertid var Bisp Styge og hans Selskab landet ved Stigballevig og havde leiret sig i en luun Dal ved Himmelbjergets Fod. Hans Naade laae mageligt i Ly af nogle Buske paa et blødt Teppe, som Svendene havde bragt op fra Baaden, priste i overdrevne Udtryk Skjønheden af den Udsigt, han nød fra Bjergets Fod, og erklærede, at Intet skulde kunne friste ham til at forsøge det Sisyphos-Arbeide, at bestige Kollen. Fru Elsebeth, som syntes saare oprømt, forestod Madkurvenes Udpakning, hjulpen af Johan Goerdes, paa hvem Vigands Øine vogtede. Landsknegt-Høvdingen, nu Bisp Styges Fodermarsk, havde ikke med en Mine røbet, at han gjenkjendte Sortebroderen fra Tjele, end sige, at han skulde nære Hevntanker mod ham. Vigand bemærkede, at denne dristige og snu Eventyrer følte sig ganske hjemme i sin nye Stilling, viste sig kun lidet ærbødig mod sin Herre og meget fortrolig og skjemtefuld i sit Forhold til Fru Elsebeth.

Da Maaltidet var rede, toge de Alle paa Hans Naades Opfordring Sæde i det Grønne omkring ham, og der blev nu spiist med god Madlyst og drukket vakkert dertil. Den forvorpne Kirkeherre syntes med den geistlige Dragt at have aflagt endogsaa den ydre Værdighed; thi han talte mod Sædvane Bægeret flittigt til, Fru Elsebeth stod ikke tilbage, og Johan Goerdes drak som en ægte Landsknegt, saa Lystigheden tilsidst blev ikke ringe; ikkun Vigand holdt sig tilbage og drak med Maade, uagtet han ikke undlod at lee af Hans Naades Vittigheder, eller at yde Landsknegtens drøie Skjemt sit Bifald.

Omsider brød Fru Elsebeth op for, ledsaget af Johan Goerdes, sin Terne og Svendene at bestige Kollen, saa Bisp Styge og Vigand bleve alene tilbage. Hans Naade strækkede sig mageligt, gabede og sagde:

„Min Helgen være priset! nu kunne vi drage Aande, værdige Broder Vigand og samtale om alvorlige Anliggender."

Vigand spidsede Øre; thi han var ikke lidet nysgjerrig efter at erfare, i hvad Hensigt hans Velynder havde skikket Bud efter ham. Ganske uformodet var en af Bispens Svende kommen ridende til Bissing og havde begjæret ham i Tale, og dette havde givet Anledning til det Rygte, at han skulde være bleven kaldet til Børglum, og at han nu var paa Veien til Vendsyssel, hvilken feilagtige Formodning Vigand, inden han drog bort, af Forsigtighed snarest havde bestyrket.

„Takket være den lykkelige Hændelse," vedblev Bispen, „som førte Broder Niels af Voer paa min Vei, al den Stund jeg uden ham vilde været ganske uvidende om Eders nuværende Opholdssted; men ikke saa snart fornam jeg, at I var i Nærheden, før mig længtes efter at see Eders Aasyn, og med Glæde har jeg alt fornummet, at I mindes mig med Venskab fra gamle Dage, da I færdedes i mit Bispedømme og prædikede der."

„Jeg er ikke uskjønsom, Eders Naade," svarede Vigand ærbødigt, „men bevarer nydte Velgjerninger i tro Ihukommelse. Ærer jeg saa og i Eder en af Kirkens troeste Støtter."

„Det var andre Tider, de!" sagde Bispen med et Suk; „nu have vi mindre blide Kaar."

„Eders Naade bevise mig den Godhed," bad Vigand, „at gjøre mig viis paa Sagernes Stilling! Er det Eders Formening, at Hertug Christiern, naar han har Kjøbenhavn inde og faaer Magt over det ganske Rige, vil forgribe sig paa Prælater og Klostre?"

„I lide derpaa, Vigand," svarede Bispen, „at hans Villie dertil er fræk og god! Jeg har gjort, hvad jeg evnede, for at blødgjøre hans forhærdede, kjætterske Hjerte og mere, end jeg kan forsvare. Store Bøder har jeg erlagt og dertil udleveret ham, ei alene vor store Guldkalk, men vort Klosters dyrebareste Klenodie, den kostelige, med Ædelstene zirede Guldkrone, hvilken Dronning Margrethe fordum skjenkede Børglum Præmonstratenser Broderskab med den Forpligtelse, ingensinde at afhænde den. Med den blev, som I veed, Guds Moders Billede smykket til hver Høitid. Arm

og bar er nu hendes Isse, og der var i Børglum ingen Klosterbroder, hvis Øine forbleve tørre, da dette kostelige Klenodie blev skikket bort."

„Sikkerlig," mente Vigand, „har Eders Naade dog gavnet Kirkens Sag ved det store Offer."

Bispen rystede paa Hovedet og sagde:

„Saa tænkte og jeg, da jeg bragte Offeret, Vigand; dog frygter jeg saare, at det er bragt forgjeves."

„Formener da Eders Naade," spurgte Vigand, „at Hertugen vil gaae videre mod Herreklostrene, end til at brandskatte dem?"

„Eder vil jeg sige, hvad jeg tænker," svarede Bispen efter et Øieblikks Taushed, „dog, at I lader det være fortiet! Jeg har mine Speidere ved Hove, og efter hvad mig er forebragt, da vil Hertugen neppelig djærve sig til at forgribe sig paa os høie Prælater og tage os vore Godser og Indkomster fra; dog frygter jeg, at Hertugens Hu staaer til at indføre en ny Kirkeskik, og at han vil forsøge derpaa."

„En ny Kirkeskik?" udbrød Vigand; „at Messe vorder afskaffet og Klostrene nedlagte, saa hver Munk og Nonne erholder Frihed at gaae bort og tage til Ægte?"

„Det staaer til at haabe," svarede Bispen, „at saa vidt kommer det ikke; dog veed jeg for sikkert, at til det Maal arbeider Mogens Gjøe."

Vigand hensank i dyb Taushed; thi hvad Bispen havde betroet ham, gjorde det dybeste Indtryk paa ham. Hvorledes vilde hans egen Stilling blive, om virkelig Munkevælden sang paa det sidste Vers, og hvad

vilde skee i Vissing, om den store Omvæltning kom og naaede derhen? Mon ikke det, at Folmer Hansen ufortøvet vilde indfinde sig og føre Margaret fra Klostret til Brudeskamlen? Og vilde hun ikke høre og følge ham nu, da Vigand selv ved at kaste Masken havde krænket hende saa dybt og stødt hende fra sig? Skumle Planer arbeidede i hans Sjæl, men endnu øinede han ikke Middel til med Sikkerhed at udføre dem.

„Ei, Broder Vigand!" udbrød Bispen med et Smiil og lagde sine med gyldne Ringe og Ædelstene smykkede Fingre paa hans Arm, „der tænkte I dybt og langt! Da ikke det, at kaste Kutten, vorde en Kjætter og tage en ung, skjøn Jomfru til Ægte?"

En dyb Rødme lagde sig over Vigands Aasyn.

„Eders Naade behager at skjemte," svarede han barskt. „I skal ikke leve den Dag, da Broder Vigand falder fra og vorder en Forræder mod Kirken!"

„Ved min Helgen!" skyndte Bispen sig at sige, idet han klappede Vigand paa Skulderen, „det var ikkun Skjemt; allersidst troer jeg Eder slig Formastelighed til."

Vigands krænkede Æresfølelse følte sig beroliget; thi hvad var i en korrekt Papists Øine det, at bekjende med Læberne og lade den hellige Præstekjortel og Munkekutte være Skalkeskjul for grove Laster, mod den Dødssynd at falde fra Kirken? Selv medens Vigand sad og grundede over Midler til at rane Margaret af Klostret og hellere drage hende ned med sig i Fordærvelsens Afgrund, end at see hende som Folmer Ruds Hustru, var det ham en Krænkelse at miskjendes

for at ville falde fra Kirken og tage til Ægte! Og dog var han trods sit aandelige Mørke og sin Brødefuldhed endnu ikke sunket saa dybt, som den kolde Vellystning, der sad ved hans Side og i sin Person forenede den høieste kirkelige Værdighed med den laveste Egennytte og den groveste Last. Havde Bispen kunnet læse i Sortebroderens Hjerte og skjønne, hvor mægtigt glødende Elskov og rasende Had kjæmpede der, han vilde leet ham ud som en Taabe, thi hans eget Hjerte var forlængst dødt og haardt som Flint.

„Men nu til mine egne Anliggender," tog Bispen efter en Pause atter til Orde; „det er paa Tiden, at I erfarer Foranledningen til, at jeg befinder mig her, formummet i verdslig Dragt; det er ikke kommet saa med min gode Villie. Jeg er geraadet i en Klemme og udbeder mig Eders gode Bistand, om I vil være mig til Villie, det jeg skal forskylde Eder ved en rundelig Gave."

Vigand hørte noget aandsfraværende paa denne Indledning; hans Nysgjerrighed efter at kjende Aarsagen til Hans Naades Nærværelse i denne Egn var bleven dæmpet af Uroen i hans Hjerte, og ikke engang Løftet om en rundelig Gave kildrede hans Øre. Dog blev han efterhaanden mere opmærksom; thi Bispen gik efter nogle Omsvøb til Sagen, som var, at han ønskede at blive Fru Elsebeth kvit.

„Denne fromme Kvinde," sagde han med en hykkelsk Mine, „som nu alt i flere Aar har styret mit Huus, har været Gjenstand for ond Klaffer og Bagvadskelse. Hun havde derfor draget sig tilbage til sin Slægt paa Palsgaard; thi I maa vide, at hun efter

sin Moder, Anna Ludvigsdatter Rosenkrantz har en Arvelod i Gaarden og Ret til at opholde sig der. Dog gjorde hendes Frænder hende det for hedt ved deres Haardsindethed og onde Ord; hun vilde da drage tilbage til Voergaard, men da jeg det fornam, reiste jeg imod hende, og vi mødtes udi Horsens. Godhjertet og svag, som jeg er, viste jeg hende ikke af; vi droge videre, og nu ere vi her; men det er til hendes eget Bedste, at hun forhindres i at drage med mig til Vendsyssel, og i at forebygge dette skulde I være mig behjelpelig."

Bispen taug nogle Øieblikke og foer saa fort:

„Vi dvæle her paa Linaa Laven med Hans Stygges Minde; dog bad han mig ikke fortøve paa Slottet længere, end høist fornødent. Jeg agter da at drage herfra i Stilhed denne anstundende Nat, men efterlade Fru Elsebeth under min Fodermarsks og nogle bevæbnede Svendes Beskyttelse. Dog sætter jeg ingen Lid til den Landsknegthøvding; han har alt i nogen Tid været mig imod, og det er mit Ønske nu at vorde ham løs. Det er min Agt, Broder Vigand, at overdrage al Myndighed til Eder.. Som Fru Elsebeths, hende af mig beskikkede, Skriftefader skulde I efter min Afreise formane hende til Taalmod, og formaae hende dertil, at vende tilbage til sine Frænder. I ledsage hende derhen med Svendene og Johan Goerdes, hvem I da efter forrettet Tjeneste giver Afsked af mit Brød med en rundelig Belønning. Hvad siger I dertil?"

Vigand taug og stirrede paa Bispen med et spændt Blik.

„I skal vorde rigeligen forsynet med Penge," vedblev Bispen, „og kan I deraf Noget spare, da være det Eders! Dog, til Beviis paa, at I handler i mit Navn og udrustet med fuld Myndighed, da modtage I denne Ring med mit Vaabenmærke, den Johan Goerdes fuldt vel kjender. I benytte den og beholde den derefter som Eders Eiendom; den er sine to hundrede Gylden værd."

Bispen drog Ringen af sin Finger og lod den funkle for Vigand, hvis Øine funklede omkap med den. Bisp Styge tilbad selv Guldkalven og var saa gjerrig, som en Pengepuger. At berige sig paa Kirkens Bekostning var hans Hovedformaal, og han drev det vidt heri; thi paa den skamløseste Maade holdt han Præstekald ledige og fordrev Nonner af Klostre, for at spare Underholdet og selv stikke Indtægterne i Lommen. Dog kunde han bruge sit Mammon, naar Klogskaben bød det; men han skilte sig kun med et Suk af med sine Skatte, og han fattede tilfulde den Glæde, den fattige, fordrevne Sortebroder efter hans Mening nu følte ved at modtage saa kostelig en Gave.

Dog var han paa Vildspor. Gaven var i Vigands Øine Intet imod den Myndighed, hvormed han blev udrustet, og den væbnede Magt, der blev stillet til hans Raadighed. Lynglimtet i hans Blik viste, at nu var den sorte Plan, hans Tanker havde syslet med alt i flere Dage, i Færd med at antage en fastere Skikkelse. Den kolde Sved stod ham paa Panden, da han rakte Haanden ud og tog Ringen, thi han formaaede ikke at undertrykke en Følelse af Angst og var tilmode, som om Pagten mellem ham og den Onde nu endelig

var afsluttet. Han glemte at takke, hvorfor Bispen med Fortrydelse sagde:

„Der er blevet mig viist større Tjenester tilforn for ringere Løn, end den, jeg nu byder Eder, Broder Vigand!"

„Eders Naade forlade mig min Uhøviskhed," svarede Vigand hurtigt, „min Sjæl var overvældet af Gavens Storhed." —

Medens Bispen saaledes vandt et føieligt Redskab i Vigand, forlystede Fru Elsebeth sig paa Kollens Top. Dog sad hun der nu alene med sin Terne og Svendene; thi en Kongeørns Skrig havde lokket Johan Goerdes ind i Skoven. Med en spændt Armbrøst listede han sig henimod det Træ, hvor Fuglenes Konge havde sin Rede, da hans Blik, som var hævet, pludselig blev draget mod Jorden; thi en Mand i en graa Vadmels Kofte, med et Sværd ved Siden og en spændt Armbrøst i Haanden, ligesom han selv, traadte frem fra et Baghold og stod pludselig for ham. Johan Goerdes studsede, gjorde et Skridt tilbage, og ved denne Bevægelse gik Armbrøsten af, og Jernbolten fløi op i Trætoppene.

„For Djævelen!" raabte han.

„Nu ere mine Kaar bedre, end Dine," sagde Bent; thi ham var det, og han havde Ret i at prise sin Lykke. En Armbrøsts eller Flitsbues svære Staalbue lod sig nemlig ikke spænde ved Menneskehaand alene, men kun ved Hjelp af en Dunkraft, der enten var anbragt paa selve Buens Løb, eller førtes løs med. Johan Goerdes havde dette Redskab hængende ved sit Bælte, men der var selvfølgelig ikke Tid til

at anbringe det; thi Bent sigtede paa ham og truede med at trykke løs, naar han rørte Haand eller Fod.

„Hvo er Du?" raabte Johan Goerdes, idet han bed sin Harme i sig. „Tænkelig en af Hans Naades, Bisp Oves Skovgjemmere? Da vide Du, at Du har Hans Naades Broders, Bispen af Børglums Fodermarsk for Dig, og ikke mene Du da mig at være en Stakkarl, Du uhevnet tør skyde ned som en Hund."

Bent sænkede Armbrøsten lidet og sagde:

„Jeg veed mere om Dig, Din Spydskarl, end Du skjøtter om. Vil Du frelse Dit Liv, da sige Du nu paa Stand, hvi Din Bisp færdes her, og hvad den Sortebroder af Vissing gjør hos ham?"

Johan Goerdes gjorde Mine til at røre sig, men strax hævede Bent atter Armbrøsten og tog Sigte, hvorpaa Landsknegten, efter at have udstødt en Ed, svarede:

„Djævelen maa vide baade Dele, ikke jeg! Dog skjønner jeg nu, Du gaaer større Folks Ærinde og er en Speider, min Herres Fjender maae have udsendt."

„Johan Goerdes!" svarede Bent, „Du Mordbrænder og røveriske Landsknegt, see Dig vel fore, hvad Du gjør, skulde Du have noget Eventyr fore i denne Egn! saa vare Du og den fule Munk, Broder Vigand, ad, at han hytter sit Skind!"

Bent sænkede atter Armbrøsten en Kjende, da han sagde de sidste Ord; men i samme Nu gjorde Johan Goerdes et vældigt Spring, som førte ham bag et Træ, spændte med stor Behændighed og Hurtighed Armbrøsten, lagde en Bolt paa og skød, saa Bent

neppe fik Tid til at hytte sig. Jernbolten susede pibende over det Sted, hvor han havde staaet, og borede sig dybt i Barken paa det Træ, bag hvilket han nu var i Sikkerhed.

Strax da Johan Goerdes havde affyret sit Skud, satte han sin Sølvpibe for Munden og stødte i den for at hidkalde sine Svende, hvorfor Bent fandt det raadeligst at flye. Svendene havde imidlertid ikke hørt Signalet, og da de udebleve, gik Johan Goerdes tilbage til Fru Elsebeth, idet han, paa Grund af den fremmede Stimands nøie Bekjendtskab til hans Person, besluttede foreløbig at fortie sit Eventyr.

En halv Time efter var Bispen og hans Følge atter i Baaden og paa Veien hjemad.

„Her er lysteligt i denne skjønne Egn, Eders Naade!" sagde Fru Elsebeth, „lysteligere, end i Vendsyssel, hvor Havgussen giver Hoste. Var saa sandt dette Stift Eders Bispedømme!"

„Nu, ædle Frue," svarede Bispen med et Smiil, „Eders Begjær, at dvæle her end en føie Stund, skal vorde tilfredsstillet!"

Baaden gled hen over Juel Søens blanke Flade, mens Vandet blinkede for Aarernes Slag i Eftermiddagssolens Glands. Fru Elsebeth slog sorgløst sin Luth, og Strengelegens Toner løde over til Peer Korne og Bent, som nu ogsaa stødte fra Land med deres Baad og langsomt fulgte efter.

Fjerde Kapitel.

God Sold.

Da Solen den næste Morgen steg op over de østlige Høie, red Bent Nord paa, idet han med Glæde fornam sin Hests Vælighed. Den havde havt kun altfor gode Dage i Møllen og gik nu hidsigt paa. Godt, sagde Bent ved sig selv, naar Rytter og Hest have samme Sind! Du skal faae Din Lyst stillet, Brune, og Dine Been rørte, inden Sol gaaer ned!

Mange urolige Tanker og forvovne Planer havde spøget i Bents Hoved den foregaaende Aften efter Mødet i Skoven med Landsknegten. Han var i stor Uvished, om han skulde foretage sig Noget og hvad da? Saa indviet var han nu bleven i Forholdene, ikke alene ved nu og da at høre Brudstykker af sit Herskabs Samtaler med Folmer Rud, men ogsaa ved at gaae Folmers Ærinder i Klostret, og saa stor var hans Troskab og Hengivenhed mod hans Huusbond og dennes Søster, at en Anelse om Fare for Margaret strax greb ham, og hans skarpe Instinkt gjorde ham ligesaa mistroisk og aarvaagen, som havde han været Folmer Rud selv.

Han havde efter nogen Betænkning overveiet Sagernes Stilling med Peer Korne, der rigtignok mente, at han saae Syner, men som sluttelig havde erklæret, at saasom Bent alene Intet formaaede, da vilde det ene-Rette være, at han skyndsomst red ad Viborg til, gav Folmer Hansen Underretning om, hvad der var hændet ham, og raadede Folmer til, det snareste skee kunde, atter at indfinde sig med sine Svende.

Dette Raad havde Bent da fulgt og følte sig nu vel til Mode ved at være revet ud af sin Tvivlraadighed. Som han red hen ad Veien og skottede ned til den gamle Borg paa Dynæs, mødte han en gammel Bonde, kommende fra Linaa og ham vel bekjendt som en af Peer Kornes Møllegjester.

„Har Du fornummet til nogen Uro paa Dynæs i denne Morgenstund, Søren?" spurgte Bent, idet han standsede sin Hest.

„Ih, Gud naade!" svarede Søren og slog Kors for sig, „ræddeligt har det spøget paa Linaa Laven denne Nat. Niels, som vogter Ungkræ paa Heden, sværger derpaa, at han har fornummet til Vaabengny og Susen i Luften derifra og heelt op til Naaege."

Bent kjendte godt det gængse Sagn om Vesterkongens Søn, der bortførte Lavenkongens Datter, ridende med hende foran sig paa Hesten og skrapt forfulgt af hendes Faders Mænd over Seis Hede, indtil han blev indhentet ved nogle store Ege, hvorfor Stedet siden kaldtes Naaege. Her, hvor Gudenaa flyder ud af Bra Sø, maatte han slippe sit Bytte og lod derpaa sin Hest springe med sig i Søen og styrede ud

i den mellem Kongholm og Hattenæs, saaledes kald
fordi han der tabte sin Hat; men da Hesten ikke evne
at svømme ret langt med den tunge Byrde, saare
han den med sit Sværd, vel vidende, at saa læn
Blodet flød, vilde Kræfterne ikke svigte. Dog naae
den ikke Land, men sank med ham paa det Sted, s
endnu kaldes Kongedybet.

„Ikke tvivler jeg derom," svarede Bent, „at
onde Aander fare mellem Dynæs og Naaege, forne
melig i disse Nætter, da Udædingsmænd have Ophc
paa Linaa Laven og vel maa drage Alt til sig, s
ondt er. Har Du ikke fornummet til disse Gjester
Kjød og Blod, Søren?"

„Ei, hvad snakker Du der om Udædingsmænd
spurgte Søren. „Lehnsmanden ledsagede en Sk
Mænd og nogle Kvinder til Linaa Laven forgang
Dag; hvo de ere, og hvad de tage sig fore, der
bekymre vi Bønder os ei, og raader jeg Dig at va
Din Mund!"

Søren slog Kors for sig og red sin Vei, hvorp
Bent, fast i sit Forsæt, gav sin Hest Tøilerne og fo
satte Reisen Nord paa. —

Den gamle Borg, paa hvis røde Mure Morge
solens Straaler spillede, frembød nu det sædvanli
Skue af trøstesløst Øde og Tomhed. Der var in
levende Væsen at see paa de halvt sunkne, grøn
Volde, ved Bygningens brøstfaldne Mure, eller i d
græsgroede og af Muurbrokker opfyldte Borggaar
men det var en skuffende Ro; thi Borgen var at lig
ved et Menneske, hos hvem der under et roligt Yd
dølger sig Græmmelse og vilde Lidenskaber.

I et af dens brøstfældige Kamre gik Fru Elsebeth frem og tilbage, idet hun vred sine Hænder og udstødte dybe Sukke, en stakkels falden Kvinde, nu ganske værgeløs mod Verdens Spot, da hendes eneste Ven havde ladet hende i Stikken; og i Hallen nedenunder sad hendes Skjebnes Herrer, den rænkefulde Munk, selv et Bytte for vilde Lidenskaber, og den raa Landsknegt, i hvis syndige Hjerte krigerisk Æresfølelse og Samvittighedsløshed, Djervhed og Falskhed vare forunderligt blandede, en ægte Afføding af sit Aarhundrede, som var Leiesvendenes Blomstringstid.

De sade lige overfor hinanden ved det svære, men ormstukne Bord, som stod midt i Hallen, og havde Viinkander og Bægre imellem sig; thi deres undvegne Herre reiste aldrig uden at føre Kjøkken og Kjelder med sig, og han havde efterladt en Vogn, vel fyldt med Alt, der kunde kildre Ganen og holde dem ved godt Mod paa deres forestaaende Reise. Paa Bordet laae Johan Oerdes's Sværd og Jernhat og ved Siden et Par af Bispens silkestukne Handsker, hvilke han i Hastværket, da han med sit Følge listede sig bort om Natten, havde forglemt.

„Nu, Munk!" udbrød Johan Oerdes og satte det tømte Bæger haardt i Bordet, „her sidde vi nu paa denne raadne Borg mellem Skove og Søer med en hylende Kvinde — hvad gjøre vi nu?"

Vigand, som lod sit Bæger staae urørt, saae op og sagde:

Meget kunde nu gjøres, som vilde være Eder, som mig, profitligt og gavnligt, om vi kunde komme til Ensindighed, og jeg turde sætte min Lid til Eder."

„Hvad?" udbrød Johan Goerdes og loe i Skjægget, „haver I Mistro til mig?"

„Hvad maa jeg tænke," sagde Vigand, „om en Mand, der skifter Navn, som en Snog skifter Ham? Først fremstillede I Eder som Genete Jakobsdatters Broder og løi det, siden har jeg fornummet, at Eders rette Navn skulde være Johan Goerdes, og dog er I gaaet i Bispens Brød under et tredie Navn; thi hørte jeg ikke feil, da kaldte Bispen Eder John Clarich? Vel er det da raadeligt for mig først at vide, med hvem jeg haver at skaffe."

„Hvilke af disse trende Herrer," spurgte Landsknegten leende, „behager Eder bedst? I kan frit vælge, og jeg vorder da paa Stand den, I begjærer!"

„Bedst huer mig for Tiden John Craigengelt," svarede Vigand med et skummelt Smiil.

„Ei!" udbrød Landsknegten, „hvi fornegtede I mig da saa skjændeligen paa Tjele, da Eders hedengangne Herre, Fanden have hans Sjæl! forbløffedes ganske, saa han, tænker jeg, vilde taget mig for god, havde ikke I lagt Eder imellem og gjort lyst i hans taagede Hjernekiste?"

„I gjorde da et skjønt Løfte," sagde Vigand, stedse smilende, „agter I at indfrie det?"

Landsknegten saae op med et snu Blik og sagde:

„I see det nu an for en Spøg! Da stod I mod mig, nu ere vi paa samme Parti."

„Ret saa!" svarede Vigand, „nu lader I see nogen Høviskhed! Viis derefter i samme Maal Oprigtighed! Den Mand, jeg taler med, er vel da Johan

Goerdes, han, der dræbte John Craigengelt og tog hans Vaaben som godt Bytte, saa og hans ædelige og ærlige Navn?"

„Og I frygter ikke den Mand, der gjorde det?" spurgte Johan Goerdes og strøg sit Skjæg.

„Paa ingen Viis!" svarede Vigand, „jeg agter ham og ønsker mig ham til Staldbroder. Til Beviis lader jeg Eder vide dette, at Bisp Stiig har overdraget mig at afskedige Eder af hans Tjeneste, naar I har ledsaget Fru Elsebeth til Palsgaard. Jeg kunde da lade Eder gaae og selv drage med Bispens Svende til Børglum; dog, jeg slaaer Eder fore, at vi forblive tilsammen og lade Bisp være Bisp!"

„Da skjønner jeg," sagde Johan Goerdes og søgte Vigands Blik, „at I har min Bistand behov til et Skjelmsstykke, hvilket det nu monne være. Nu, saasom I bryder med den Skalk af en Bisp, da er I min Mand; thi det maa I vide, at jeg forlængst er kjed af at tjene slig kvindagtig Herre, og ikke indbilde I Eder, at jeg er forbleven her tvungen, eller som Hans Naades Nar. Hans Kammersvend forraadte sin Herre og betroede igaar Aftes silde mig, at Hans Naade vilde snige sig herfra inat. Jeg kunde forpurret den Rævestreg, dog lod jeg den uhindret skee."

„Af hvad Aarsag?" spurgte Vigand, virkelig overrasket.

Johan Goerdes fyldte sit Bæger, tømte det i eet Drag og tog saa til Orde:

„Nu er det Tid, at jeg stiller tilfreds Eders Videlyst, mig anbelangende. Vi have gode Stunder,

Mad og Drikke i Overflod, og Fru Elsebeth higer ikke herfra. I høre da nu, hvad Mand jeg er, og af hvem jeg er kommen! Mit Navn er, som I formodede, Johan Goerdes, og er jeg en Østfriser af god, gammel Storbondeslægt, som i forrige Seculum gik under i Kampen mellem Herrerne Zirkzena og Fokko Uken. Min Fader, saa og min Forfader, ernærede sig, som jeg, ved deres gode Sværd; min Moder fulgte med Regimentets Tros, og er jeg født og kommen til Verden i en Teltleir, Aftenen efter et stort Slag, under Paukers og Trompeters Lyd. I mit Fædreneland kjendes ei Fred, og fra min Hjemstavn udgaae de Krigerskarer, som betvinge ganske Europien, snart i een Fyrstes Sold, snart i en andens, saasom vi ikke befatte os med Stridens Aarsag, men høimodigen elske Striden for dens egen Skyld —"

„Dog ikke vragende godt Bytte?" faldt Vigand ind.

„End mindre god Sold," vedblev Johan Goerdes, „al den Stund en modig Kriger er sin Løn værd; men forholdes den ham, da faaer han selv forhjelpe sig til den."

„Jeg forstaaer!" sagde Vigand utaalmodigt; „dog lade I mig snarest vide, hvad dette har med vore nærværende Kaar at gjøre? Det turde hændes, at jeg ikke havde fuldt saa gode Stunder, som I."

„Saa sagte, Munk, saa sagte!" svarede Johan Goerdes; „viis Mand tier og bier! Det hændes dog," vedblev han, efterat han havde vædet sin Strube, „at En af mine Lige sætter Bo, mæt af Hæder, naar en

skjøn Jomfru eller Enke forseer sig paa vore mandhaftige Personer. Saalunde ægtede den berømmelige Høvding, Marcus Meier, den Lybekker Borgermesters Goslich Luntes rige Enke, og saa have Flere gjort før ham. Vilde det da forundre Eder, om og jeg nu tænkte paa de gamle Dage og blev til Sinds at forandre mig og nyde min Hæder i Velvære og Ro?"

Et Glimt i Vigands Øine viste, at det anede ham, hvor Landsknegten vilde hen.

„I vide da nu uden Omsvøb," vedblev Johan Goerdes, „at jeg har kastet mine Øine paa Fru Elsebeth. Hvad siger I dertil?"

Vigands Aasyn røbede alt Andet, end Mishag, men saa mange nye Tanker strømmede ind paa ham, at han i det første Øieblik undlod at svare.

„Fru Elsebeth," vedblev Johan Goerdes, „har stedse viist mig et mildt Aasyn og været mig huld. Nu er hun usalig og raadvild, forstødt af Alle; vel maa da en ærlig Kriger være hende velkommen som Gemal, og mig staaer hun an; er hun dog en Kvinde af god Byrd og dertil formuende. Vil I nu med Eders færdige Tunge tale min Sag og benytte Eders Myndighed som Skriftefader til at vende hendes Hu til mig?"

„Johan Goerdes!" sagde Vigand med et funklende Blik, „dette passer som Haand i Handske, og Intet kunde I paafundet lykkeligere, end dette! Visselig vil jeg være Eder til Tjeneste i den Sag og det af al min Formue, dog paa det Vilkaar, at I viser mig en liden Gjentjeneste, om hvis Beskaffenhed I snart skal vorde underrettet. Først høre I nu mit Raad, som er,

at I fremstiller Eder for Fru Elsebeth som John Craigengelt og holder fast derved, at I er Genete Jakobsdatters rette Broder, idet I blot for Eders Sikkerheds Skyld, da I tog Deel i Skipperfejden paa Bøndernes Side, har skiftet Navn. De Craigengelters Vaabenmærke paa Eders Harnisk vidne for Eder nu, som forhen paa Tjele, denne Gang, tør jeg love Eder, med bedre Held! Eders egen Æt være nok saa god i Eders Fædreneland, dog veier en frisisk Storbonde ikkun lidet mod en skotsk Adelsmand."

„Bedre vilde det dog hue mig," sagde Johan Geordes, „at fremtræde for min Fæstemø i min sande Skikkelse; thi her gjelder det, at den sviges værst, som sviger sig selv."

„Ingensinde" svarede Vigand, „giver hun en Bonde sin Tro! I skal sande det, agter I mit Raad ringe. Saa betænke I og, at Fru Elsebeth er af en mægtig Slægt, der formaaer at værge for hende, om de finde det nødagtigt for Ærens Skyld; dernæst, at Eders egen Sikkerhed turde være i Fare nu, da I træder af Bisp Stiigs Brød. Mit Raad er da dette, at I herfra uden Forhaling iler over Grændsen, i Hamborg lader Eder formæle til Fru Elsebeth og der afventer roligere Tider. Da, naar hun er Eders præstegivne Hustru og løben af Landet med Eder, saa den Sag ei mere staaer til at ændre, maa vel de stolte Gyldenstjerner bøie sig, og I kan fremtræde med Krav paa Eders Hustrus Formue."

„Ved min Landsknegt=Ære!" udbrød Johan Geordes, „I tænker for mig, som kunde jeg være

Eders rette Broder. Nu lade I høre, hvad I begjærer til Gjengjeld af mig?"

„Jeg drager med Eder," sagde Vigand og saae rafkt op. „Jeg er led af dette kjætterske Land, hvor om føie Tid al Præstevælde vil vorde tilintetgjort og ingen ærlig Klosterbroder da mere kan bjerge sig. Ikke agter jeg at oppebie denne Forsmædelse, og en Ungsøster af Vissing, der er af samme Sind, som jeg, skal nu faae Tilbud om med mig at salvere sig, og vi drage da Baade i Selskab med Eder og Fru Elsebeth af Landet. Fru Elsebeth vil i hende fange en Selskaberinde, som vil staae hende an."

Der gled et Smiil over Johan Goerdes's barske Aasyn, han fløitede en Landsknegt-Vise, brast saa i høi Latter og sagde endelig:

„I vil løbe af Klostret med en Nonne? Ikke mente jeg Eder at være slig lystig Munk! Nu huer I mig bedre, end tilforn, nødsages jeg end til at lade Eder vide, at ikke rækker jeg Haand til sligt Bovespil, paa hvilket Fru Elsebeths og min Afreise sluttelig ganske turde strande."

„Nu," svarede Vigand med Rynker i sin Pande, „da drage vi snarest med Fru Elsebeth ad Horsens til, og Bisp Stiigs Villie vorde da til Punkt og Prikke udført! I veed, jeg haver Magten, Bispens Svende lyde mig blindt, og I med Eders Svend alene ville Intet formaae mod os."

„Lad høre," sagde Johan Goerdes efter et Øieblikks Betænkning, „hvor det skulde stilles an?"

„Saalunde," svarede Vigand, „at jeg snarest alene begiver mig paa Vei til Vissing. Selv maa jeg føre

den Nonne af Klostret, hvoraf I kan skjønne, at Eders dyrebare Person ikke vil stedes i nogen Fare. Jeg forlanger ikkun af Eder, at I inden Midnat møder hiinsides Rye ved gamle Maris Huus med Svendene og tvende Heste. Bispens Svend Ole er barnefødt i denne Egn og kjender Stedet, dog skal jeg til Overflod underrette ham. I bryde op i god Tid og føre Fru Elsebeth til Siim, hvor hun fortøver Eders Tilbagekomst med mig og den Ungsøster."

„Vel!" sagde Johan Goerdes. „Dog lade I mig nu vide den Ungsøsters Navn og af hvad Slægt hun er?"

„Nu!" udbrød Vigand," „I skal i mig finde en ærlig Mand, der Intet stikker under Stolen. Raadeligst og, at I er forud underrettet. Hun er ingen Anden, end mit Skriftebarn, Margaret Mogensdatter, og en Betryggelse vil det være for hende at see Eder; thi mere, end een Gang, talede hun om de glade Dage, da I gjestede Tjele og sukkede derover, at I ikke var hendes rette Morbroder. Dog — Morbroder eller ikke, I er nu for hende kjendt Mand; men raadeligst sikkerlig dette, at vi nu sværge derpaa, at I er hendes rette Frænde, og Frændskabet dækker da al Ubekvemhed."

Der lagde sig en betænkelig Alvorlighed over Johan Goerdes's Aasyn, og havde Vigand kunnet læse i hans Hjerte, vilde han seet, at den Smule Samvittighed, Landsknegten havde, rørte sig hos ham.

„I har udsøgt Eder et stolt Bytte, Munk," sagde han omsider; „ved min Helgen, ikke skulde det fortryde mig, var jeg i Sandhed denne Jomfrus Frænde!"

„Det I dog ikke er," udbrød Vigand med et hvast Blik, „og har jeg da i min Magt, naar det lyster mig, at gjøre Ende paa det Mummespil. I veed, hun er et Slegfredbarn, uden Beskyttelse, haardt trængende til min. Ingen vil røre en Finger for hendes Skyld, uden det skulde være en taabelig ung Svend, der har forgabet sig i hendes kjønne Ansigt, eller hendes Broder Knud, den dumme Pog, I lokkede saa skjønt i Fælden."

„Han," svarede Johan Goerdes, „I nævner en taabelig ung Svend, er mig vel bekjendt som Folmer Hansen Rud til Kjellinghøl."

„Lige godt det!" svarede Vigand; „han er nu langt herfra, saa og Knud, hvorom jeg igaar har forvisset mig."

„Ha!" udbrød Johan Goerdes, „de have dog saa været her! da var det sikkerlig Knuds Svend, der anfaldt mig i Skoven."

Han fortalte nu Vigand om Mødet med Bent, men Vigand viste sig vel underrettet og kunde sige Johan Goerdes, at kun denne ene Svend var ladt tilbage.

„Herrerne selv kunne være nærmere, end I tænker," sagde Johan Goerdes, „og de ville da muligen komme over os med deres Karle, og saa ligger det hele Huus."

„Paa ingen Viis," svarede Vigand, „naar vi handle med Raskhed og Besluttethed. End i denne Nat maa Alt være fuldbyrdet og vi nogle Mile Sønder paa. Tykkes det Eder ikke lysteligt at spille disse

hoffærdige ædelige Knøse, i hvis Øine vi Andre ikkun ere Kryb, dette Puds?"

Johan Goerdes saae ned for sig og trommede med Fingrene paa Bordet, indtil han pludselig syntes at være kommen til en Beslutning.

„Nu, Munk!" sagde han med et suu Blik, „hvad byder I mig for den Haandsrækning?"

„Byder Eder?" gjentog Vigand og saae op. „Fru Elsebeth og hendes Formue vorder Eders store Belønning, ikke være I nu ublu og begjære Mere."

„Derom tale vi nu strax!" sagde Landsknegten barsk; „først tælle I nu op her paa Bordet min tilgodehavende Sold; thi saasom Bisp Stiig har overdraget Eder at afskedige mig, da maa han, er han ei en Skalk og Bedrager, og have givet Eder Penge at betale mig med."

„Hvor kan I tvivle derom?" spurgte Vigand med et forlegent Smiil. „Det gjøre vi af siden, naar vi ere i Sikkerhed over Grændsen."

„Saa lege vi ikke, Munk!" udbrød Johan Goerdes og slog i Bordet. „Forinden I forlader dette Rum, udbetale I til sidste Hvid, hvad mig med Rette tilkommer!"

„I er som et uvornt Barn," sagde Vigand, „og bliver ei stille, før Eder puttes Kage i Munden. Nu, det skal skee, som I ønsker."

Han gik hen i Hallens Krog, tog der af en vel spækket Lædersæk den Sum, Johan Goerdes havde til Gode, og gav ham den. Landsknegten talte Pengene nøie efter, puttede dem sindigt i en Læderpose, han bar hos sig og sagde:

„Nu har I gjort Ret og Skjel, ikke mere! I sige nu, hvad I byder mig for det Ridt til Rye og derfor, at jeg med mit Sværd dækker Eder og Eders Nonne? Have vi først aftakket Bispens Svende, da har I ingen anden Beskyttelse, end mig og min Svend. I og Eders Nonne ere baade som Tros, der vil vorde mig til Tynge og Forhindring, hvor jeg drager frem. I see ikke saa fremmed og fortørnet!" vedblev han, da Vigand gjorde Mine til Indsigelser. „Det er ikke forblevet en Hemmelighed, at Hans Naade igaar Aftes silde ubetalte Eder en rund Sum. Byder I mig hundrede Gylden?"

„Ved min Helgen!" udbrød Vigand forbittret, „I veed at brandskatte og maa vel have Øvelsen. Dog," vedblev han, idet han hurtigt fattede sig, „I faaer vel have Eders Villie! De hundrede Gylden være da Eders, naar vi ere i Sikkerhed og uden Danmarks Grændser."

„Helst," sagde Johan Goerdes med et koldt Smiil, „lade I de halvtredsindstyve klinge paa Bordet strax; de andre halvtredsindstyve derimod først, naar vi ere over Grændsen."

Vigand saae paa Landsknegten med et giftigt Blik og blev bleg om Kind. At kaste sig over ham som en Tiger og støde sin Dolk i hans Bryst, dertil følte han meest Lyst. Dog havde han nu blottet sig for meget og turde ikke bryde med Johan Goerdes, vel vidende, at hans Myndighed over Svendene, naar det kom til Stykket, ikke var ringe, og at det kunde tage en ulykkelig Ende for ham selv, kom det til et Brud. Han fik da Bugt med sin Harme, ubetalte Johan Goerdes den

forlangte Sum og kom derefter let til Enighed med ham om Planen for Natten.

Der stod nu tilbage at forberede Fru Elsebeth paa den Lyksalighed, der ventede hende, og Vigand betragtede det som ganske fornødent, at han indledede Sagen med Fiinhed, hvorimod Johan Goerdes nu lod til at ansee Vigands Indblanding som mindre fornøden, uagtet han ikke modsatte sig den.

Fru Elsebeths Suk og Klager havde nu og da lydt ned til dem gjennem det brøstfældige Loft; men da Vigand traadte ind til hende, forstummede de.

Det var et øde Rum, i hvilket den ulykkelige Kvinde befandt sig, med ormstukket Paneel, søndrede Ruder og uden andet Bohave, end en Seng og en liden Løibænk. I en Krog stod en Vadsæk, og nogle af hendes Klæder laae i Uorden omkring paa Gulvet. Selv sad hun paa Løibænken med foldede Hænder og bøiet Hoved, stirrende trøstesløst hen for sig. Hendes regelmæssige Træk, den fiint bøiede Næse, den vel dannede Mund, de store blaae Øine og det rige blonde Haar gjorde hende endnu til en skjøn Kvinde; men hendes Øienlaage vare røde og opsvulmede af Graad, og i Stedet for det Træk af godmodig Letsindighed og sandselig Livsglæde, der ellers viste sig om hendes smilende Læber, saaes nu Græmmelsens dybe Furer.

Vigand tildelte hende med den sædvanlige, tillærte Salvelsesfuldhed sin Velsignelse, men hun afbrød ham, sprang op og raabte:

„Hvad vil I nu, Munk? Slæbe mig til Palsgaard? Da vide I det forud, jeg gaaer ei med det Gode. Ved Guds Moder, før jeg lader mig haane

af mine haardsindede Frænder og mit Hjerte stinge til Døde af deres forgiftige Ord, før springer jeg i Søen!"

Vigand vilde berolige hende og formane hende til Taalmod, men det lykkedes ham ikke strax at komme til Orde. Hun vedblev at tiltale ham med heftige Lader, idet hun gik frem og tilbage i Kammeret og nu og da standsede foran ham. Vild og forvirret løb den Tale i Begyndelsen, men efterhaanden klaredes hendes Tanker og styredes af hendes Fortvivlelses Kraft mod eet Maal.

„Du sige mig, Munk," udbrød hun tilsidst, „mener Du ei Bisp Stiig at være den lede Djævel selv? Da jeg var flyet fra min første og rette Huusbond for hans Misgjerningers Skyld, da antog han sig mig, en ensom og raadvild Kvinde, og jeg elskede ham og tænkte ei derover, enten han var Klærk eller Læg, og vi levede i Synd, Menneskene til Forargelse og Gud Herren til Fortørnelse, indtil Bønderne dreve os af Voergaard, og han salverede sig selv og lod mig i Stikken; og han bekymrede sig ei om mig, indtil jeg opsøgte ham og han nu med Falskhed i Hu og Svig paa Læben gjorde mig tryg for ganske at vende mig Ryggen og snige sig derfra! Mit Hjerte gyser, som havde Helvedes Fyrste været min Genial. Guds Moder vender sit Aasyn fra mig — hvad Ende skal det tage med mig?"

„En god og lyksalig Ende," sagde Vigand med dyb og fast Røst, drog hende ned paa Løibænken, tog Plads ved hendes Side og øvede nu paa hendes bøielige Sind hele sin Kløgt og al sin naturlige Veltalenhed.

Han forudsaae, at hvor fortvivlet hendes Stilling end var, hun vilde dog betænke sig paa at drage ud i Verden med en Mand af Landsknegtens tvivlsomme Beskaffenhed, især da han tillige var hæslig og plump i sit Væsen. Han fremtryllede da for hendes studsende Blik et skjønt Ærens Tempel, i hvilket Fodermarsken John Clarich viste sig for hende i Skikkelse af en skotsk Adelsmand, Genete Jakobsdatter miskjendte Broder, en ærlig og djærv Kriger med Hæderens Glorie om sin Pande, men formedelst Tidernes Ugunst stedet i Fare og nødsaget til at dølge sig i Ringhed; en Vanskjebne, som han dog nu ingenlunde beklagede, saasom den havde ført ham til hende, hvem han tilbad og inderligt ønskede at gjøre til sin Hustru. Da det saaledes efterhaanden var lykkedes ham at faae hende til i en Forening med den formentlige John Craigengelt at see ikke blot en saare ønskelig, men den eneste hæderlige Udgang paa hendes nuværende mislige Stilling, indviede han hende for en Deel i den Aftale, han havde truffet med hendes Tilbeder og gav hende en sminket Forestilling om sine egne Planer og om de Grunde, der bevægede ham til at drage af Danmark.

Som det ofte gaaer med letsindige Naturer, saa nu og med den lettroende Fru Elsebeth. Hendes Fortvivlelse slog over i Lystighed, hun klappede i Hænderne af Glæde over, at Vigand vilde bringe en Ungsøster med fra Vissing, der skulde være hendes Selskaberinde og spurgte ham ud, om hun var skjøn og munter? Hun glædede sig til at drage af Danmark og see fremmede Lande og overdrog sluttelig Vigand at lade Fodermarsken vide, at han turde indfinde sig

og selv tale sin Sag. Dog maatte hendes Pige først komme og give Kammeret et sømmeligt Udseende. Tilsidst sagde hun med et Suk:

„En grim Karl er han, og det Ar over Panden klæder ham ilde; dog er et ærligt Hjerte mere værd, end et glat Aasyn og jeg veed, han har et lystigt Sind og ynder Skjemt.“

Kort efterat Vigand havde forladt Fru Elsebeth, gik han i Baaden og blev af et Par Svende roet over Søen. Sammensunken sad han paa Baadens Agtersæde, rynket var hans Pande og mørkt hans Blik. Der kom ikke et Ord over hans Læber, før Baaden gled ind i Stigballe Vig, og han bød Svendene lægge bi ved Kollens Fod. Der gik han i Land, bød Svendene roe tilbage til Dynæs og forsvandt med hurtige Skridt i Skoven.

Femte Kapitel.

Slangen skifter Ham.

Vest for Rye, i den snevre Dal mellem Koppehøi og Knasbjerg, i Ly for alle kolde Vinde og omgivet af krogede Birketræer, hvis hvide Stammer lyste mellem Enebærbuske, Lyng og Gyvel, laae den gamle Spaakvinde Maris Hytte. Det var saa brøstfældig en Rønne, som noget Steds fandtes i hine Tider, da Folkets Mængde boede i usle Vaaninger. De klinede Leervægge vare fulde af Revner og havde aldrig været berørte af Hvidtekalk, Lyngtaget var bulet og mosgroet, og Skorsteenspiben fattedes ganske.

Dog sad ingen Adelsmand mere sikker og tryg bag sin Borgs stærke Mure, end gamle Mari indenfor disse skjøre Vægge, der neppe vilde modstaaet et godt Spark. Ingen nærmede sig hendes Bolig, uden med Frygt, men Mange for at søge Raad eller for at kjende sin Skjebne; thi Mari var vide bekjendt som en Troldkvinde, udrustet med overnaturlig Magt og Spaadomsgave. Hun levede dog i den bedste Forstaaelse med Munkene og Nonnerne i de tre omliggende

Klostre, ja, hun havde for dem ofte været et Redskab til Overtroens Befæstelse.

I Papismens Dage kunde en slig, saa kaldet klog Kone, endnu trives i Fred. Det var først efter Reformationens Indførelse, at disse Overtroens Præstinder kom paa Kant med Geistligheden, idet de toge Munkenes Gjerning, Mirakelkure og Aandebesværgelser, heelt i Arv og derfor bleve en Gjenstand for de grusomme Forfølgelser, der ere en Skamplet paa den lutherske Kirke. Sagen var, at Overtroen havde fæstet for dybe Rødder til at kunne udryddes med Papismen. De lutherske Præster benegtede ligesaa lidet, som Papisterne, Aandernes umiddelbare Indgriben i Menneskelivet, kun at hvad disse ofte tilskreve Helgene og gode Aander, betragtede hine udelukkende som Djævelens og onde Aanders Værk.

Det var nu vel heller ikke for det Godes Skyld, at Munkene og Nonnerne holdt deres Haand over Mari. Der mumledes om, at hun vidste mere, end nogen Anden, om disse hellige Mænds og Kvinders hemmelige Synder, og at hun nu og da havde været dem behjelpelig med at skjule dem. Dog udrettede hun noget Godt ved sin Indsigt i Lægekonsten, som efter de Tiders Maalestok ikke var ringe, gav hun end enhver Kuur Udseende af en overnaturlig Handling. Hun var stedse forsynet med helbredende Urter, Klokkeskrab og andre Tryllemidler, foretog under mange Besværgelser og Helgeners Anraabelse Kure paa Syge og Besatte og primsignede Køer og Heste.

Vigand havde ikke været længe i Vissing, førend han blev opmærksom paa denne snilde gamle Kvinde,

og snart var han en vel seet Gjest i hendes Hytte. Mangen Aftenstund havde hans Fod betraadt den Sti, der gjennem Lyngen førte til Hyttens Dør, og først seent om Natten vendte han tilbage til Klostret. Ingensinde før havde Vigand truffet en i Overtroens Gøglespil saa grundig indviet og dreven Kvinde, og hans snu Sjæl ydede hendes Dygtighed oprigtig Anerkjendelse. Det Studium, han drev med gamle Mari, var ham nu vistnok til stor Tidkort og dæmonisk Glæde, men dog kun et Skalkeskjul; thi det, som han fornemmelig søgte hos Troldkvinden, var Kjendskab til de Voer Munkes og Vissing Nonners Synderegister for ved dette sit Spioneri at forøge sin Magt. Nogle rundelige Gaver gjorde den gamle Hex temmelig aabenmundet, og der undslap hende Tilstaaelser, hvorved hun blottede sig selv og kom i Vigands Magt.

Hun blev da et føieligt Redskab i hans Hænder, og efter hans Begjæring sledskede hun for Margaret og stræbte at indsnige sig i hendes Gunst. Dette lykkedes hende for en Deel ved den ivrige Andagt, hun bar til Skue, men dog endnu mere ved sin Dygtighed i Lægekonsten og sit nøie Kjendskab til de medicinske Urters Egenskaber; thi Margaret stræbte med stor Iver at erhverve sig en Indsigt, som dengang, da der næsten ingen Læger fandtes, i en barmhjertig Kvindes Hænder maatte blive til stor Trøst og Lindring for de fattige og hjælpeløse Syge, men som iøvrigt ikke ganske fattedes nogen i huslige Dyder oplært Jomfru. Det var altsaa egentlig den fælleds Kjærlighed til Konsten, der knyttede den rene, høisindede Ungsøster og den gamle, brødefulde Hex til hinanden.

Dog var det saare langt fra, at gamle Mari skulde have vundet noget Herredømme over Margaret; tvertimod maatte hun høre Bebreidelser for sin Færd som Besværgerske og Spaakvinde; men Margaret havde fattet en vis Godhed for hende, ynkede hende i hendes Alderdoms Skrøbelighed og gjorde sig den unyttige Uleilighed at bekjæmpe hendes aandelige Vildfarelser. Saaledes var det Forhold beskaffen, som Folmer Rud nys havde omtalt med forklarlig Forundring og Harme.

Vigand havde ofte tænkt ved paakommende Leilighed at drage sig dette Forhold til Nytte, og paa det var den skumle Plan bygget, som nu førte ham til Maris Hytte. Dog ilede han ikke til Maalet, men nærmede sig det tøvende; thi uagtet den Tanke, at bortføre Margaret, allerede i nogen Tid havde fæstet Rod hos ham, følte han sig dog nu, da Omstændighederne saa pludselig begunstigede hans frække Forsæt, ligesom overrumplet. Dristigt og uden lang Overveielse havde han lagt sin Plan, truffet sine Forberedelser og sluttet Pagten med Johan Goerdes; men nu, da han gik, alene i Skovens Stilhed, meldte sig den roligere Eftertanke og det koldere Overlæg.

Han satte sig i Græsset under en skyggefuld Bøg, hensank i Grublen og gjennemløb i Aanden hele den lange Vei, ad hvilken han Aar for Aar havde nærmet sig det Maal, ved hvilket han nu stod. Jo mere han tænkte over det Hele, desto tilbøieligere blev han til hverken at see Guds eller Djævelens Finger deri, men en ubøielig Skjebnes Værk. I samme Øieblik, som hans onde Villie afrystede enhver Tvang og satte sig op mod guddommelige og menneskelige Love, foregøglede

han sig at være et uskyldigt Redskab i en gaadefuld Magts Hænder, som friede ham fra alt Ansvar. Han var altsaa nu nedsunken i det Mørkets Dyb, hvor hans Aandsfrænde, den hjerteløse Bisp forlængst havde hjemme, den fuldstændige Vantroes Rige, hvor end ikke den svageste Lysning lader see Forskjel paa Godt og Ondt. Visselig formaaer ingen Menneskesjæl i Længden at bevare den isnende Ro, som nu sænkede sig i Vigands Hjerte, mens han sad ene og grublende i den tause Skov; thi Loven, hvis Bud Gud indgravede i ethvert Menneskes Hjerte, lader indtil det Sidste sin mægtige Røst høre, og Forhærdelsens stærke Muur falder som Jerichos, for Domsbasunens Lyd; men i dette Øieblik taug den, og Alt bøiede og formede sig efter hans syndige Villie.

Da saaledes hans gode Engel var bortskræmmet, havde den onde alene hans Øre, og han lyttede til dens smigrende Røst. Den sagde ham, at han med Udholdenhed og Snildhed havde stræbt til et Maal, hvor den høieste jordiske Nydelse vinkede ham. Hvad var en Kvindes Dyd Andet, end Uforstand og taabelig Halstarrighed, og hvad betydede hendes Suk, Graad og Klager? ikke mere, end et Barns Skrig og et Barns Sorg, snart forstummet og snart glemt. Naar Margaret først var i hans Vold, vilde hun snart finde sig i sin Skjebne, og han havde Guld og Sølv nok til, at de i lang Tid uden Bekymringer kunde nyde Livet — hvor længe, det vilde han ikke nu plage sig med at udregne; thi en sagte Stemme hviskede i hans Hjerte, at det ikke var sagt, at den Kjærlighed, i hvis Troskab og Oprigtighed han undertiden havde søgt sin Ret-

færdiggjørelse, vilde vare evigt. Ormen gnavede allerede paa Roden af det eneste friske Træ i hans Hjertes Ørk.

Den Afsky, hvormed Margaret havde afviist ham, krydrede nemlig nu hans Elskov med Hadets og Hevnens bittersøde Gift. Trods den Tryghed, han havde ladet Margaret see, følte han godt, at hans Stilling i Vissing, om han vendte tilbage til Klostret, turde blive mislig, maaskee ganske uholdbar. Hvis Margaret røbede ham, da vilde hun, med Broder Ambrosius til Bundsfælle, vel formaae at styrte ham i Fordærvelse. Han frygtede, at det allerede var skeet, og han skar Tænder af Harme ved at tænke sig udviist af Klosteret med Spot og Skam; men at vige som den Ydmygede og forsvinde som en Skygge, den Tanke var ham endnu utaaleligere. Nei, hvad han havde besluttet, maatte fuldbyrdes; den stolte Jomfru, for hvem han var en Vederstyggelighed, skulde bittert komme til at angre sin Dristighed, og han vilde see hende for sine Fødder, tiggende om Naade; men hun skulde ikke blive bønhørt. I en saa letfærdig Kvindes Selskab, som Elsebeth Gyldenstjernes, vilde Margarets knibske Stolthed blive Gjenstand for Spot, Landsknegten var jo til enhver Tid til Fals, og naar Margaret først i hiin faldne Kvindes Selskab var løbet af Landet, hvo vilde da mere troe paa hendes Ære? Blev der da levnet hende nogen anden Udvei end at slutte sig til ham?

Og kunde Omstændighederne tænkes gunstigere til Udførelsen af hans Voldsdaad, end de for Øieblikket vare? Man troede ham langt borte, paa Veien op

til Vendsyssel; Ikkun Abbedisse Marine vidste, at Bisp Styge var i Nærheden; thi Vigand havde betroet hende, at han var bleven kaldet til Bispen i et vigtigt og hemmeligt Anliggende, hvilket han gav sig Mine af at kjende; men med den vante Forsigtighed og i Forudfølelsen af, at Styge Krumpen neppe søgte hans Bistand i nogen hellig Sag, havde han bedet Abbedissen om at lade Andre i Uvisheld angaaende Maalet for hans Reise. Ingen vilde da falde paa at mistænke ham, undtagen maaskee Abbedissen, som dog sikkert af Hensyn til Klostrets Ære vilde tie.

Det gjaldt kun at slippe ubemærket bort og sikkre sig mod Forfølgelse, indtil de vare slupne over Grændsen. Margaret maatte forsvinde uden at efterlade noget Spor, og Vanskeligheden bestod da blot i at faae hende lokket ud af Klostret, helst alene, et Foretagende, der ved Maris Hjelp kunde udføres paa en saare simpel og naturlig Maade; men som ogsaa kunde strande paa en eller anden uforudseet Hindring, en af disse uberegnelige Hændelser, der ere Skjebnens Værk. Dog, han var jo nu Fatalist og troede paa Skjebnens Gunst, ja, han meente allerede i Aanden at see det lykkeligt fuldbyrdet, som maatte og skulde skee.

Da han reiste sig for at vandre videre, var der ikke Skygge af Tvivl eller Betænkelighed i hans Sjæl; han følte sig fast i sit Forsæt og fuld af Handlekraft. Han forlod paa et bestemt Sted, hvilket han tidligere nøie havde mærket sig, Stien og fordybede sig i et tæt Krat i Rye Sønderskov, indtil han naaede en gammel, huul Eg, som allerede i lang Tid havde været Gjemmestedet for alt hans Mammon. I Vissing,

som paa Tjele, havde han spillet den fattige Tiggebroders Rolle, og da hans Celle i Klostret ikke frembød noget sikkert Gjemmested, havde han snart unddraget sin indholdsrige Læedersæk de Vissing Nonners Nysigenhed og skjult den her i Skovens Tykning. Ofte, navnlig naar han om Natten forlod Maris Hytte, havde han besøgt Stedet og forvisset sig om, at hans Skat var i Behold. Han fandt ogsaa nu Sækken urørt paa det gamle Sted i Træets hule Stamme, løftede den ud, aabnede den og fyldte i den Resten af den Sum, Bispen havde givet ham, og som han havde medbragt i sin Kuttes dybe Lomme. Læedersækken blev saa tung nok, men den havde et stærkt Haandtag og en Mand af hans Legemsstyrke bar den uden Vanskelighed.

Han listede sig da med sin Byrde ud af Skoven og nærmede sig den Dal, i hvilken Maris Hytte laae. Han havde valgt Tiden heldigt, thi det var den varme Middagsstund, i hvilken Bønderne sjelden færdes ude, men ligge hjemme, dybt nedsænkede i Middagshvilens søde Søvn. Solen brændte haardt, men Vigand mærkede det ikke, saa ganske var hans Sjæl optagen af en eneste Tanke. Dog ilede han, for snarest at komme i Sikkerhed bag Maris Hyttevæg, udenfor hvilken Trolddomsfrygt holdt Vagt.

De skidne Hornruder i Hyttens Vinduer, som ved deres Uigjennemsigtighed sikkrede Hexen for at blive beskigget udenfra, hindrede ogsaa hende selv i at iagttage dem, der nærmede sig Hytten. Vigand gik lydløst paa sine Sandaler og naaede saaledes ubemærket Døren. Han tog et raskt Tag i den, saa den liden Pind, med hvilken der var stoppet for Klinken, fløi af

og Døren gik op. Han blev ved sin bratte Indtræden hilset med et dæmpet Skrig, der dog ikke kom fra Mari selv, men fra hendes Barnebarn, liden Gjertrud, det eneste levende Væsen, en sort Kat undtagen, som Hexen taalte om sig. Hun sad paa Hug i den lille Forstue med Hænderne under sit Forklæde og blundede, da Vigand ved sin bratte Indtræden forfærdede hende. Hun var en tolvaars Pige, liden og spinkel af Væxt og med et blegt og sygeligt Aasyn; men hendes store, skjønne blaae Øine havde et blidt og drømmende Udtryk; dog talte dyb Tungsindighed af hendes Blik, der syntes at tolke hendes Trællelivs Lidelser og anraabe om Medlidenhed.

Vigand havde ofte seet hende uden at lægge synderlig Mærke til hende; men i dette Øieblik slog hendes fromme, veemodige Blik ham, og det englelige Udtryk vakte hans Harme; hvorfor han ublidt stødte hende bort, da hun stillede sig foran den indre Dør og, rystende af Skræk, mumlede, at Oldemoder ikke modtog Besøg i Middagsstunden. Han aabnede Døren og saae lige for sig gamle Mari, siddende i sin Hyndestol og rugende over en lille Bunke Sølvpenge, hvilken hun formodentlig havde været i Færd med at tælle, men nu hurtigt strøg ned i den halv aabne Bordskuffe, idet hun tilkastede den Indtrædende et sky Blik.

Vigand havde ofte seet Mari sidde saaledes, i sit ildrøde Skjørt, den blaa Vadmelstrøie og med den fedtede Klædeshue som en tæt Ramme om det gustne, rynkede Ansigt. Det lurende Blik fra hendes graae, rindende Øine, Høgenæsen, den spidse Hage og de smalle Læber om den tandløse, indfaldne Mund gave

hende et ondt, afskrækkende Udseende; men Vigand var nu saa fortrolig med hendes frastødende Ydre, at man ikke skulde troet, at Synet af Mari kunde indgyde ham Afsky; og dog var det Tilfældet. Han var til Mode, som om han først i dette Øieblik ret fik Øinene op for, hvilken led gammel Hex hun var at see til. Hvilken Svaghed af ham og tilsyneladende Modsigelse, at han først opirredes ved Synet af liden Gjertruds fromme Aasyn og nu ikke mindre ved at see Hexens lede Fjæs; men disse Sindsrørelser sprang af den samme Kilde; thi ligesom han i Barnets rene, fromme Blik havde meent at læse en Bebreidelse over den sorte Skjændselsdaad, han nu vilde udøve, saaledes stillede Hexens frastødende Aasyn ham ret for Øie, hvor sort den Daad var, til hvilken han behøvede en slig Hjelperske.

Han satte den tunge Læderſæk fra sig og lukkede Døren, idet Mari med ufordulgt Overraskelse og et tvungent Smiil udbrød:

„Ei, ærværdige Fader, er I alt vendt tilbage fra Eders lange Reise!"

„Som Du seer, Mari!" svarede Vigand, skød Slaaen for Døren og gik saa hen til Bordet, hvor han tog Plads paa Bænken ligeoverfor den Gamle; „men Tand for Tunge! Ei nogen levende Sjæl maa faae Nys derom, at jeg i denne Stund har gjestet Dig. Kunne vi stole paa den liden Tjævleunge med de speidende Øine, Du har hos Dig? Jeg har vigtige og nødagtige Sager at tale med Dig om. Skik Barnet af Huse, at hun ei lurer ved Døren!"

Mari yndede ikke at modtage Befalinger i sit eget Huus og mumlede: „Munkenaade er til liden Baade!“ Dog, idet hun tog sin Gjest nøiere i Øiesyn og bemærkede hans spændte, stirrende Blik og de dybe Rynker i hans Pande, skjønnede hun, at han ikke var til Sinds i dette Øieblik at taale Modsigelse. Hun reiste sig da, humpede hen til Døren og raabte ud til Gjertrud, at hun flux skulde gaae ud paa Heden og flytte Faarene.

„Mig tørster,“ sagde Vigand med hæs Røst, „giv mig at drikke, bliver det end kun Vand, eller Valle, blot strax!“

„Ha, ha!“ loe Mari med skrattende Røst, satte begge Næver i Siden og stirrede paa Vigand. „Valle til Munkehals, da faaer jeg give min Griis Rostokkerøl. Mari er ikke saa arm, det I vel veed, at hun jo evner at slukke Tørsten paa den argeste Supper, baade fra Øm og Voer.“

Derpaa humpede hun hen til et lidet Væggeskab, af hvilket hun udtog en stor Trækande og gik med den ud i et mørkt Rum bag Værelset for at aftappe Øllet. Den aabne Skabdør tillod et Indblik paa Hylderne, hvor Vigand blev et Par Sølvbægre og nogle skjønne Leerkruus vaer. Værelsets Indre udviste i det Hele større Velstand og mere Hygge, end Hyttens forfaldne Ydre lod formode. Væggene vare dækkede af Lædertapets-Stumper, som Mari havde tiltigget sig i Klostrene, Helgenbilleder prydede Væggene, og Alkove-sengen svulmede af gode Bolsterdyner og Puder. Der var ingen Mangel paa Huusgeraad, og den store jern-beslagne Dragkiste rummede sikkert ikke blot Klæder og

Linned, men tillige en Slump Mont. Vigand vidste, hvor pengegridsk Hexen var og skjønnede, at en rundelig Gave vilde være det sikkreste Middel til at vinde hendes Bistand. Han benyttede da hendes Fraværelse til at aabne Lædersækken og udtog af den en værdifuld Armring af Guld, hvilken han stak til sig.

Da hun var vendt tilbage og havde sat Ølkanden paa Bordet, greb Vigand den, inden Mari kunde række ham et Bæger, satte den for Munden og tømte den til Hælvten. Saa drog han et dybt Suk og fornam med Velbehag, at den styrkende Drik havde tilveiebragt Ligevægt mellem Legeme og Sjæl og gjengivet ham den vante Selvbeherskelse og Ro. Mari kom dog ligesuldt med Bægeret, satte dertil en Træbakke med Bagværk paa Bordet, tog saa atter Plads i sin Stol og sagde:

„Lad nu høre, ærværdige Fader, hvilket Ærinde har ført Eder til min ringe Hytte og hvad I begjærer af mig?"

„Ikke Trolddom, Mari," svarede Vigand med et skummelt Smiil, „ei Urter, Salve, hvad heller Klokkeskrab til at mane onde Aander af Kroppen; blot en Haandsrækning til at mane en fager Jomfru hid."

„Ei, ei!" udbrød Mari og hævede sine graae, buskede Øienbryn; „har Piben nu den Lyd? Nu, Elskov er som Mimmerdug; hun falder saa snart paa en Hybentorn, som paa en Rosensblomme."

„Du mistyde ikke mine Ord!" sagde Vigand og antog pludselig en hellig Mine. „Jeg har Noget af sær Vigtighed at fortroe Jomfru Margrethe, mit Skriftebarn, og det er til hendes eget Bedste, at det

skeer ufortøvet og i al Hemmelighed. Du maa skaffe hende hid alene og inden Aften."

Mari saae paa Vigand med et forskende Blik, tog saa Øinene til sig, ridsede med sin Stok i Gulvsandet og sagde:

„Ikke let det!"

„Just saare let," svarede Vigand barskt, „naar Sagen gribes an paa den rette Maade. Hun har jo nu sin Gang hos Dig; var hun ei her for en Uge siden at hente Urter til den syge Søster Karen, og kom hun ikke da uden Ledsagelse? Hun gaaer jo nu heelt trygt omkring, beskyttet af det Helligheds Skin, som omgiver hende."

„Det skal I vide, Fader Vigand," sagde Mari med et sky Blik, „at troede jeg end længe ikke paa Hellighed og Dyd, den Jomfru har moxen rokket min Vantro. Hun er stærk i Aanden, og hendes Blik bringer En til at skjelve."

„Gamle Taabe, Du er, Mari!" udbrød Vigand og loe tvungent. „Tænkelig gjør Jomfru Margrethe om lidet en Helgen af Dig! Nu, derom tænker jeg, at hvo der skal til Helvede, maa saa gjerne rende, som trave."

„Jomfru Margrethe," sagde Mari med uventet Fasthed, „har ikkun beviist mig Godt, og ikke tale I til mig om Helvede! Jeg beder mit Paternoster og Ave trods nogen Søster i Vissing."

„Det maa da vel være mig," svarede Vigand og saae Mari ind i Øiet, „der skal frie Dig af Djævelens Kløer, som og af Ulykke og Fortræd i dette Liv. Jeg er nu forlængst vorden meget vidende, Mari, og har

Din Velfærd i min Haand. Dog, hvad er dette mod Din Sjæls Vel? Jeg har Magten at løse og binde, det Du fuldt vel veed, og skulde nogen Betænkelighed holde Dig tilbage, da lide Du trygt paa mig. Alt er Dig forud forladt og tilgivet, og jeg dækker Dig med mit Ansvar."

Det stod at læse paa Maris rynkede Aasyn, at Vigands Hentydning til hans Kundskab om flere af hendes Livs sorte Hemmeligheder indgød hende stor Angst; men Slutningen af hans formastelige Tale beroligede hende igjen; thi om hun end ikke troede paa Gud, hun troede dog paa Præstevælde og saae navnlig i Vigand en Troldmand, der var hende overlegen. Margarets Ungdom, Skjønhed og Hjertensgodhed havde virkelig gjort Indtryk paa hendes forhærdede Hjerte, men Frygt for hendes egen Sikkerhed kvalte denne gode Følelse, hun lukkede sit Hjerte til og forestillede sig selv, at hun maatte bøie sig for Nødvendigheden. Den Djævels Munk, der nu sad og stirrede paa hende, var den stærkeste Part og han fik da at bære Ansvaret, som han selv sagde.

„Nu ikke halvskrattes Tale længer," udbrød hun med et frækt Blik, men med usikker Røst; „vi springe helst i det! Hvorban vil I have det stillet an, og hvor stor bliver min Løn?"

„Ret saa, Mari!" sagde Vigand og nikkede. „Nu er Du Dig selv igjen. Du gjøre nu blot, som jeg byder og vær tryg! To Ting begjærer jeg af Dig: først det, at Du skikker Gjertrud med Brev til Vissing og skriver deri, at Du ligger neder af Sygdoms Svagheb og begjærer Jomfru Margrethe i Tale

alene og inden Aften, saasom der er Noget, der tynger Din Sjæl, og som Du ønsker at betroe hende; saa det, at Du strax, naar Gjertrud er vendt tilbage, begiver Dig bort med Barnet og overlader Din Bolig til min Raadighed fra nu af og indtil imorgen ved denne Tid."

„Ved Jomfru Maria!" udbrød Mari og slog Kors for sig, „hvilken Misgjerning vil I nu begaae, Vigand? Er I først fort, da falder Skylden paa mig, og jeg faaer bøde for det, I gjorde."

„Jeg sværger Dig til ved min Helgen," sagde Vigand og saae Mari fast ind i Øiet, „at ingen Misgjerning skal her vorde begaaet. Du er fraværende og veed af Intet. Gjertrud maa Du paabyde Taushed, at hun Intet siger om min Nærværelse, blot afgiver Brevet til Portsøsteren og da strax iler tilbage. Nu frisk til Værket og viis, at Du er Pennen saa mægtig, som Du har Ord for!"

Men Mari rørte sig ikke; hun blev siddende med Hænderne støttede til Stokken og stirrede paa Vigand med et forskende, mistænksomt Blik. Da tog han den gyldne Ring frem og lod den Ædelsteen, der var anbragt i den, funkle for Hexens Øine.

„Til hvilken Summa vurderer Du denne?" spurgte han med et hoverende Smiil. „Monne den ikke være sine hundrede Gylden saa vel værd mellem Brødre? Den er Din, Mari, om Du vil være mig til Villie."

Der viste sig to røde Pletter paa Maris gustne Kinder, og hendes Øine skøde Lyn. Ingensinde var der bleven hende budt saa kostelig en Gave; thi hundrede Gylden var i hendes Tanker næsten en Formue.

Hun reiste sig halvt fra sit Sæde, greb Ringen med en Ravns Gridskhed, sank tilbage i Stolen og sagde med rystende Stemme:

„I faaer da have Eders Villie, I Fabels Karl!"

Saa stirrede hun paa Klenodiet med et funklende Blik, veiede det i Haanden og mumlede nogle utydelige Ord, af hvilke dog den i alle hendes Trylleformularer indviede Vigand hørte Nok til at skjønne, at det var en Besværgelse, ved hvilken hun vilde afvende alle skadelige Følger af den Handel, hun nys havde sluttet, fra sig selv.

„Nu er Ringen signet", sagde Vigand med et spodsk Smiil; „den vil bringe Dig Lykke. Betalingen fik Du forlods, Mari! Nu gjøre Du flux Din Skyldighed og lægge Haand paa Værket!" —

Da Brevet var skrevet og ombundet med en Traad, hvis Ende Mari forseglede med Vox, blev Gjertrud hidkaldt og afsendt med det til Vissing, efterat hun først havde faaet den strengeste Formaning til at forholde sig taus og strax ile tilbage, naar Brevet var afleveret til Portsøsteren. Vigand nærede en haardnakket, ham selv ikke ganske forklarlig Mistillid til Barnet; men Mari kjendte Gjertruds store Frygt for hende og tvivlede derfor ikke i mindste Maade om at blive punktligt adlydt. Hun fik ogsaa Ret; thi der var ikke gaaet meget over en Time, forend Gjertrud atter viste sig forpustet i Hyttens Dør og meldte, at Brevet var blevet rigtigt afleveret, og at Portsøsteren havde lovet strax at give det til Jomfru Margrethe.

Vigand hørte med blussende Kind og funklende Blik, at Lykken fremdeles var ham god, og sagde saa til Mari:

„Nu fortøve Du her ikke længe; men forinden Du begiver Dig herfra, da udleveer mig den Mandsdragt, jeg har givet Dig i Forvaring. Du har da ikke bedraget mig for den?“

„Mari er en tro Gjemmerske“, svarede Hexen med rynket Pande. „Nu skjønner jeg dog, at I maa have overlagt det, I har fore, længe forud.“

„I disse onde Tider,“ svarede Vigand, „maa en forfulgt Tiggerbroder vel stedse være beredt paa at skifte Ham. See!“ udbrød han tilfreds, da Mari af et Rum i Alkoven fremtog Tøiet, „der har vi Trøien, Hoserne, Vamsen, Støvlerne, Baretten og Sværdet — nu Mari, her er en Gylden i Leie for mit Adelsskrud og nu fort med Dig!“

Dog tøvede Mari en Stund, rodede i sin Dragkiste og stak Penge og andre Sager af Værdi til sig, som om hun forberedte sig paa den Mulighed at maatte rømme med det Samme. Imens samtalede hun med Vigand, og liden Gjertrud, som nu blev forglemt, tittede gjennem Dørsprækken og lyttede med blegnende Kind til de Ord, der faldt mellem Munken og den Gamle.

Omsider var Mari færdig og maatte afsted.

„Lykke paa Reisen, Mari!“ sagde Vigand, da hun humpede ud af Hyttens Dør. „Jeg skjønner, det er Din Agt at drage bort for en Stund, og deri handler Du viseligt. Du har nu Nok at bjerge Dig med for Din øvrige Levetid.“

„Bedre er Held, end hundrede Mark," svarede Mari, idet hun standsede og vendte sig mod Vigand. „Gjerne gav jeg to Gyldens Værd for at vide, hvorlunde I og jeg, vi ere stedede forinden tvende Solemærker."

„Ha, ha!" loe Vigand, der stod i Døren og kastede et speidende Blik ned ad Dalen, „nu tilstod Du, at al Din Konst er Vanmagt og Bedrag. Jeg har stærkere Tro paa min Magt og klarere Syn, end Du; jeg spaaer og siger Dig det forud, at forinden tvende Solemærker, da er jeg og En til mange Mile herfra i god Behold, mens Du sidder et Sted, hvor Djævelen monne have Dig, og kysser min Guldring med Glædestaarer."

„Djævelen have ham, ikke mig!" mumlede Mari, slog Kors for sig og humpede raskere, end man skulde troet, henad Stien med Gjertrud bagefter sig. Vigand blev staaende og saae efter dem, indtil de vare af Syne. Saa lukkede han Hyttens Dør og ilede ind i Kammeret, hvor han flux afførte sig sin Klosterdragt.

„Der ligger Tiggebroderen!" udbrød han, idet han smed Sortebrødre-Kutten ind i det mørke Rum ved Siden af, „og med den fule Sløikjortel være alt Hykleri og det gamle Trællesind aflagt! Nu strax skal jeg vise mig i min sande Skikkelse, en fri, ædelig Mand mere lig, end Mangen, som fødtes til at kaldes saa."

Da han havde fuldført Omklædningen, greb han Maris Speil og betragtede længe og med Velbehag sit eget Billede, der i den nye Ham viste sig saa forunderlig fremmed for hans stirrende Blik. Smuk og

anseelig var han at see til i den klædelige Dragt; et tilfreds Smiil krusede hans veldannede Læber, og hans mørke Øine funklede, da han satte Speilet hen.

„Jeg er hende jevnbyrdig," mumlede han, „vi ere som skabte for hinanden, og Skjebnen har mærket hende til at vorde min Eiendom. Hun skal sande det, naar hun kommer og staaer Ansigt til Ansigt med mig, at Ingen undgaaer sin Skjebne!"

Sjette Kapitel.

Broder Vigand skrifter.

Time efter Time gik, og endnu dvælede Vigand i Maris Hytte, ventende paa sit Offer. Snart sad han lyttende i Hexens Stue med hver Nerve spændt, snart sprang han op og gik ud i Forstuen for at speide gjennem Kighullet i Døren, indtil hans Øie blev blindt af at stirre; men der kom ingen Margaret, og dog var Solen nu sin Nedgang nær.

Intet sætter et Menneskes Sjælskraft paa saa haard en Prøve, som at vente i Ørkesløshed. Tusinde ukaldede Tanker melde sig for at nedbryde Modet og formørke Haabet, og den tiltagende Spænding fremkalder en Pirrelighed, som ender med fuldkommen Slappelse. Selv den Vises og Frommes Taalmodighed gaaer sjelden seierrig ud af denne Prøve, men for Synderen med det onde Forsæt i Hjertet bliver Ventetiden en Forsmag paa Pinen i Helvede. Kampen mellem den onde og den gode Engel, som syntes udfegtet, begynder forfra, Samvittighedens kvalte Røst lader sig atter høre, og Angstens Dæmoner reise hvislende deres Hoveder. Trods den aandelige Tortur,

Vigand gjennemgik, indsaae han dog, at hvis Maris Brev havde gjort sin Virkning, og Margaret overhovedet kom, da var det meget heldigere, at hun først indfandt sig seent, naar Mørket faldt paa, og den Time nærmede sig, da han turde vente Johan Goerdes med Rytterne fra Linaa Laven Slot.

Dog var han nær ved at opgive Ævret, da han endelig, som Solens sidste Straaler slukkes bag Skovaasene, saae Margaret nærme sig, og hans Hjerte bankede af djævelsk Fryd; thi han blev vaer, at hun kom alene. Med lette og hurtige Skridt gik hendes statelige Skikkelse, indhyllet i den side og sneehvide Novicedragt henad Stien, ikke ulig en Due, der blindt flyver mod Høgens Rede. Hendes ædle og skjønne Aasyn blussede af den raske Gang, hun standsede et Par Gange og saae sig tilbage, men gik saa uden Tøven lige mod Hytten og i samme Øieblik, hun naaede Døren, sprang Vigand ind i et Brændselsrum ved Siden af Forstuen og skjulte sig der.

Margarets Hjerte bankede af den hurtige Gang og af Spænding; thi hun var paa Flugt fra sit Fængsel, Klosteret og ilede nu ad Kjærs Mølle til. Maris Brev havde givet hende det forønskede Paaskud til at slippe bort paa en heldig Maade og uden at udsætte sig for at blive forfulgt. Hun priste endogsaa sin Lykke, fordi den søvnige og efterladne Portsøster først henad Aften havde givet hende Brevet; thi derved var hun faldet paa at udbede sig Abbedissens Tilladelse til at turde forblive om Natten hos den syge gamle Kvinde og vaage hos hende. Abbedisse Marine havde rigtignok gjort Indvendinger, men da

Margaret nu ganske havde vundet hendes Tillid, var hun falden til Føie, dog paa den Betingelse, at to Lægbrødre ledsagede Margaret til Hytten; men disse uvelkomne Ledsagere blev Margaret let kvit, idet hun der, hvor Stien bøiede af fra Veien, havde givet dem Tilladelse til at vende tilbage til Klostret, hvilket de hellere, end gjerne, gjorde, da et Ophold ved Nattetide i den syge Troldkvindes snevre Hytte ingenlunde forekom dem lysteligt. Margaret bad dem sige Abbedissen, at hun havde ladet dem gaae, fordi deres Nærværelse i Hytten kun vilde volde skadelig Uro, men at hun meget ønskede, at de skulde afhente hende den næste Morgen.

Det var nu hendes Plan, efterat hun havde tilbragt nogle Timer hos Mari og ydet hende den begjærede Trøst, da ved det første Daggry at ile til Rye, hvor hun kjendte en Bonde, hvis syge Barn hun havde helbredet, og som hun haabede let at formaae til at kjøre hende til Møllen. En Steen faldt fra hendes Hjerte, da hun saae sig vel indenfor Maris Hyttedør, og hun traadte nu med Tak til Gud ind i Stuen — da hun til sin Forbauselse fandt den tom og strax blev vaer, at der ingen Mari laae i Alkoven, ja at endogsaa Sengeklæderne vare urørte.

Som hun slog Hænderne sammen af Forundring, hørte hun Døren gaae bagved sig, og da hun vendte sig om, saae hun til sin Forfærdelse en høi Mand i verdslig Dragt og med Sværd ved Siden for sig. Hun stirrede paa den Fremmede, gjenkjendte Vigand og sank med et Skrig om i Maris Stol.

Der løb ingen Velsignelse fra Vigands Læber, uagtet den allerede svævede ham paa Tungen, saa stærk er Vanens Magt. Blodet brusede i hans Aarer, og Lidenskaben gjorde ham i det første Øieblik stum; men han fik Bugt med Stormen i sit Indre, nærmede sig Margaret med et mildt Aasyn og sagde:

„Du forfærdes ikke, Margaret! Der skal intet Ondt blive Dig tilføiet, blot Du føier Dig efter min Villie; snart vil Du begribe Alt og være mig, ikke vred, men takskyldig."

„Mari," udbrød Margaret med skjelvende Røst og reiste sig brat, „hvor er hun?"

„Hun er ikke til Huse," svarede Vigand, der nu fuldkomment havde gjenvundet sin Fatning, „ikke hun, men jeg kaldte Dig hid."

„I og ikke Mari?" spurgte Margaret, tog Brevet frem af sin Barm og viste ham det.

„Mari," sagde Vigand med et Smiil, der isnede Margarets Blod, „gjorde og skrev, som jeg hende bød."

Da sank Margaret atter om paa Stolen, begravede sit Aasyn i sine Hænder og brast i Graad. Det var Fortvivlelsens Taarer, hun udgød, men de lettede dog hendes Hjerte. Vigand havde imidlertid skudt Slaaen for Døren, gik nu atter hen til hende og sagde:

„Nu ville vi ikke blive forstyrrede, og vi kunne tale trygt og uhindret med hinanden."

Da reiste Margaret sig med blussende Kinder, og hendes funklende Blik viste, at hendes Stolthed og naturlige Mod var vaagnet i hele sin Styrke.

„Hvad betyder dette?“ spurgte hun med bydende Rost. „I hvad Hensigt har I lokket mig hid og hvortil denne Indespærring? Er I rasende og galen?“

„Margaret,“ sagde Vigand og gik tæt hen til hende, „det betyder, at nu er Timen kommen, hvorefter jeg i mange, lange Aar sukkede, den Time, da Du maa følge mig og vorde min.“

Han lagde sin Haand paa hendes Skulder; hun rev den bort og vilde ile mod Døren for at undfly, men han greb hende med Jernhaand, drog hende til sig og trykkede et brændende Kys paa hendes Læber.

Hun sled sig fra ham med et Skrig; Hætten, som dækkede hendes Hoved, faldt af, og hendes rige, brune Haar rullede ned og ombølgede hendes blussende Aasyn. Hendes stolte Øine lynede, og hun saae sig vildt om, som om hun søgte en Kniv, eller et andet Forsvarsvaaben, men da hun intet fandt, sank hun atter om paa Stolen og var en Afmagt nær. Dog fik hun Bugt med den Svimmelhed, der et Øieblik omtaagede hendes Hjerne, hendes Blik fæstede sig paa Voldsmandens Aasyn og fængsledes af hans funklende Blik, som Fuglens af Slangens.

„Nu vorde Du stille,“ sagde Vigand, som stod foran hende med korslagte Arme, „og ikke tiere vild, er Du end saare deilig at skue, selv i Din Harme. Jo mindre Taalmod, des værre Kaar! Du frygte nu ingen videre Overlast af mig, Margaret! Dog er det mig til Behag, at vor Pagt strax blev beseglet med et Kys. Det Kys vil brænde paa Dine Læber nu og altid og sige Dig, at nu er Du min!“

„Guds hellige Moder!“ udbrød Margaret og saae opad med Fortvivlelse i sit Blik, „Du stige herned med alle Dine gode Engle og frie mig af denne Djævels Vold!“

„En from Bøn den!“ sagde Vigand i en spottende Tone. „Du forsøge det nu med Sancte Peder og Sancte Povel, hvad heller med Sancte Laurentius og Sancte Søren og see, om de stige herned for at frelse en knibsk Jomfru! Nei, saa anraabe Du hellere de jordiske Helgene, til hvilke Du dog har størst Tro, men som Du hidindtil vragede. Hvad mener Du om Sancte Knud og Sancte Folmer? men disse Helgene ere ulykkeligviis ikke tilstede. Der bliver da ikkun til Rest Sancte Vigand; hvad om Du paakaldte hans Medlidenhed og undlod at skjelde ham for en Djævel?“

Vigand læste i Margarets Blik, da han nævnede Knud og Folmer, at Haabet blussede op i hendes Hjerte; derfor sagde han:

„Du forstaae mine Ord vel! Folmer Hansen drog af Kjærs Mølle alt for fem Dage siden, Knud og Ide aarle igaar Morges — de ere Alle fort! Dem holdt Du saa længe for Nar, min Dukke, indtil Du blev narret selv.“

Margaret blev dødbleg og nogle tunge Taarer faldt fra hendes Øienlaag, mens hun knugede de foldede Hænder mod sit Bryst.

„Græd Du kun!“ vedblev Vigand; „hidsig Graad tørkes snart. Den Dag vil komme, da Du leer. Snart vil Du være i Saddelen og langt herfra; men Ventetiden vil jeg nytte til at gjøre Din Sjæl fortrolig med det, som kommer. Ikke see Du i mig en

Voldsmand, som vil krænke Dig, men en tro Ven, der mod Din Villie frelser Dig fra et ulykſaligt Liv, Dig, Slegfreddatteren, paa hvem Verdens Ringeagt hviler; thi med Klostrenes Magt er det snart forbi, og ham, Du mener at være Din Ven, kjedes nu ved Dig og har vendt Dig Ryggen."

„Jeg troer ikke det," sagde Margaret med mat Røst; „der er ikke Sandhed i Din Mund."

„Mere, end Du formoder!" svarede Vigand. „Du har ikkun een Ven, han som nu taler til Dig og som vil stræbe derefter at bøie Dit trodsige Hjerte og vinde Din Hu, det Du engang skal takke mig for. Du skal nyde hovisk og sømmelig Medfart, Margaret og skjønne, at Du faldt ikke i slette Hænder. Nu sætter jeg mig her paa Bænken, saa Bordet er os imellem. Du høre da roligt paa det, jeg har at sige Dig. Mangen Gang skriftede Du for mig, men ingensinde oprigtigt, det jeg fuldt vel veed; nu strax vil jeg skrifte for Dig, en Ære, Du tænkelig agter ringe, men det skal ikke fattes paa Oprigtighed og ikke en Fold i mit Hjerte skal vorde skjult for Dig."

Han talte nu længe og vedholdende, idet hans dybe Røst snart lød dæmpet og eensformigt, snart hævede sig, naar Lidenskabens Storm rev ham hen: Margaret sad der med dødblegt Aasyn og Hænderne foldede i sit Skjød, hun hørte som den, der ikke hører; og dog dukkede senere det, som kun hendes ydre Øre syntes at have opfattet, op i hendes Erindring, hvor Ordene havde ædt sig ind, som Ormeyngel i en Blomsterknop.

Kun ufuldkomment og dunkelt opfattede hun da, hvad Vigand sagde om Fortiden, om den Ringeagt og Spot, han ofte havde døiet af hendes hedengangne Fader, om den Troskab, han desuagtet havde udviist mod sin Beskytter, om den Haanhed, Folmer Rud stedse havde udviist mod ham og om alle de bittre og krænkende Ord, han havde maattet døie af Knud, slet Gjengjeld for mangeaarig faderlig Godhed. Ikke mindre spildt var hans Skildring af hans brændende Kjærlighed, om hvilken han sagde, at den var opstaaet i hans Hjerte ganske uden hans egen Skyld, en Drift nedlagt i ham af Skaberen selv. Saa længe havde han skriftet hende og læst i hendes skjønne Øine, indtil hendes Billede stod uudsletteligt præget i hans Hjerte, og han elskede hende høiere, end jordisk Vinding, Ære og Liv. Dog, trods al den Bitterhed, hvormed han skildrede det, han mente at burde hevne og al den glødende Veltalenhed, hvormed han udmalede sin dybe Lidenskab, talte han længe for døve Øren. Margaret benyttede dette Pusterum, da han lod hende i Fred og kun stræbte at gyde Ordets Gift i hendes Øren, til at samle sine Tanker, gjenvinde sin Fatning og styrke sig ved Bøn.

Men ikke saa snart begyndte han at indvie hende i sine Planer for Fremtiden, før hun vaagnede til fuld Bevidsthed og med Aandsnærværelse lyttede til hvert Ord, han sagde. Hun fik at vide, at hun i denne Nat, om faa Timer, maatte følge ham, og at det var hans Agt for stedse at forlade Danmark. Han nævnede Landsknegten, ikke ved hans virkelige Navn, men som John Craigengelt og søgte at indbilde hende,

at han nu følte sig overbeviist om, at denne fremmede Kriger virkelig var hendes Morbroder, og at man havde gjort ham skammelig Uret. Han bad hende see et Beviis paa hans gode Hensigter i denne hendes Frændes Nærværelse og underrettede hende sluttelig om, at hun ikke vilde blive uden kvindeligt Selskab, da en rigtignok ulykkelig, men adelsbaaren og godhjertet Kvinde, Fru Elsebeth Gyldenstjerne, nu hendes Morbroders Trolovede, i Selskab med dem agtede at drage af Landet.

Saa fortvivlet var Margarets Stilling, at hun ikke anstillede mange Betragtninger over, hvorledes Vigand var kommen i Kast med de tò berygtede Personer, i hvis Selskab hun skulde føres bort. Hun tænkte blot: Gud være lovet, at jeg ikke bliver ladet ene med ham! Landsknegt og berygtet Kvinde, de ere dog Mennesker og ville maaskee forbarme sig over mig! — Hun aandede da lidt friere, og da hendes vedvarende Taushed opbragte Voldsmanden, og han begjærede at høre et Ord af hende, da sagde hun med en Fatning og Ro, som bagefter forundrede hende selv:

„Jeg er i Eders Magt, Vigand, og maa følge Eder, det seer jeg grant, og da jeg nu skikker mig i min Skjebne og ikke gjør Modstand, da unde I mig, forinden vi drage af, en liden Hvile."

Den Tale huede Vigand godt, og han gik da udenfor og satte sig paa Vagt paa Bænken ved Døren, hvor han lyttede, om ikke Johan Goerdes med Rytterne nærmede sig; thi Aftenen var allerede langt fremskreden.

Men Margaret blev efter hans Bortgang siddende som bedøvet; thi det frygtelige Sindsoprør og den stærke Spænding efterfulgtes af dødelig Mathed. Hendes Nærværelse i Maris Hytte, alene og under saa skrækkelige Omstændigheder syntes hende at være noget Uvirkeligt, en rædsom Drøm; men naar Vigand bevægede sig udenfor Hytten, da vaagnede hun gysende til fuld Bevidsthed af det Nærværende og udgød bittre Taarer. De Sandhedsord, Folmer i sin Tid havde talet til hende, fik nu en knugende Vægt, hans Advarsler, der havde viist sig at være i fuldeste Maal berettigede, gjenlød i hendes Øren, og hendes ængstede Sjæl svarede med et haabløst: for silde!

Dog gik hun ikke i Rette med Forsynet, fordi hun uden egen Skyld var bleven stedet i saa stor en Nød. Hendes Tro paa Guds Retfærdighed og Barmhjertighed var ikke rokket, hendes Haab om Frelse endnu ikke udslukt. Hun sank ned paa sine Knæ og bad inderligt og længe til sin Gud og Frelser — for første Gang i hendes Liv glemte hun Jomfru Maria og den hele Skare af Helgener, hvilke hun havde dyrket som Afguder, og hendes Bøn fandt Veien til Guds Throne.

Men inden hun kom til Ende med sin Bøn, omtaagedes hendes Tanke, hendes Hoved sank ned paa Stolen, foran hvilken hun var knælet, og saaledes liggende faldt hun i en dyb Søvn, som styrkede hendes Legeme, udslettede nogle angstfulde Timer af hendes Liv og maaskee frelste hendes Sjæl fra Vanvid.

Syvende Kapitel.

Guds Øine.

Medens Margaret inde i Hexens Hytte, nedsunken i Forglemmelsens Nat, nød Søvnens Vederkvægelse, led Vigand udenfor alle Helvedes Kvaler. Natten skred frem, men Alt forblev stille, og end ikke den svageste Lyd meldte hans Hjelperes Ankomst.

Tusinde urolige Tanker plagede ham. Skulde Landsknegten have brudt sit Ord og bedraget ham? Neppe muligt; thi derved vilde den pengegridske Eventyrer jo gaae Glip af sin halve Belønning. Mon Margaret ikke blev savnet i Klosteret, og vilde de ikke komme mandsstærke derfra for at søge hende? Mere end een Gang tænkte han paa at gaae ind i Hytten og udspørge hende om de nærmere Omstændigheder ved hendes Bortgang fra Klosteret; men saa besynderlige Modsigelser kunne forenes i et menneskeligt Hjerte, at den samme Mand, der ikke veg tilbage for et frækt Kvinderov, ikke nænnede at forstyrre sit Offers Søvn.

Stum og ubevægelig stod han og stirrede hen for sig, stedse lyttende. Da raslede det i Hyldebuskens

Grene faa Skridt fra ham, og han foer sammen. Var det Natvinden? Han saae derhen, og det forekom ham, at han kunde skimte en Skikkelse, som bevægede sig. Han sprang derhen som en Tiger, men greb kun den tomme Luft.

Den kolde Sved stod ham paa Panden, da han atter var vendt tilbage til Hyttens Dør. Han stod der med korslagte Arme og stirrede op mod den stjerneklare Himmel, mens Nattens høitidelige Stilhed ængstede ham. Han hadede disse blinkende Stjerner, stumme Vidner til hans sorte Daad; de syntes ham at være som Guds Øine, der bebreidende saae ned paa ham og ynkede ham i hans dybe Nedværdigelse. Hans Hjerte blev greben af vild Trods og i vanvittig Harme løftede han sin knyttede Haand truende mod Himlen.

Ensomheden blev ham nu uudholdelig, og da han i det Samme bemærkede, at det dagedes i Øst, saa det maatte være Midnat langt forbi, tog han en rask Beslutning, aabnede Døren til Kammeret, tog sin Vadsæk, som stod ved Døren og raabte til Margaret, at hun flux skulde komme ud.

Med et Skrig vaagnede hun og sprang op, først forvirret, men snart kom hun til fuld Bevidsthed om sin skrækkelige Stilling. Langsomt traadte hun ud af Hyttens Dør, og hendes Knæ rystede under hende; men da den svale Morgenvind kjølede hendes Pande, og hun, efter saa længe at have været indespærret i et snevert, kvalmt Rum, indaandede den friske Luft, følte hun sig vidunderlig styrket. Hun saae op mod Guds majestætiske Himmelhvælving, og de blinkende Stjerner

vare for hende som Venneblikke, der tilsmilede hende Trøst og sænkede Fred i hendes ængstede Hjerte.

„Din forræderiske Skalk af en Morbroder har bedraget mig eller faaet Forhindring," sagde Vigands dybe Røst tæt ved hende. „Vi maa gaae herfra til Fods og opsøge ham og Fru Elsebeth paa Linaa Laven Slot; blot en lille Stunds Gang over Aasen til Stigballevig; der ligger Fiskerens Pram, vi gaae i den og roe over til Dynæs; kom nu flux!"

Men Margaret blev staaende og stirrede op mod Stjernerne, som blinkede til hende og indgød hende nyt Mod. Hun kunde ikke troe, at denne Niddingsdaad skulde fuldføres; det maatte kunne lykkes hende at bøie Voldsmandens Hjerte.

Hun traadte da ud af Hyttens Dør, faldt paa Knæ for ham, greb hans Haand og bad ham med Ord saa bønlige og ydmyge, som ingensinde før vare komne over hendes stolte Læber, at lade hende fare. Hun forestillede ham det Usle og Umandige i at slæbe en værgeløs Kvinde bort mod hendes Villie og lod ham vide, at hun aldrig vilde blive hans, før vilde hun søge Døden. Hun erindrede ham om, at der lever en retfærdig og alvidende Gud, i hvis Hænder det er skrækkeligt at falde, og som ofte lader den meest skjulte Niddingsdaad blive opdaget og straffet. Hvilken frygtelig Gjengjeldelse ventede ham ikke, hvis hans Voldsdaad blev røbet? men endnu kunde Alt afværges, og hans Hjelperes Udeblivelse var et Vink fra Himmelen, en naadig Henstand, en Udvei til Frelse, som blev ham tilbudt. Hun tilsvor ham ved Alt, hvad helligt var, at hvis han lod hende gaae med Fred, da skulde

denne Nats Hændelser vorde evigt fortiede, og aldrig vilde hun reise nogen Klage imod ham. De ville da skilles for stedse, men hun vilde bede for hans Sjæl, som for en Vens.

„O, Vigand!" udbrød hun tilsidst, „var I dog ikke nu i mange Aar min Lærer, Skriftefader og Ven? Var jeg Eder ikke stedse lydig og hørig? Naar krænkede jeg Eder eller handlede Eder imod, før I selv ved Eders Usindighed tvang mig dertil? En ond Aand maa være faren i Eder nu — I besinde Eder og vise Barmhjertighed!"

Hendes bløde Stemmes bævende Klang og de deilige Øines dunkle Glands, mens hun bad og bønligt saae op til ham, syntes et Øieblik at afvæbne ham. Han forblev stum og holdt hendes Haand fast i sin og hun fornam, at hans Haand skjelvede; men snart viste det sig, at han atter havde tillukket sit Hjerte og forhærdet sig. Dog røbede hans Svar, at han et Øieblik havde overveiet, om Klogskaben ikke bød ham at lade hende gaae.

„Nei, sagde han og atter Nei! Ikke er jeg slig Taabe nu at slippe Dig. Du er en Kvinde, Du vil røbe mig og sladdre; inden et Par Stunder vil de Nye Bønder være paa Benene, der vil gaae Bud til Øm og Vissing, snart vil en ganske Hær være efter mig, og Ulvehundene jage mig som et vildt Dyr. Du er snild, Margaret, men Du overlister ikke mig. Nu fort! Der er Stien; Du gaae nu foran mig og brug Dine rappe Been vel!"

Margaret reiste sig i stum Fortvivlelse og gik, som han bød; men som han greb Lædersækken og fulgte

hende, da hørte han atter den samme Raslen bag Hyldebusken, og det forekom ham, at han saae en Skikkelse, der sneg sig bort. Dog, nu var der ikke Tid til Forfølgelse; han maatte fort ind i Skovens Skjul og stræbe snarest at naae Stigballevig og Baaden.

Raskt skred Margaret foran ham, efterhaanden med stedse hurtigere Skridt, saa han begyndte at frygte, at hun vilde forsøge Flugt. Han sprang da frem, greb hende i Armen og standsede hende.

„Du gaae ikke hurtigere, end at jeg kan vinde med!" sagde han med blussende Aasyn og et funklende Blik. „Du vide, at jeg her i min Haand bærer en svar Byrde, al den Stund denne Sæk rummer min ganske Formue; men det vide Du og, at skulde vi vorde forfulgte, og Du vil benytte Dig deraf, saa jeg nødsages at vælge Dig og dette mit Mammon imellem, jeg kaster Sækken og griber Dig. Vi ville nu leve eller omkomme med hinanden!"

De gik nu atter videre, og nu og da talte han hende til; hans Ord vidnede om hans frygtelige Sinds-oprør, og at hendes inderlige Bøn om Medlidenhed, som nu, da den ikke var bleven hørt, havde gjort hans Brøde end større, tyngede paa hans Samvittighed og æggede ham, saa han snart ikke vidste, om han hadede eller elskede sit Offer meest.

„Lade Dig fare!" sagde han med hæs Røst, „for at Du kunde løbe i Armene paa Folmer Hansen og I Baade i Fryd og Gammen haane den stakkels bedragne Tiggebroder? Nei, deraf vorder Intet! Ikke til denne

Straajunkers Lyst, men for min egen Mund bevarede jeg Dig nu i syv lange Aar."

Margaret, som først havde gaaet ham for hurtigt, sagtnede nu stedse mere sine Skridt, som han tænkte, for at trække Tiden ud; men Tingen var, at Fortvivlelse over hendes haabløse Stilling og den Sjælekval, hans vilde Tale forvoldte hende, omsider ganske lammede hendes Kræfter. Da de vare komne op paa Høiderne og havde naaet en aaben Plads i Skoven, sank hun om paa en Vindfælle, der laae lige ved Stien og sagde, at hun ikke formaaede at gaae et Skridt videre.

„I støde nu helst Eders Sværd i mit Bryst," tilføiede hun med blegnende Kinder og mat Røst, „da er Alt forbi, og jeg vorder visselig ei Folmer Ruds Hustru."

„Ei, hvad for Snak er det!" sagde han, idet han tog Plads ved hendes Side og slap den tunge Sæk. „Du skal ikke vorde hans og dog leve! En liden Hvile faaer jeg unde Dig, at Du atter kan vorde frisk og stærk; da ile vi fort, og snart skal Du være paa Linaa Laven blandt lystige Venner. Der skal Borgfogedens Kvinde diske op for Dig med Vildbrad, og Du skal faae sød Viin at drikke, som vil give Dig lystigt Mod. Du skal aflægge denne fule Liigsærk af en Kutte og iføres skjønne Klæder, saa Du vorder Dig selv igjen, saa fager, som Du forhen var at see til; og jeg skal smykke Din Hals og Dine Hænder med gyldne Kjeder og kostelige Ringe. En fyrig Hest, venter Dig, og da ride vi glade ud i den vide Verden at prøve Eventyr."

„Hvor armt og usseligt," foer han fort, idet hans Blik, funklende med feberagtig Glands, hvilede paa Margarets dødblege Aasyn, „var ikke hidindtil Dit, som mit Liv! Hvilke Taaber vare ikke vi, naar vi joge efter Hellighed og fandt ikkun Trældom og Ydmygelse! Og Din stakkels svagsindede Moder, som synger sig hæs i Vissing og derved mener at vinde Salighed hisset — ha, Margaret! troer Du paa dette hisset? Er der et Liv efter dette? Nei, Alt endes i Graven! Ondt og Godt findes saa ikke heller, uden i vor egen Indbildning; Lyst og Glæde, det er Godt, Pine Ondt."

Margaret hørte hans Stemme, men formaaede ikke mere at opfatte Ordene. En dødelig Mathed faldt over hende, og hvor haardt hun end stred imod, saa sank dog hendes Øienlaage til, og hun slumrede ind. Den Søvn varede kun et Minut, men i dette korte Spand af Tid foresvævede hende i en vild Drøm Erindringer fra hendes Barndoms Læsning om christne Kvinder, der bleve bortførte af Saracenere og slæbte i Trældom. Opvaagningen skete brat, og hun skjønnede gysende, at Virkeligheden næsten var værre, end Drømmen. Hun følte Vigands Haand paa sin Skulder. Han stod opret i en lyttende Stilling; hans Blik var spændt, hans Kinder blege.

„Jeg hører Hovslag!" sagde han; „eller skuffer mit Øre mig?"

De lyttede Begge i Taushed, Margaret kunde føle sit Hjertes Pulsslag. Nu hørte hun tydeligt, at en Rytter kom jagende i rasende Fart. Hun sprang op og udstødte et høit Skrig; men i samme Nu følte

hun Vigands Haand paa sin Mund. Med et rask Tag smed han Læderſækken bag Træstammen, greb hende med sine stærke Arme, løftede hende op og løb med hende ind i Skovens Tykning saa let, som havde hun kun været et lidet Barn.

Dog, nu lode Hestens Hovslag ganske nær. Et høit Raab meldte, at de vare opdagede. Margaret saae tvende Mænd til Hest ile hid med Lynets Fart, og den ene havde en liden Pige foran sig i Saddelen. Hun hørte atter et høit Raab og gjenkjendte Røsten; hun saae en Hests gnistrende Øie og skummende Bidsel tæt ved sit Hoved, hun følte, at Munken slap hende, og hun sank til Jorden, hvor hun knælende blev Vidne til et Skue, der fik hendes Blod til at stivne af Rædsel.

Folmer Rud sprang af sin Hest og styrtede med funklende Blikke og dragen Klinge mod sin Dødsfjende, hvis Sværd alt blinkede i Luften, medens hans onde Øine skjøde Hadets og Fortvivlelsens Lyn. Sværdene krydsedes, saa det sang i dem, Vigand veg tilbage, men sprang atter frem med desto større Kraft og gjorde et rasende Udfald. Spidsen af hans Sværd var kun en Tomme fra Folmer Ruds Hjerte; men Folmer undveg Stødet, faldt an paany, og i samme Øieblik som Bent Tue ilede hid for at komme ham til Hjelp, jog han sit Sværd gjennem Vigands høire Arm. Med et høit Skrig trak Vigand Armen til sig, lod sit Værge falde og flygtede, idet han med et Spring satte ind i Skovens Tykning, og Bent foer efter ham.

Margaret følte sin Haand greben af et Par smaa, haarde Barnehænder, en stærk Arm lagde sig

om hendes Midie, hun saae et elsket Aasyn tæt ved sit og hørte en dyrebar Røst, skjelvende af den dybeste Glæde, sige:

„Margaret, Margaret! O, Gud være takket og priset!"

Da dækkedes hendes Syn som af et Slør, hendes Hjertes Slag standsede, og hun sank i en dyb Afmagt. —

Folmer laae knælende ved hendes Side, da hun atter vaagnede til Bevidsthed. Hun reiste sig halvt op og stirrede vildt om sig.

„Vær tryg, mit Hjerte!" sagde Folmer og støttede hende med sin Arm; „jeg er hos Dig, og han er fort!"

Margaret brast i Graad, og Taarerne lettede hendes Hjerte. Hun slyngede sine Arme om Folmers Hals, men længe formaaede hun ikke at fremføre et Ord.

„Du have Tak," hviskede hun omsider, „Du mit Hjertes Ven og min Befrier!"

Folmer strøg Haaret fra hendes feberhede Pande og trykkede et Kys paa den.

„Er han død?" spurgte hun med blegnende Kind, idet hun gyste.

„Det er ikke saa vel," svarede Folmer; „han undrendte og bjergede Livet."

„Nu," sagde Margaret og saae opad, „Gud have Tak, at han ei blev sendt ind i Evigheden midt i sin Synd!"

„Han lever, den Djævel!" udbrød Folmer med rynket Pande, „og vil end gjøre meget Ondt."

„Han tilføiede mig ingen Overlast," sagde Margaret rødmende, „Hevnen er Guds!"

Denne Fromhed mishagede Folmer, og han mistydede den.

„Du berette mig nu helst Alt!" sagde han noget barsk.

Margaret var saare lidet oplagt dertil og følte sig dertil syg og mat. Dog forsøgte hun i det Væsentlige at tilfredsstille Folmers Videbegjærlighed; men den ydmygende Følelse af hendes aandelige Nederlag og Frygten for hans opblussende Harme, Undseelsen endelig indvirkede betydeligt paa hendes Fremstilling, og Folmer mente kjendelig at kunne spore i hendes Ord det gamle, forstokkede papistiske Sindelag. Han fortalte dernæst hende sine Hændelser, at Bent var kommen ham i Møde paa Veien fra Viborg og havde underrettet ham om, hvilke Gjester der færdedes paa Dynæs; at han, urolig derover, havde paaskyndet sin Reise, og tilsidst havde han forladt Thøger og var med Bent redet Kjærs Mølle forbi, thi en ubetvingelig Angst jog ham ad Vissing til; men han naaede ikke saa langt; thi som han i den lyse Sommernat red ud af Rye, blev han standset af en liden Pige, der raabte til ham, at Jomfru Margrethe var i stor Fare og bad ham om at frelse hende. Det var liden Gjertrud, som havde passet sit Snit til at løbe fra den Gamle tilbage til Hytten og skjulte sig bag Hyldebusken, hvor Vigand nær havde opdaget hende. Da hun saae ham slæbe af med Margaret ad den Skovsti, som hun godt kjendte, var hun ilet til Rye for at hente Hjelp.

Da Margaret hørte dette, kaldte hun Barnet hen til sig, kyssede hende og spurgte, om hun vilde forblive hos hende nu og altid? Gjertrud svarede med et straalende Blik og brast saa i Graad af taknemmelig Glæde.

Margaret var nu kommen saa meget til Kræfter, at de kunde bryde op; men forinden saae Folmer hende ind i Øiet med et spørgende og bekymret Blik.

„Hvorhen nu, Margaret?" spurgte han. „Til Vissing, eller til Kjærs Mølle?"

„Med Dig, Folmer, med Dig!" udbrød hun, greb hans Haand og holdt den fast; „om Du da ikke nu forskyder mig?"

Folmer saae paa hende med et Blik, af hvilket hans dybe Kjærlighed lyste.

„Da maatte jeg vorde mig selv utro," sagde han; „alt længe var Du mit halve Hjerte, og deraf kan Du skjønne, hvad jeg har lidt. Dag og Nat har Du været i min Tanke og i min Bøn til Gud. Min Sjæl tørstede efter Dig; jeg bad Herren ikke straffe mig, fordi jeg elskede Dig saa brændende, jeg anraabte ham om Din Frelse af Papisternes Kløer, jeg tryglede ham om Gjenforeningens Lyksalighed, og see, han har hørt min Bøn! Seer Du ikke Guds Finger i Alt, som det er tilgaaet?"

Margarets Taarer fløde rigeligt; hun trykkede hans Haand til Bekræftelse.

„Du gik med Bind for Øinene ved Afgrundens Rand, jeg saae det og kunde ikke frelse Dig; Gud lod den Ondes Anslag have Fremgang, hans Veie ere usporlige, men hans Villie kjende vi nu! Ved en

Djævels frække Haand blev Bindet revet af, nu funkler den evige Sandheds Stjerne for Dit undrende Øie; den vinker Dig til Lysets Egne, til Fred og et lykfaligt Liv allerede hernede."

Folmer vilde talt endnu længere, saa fuldt var hans Hjerte, men han blev den dødelige Blegheb paa Margarets Aasyn vaer og skjønnede, at hun var for rystet i sit Indre til at høre ham. Saaledes forholdt det sig jo ogsaa, at Folmers begeistrede Ord mere vare en Profeti om Fremtiden, end en Skildring af hendes Sjæls Tilstand for Øieblikket. Skimtede hun end Sandhedens Lys, der var dog endnu Mørke og Chaos i hendes Sjæl; thi saare sjelden skeer det Vidunder, at Sandheden i et Nu fæster fast Rod i et Menneskehjerte; den maa groe en langsom Væxt og kræver Solskin, Regn og omhyggelig Pleie, som en Plante, Gartneren opelsker.

De brøde op og droge til Kjærs Mølle; men alt paa Veien derhen paabød Folmer Bent og liden Gjertrud den strengeste Taushed angaaende det, der denne Nat var hændet. Han stræbte at gjøre dem det indlysende, at hans Fæstemøs Ære krævede, at det forblev en evig Hemmelighed, og der fandtes kun faa Mænd og endnu færre Børn, der saa godt, som Bent Tue og liden Gjertrud, formaaede at holde Tand for Tunge.

Da de kom til Møllen, fandt de Thøger Lovenbalk, ventende i stor Uro. Han studsede ved at see Margaret, men Folmer gav ham Forklaring ved at meddele ham, hvad der var Sandhed, men ikke den hele Sandhed, nemlig at Margaret, forfærdet over

Vigands skammelige Efterstræbelser, i denne Nat var flygtet af Klostret, og at han havde mødt hende ved Rye paa Veien hertil. Allerede dette var dog Nok til at lade Thøgers Forbittrelse blusse op, og han truede med strax at ride til Vissing og kræve Abbedissen til Regnskab. Dog beroligedes han og opgav sit Forsæt, da han hørte, at Ingen i Klostret var vidende om Vigands Ondskab, og at Vigand selv, af Frygt for Opdagelse, var undveget og neppe nogensinde tiere vilde vise sig i disse Egne. Thøger maatte, efter roligere Overveielse, give Folmer Ret i, at Hensynet til Margarets Ære og Sindsro gjorde den største Varsomhed til Pligt.

Der kom da ikke Andet til almindelig Kundskab, end det, at Margaret, kjed af Klosterlivets Tugt, var rømmet fra Vissing; men Tvende fik fuld Forklaring, Abbedisse Marine, der kom i stor Forbittrelse for at drage Folmer til Regnskab, og Broder Ambrosius, hvis Sorg var større, end hans Vrede. Vantroe og studsende hørte de, hvad der var hændet; men da Bent Tues og Gjertruds Vidnesbyrd bekræftede Sandheden af Folmers Beretning, da bleve de tause og droge bort, dybt ydmygede, men enige om for Kirkens Æres Skyld at skjule deres faldne Broders Skam. Gamle Mari syntes forsvunden; man fandt nogle Dage efter hendes Hytte tom, saa hun ved Nattetide og med gode Venners Bistand maatte have bortført sit Gods og opslaaet sin Bopæl i en anden Egn.

Allerede forinden Abbedisse Marine og Broder Ambrosius kom til Møllen, laae Margaret paa Sygeleiet, angreben af en heftig Feber, som kastede sig paa

Hjernen og i længere Tid omtaagede hendes Bevidsthed. Den stærke Spænding, hvori hun først, inden Flugten, havde gaaet, den frygtelige Angst, hun havde udstaaet, mens hun var i Vigands Magt, og de svære aandelige Anfegtelser, der samtidig rystede hendes hele Væsen i dets Grund, havde gydt Sygdommens gjærende Gift i hendes Blod.

Genete, som strax var bleven hidkaldet fra Klosteret, Ide, som med Knud kom fra Kjellinghøl og Peer Kornes Hustru vaagede skifteviis hos den elskede Syge, mens Folmer og Knud jog i Øster og Vester for at skaffe Lægehjælp og helbredende Midler. Ingensinde, hverken før eller siden, saae Nogen den mandige, gudhengivne Folmer Rud saa fortvivlet, nedbøiet af den dybeste Kummer; thi det syntes, som om menneskelig Hjelp Intet formaaede, og at Gud tillukkede sit Øre for alle Bønner. Margarets Moder var den Eneste, der bevarede sin Fatning og sin barnlige Sjæls Fortrøstning til Guds Barmhjertighed. Den Svageste blev i Nødens Stund den Stærkeste; hun holdt længst ud og fik den Trøst, at hun var den Eneste, hvem Margaret i sine faa lyse Øieblikke syntes at gjenkjende. Moderens Røst og ingen Andens trængte gjennem Febervanvidets Mulm til Datterens Hjerte.

Dog svigtede tilsidst ogsaa hendes Kræfter, og paa Ides Forslag blev Søster Veronica hentet fra Vissing for at lette de Andre Sygepleiens Byrde. Den verdsligsindede Nonne viste sig trofast og udholdende og gjorde sig ved den Kjærlighedsgjerning, hun udøvede, værdig til den bedre Skjebne, som ogsaa i Fremtiden blev hende til Deel; og dog havde Mar-

garet under deres Samliv i Klostret snarest viist hende Ringeagt; men hun var med al sin Letsindighed en kjærlig og ydmyg Sjæl. Dog rørte sig vel ogsaa i hendes Hjerte det Haab, at Folmer Rud vilde indfrie sit Løfte og antage sig hende, naar hun engang blev udfriet af Klosterets Trældom.

Som hun en Nat, mens alle de Andre sov, alene sad ved Margarets Seng, da hændtes det, at Kammerdøren gik op, og liden Gjertrud listede sig ind. Søster Veronica vilde vise hende ud, men da saae hun til sin Forundring, at en gammel, rynket Kvinde i en Hættekaabe fulgte efter. Hun gik lige hen til Sengen, og da Lampens Skin faldt paa hendes Aasyn, gjenkjendte Veronica Troldkvinden Mari. Veronica havde nær udstødt et Skrig, ikke af Skræk, men af Glæde; thi trods Maris Brøde havde Folmer, skjøndt forgjeves, overalt søgt den gamle, for sin Lægekyndighed saa berømte Hex.

Mari lagde Fingeren paa Munden og traadte, uden at sige et Ord, hen til Sengen, hvor Margaret laae i Vildelse og kastede sig hid og did. Hun betragtede den Syge nøie, følte hendes Puls og udfrittede Søster Veronica om hendes Tilstand. Derefter fremtog hun en liden Pakke Urter, rakte Veronica den og gav hende nøie Anviisning angaaende Lægemidlets Tilberedelse og Brug. Hun føiede dertil endnu nogle Raad og lod Veronica Ord til andet gjentage Forskriften. Saa betegnede hun Margarets Pande, Bryst og hendes Haandled med Korsets Tegn og mumlede en Besværgelse; vendte sig saa til Veronica, greb hende

i Armen, satte sin Mund til hendes Øre og sagde med dæmpet Røst:

„Ingen tør vide, at Mari har været her. Nu sladdre Du ikke, thi da ville Urterne miste deres Kraft, de onde Aander faae Magten, og Døden er hende vis; men naar hun er helbredet, da sige Du hende, at det var gamle Mari, der gjorde det!“

Saa samlede hun Kaaben om sig og humpede ud ad Døren; men allerede inden den næste Aften indtraadte der en kjendelig Bedring i Margarets Tilstand, og snart var hun til sine Kjæres Fryd udenfor al Fare.

Ottende Kapitel.

Naaden.

Ikke langt fra den fri Hansestad Hamborg, henimod Bergedorf og lige ved Elben laae en Kro, hvis Eier trods Tidernes Urolighed hidtil stedse havde bjerget sig og lykkeligt undgaaet Udplyndring, Ildsvaade og enhver anden Vanskjebne. Tykke Heinrich, som Kroværten blev kaldet, stod derfor heller ikke i det bedste Ry; thi overvættes Medgang vækker Misundelse, og i hine overtroiske Tider blev Alt, hvad der var usædvanligt, skrevet paa den sorte Konsts Regning. Det blev derfor overalt i Omegnen sagt og troet, at Heinrich havde sluttet en Pagt med Fanden, og at Kontrakten var underskreven med hans eget Blod. Man ventede stadig at høre, at Fristen var udløben, og at Helvedes Fyrste havde hentet sit lovlige Bytte.

Men trods den onde Villie, som røbede sig i denne Beskyldning, saa var dog ikke alt det, der løb om i Folkemunde, tykke Heinrich angaaende, grebet ud af Luften. Det gamle Ord, at ingen Ko hedder Broge, uden hun haver Pletter, bekræftede sig her; thi i disse urolige Krigsaar og paa et Strøg, hvor Landsknegtenes

vilde Horder idelig droge frem og tilbage, vilde en Mand i en Kroværts udsatte Stilling vanskeligt undgaaet ilde Medfart, havde han ikke været i Besiddelse af en ualmindelig Snuhed og en meget rummelig Samvittighed.

At bære Kappen paa begge Skuldre, fordømme de lutherske Kjættere med Papisterne og bande Paven med de Luthersksindede; at svire med sine Gjester, drikke dem under Bordet og benytte sig af deres Sandsesløshed til at fordobble Regningens Beløb — slige Smaakiks betragtede Heinrich som ligefrem hørende til hans Haandtering; thi at tjene Penge og hytte sit eget Skind, var stedse hans Formaal og for ham al menneskelig Viisdoms Sum. Hver Ræv varer sin Bælg, det var hans Mundheld; men denne fredelige Snuhed alene vilde ikke været Nok til at skaffe ham Ry som Djævelens Forbundsfælle. Der var da ogsaa dem, der paastod, at Tyve og Røvere ofte fandt Tilhold hos ham, at mangen skummel Daad var bleven begaaet i hans Huus, og at han, om han just ikke selv havde besmittet sine Hænder med Blod, dog ofte havde foretrukket Part i Byttet for Retfærdighedens Haandhævelse. Hvis dette var sandt, da maa det tilstaaes, at Heinrich og Fanden dog havde meget mere med hinanden at bestille, end ønskeligt var. —

En smuk Julidag henad Aften, omtrent fjorten Dage efter Margarets Befrielse og Vigands Nederlag og Flugt, sad Heinrich paa Bænken under Lindetræerne udenfor Kroen og nikkede over det tømte Ølkruus, der stod foran ham paa Bordet. Det havde været en rolig Dag næsten uden Søgning. Siden Freden sluttedes mellem Hansestæderne og Danmark, og fornemmelig

siden den sidste Forstærkning af Landsknegte, som Danmarks udvalgte Konge havde trukket til sig, var dragen mod Nord, havde det været stille og for tykke Heinrich lidet indbringende Dage. Han og hans Lige kunde med Sandhed vende Ordsproget om og sige: Krigen nærer, Freden tærer. Dog var hans Fadebuur og Kjelder stedse rigeligt forsynede; thi Mad og Drikke var Hovedsagen, Bekvemmeligheder og godt Natteherberge underordnede Spørgsmaal, saa i sidste Henseende havde Kroen kun det Allertarveligste at byde.

Den dalende Sol kastede sine Straaler over den grønne Eng foran Kroen og over Elbens brede, muddrede Strøm. Myggene surrede i Luften og omsværmede Heinrichs brede, rødt blussende Ansigt, hvor de nedlode sig og fandt en brad Død for Slag af hans laskede Haand, da han pludselig vækkedes fuldkomment af sit Blund ved den lystelige Lyd af Hestetrampen, som bebudede kommende Gjester.

Kort efter red Johan Goerdes og hans bredskuldrede, rødhaarede Svend for Døren, hvor Staldkarlen strax indfandt sig for at tage mod Hestene. Heinrich selv derimod viste en paafaldende Trevenhed, reiste sig heelt sindigt og mønstrede sin Gjest med et forskende Blik fra de smaa sorte Øine; thi Johan Goerdes og han vare kun altfor gode Bekjendte fra Fortiden, og Heinrich kjendte Landsknegten som en vild, stridslysten Karl og en saare slet Betaler. Dog, da han saae, at Johan Goerdes var stadselig klædt, og at en tung Vadsæk blev indbaaren af Svenden, forvandledes hans mistænksomme og ugjestfri Holdning til Smiil og høvisk Velkomsthilsen.

Snart var Landsknegten bænket ved et vel besat Bord i et lidet Kammer, som laae bag den store Skjenkestue, og Heinrich gjorde ham Selskab ved Maaltidet. Johan Goerdes spiste som en Ulv og drak som en Munk, alt mens han underholdt sin Vært med løgnagtige og pralende Beretninger om de Bedrifter, han havde udført i Danmark. Maaltidet trak ud, og da det mørknede i Stuen, tændte Heinrich et Par Tællepraase, idet han sagde:

„Snart løber Tiden ved godt Lag! Kjender jeg Eder ret, Johan, da vil I holde mig varm, indtil de Kjerter ere brændte neder, og Dagen gryer."

„Saamænd!" svarede Landsknegten, idet et barsk Smiil foer over hans af Viin blussende Aasyn; „Vid byder anden og Drik ligesaa! Dog, I kjender mig, Heinrich, som I siger og veed, at skulde det end vare, indtil Kjerterne atter tændes, I faaer dog ei Johan Goerdes under Bænken. Vi drikke da med Forstand og faae os lidt Tidkort imens."

Han tog et Par Tærninger frem, og den raslende Lyd, da han gjorde det første Kast, lød i Heinrichs Øren, som et Trompetstød i Stridshestens.

„Ei!" sagde han; „Dobbel til Drik, det er som Smør til Fisk!"

Men de fik ikke gjort mange Tærningekast, før der lød Hestetrampen udenfor, og Heinrich maatte ud for at tage imod nye Gjester. Johan Goerdes blev siddende med Haanden knuget om Tærningerne og lyttede. Der var Noget ved Lyden af den Hestetrampen, som vakte hans Opmærksomhed; thi den Rytter kom ikke i fornuftig Skridtgang for Døren, men i skarp Trav,

som om han havde Hastværk. Værten blev strax udfrittet om, hvilke Gjester han havde, og den Reisendes Røst lod Johan Goerdes saare bekjendt. Han greb sit Sværd, som stod noget fra ham og lagde det ved Siden af sig paa Bænken. Strax efter gik Døren op, og en høi Mand traadte ind, efterfulgt af en Svend, som bar en Kappe og en tung Lædersæk. Johan Goerdes gjenkjendte trods den verdslige Dragt øieblikkelig Vigand og mumlede: nu, lige saa godt først, som sidst! Han havde paa hele sit Ridt havt den Fornemmelse, at Regnskabens Time vilde komme, og at Munken, om han var oven Jorden, vilde ile efter ham paa Hevnens Vinger. Den narrede Sortebroders Skygge var ligesom falden foran ham, allerede da han var mange Mile borte og havde nu og da forstyrret Johan Goerdes's Sindsro; thi hvor stor en Misgjerningsmand han end var, saa havde han dog hidindtil stedse sat en Ære i aldrig at bryde sit Ord.

De vexlede Blikke, og det var, som om to Sværd krydsedes i Luften; men Vigand antog strax derefter en smilende Mine og sagde:

„Ei, min mandhaftige og ærlige Øverste, saa fik jeg dog Held til at lange Eder paa denne Side Floden! men hvor er den dydzirede Fru Elsebeth? Har Fanden taget hende?“

Johan Goerdes stirrede stum paa Vigand og lagde Haanden paa sit Sværdfæste.

„Nu, saa tal dog!“ foer Vigand fort, gik hen til Bordet og tog Plads paa Bænken ved Siden af sin Fjende. „Er jeg Eder en ond Gjest, velkommen, som Salt i suurt Øie? Nu unde I en ringe Sortebroder

en Plads ved Eders overflødige Bord, og saalunde begynde vi at kvitte paa Regningen."

„Munk!" sagde Johan Goerdes med et mørkt Blik, „den, der lader en Skalk tilbage, gjør en god Reise! Saa tænkte jeg, da jeg drog fra Dynæs, dog ingenlunde i den Hensigt at bedrage Eder for de halv hundrede Gylden. De ligge urørte i min Sæk og skulle nu strax vorde Eder tilbagegivne. Dog, er I ikke dermed nøiet, da gaae vi udenfor og gjøre den Sag kort af; Natten er lys, og I har Sværd ved Lænd."

„Et skjønt Forslag det!" udbrød Vigand, idet han ubuden gav sig i Lag med Sulet; „jeg, en stakkels Munk og uøvet i Sværdets Brug, skulde lade mig hakke til Finker af en af de bedst øvede Fegtemestre udi det ganske Europien? Da maatte jeg være tøsser *) gal. Nei, den Sag kan afgjøres paa en bedre og for mig mere profitlig Viis."

Heinrich traadte nu ind med friske Fødevarer og en Kande Hamborgerøl; men enten han nu havde luret, eller ikke, saa syntes han at gjette, at hans to Gjester ønskede at være alene; thi han fjernede sig strax og besværede ikke sin nye Gjest med Spørgsmaal.

„I vide nu først dette," tog Vigand atter til Orde, da han havde stillet sin værste Hunger og Tørst, „at jeg ikke seer Eder an for en Tyv; men I brød skjændeligen Eders Ord og lod mig i Stikken, hvorudover mit Anslag ganske strandede. Lige fuldt vilde det kun baade mig lidet nu at straffe Eder derfor. Det tjener mig bedre, at vort brudte Venskab atter

---

*) to Gange.

vorder helet, hvorfore jeg er villig til at glemme og tilgive Eders Forræderi, men paa eet Vilkaar."

„Lad høre det!" sagde Johan Goerdes med et mistænksomt Blik.

„I tillade mig blot," svarede Vigand med vel forstilt Oprigtighed, „at slutte mig til Eder og drage ind i det hellige romerske Rige under Eders gode Sværds Beskyttelse. Jeg fører en stor Summa med mig og haver ikkun een Svend i Følge, en enfoldig Bondeknøs fra Rye. Jeg vil føle mig mere tryg hos Eder og Eders vel rustede Svend. Naar jeg beder," sluttede Vigand med et frækt Smiil, „og I fegter, da maa vi fare vel og naae langt frem."

Johan Goerdes afskyede i sit Hjerte den trædske Munk; men den Smiger, der laae i Vigands Ord og i hans Begjæring om Beskyttelse, forfeilede ligefuldt ikke ganske sin Virkning; Munkens Tilstaaelse, at han førte en stor Skat med sig, fristede dernæst Landsknegtens Begjærlighed og gjorde det høist troværdigt, at Vigand virkelig som en uheldig Rømningsmand trængte til den Beskyttelse, han udbad sig. Johan Goerdes besluttede sig da til at gaae ind paa hans Forslag, men ogsaa at drage sig hans Forlegenhed til Nytte.

„Nu, Munk," sagde han, „naar jeg skal sige Sanden, da forventede jeg allersidst hos Eder at finde sligt fredsommeligt og forsonligt Sindelag. Det maa hænge saa sammen, at I er i en Klemme; men jeg er ikke den Mand, der spørger om Aarsagen, jeg seer ikkun paa Tingen selv og giver Eder da til Svar: trænger I til Ledsagelse og mit gode Sværd, da kan

I erholde min Beskyttelse, men ikke for Intet. I faaer lade de halvhundrede Gylden, I gav mig, forblive i min Sæk! Gaaer I ind derpaa, da kan I drage med mig, og jeg vil ledsage Eder til hvilket Sted, I ønsker.

Vigands Aasyn bar Brede og Skuffelse til Skue; men nogle Øieblikkes Betænkning syntes at forandre hans Stemning; thi han saae op med et sledsk Smiil og sagde:

„I veed at gjøre Eder betalt, Johan Goerdes! men jeg var ingensinde en Taabe og kneb i Utide. Eders Ledsagelse er den Summa vel værd, fornemmelig paa Grund af den Frygt, Eders berømmelige Navn indgyder. Saa tager jeg da mod de Vilkaar, I byder mig, og vi ere saa atter Forbundsfæller. Jeg er haabende, at denne Gang vil Pagten holde, saasom ingen Kvindfolk er med i Spillet."

„Ha, ha, ha!" loe Johan Goerdes; „I sige mig dog nu: hvor blev Eders Nonne?"

Vigand blev lidt guul om Kind og saae op med et stikkende Blik; men strax derpaa loe han med og sagde:

„Nu, Johan Goerdes! Ven sidder gjerne hos Ven og giver i Fortrolighed Forklaring. Vi ville nu skrifte vore Daarskaber for hinanden; thi, som det lader, ere Nogle Gjekke, alligevel de ikke ere ragede! I berette nu først mig, hvorlunde det gik til, at Fru Elsebeth pudsede Eder!"

Johan Goerdes, som talte Bægeret dygtigt til, og hvis Aasyn blussede stedse rødere, saae paa Vigand med et Blik, der udtalte den dybeste Ringeagt.

„De Kvinder, saa og Mænd," sagde han, „der have pudset Johan Goerdes, kan I snart tælle, og ingen af dem frydede sig længe derved. Det, I havde fore, Munk, var Galmandsværk, al den Stund Kvinderov ikkun er en Leg for store og mægtige Herrer, og ikke eet Dieblik troede jeg den Fabel, at Jomfru Margrethe skulde være til Sinds at løbe af Landet med en Tiggebroder. Galen vilde jeg været, havde jeg rakt Haand til det Vovestykke, og I burde forudseet, at da I gik og gav mig Raadighed over Bispens Svende, da havde I tabt Spillet."

Den dybe Rødme, der foer over Vigands Aasyn, røbede hans Forbittrelse; men han betvang sig og saae med et lurende Blik til Landsknegten, som i en broutende Tone fortsatte sin Beretning.

„Fru Elsebeth tænkte som jeg, at vi snarest burde bryde op og salvere os. Hun fulgte mig som et Lam til Kolding, i hvilken Stad vi uden Forhaling opsøgte en Præst, som for en liden Kjendelse rettelig trolovede os, og I vil strax skjønne, at dette var en viselig Betænksomhed af mig."

„Ubillig maatte den Mand være," sagde Vigand, „som ikke gav Eder det Lov, at I har viist overvættes stor Snildhed!"

Johan Goerdes bemærkede ikke det Spydige i Tonen, eller den Skjelven i Røsten, som forraadte Munkens stigende Forbittrelse.

„Fru Elsebeth," vedblev han velbehageligt, „vilde nu fulgt mig til Verdens Ende, havde ikke Djævelen spillet os et Puds; men vi gav ham Leilighed, saasom vi dvælede nogle Dage i Staden og uden Sky viste

os paa Gader og Stræder med al den Pomp, der sømmede sig min Fæstemøs Byrd og mit eget berømmelige Navn. Nu, for at gjøre det kort af, vi stødte paa Nogle af hendes Slægt, som geraadede i stor Harme og flux begjærede Fru Elsebeth udleveret, for at hun ikke, som de sagde, skulde føie ny og værre Skjændsel til den gamle; thi saa tænker jo det ædelige Pak, at det tykkes dem at være en større Skam for en af deres Kvinder, om hun bliver gjort til en Borgers eller Bondes ærlige Hustru og rette Adelkone, end om hun vorder en Adelsmands Frille. De brugte da fosse Ord; men da de fornam, at Fru Elsebeth var min lovligt præstegivne Fæstemø, nedstemte de Tonen og tilbøde at løse hende fra det Jaord med en taalelig Summa. Hun græd og stod imod, men efter nogen Overveielse fandt jeg det raadeligst at falde til Føie, og da hendes Frænder tilsagde hende god Behandling og nævnede en Gaard, hvor hun skulde boe i Fred, saa gav hun Kjøb; de slæbte saa af med hende, og jeg drog min Vei med en fuld Pung. Nu, Sortebroder," sluttede Johan Goerdes, idet han tømte sit Bæger, „er Raden til Eder. I vise nu samme Oprigtighed og berette mig Eders Eventyr!"

„Det, jeg paa ingen Viis agter at gjøre," sagde Vigand med et mørkt Blik.

„Ei, saa slipper I ikke!" udbrød Landsknegten med et drillende Smiil. „I kan bære Adelsskrud med Høviskhed og Anstand, som jeg seer, og endda havde I ikke Lykke med Eders Elskov? Det voldte tænkelig den tospragede Isse; I skulde tøvet en Kjende, indtil Haarene vare voxede frem paa Hovedskallen!"

Havde Johan Goerdes Hjerne og Øine været mindre omtaagede af Viin, da vilde han i Vigands Blik og i hver Linie af hans skarpe Træk læst Mord- og Hevntanker; men han saae Intet og loe overstadigt.

„I dæmpe Eders Lystighed!" sagde Vigand med blegnende Kind. „Eders Færd i denne Sag formerer ikke Eders Hæder; thi det maa I vide, at Eders Forræderi og intet Andet var Aarsag i, at min Plan strandede. Havde I holdt Eders Ord og givet Møde paa det berammede Sted i rette Tid, da vilde Margaret Mogensdatter nu siddet her med os ved dette Bord. Mens I hyttede Eders Skind, fegtede jeg som en Mand, maatte jeg end vige for Overmagten. Til Beviis, da see her!"

Han smøgede Ærmet op, blottede sin Arm og viste Johan Goerdes Forbindingen om Saaret.

„Ha, ha!" loe Landsknegten paany. „Saa fik I dog de adelige Knøse paa Halsen, som jeg Eder spaaede! Mig tykkes ellers, I sagde før, at I havde ikkun ringe Øvelse i Vaabens Brug?"

„Det har ei heller stor Art dermed," svarede Vigand, idet han pludselig stemte Tonen ned.

„Jeg har været vide om i Verden," sagde Johan Goerdes pralende, „og i mine Dage mønstret mangen god Karl. Strax ved første Blik skjønner jeg, hvortil en Mand duer, og hvilket Vaaben ligger bedst i hans Haand."

„Nu, hvad skjønner I da om mig og min Haand?" spurgte Vigand med paatagen Ligegyldighed.

„Strax første Gang, jeg Eder saae," svarede Johan Goerdes, „skjønnede jeg, at Sværdet ei passer for Eder; Dolken falder bedst i Eders Haand."

„Ha, ha!" loe Vigand. „Et sært Skjøn det og tyder ikke paa, at I skulde have et skarpt Blik. Pen og Griffel ligge bedst i Munkefingre, saa og Rosenkrandsens Perler."

„Forholdt det sig saa med Eder," svarede Johan Goerdes, „da var I tænkelig forblevet i Kutten. Nu vurderer jeg Manden, ei Munken, og jeg er da af den Formening, at I kunde være god til, naar jeg havde sat en Mand i Knæ, da at give ham Naaden *)."

Vigand stak Haanden i sin Barm, som om han følte efter Noget, greb saa sit fulde Bæger og udbrød i en lystig Tone:

„Eders Velgaaende, Johan Goerdes, og Held mig, at I er min Ven og jeg sikker paa ikke at vorde sat i Knæ af Eder! Lad nu dog see, om Bægeret falder godt i Eders Haand, og om I kan staae Eder mod en Munk i den Dyst om Ølkanden!"

„Ei, Din Fabels Karl!" sagde Johan Goerdes med et tykt Mæle, „drikker Du Johan Goerdes under Bænken, da faaer Du Noget at prale af. Kom an! Ikke frygter jeg den bedste Supper i det ganske Kleresi."

„Ret saa!" udbrød Vigand og stødte sit Bæger mod Landsknegtens; „nu drikke vi Gildminde! Paa

*) Den lille Dolk, hvormed Dødsstødet gaves.

en lykkelig Reise mod Syd og vel, at vi nu ere udenfor Dannemarks Grændser!"

„Saamænd," brummede Johan Goerdes, „et armt Land det, og kjende Folk hverandre der som mærkede Faar. Det hellige romerske Rige er stort, og der kan en Mand vinde Ære og Guld."

„Jeg er Eders Mand!" sagde Vigand. „Da jeg smed Kutten, svor jeg ingensinde tiere at krybe i den Sløikjole. I gjøre nu snarest en god Landsknegt af mig!"

„I kan vorde Bajads ved Spillemændenes Trop," svarede Johan Goerdes med en raa Latter, „og kommer I da til at nyde det Privilegium, at I ikkun paa Øverstens Befaling kan sluttes i Bolt og Jern."

Vigand loe overstadigt af den Spøg og drak Landsknegten til, idet han bad ham kjøbe sig en Bjeldehue i Hamborg; men forunderligt unaturlige løde slige Ord i Sortebroder Vigands Mund, og hans Latter lød ikke mindre vild og tvungen.

„Drik, Munk, drik!" raabte Johan Goerdes med opløftet Bæger, „sup, til Du sprækker!"

Vigand syntes med stor Villighed at efterkomme den Opfordring, men han tømte hver Gang Bægeret kun til Hælvten, hvorimod Johan Goerdes stedse stak sit ud til Bunds. Da nogle Kander Øl vare tømte, maatte Heinrich bringe Viin, og han deeltog nu en Stund i Sviren, hvilket aabenbart kun var Johan Goerdes til Fornøielse; thi Vigand magede det snart saa, at de atter bleve Værten kvit.

Medens de To nu alene fortsatte Drikkelaget, da maatte Vigand sande Johan Goerdes's Ord, at hvis

han drak sin Staldbroder under Bordet, da vilde han faae Noget at prale af. Han forbauseedes ved at see, hvilket uhyre Kvantum stærke Drikke Landsknegten kunde tage til sig uden at bukke under. Ædru var han vissselig ikke; hans Øine funklede stedse mere vildt, hans Kinder og den fæle Skramme over Panden blussede stedse rødere; men han holdt sig ellers fremdeles paa det samme Punkt, og den halve Ruus syntes aldrig at skulle blive til en heel. Kun blev han stedse mere ondskabsfuld, som om han forsætlig søgte Anledning til Strid.

„Dette Bæger," sagde han, „vorde tømt til Ære for Din knibske Nonne! Ved min Oldefaders Skjæg, hun er den væneste og stolteste Jomfru, jeg nogen Tid saae, og jeg ærer hende desto mere af den Aarsag, at hun vragede en fuul Sortkutte, som Dig."

Vigand lod denne Gang sit Bæger staae og greb atter i sin Barm; Landsknegten derimod tømte sit Bæger, fyldte det igjen og sagde:

„Saa drikke vi og paa hendes Fæstemands Velgaaende, han, som stak Dig ud og gav Dig den Rift!"

Men i samme Nu blinkede Dolken i Vigands Haand; med en Tigers Behændighed og Glubskhed kastede han sig over Landsknegten og jog sin Dolk i hans venstre Side, idet han raabte:

„Der har Du Naaden, Du gamle Mordbrænder og Tyv!"

Johan Goerdes udstødte et vildt Brøl, Bænken væltede, Begge tumlede de med et stort Bulder om

paa Gulvet og brødes der med hinanden; Dolken faldt Vigand af Haanden, og han fik snart at fornemme, at Dolkestødet ingenlunde havde gjort det af med hans Modstander; thi efter en kort Brydekamp laae han underst med Landsknegtens Knæ paa sit Bryst og hans Jernfingre om sin Strube.

„Ha!“ raabte Johan Goerdes, da han havde gjenvundet Mælet, „Du lumske Hund og fule Snigmorder, men end værre Dumhoved! Du burde vidst, at en Mand i mine Kaar stedse bærer en Sekret*) under sin Kjortel, og Du burde da ført Stødet mod min Strube, saalunde som Du nu ret strax selv skal faae det at fornemme.“

I det Samme styrtede Værten ind i Stuen og raabte:

-„Hold inde, Johan Goerdes! I lægger mig øde! Da I var her sidst, blev et Liig udbaaret og sænket i Floden; nu udgyde I ikke mere Blod i mit Huus!“

Men Johan Goerdes løsnede ikke Taget om Vigands Strube; med den venstre Haand drog han sin Puk og sagde, idet Dødens Bleghed lagde sig over Vigands nys saa blussende Aasyn:

„Han maa døe! Han faldt over mig som en Stimand; der ligger hans Dolk med bruden Spids som et Vidne; dette er ikkun Nødværge, Heinrich!“

„Lige meget, Johan!“ raabte Værten og greb Landsknegten om Armen; „lad ham bøde med Pungen, men spar hans Liv!“

---

*) Pantserskjorte af fine Staalringe.

Johan Goerdes taug et Øieblik, og man hørte kun hans Offers dybe Stønnen.

„Hid med et Reb da!" sagde Johan; „min Harme er nu ovre, og jeg gider ei rette ham som en Bøddel; men paa det Vilkaar, Heinrich, at I lader mig handle med ham efter eget Tykke."

Heinrich lovede det, kom hurtigt med et Reb, og snart sad Vigand i en Krog af Stuen med fast sammensnørede Hænder og Fødder. Johan Goerdes reiste den omstyrtede Bænk, satte sig paa den lige overfor sin Fange og stirrede paa ham med et grumt Blik og et Haansmiil.

„Saa det var Hensigten med Dit Komme," sagde han, „og Dine sledske Ord skulde gjøre mig tryg! Jeg burde gjettet det. Strax første Gang, jeg saae Dig, tænkte jeg, at af Dine sorte Øine tittede en Skalk og Forræder. Af sær, overvættes Naade skjenker jeg Dig Livet, saa og paa denne min gode Værts og Vens Forbøn, for ei at skade hans Næring; men Intet derud over! Nu høre Du Vilkaarene! Først udsletter Du min Skyld til Dig og skjenker mig de halvtredssindstyve Gylden, endskjøndog Fanden og ikke jeg vil have Dig til Ledsager og yde Dig Beskyttelse. Indvilger Du deri?"

„Ja!" stønnede Vigand.

„Dernæst overdrager Du mig Din Sæk hist henne med alt dens Indhold som min lovlige Eiendom."

„Johan Goerdes!" raabte Vigand og reiste sig halvt af sin liggende Stilling, „er Du en slet og ret Ransmand og vil Du gjøre mig til en Tigger?"

„Ved min Helgen!" udbrød Landsknegten og loe, „et forunderligt Spørgsmaal af en Tiggebroder! Det

er Dit Kald at tigge. Nu tager jeg Dit uretfærdige Gods fra Dig og bringer Dig til Observants. *) Den hellige Fader i Rom vilde takke mig derfor, vidste han deraf. Dog, nu svare Du mig paa Stand, ellers faaer jeg kildre Dig en Kjende i Siden med mit Sværd."

Tvungen af den haarde Nød udsukkede Vigand sit ja.

„Endelig," vedblev Johan Goerdes, „overdrager Du Kroværten i Betaling for Kost og Tæring Din Hest, saa og Din Svends med fuld Opsadling; dernæst den Dragt, Du bærer og Dit Sværd."

„Guds Død!" raabte Vigand og sled i sine Baand, „skal jeg gaae nøgen herfra?"

„Ikke mere nøgen," svarede Landsknegten med et barsk Smiil, „end Du var tilforn, førend Du gav Dig til i Formumming at løbe efter Kvindfolk. Saae jeg ikke feil, da har Du for alle Tilfældes Skyld bjerget Din Kutte."

Johan Goerdes reiste sig, tog den svære Pakke, Vigands-Svend havde bragt ind, spændte Remmene af, og det vidste sig, at hvad der havde seet ud som en Kappe, ganske rigtig var en Sortebroder-Kutte med Kabuds og Alt.

„Dette," sagde Johan Goerdes og udfoldede Kutten, „er Din rette Klædning, og den staaer Dig bedst an. Du bære den i Fremtiden med større Lykke! Dog," foer han fort, greb sit Sværd og holdt Fæstet

---

*) Lydighed; et Udtryk, som brugtes om efterladne Munke, der bleve tvungne til at overholde Klosterreglerne.

hen for Vigands Aasyn, „Et er endnu fornødent. Du kysse nu dette Kors, hvor Frelseren er afbildet, og sværge, at Du vil holde, hvad Du her har indgaaet; at Du ingensinde, mens Du er oven Jorden, vil aabenbare for Nogen, hvad her er skeet, ikke fordre tilbage, hvad Du har afstaaet og ikke reise Klage mod mig, eller mod denne Mand, her staaer, for nogen Domstol, geistlig eller verdslig!"

Den kolde Sved stod Vigand paa Panden; han bøiede Hovedet tilbage og taug.

„Sværg, Munk!" raabte Johan Goerdes, „eller ved Djævelen, jeg gjør det af med Dig!"

„Jeg sværger!" hviskede Vigand, bøiede Hovedet og kyssede det korsdannede Sværdfæste.

„Saa!" sagde Johan Goerdes, „nu er Alt gaaet ret og redeligt til; men bryder Du nogen Tid den Ed, da skal Døden være Dig vis!"

„Er alt dette Guld og Sølv," sagde tykke Heinrich og lettede paa Vigands Sæk, „da faaer I rundelig Bod for det Dolkestød, Johan Goerdes!"

„I befatte Eder ikke dermed!" sagde Landsknegten barsk og greb Sækken. „I gaae nu helst ud og forvisse Eder om Svendens og Hestenes Nærværelse! Imens skal jeg see, hvad der er i Sækken, og er jeg vorden saa rig, som I formoder, da skal jeg betænke Eder med en Gave."

Heinrich gik, skjøndt uvilligt, og Johan Goerdes aabnede nu Sækken og gav sig til at undersøge dens Indhold. Af alle de Kvaler, Vigand maatte udstaae, blev denne maaskee den værste. Alle hans suurt er-

hvervede Skatte bleve udkrammede, og Ransmandens frydefulde og spottende Udraab ramte hans Hjerte som Naalestik. Hvert Smykke blev fremtaget og vurderet og først, da Johan Goerdes havde naaet Sækkens Bund, gav han sig til atter at pakke Skattene ind og bandt saa omhyggeligt for Sækken.

Imidlertid kom Heinrich atter tilstede, Johan Goerdes kaldte sin haandfaste Svend, Claus, til, og ved hans Hjelp blev Vigand, efterat hans Baand vare løste, afført sit Adelsskrud og iført sin Munkekutte. Det var allerede begyndt at dages, og Johan Goerdes tøvede derfor ikke med at skride til Handlingens sidste Akt. Paa hans Befaling tog Claus og Staldkarlen Vigand imellem sig og, ledsaget af Johan Goerdes og Heinrich, førtes Vigand over Engen ned til Floden der, hvor den var smallest, og hvor der laae en Baad. Svendene puffede paa Johan Goerdes's Befaling Munken ud i Baaden og erholdt det Paalæg at sætte ham over til den anden Bred og der lade ham løbe.

„Hils den hellige Fader!“ raabte Johan Goerdes, da Baaden var stødt fra Land, „og nogle andre gode Venner, jeg haver i Rom! Naar Du stedes til Fodkys, da vend Dine Lommer og fremstil Dig for Din Overhyrde som et Mønster paa en Guds Fattig!“

Vigands Aasyn blussede mørkerødt og fortrak sig krampagtigt. Nu, da han var udenfor sin Fjendes Rækkevidde, formaaede han ikke længer at tæmme sit Raseri, men gav det Luft. Han reiste sig brat, opløftede sin høire Haand og udtalte den kirkelige Forbandelse over begge sine Bødler.

„Forbandet være Du, Johan Goerdes!“ raabte han vildt, „og Du Heinrich, Vært i en Røverkule! Forbandede være I Baade, i Huset, paa Ageren, paa hvert Sted, I staae, sidde eller ligge! Forbandede være I ved Æden og Drikken, ved Søvn og Vaagen! Forbandede være I fra Isse til Svange! Gud slaae Eder med Armod, Hunger, Feber, Frost og Hede! Han slaae Eder med Lamhed og Blindhed, saa I famle om ved Middag, som Andre ved Midnat! Jorden sluge Eder som Dathan og Abiran! I fare levende til Helvede der at pines til evig Tid med Ildsluer! Saa skee det, det skee saaledes, Amen!“

Svendene hvilede paa Aarerne, forfærdede over de gruelige Bandsord; Heinrich blev bleg om Kind, og selv Johan Goerdes var ikke vel til Mode; thi en Forbandelse mentes i og for sig at have dæmonisk Kraft og kunde, een Gang udtalt, ikke undlade at volde Ulykke.

„Fort med ham, Claus!“ raabte omsider Johan Goerdes; „ro væk med det giftige Kryb!“

„Inden et Aar er omme,“ vedblev Munken i ustyrligt Raseri, „da ligger Du, Johan Goerdes, som et Aadsel paa Valen, til Føde for Ravnene!“

„Knevl ham, Claus!“ raabte Johan Goerdes, „og sætter han sig til Modværge, da gjør det af med ham!“

Claus sprang op, men Vigand slog Kors for sig og sagde truende til ham:

„Rører Din Haand mig, en Guds og Kirkens Tjener, da vil den visne som Løv i Høst!“

Men Claus var en vild Karl, vel øvet i enhver Voldsdaad. Han smed Aaren, sprang op og kastede sig ufortøvet over den rasende Munk. Vigand satte sig imidlertid kraftigt til Modværge, og under den voldsomme Brydekamp styrtede de Begge, tæt omslyngede, over Baadens Ræling i Floden og forsvandt.

Johan Goerdes og Heinrich udstødte et høit Raab og stirrede med spændte Blikke paa det boblende Vand, som viste, at Kampen fortsattes i Dybet. Det tyktes dem at vare længe, og dog hengik der neppe et Minut, inden Svendens Hoved viste sig over Bølgerne, men han var alene. Han svømmede til det Sted, hvor hans Herre stod, sprang i Land, rystede Vandet af sig og sagde:

„Saa! nu bander den fule Munk Ingen mere; jeg gav ham Raaden!"

„Vel gjort, Claus!" raabte Johan Goerdes med vild Glæde. „Jeg skjenker Dig tyve Gylden for det Stød; men nu fort herfra!"

De ilede nu tilbage til Kroen; men forinden de naaede den, saae de Vigands Svend med begge Hestene i fuldt Fiirspring jage derfra ad Landeveien mod Nord. Han var bleven forglemt, havde i Afstand været Vidne til Vigands Endeligt og slap lykkeligt bort; thi Johan Goerdes ansaae det ikke for Umagen værd at forfølge ham. Ved ham erfoer Folmer og Margaret til sin Tid med Gysen, hvorledes Vigand var kommen af Dage. Hans Navn blev ingensinde nævnet mere imellem dem; men som en Skygge foer nu og da Mindet om ham og hans Synd gjennem Margarets

Sjæl. Ingen vidste deraf; men der var dog En, som mindedes ham med Barmhjertighed og bad for hans Sjæls Frelse, og det var hende, mod hvem han havde forseet sig grovest.

Men hans Overmand, den vilde Landsknegt, red nu atter ud i Verden med en fuld Pung og en let Samvittighed for at fuldføre sin blodige Livsbane og ende, som Munken i sit Had havde spaaet, paa Valen som et Bytte for Ravnene.

Niende Kapitel.

Thoger Lovenbalks Profeti.

Det var en mild, stille Dag seent i Høst. Himmelens dybe Blaa tittede gjennem det brudte Skydække, og Solstraalerne streifede hist og her Lyngbjergenes mørke Sider og Skovenes mangefarvede Kroner. Det gyldne Skjær kom og svandt som Veemodssmiil paa et alvorsfuldt, fredsælt Aasyn, og Mos Søens blanke Flade gjengav med et Speils Troskab Jordens brogede Pragt og den underfulde Vexel af Skygge og Lys. Det var saa tyst, som om en Paradisets Engel var nedsteget fra Himmelen og vandrede over Jorden, medens Alskabningen, gjennemstrømmet af hellig Fred, lyttede til dens Fjed.

Paa en lille Høi, tæt ved den Vei, der fører fra Rye til Øm, sad en midaldrende Mand og en ung fager Pige og saae i drømmende Taushed ud over Egnen og ned til det nærliggende Herrekloster, hvis ærværdige, røde Mure og gyldne Spiir netop lysnede i en frembrydende Solstraales magiske Glands. Manden var Thøger Løvenbalk og den unge Pige

Margaret Mogensdatter. Den fine Rødme paa hendes Kinder vidnede om tilbagevendende Sundhed, og af hendes deilige Øine straalede Klarhed og Fred. Thøgers funklende Blik røbede dyb, indre Bevægelse. Store Syner gik gjennem hans Sjæl, mens han skuede ned paa det anseelige, nys saa mægtige Herrekloster.

Nys saa mægtige — thi nu var dets Magt brudt; den papistiske Kirke, der saalænge havde ravet, var omsider sunken i Gruus. Det havde været Kong Christiern den Tredies første Gjerning, da Borgerkrigen lykkeligt var endt, og han som Rigets anerkjendte Hersker udstrakte sit Scepter over Landene, at nedstyrte Kirkefyrsterne, de mægtige Bisper, fra deres Høisæder og kaste dem i Fængsel. Den lutherske Læres Herredømme var forkyndt, og nylig havde alle Herre- og Nonneklostre i Danmark modtaget det Kongebud; at enten maatte Klostersamfundenes Medlemmer bøie sig for den nye Ordning, eller forlade Klostrene. Dette consilium abeundi havde nedslaaet den sidste Rest af Papisternes Mod. Med Harme og Skræk fornam de, at den udvalgte Konge var en Mand med klare, myndige Tanker og en fast Villie — i deres Øine en Belials Fyrste, uagtet han dog i Gjennemførelsen af sin store Plan gik besindigt frem og ikke fornegtede den Mildhed, som paa faa Undtagelser nær stedse har været den oldenborgske Fyrsteſtammes Særkjende.

Da denne Tordensky var draget over Landet og havde udsendt sine dræbende Lyn mod Pavevældens Tinder, blev det stille i Sjælene. Hos Nogle var det Forundringens Stilhed, idet de forbauſedes og glædede sig over, at den store Gjerning var fuldbyrdet; hos

Andre Sønderknuselsens Stilhed, idet de ved den fuldbyrdede Kjendsgjerning vaktes til Eftertanke og Selvprøvelse; men de Faa, i hvis Hjerter Forbittrelse rasede og som forhærdede sig i Trods, vovede ikke offentlig at give deres Sindelag til Kjende.

Ikke Alle, som følte Grunden vakle under sig, fandt saa kyndig Tilretteviisning og saa levende Trøst, som den, der blev Margaret til Deel ved hendes Frænde Thøger. Efter en Reise til Viborg og et Ophold i Hjemmet var han af Deeltagelse for sin unge Frænke atter vendt tilbage til Kjærs Mølle og havde dvælet der en heel Uge. Ved hans klare og fyndige Fortolkning af Guds Ord var det Slør, som Vigands skjændige Voldsdaad havde sønderrevet, ganske draget til Side, og det rene Evangeliums Straaler vare faldne i Margarets Sjæl. Hun erkjendte sin fordums Vildfarelse og lod sig veilede paa den nye Bane af sin faderlige Vens dybere Indsigt, men hun opgav dog ikke ganske sin Selvstændighed. Hun henfaldt ikke til de fleste Nyomvendtes sædvanlige Feil, Intolerants og for vidt dreven Nidkjærhed. Hendes haarde Prøvelser og dybe Ydmygelser havde gjort hende overbærende mod Andre, de Kjærlighedsgjerninger, hun havde øvet i Klostret og den Selvfornegtelse, hun der havde underkastet sig, havde efterladt Spirer i hendes Hjerte, som nu, opelskede af Sandhedssolens varme Straaler, udfoldede sig herligt; og saaledes førte hun det Bedste ved de gamle kirkelige Tilstande over med sig i de nye. Thøger bebreidede hende undertiden, at hun var lunken, og hun tænkte undertiden om ham, at han gik for vidt og i sin Nidkjær-

hed glemte det, som er al Christendoms inderste Væsen, Kjærlighed.

Genete havde, skjøndt uvilligt, besluttet sig til ganske at forlade Vissing Kloster. De nye Tilstande forvirrede og ængstede hendes enfoldige og barnlige Sjæl. Med Ulyst drog hun atter ud i Verden, og kun Kjærligheden til hendes Datter gav hende Mod dertil. Efter Folmers Raad vilde de om faa Dage drage til Viborg og forblive der om Vinteren; thi først næste Foraar skulde Brylluppet staae; men forinden Afreisen følte Margaret en uafviselig Trang til at tage Afsked med den Mand, der havde viist hende saa oprigtig en Deeltagelse og, om end i Vildfarelse, saa dog i den bedste Mening stræbt at befæste hendes Fromhed og Tro, nemlig Broder Ambrosius i Øm. Hun var nu i den Hensigt paa Veien til ham; men hun kom dog tillige af Deeltagelse for ham selv og for, bekymret som hun var for hans Fremtid, at gjøre ham et godt og venligt Tilbud. Hun havde udtrykkeligt udbedet sig Thøgers Ledsagelse; thi hun nærede det hemmelige og sværmeriske Ønske at forsone ham med hans Ungdomsven. Thøger havde først afslaaet hendes Begjæring, at følge hende til Øm, men efter nærmere Overveielse var han dog gaaet ind derpaa. Først nu erfarede Margaret Aarsagen til Thøgers Føielighed, og denne Kundskab lod hende næsten fortryde, at hun havde faaet ham med. Han reiste sig nemlig brat og sagde:

„Nu fortøve vi ikke her længere, Margaret, men styre lige mod Maalet! Et Sandhedsord, som jeg

vil sige min vildfarende Broder, brænder mig paa Sjælen, og jo før det bliver sagt, desto bedre!"

„Min kjære Frænde!" sagde Margaret, idet de forlode Høien og søgte ned til Veien, „I forglemme nu ikke, at I kommer som Seierherre til den Overvundne! Nu knække I ikke det bøiede Rør, men vise Mildhed og Skaansomhed! ikkun paa den Viis vil det lykkes os at vinde vor ædelsindede, fromme Ven."

Thøger standsede, saae Margaret ind i hendes taarefyldte Øine, fra hvilke et kjærligt, bedende Blik lyste ham i Møde, klappede hende paa Kinden og sagde smilende:

„Ikke nære Du den Forventning, mit Barn, at vi ville finde ham bøiet og myg, nei stridig og stind! Sikkerlig vil det vorde fornødent at lade et Sandhedens Ord som et skarpt Sværd trænge igjennem den Selvforblindelsens Rustning, i hvilken han troer sig sikker; men lad det ikke bekymre Dig! Du vil finde, at den gode Hensigt, i hvilken vi komme, just maa fremmes derved."

Margaret rystede tvivlende paa Hovedet, men vovede ikke at modsige den nidkjære Prædiker. Hun hyllede sig i sin Hættekaabe, og de gik rask videre; men da de nærmede sig Indgangsporten til Klostrets Omraade, standsede Margaret og udbrød:

„Frygter I ikke, Thøger! at I vil vorde kjendt, og at der kan blive tilføiet Eder Overlast i Klostret?"

„Ikke er det at befrygte," svarede Thøger roligt. „Ingensinde før satte jeg min Fod paa de Øm Brødres Enemærker, og er min ydre Person, det jeg veed af, ikkun Tvende i Klostret bekjendt, Abbed Peder og

Broder Ambrosius; den Sidste har ikke Villien til at fortrædige mig, den Første vil ikke fordriste sig dertil. Vi løbe nu an derpaa! Klogest vilde det dog være at opsøge Broder Ambrosius uden Abbed Peders Mellemkomst, om det vil lykkes."

De gik nu ind ad Yderporten, og da Thøger saae for sig denne Samling af stolte og ærværdige Bygninger, som vidnede om Cistercienserordenens fordums Storhed og Magt, kunde han ikke værge sig mod en Følelse af Ærefrygt og Beundring. Han mindedes i dette Øieblik, hvad han ellers mente det var hans Pligt at glemme, nemlig Munkevæsenets Betydning og store Fortjenester i Fortiden, da Munkene midt iblandt halv hedenske Folkefærd med Heltemod holdt Christi Kors opreist og værnede om det; da Gudsfrygt, Tro, Selvfornegtelse og rene Sæder helligede Klosterlivet, da under barbariske Samfundstilstande al aandelig Stræben kun trivedes bag Klostermurene, og en angrende Synder ene der fandt Tilflugt og Fred.

„Disse stolte Huse," mumlede han hen for sig, „minde om, hvad Cistercienserne have været, medens alt Andet længe har vidnet, at de ei ere det mere."

Men det var netop dette, mente Thøger, som den Broder og Ven, han nu vilde gjeste, havde saa ondt ved at fatte. Med Tanken heftet paa Fortidens Storhed og Cistercienserordenens svundne verdenshistoriske Betydning, og idet Broder Ambrosius færdedes bag de Mure, hvor henfarne Brødre, ligesom han selv, med Ære havde baaret den hvidgraa Kutte og arbeidet og stridt med aandelige Vaaben for Christi

Sag, blev han blind for den dalevende Slægts store Brøst og vilde ikke see, at Aanden var veget fra Klostersamfundene, og at de havde overlevet sig selv.

Portbroderen indlod Thøger og Margaret uden Indvending, da Margarets Aasyn var ham vel bekjendt fra forhen, og han ikke var uvidende om den store Deeltagelse, den værdige Broder Ambrosius nærede for hende. Ogsaa mindedes han den fagre unge Jomfrus milde og huldsalige Væsen og den Deeltagelse og christelige Barmhjertighed, hun stedse havde viist Gamle, Syge og Fattige, mens hun opholdt sig i Vissing, hvorfor den godhjertede gamle Munk modtog hende med en Velsignelse og lykønskede hende til hendes lykkelige Helbredelse af den svære Sygdom. Margaret nævnede sin Ledsager som en nær Frænde af sig og bad den Gamle uden Forhaling at føre dem til Broder Ambrosius, da de ønskede at tale med ham i et vigtigt Anliggende og helst uden Vidner, ligesom det vilde være hende kjærest, om hendes Besøg gik saa ubemærket af, som muligt.

„Nu," svarede den føielige Gamle, „jeg seer intet Ondt i at opfylde Eders Begjæring, og I har da valgt Tiden vel; thi Hans Naade og alle Brødrene befinde sig i Refectoriet og nyde deres Unden*); men Broder Ambrosius har, Gud bedre, været ilde tilpas og ikke forladt sin Celle, siden den onde Tidende om den nye Kirkeskik kom til os. Ak ja, Gud see i Naade til os stakkels Klosterbrødre i disse Trængselstider! Gaae I kun ned ad Cellegangen, kjære lille Jomfru, I kjender

*) Middagsmaaltid.

Veien, og I vil finde den ærværdige Broder oven Senge, thi han er mere nedbøiet og sønderknust i Aanden, end legemlig syg."

Margaret takkede den venlige Gamle og gik, efterfulgt af Thøger, hurtigt ned ad Cellegangen; men allerede da de nærmede sig Døren til Broder Ambrosius's Celle, lød Toner af gudelig Sang dem imøde, og da de standsede udenfor Døren, skjønnede de, at det var Ambrosius selv, der lod sin Røst høre. De tøvede da for ikke at forstyrre ham i hans Andagt og lyttede, bevægede i deres Hjerter, til de dybe Toner, som høitideligt løde ud til dem. De kunde tydeligt høre og opfatte Ordene; det var Bernhard af Clairvaux's dengang allerede fem hundrede Aar gamle Passionspsalme, som Broder Ambrosius sang, saa inderligt, som kun den synger, der uden Vidner hæver sin Sjæl i Andagt til Gud. Margaret foldede ubevidst sine Hænder og fulgte, brændende i Aanden, sin fromme gamle Ven paa hans Vandring op ad Bønnens Himmelstige:

Salve, mundi salutare,
Salve, salve, Jesu care,
Cruci tuæ me aptari,
Vellem, tibi me æqvari,
Da mihi tui copiam!

Dulcis Jesu, pie Deus!
Ad te clamo, licet reus,
Præbe mihi te benignum,
Ne repellas me indignum,
De tuis sanctis pedibus!

Qvid sum tibi responsurus,
Actu vilis, corde durus?
Qvid rependam amatori,
Qvi elegit pro me mori,
Ne dupla morte morerer?

Salve latus Salvatoris,
In qvo latet mel dulcoris,
In qvo patet vis amoris,
Ex qvo scatet fons cruoris,
Qvi corda lavat sordida!

Cum me jubes emigrare,
Jesu care! tunc appare,
O amator amplectende,
Temet ipsum, tunc ostende,
In cruce salutifera!*)

---

*) Hil Dig, hil Dig Jesus kjære!
Dig skee Priis og Tak og Ære!
Verdens Frelser, Du mig lære
Mandelig Dit Kors at bære,
At jeg Dig kan vorde lig!

Gode Gud, til Dig jeg raaber,
Frelsermand, paa Dig jeg haaber,
Mig Uværdige Du høre,
Lad min Bon Dit Hjerte røre,
Mens jeg ligger for Din Fod!

Uden Værd og haard af Hjerte,
Fuld af Synd og Nag og Smerte,
Hvormed mon jeg Dig betaler,
Du, som kun ved bittre Kvaler
Friede mig fra tvefold Død?

Da Psalmen var sungen til Ende og Sangen forstummede, bankede Thøger paa Celledøren, men da intet Svar paafulgte, aabnede han sagte Døren og saae Ambrosius sidde med Rosenkrandsen mellem de foldede Hænder, hensunken i Tanker eller fordybet i Bøn. Hans Aasyn var dybere furet, hans graa Haar blevet hvidt. Det rystede Margaret at see disse Tegn paa Sjælslidelser og haarde indre Kampe, og saa ærefrygtindgydende var Synet af den fromme, nedbøiede Olding, at baade hun og Thøger standsede ved Døren; men da Ambrosius blev vaer, hvem han havde for sig, da reiste han sig brat, to røde Pletter viste sig paa hans blege indfaldne Kinder, og hans Øine funklede, idet han, uden at byde Margaret velkommen, ufravendt stirrede paa Thøger.

„Guds Fred!" sagde Thøger og traadte nærmere; „Du vredes ikke over min Nærværelse! Jeg kommer ikkun som denne unge Jomfrus, min Frænke Margrethe Mogensdatters Ledsager og har fulgt hende herhid efter hendes egen Begjæring."

Hil Dig, Jesus! Fra Dit milde
Hjerte, Kjærlighedens Kilde,
Vælder ud den hellig rene
Blodets Strøm, hvis Kraft alene
Tvætte kan mit Hjerte reent!

Slaaer min Stund engang, den sidste,
Og mit Øie, det vil briste,
Elskte Ven og Frelser kjære,
O, da selv Du hos mig være
Viis Dig for mig paa Dit Kors!

„Thøger!“ svarede Ambrosius, idet han kun med Møie beherskede sit Sindsoprør og sin Stemmes Skjelven, „er Du kommen at træde mig, den Ydmygede, paa Nakken, eller i den Hensigt at lokke mig til Frafald? Velkommen være Du, vil Du trykke Tornekronen dybere i de stjungne Saar og forøge Korsets Vægt; thi det er mig en Vinding at lide og vorde den Korsfæstede mere lig. Haanske og bittre Ord skulle være for mig som Kjærtegn; men er Du kommen for at gjøre den samme Forræder, Du selv er, af mig, da spar din Møie og vend om!“

Han vedblev, og jo længere han talte, desto vildere funklede hans Øine, og desto stærkere lød hans Røst.

„O, ærværdige Fader!“ udbrød endelig Margaret, idet hun ilede hen til ham og greb hans Haand, „I dæmpe Eders Vrede og tro min Forsikkring, at vi komme med Fred og ikkun i god og kjærlig Hensigt!“

Hendes søde Stemme lød mildt og beroligende, som Fuglesang ved en brusende Strøm; men hverken de milde Toner, de kjærlige Ord, eller hendes bedende Blik formaaede at dæmpe den Storm, der rasede i den Gamles Sjæl.

„Margrethe Mogensdatter!“ sagde han med et bittert Smiil, „hvortil disse gode Ord, der brænde mig paa Sjælen som Gløder? Du sætte nu helst al Hovisthed til Side og lade Munden løbe over med det, Dit Hjerte maa være fuldt af! Du skjelde mig helst for en gammel Daare, eller for det, som værre er, jeg, som ved mine Raad og min Formaning førte Dig til en Lastens Hule og bød Dig laane Øre til en arg Skalk, et Mørkets og Fordærvelsens Barn,

han, som er en Skamplet paa den hellige Kirke. Herrens Straf indhente ham og ramme ham, hvor han saa end skjæler sig, Guds Vredes Lyn knuse ham og nedstyrte ham i Helvedes Afgrund, en Djævel, han var i et Menneskes Skikkelse!"

„Hold inde!" raabte Thøger, som saae den dødelige Blegheb paa Margarets Aasyn, „hold inde, er Du ei ganske gaaet fra Vid og Samling! Vil Du i usindig Harme og Bitterhed slaae med Rædsel og bortjage fra Din Dør hende, som, nys opstanden af en svar, dødelig Sygdom, har brugt sine første, friske Kræfter for at ile til Dig, trøste og husvale Dig?"

Ambrosius sank ned paa sin Løibænk og slog sig for sit Bryst.

„Guds hellige Moder!" bad han, idet han foldede sine Hænder med et sønderknust Blik, „Du see i Naade til mig, et ugudeligt Vredens Barn, jeg er!"

Derpaa reiste han sig brat, drog med feberagtig Iver Margaret hen til Løibænken og bad Thøger ogsaa tage Sæde.

„I tilgive mig min Iilsindethed," sagde han i stor Forvirring, „og den ugjestmilde Modtagelse! Ønsker Du en Lædskedrik?" spurgte han Margaret. „I Sandhed," vedblev han uden at afvente Svar, „en Lædskedrik vil gjøre Dig godt; ogsaa Du, Thøger kan trænge til en Forfriskning."

Uagtet de Begge bade ham ikke at uleilige sig, ilede han dog ud af Cellen og kom efter faa Minutters Forløb tilbage med et Kruus Øl og en Træbakke med Bagværk. Han nødede baade Thøger og Margaret til at spise og drikke, og da de føiede ham deri,

syntes han at føle sig beroliget; men den indtraadte Taushed blev snart trykkende for dem alle Tre, hvorfor Thøger henvendte sig til Margaret og sagde:

„Du lade nu uden Forhaling Broder Ambrosius vide, i hvad Ærinde Du er kommen — eller er det Dit Ønske, at jeg skal tale for Dig?"

„O, ja!" svarede Margaret, „I have Tak, om I vil forklare den ærværdige Fader Alt!"

„Nu, Ambrosius!" tog Thøger til Orde, „Du vide da, at dette fromme Barn, der elsker Dig som en Fader og trods Alt, hvad der er skeet, begriber, at Din Hensigt, om end i Vildfarelse, var god og from, hun nærer stor Bekymring for Dig nu, da der ikkun er levnet Dig og Dine Medbrødre Valget mellem tvende Kaar, at bøie Dig for den nye Forandring, eller og at forlade Klostret og drage ud i Verden."

„Det er haarde Kaar," faldt Ambrosius heftigt ind, „og ubarmhjertig maa den Fyrste og hans Hjelpere være, som uden Sky saa bruger Magt og sætter os Sværdet for Brystet."

„Jeg indrømmer villigt," svarede Thøger sagtmodigt, „at paa de Gamle falder det Kongebud haardt, fornemmelig da ikke I kunne i det see, hvad det dog er, et Guds Bud; thi ikke har vor udvalgte Konning, Herren signe ham og formere hans Vælde! paafundet denne Forandring; den kommer nødagtig nu, da det Gamle er nederfældigt og har mistet sit Salt; den kommer med indre Magt som et friskt Skud af den gamle Rod — Herren oplade Dine Øine, Broder Ambrosius og lade Dig med Tiden erkjende Sandheden!"

Ambrosius saae op med et lynende Blik, men da Margaret vendte sit Aasyn imod ham og saae ham kjærligt ind i Øiet, da udstødte han et Suk, greb sin Rosenkrands og mumlede sine Bønner, indtil han havde dæmpet sin Hidsighed.

„Dette maatte siges," vedblev Thøger, „men ikke vil jeg nu trænge haardere ind paa Dig, vel vidende, at det ikke brøster Dig paa Kundskab, og at Herren, om han vil, ved Aandens Magt og uden menneskeligt Middel kan føre Dig til Sandheds Erkjendelse. Saa langt er det fra, at jeg mener mig at være stærk nok til at vinde Dig over, og saa fast føler jeg mig forvisset om, at Herren vil antage sig Din Sjæl, den oprigtige, fromme og reenlivede Mand Du er, at jeg ikke vilde givet Dig en Formaning, havde Du ikke selv fremkaldt den. Nu sige Du os blot det, vi ønske at erfare: agter Du at forblive her i Klostret og føie Dig efter den nye Kirkeskik, hvad heller vil Du udføre det Forsæt, jeg fornemmer Du engang har udtalt for Folmer Hansen, at bælte op om Dig, forlade Dit Fædreneland og drage mod Syd?"

Margaret saae med et spændt Blik paa den Gamle, hvis Aasyn fremdeles røbede, hvor haardt han maatte kjæmpe med sin stedse paa Ny opbrusende Heftighed. Han taug nogle Øieblikke og sagde saa, mens Rosenkrandsen gled gjennem hans skjelvende Hænder:

„Som jeg har hørt Dig med Taalmod, saa vil jeg og give Dig mit Svar med Fred. Min Hu staaer brændende dertil at gjøre det, Du sidst sagde. Mig forlænges svarligen efter at ryste Støvet af mine

Fodder og forlade dette ugudelige Land, i hvilket Gud lod mig fødes, men over hvilket nu Herrens Forbandelse hviler, al den Stund Konge, som Folk, have sat sig op mod deres rette aandelige Overhyrde, den hellige Fader i Rom og nu frækt udstrække deres Hænder efter den hellige Kirke og ville rane den dens lovlige Eiendom fra."

Denne Begyndelse lød just ikke meget fredelig, men Thøger taug og ventede taalmodigt, indtil den Gamle havde udtalt.

„Dog," vedblev han med et Suk, „jeg er gammel og skrøbelig; mit Mod synker, naar jeg tænker paa den lange Reise. Agter saa og Abbed Peder og mine andre Medbrødre at forblive her og have indstændig bedet og formanet mig at gjøre ligesaa."

„Vel," sagde Thøger, „jeg mener som Din Abbed og de Andre; den Reises Besværlighed gaaer over Dine Kræfter. Du give den op og forblive — men ikke her i Klostret! Min unge Frænke har et godt og kjærligt Tilbud at gjøre Dig — nu sige Du helst selv, Margaret, hvad det er!"

„Blot dette," sagde Margaret rødmende og idet hun saae op med et usikkert Smiil, „at Folmer Hansen ved mig venligen forespørger, om I ikke, ærværdige Fader! skulde det under disse Trængsler blive Eder en Pine at dvæle længere her i Klostret, da til anstundende Foraar, naar Folmer og jeg have holdt Bryllup, vil drage til os og opslaae Eders Bopæl paa Kjellinghøl?"

Ambrosius saa studsende op, hans Blik formil-

dedes, han greb Margarets Haand, trykkede den og sagde med bevæget Røst:

„Et godt og kjærligt Tilbud, ja, ved min Helgen, det er det! Du og Din Fæstemand have hjertens Tak! Dog, I have ikke vel overveiet den Sag forud, min Datter! Nei, for Sanden, I vide der ikke, hvad I gjøre."

„Tilfulde," svarede Margaret med fast Fortrøstning i Blik og Stemme; „med velberaad Hu og først efter gjentagen Overveielse gjøre vi Eder dette Tilbud."

„Nei, nei!" udbrød den Gamle heftigt, reiste sig og gik uroligt op og ned i Cellen, mens han talte. „I have ikke stillet Eder Sagen ret fore. Din Fæstemand staaer paa den anden Side og er en —"

„Siig kun Ordet ud," faldt Thøger ind, da Broder Ambrosius tøvede, „en Kjætter! Snart vil der i det ganske Land ikkun være, hvad Du kalder saa."

„Visselig," vedblev Ambrosius med Fasthed, „jeg kan ei nævne kirkeligt Frafald ved noget andet Navn, end som Kjætteri; og dybt bedrøver det mig, min Datter," sagde han, idet han atter vendte sig mod Margaret, „at og Du nu staaer paa den samme Side, som Din Trolovede, endskjøndt jeg efter Alt, som skeet er, fatter det og mindre laster Dig derfore. Dog, da det nu er saaledes, hvad Godt kan der da komme af vor Samværen? Kunne I taale den gamle Munk i Eders Huus, han, som til sit sidste Aandedræt vil hænge ved det, I kalde papistisk Vildfarelse, men som er hans dyrebareste Klenodie, den Klippe, hvorpaa

hans Tro og ganske Tankesæt hviler? Ville I kunne taale at see blot dette," vedblev han og greb Rosenkrandsen, „mellem mine Hænder og vide, at jeg ærer og paakalder Guds Moder, hende I med alle de andre værdige og høie Hellige havė nedværdiget til kjødelige Mennesker og nu plat foragte?"

„Eders Overbeviisning skal være os hellig," svarede Margaret med Varme, „saa og Eders Kammer et sikkert Asyl, det Ingen uden Eders Villie skal betræde. I vide dog dette, ærværdige Fader," vedblev hun rødmende, „at og vi ære Guds Moder og alle hellige Martyrer, dyrke vi dem end ikke som Guder; vi paakalde ikkun den trefoldige Gud selv."

Broder Ambrosius's smertelige Blik viste, med hvor stor Bedrøvelse han hørte den fordum for den katholske Kirkes Sag saa begeistrede Ungsøster med saa stor Fasthed udtale sin i hans Øine kjætterske Anskuelse.

„Hvad Du der sagde," udbrød han pirreligt, „overtyder mig end mere derom, at jeg bør forblive, hvor jeg er. Ved Guds Moder!" udbrød han og saae sig om, „som en Daare vilde jeg handle, lod jeg mig lokke herfra. I dette snevre Rum har jeg levet, bedet og stridt nu snart i et halvt Sekulum; det er blevet som en Part af mig selv; her haaber jeg, om ikke længe, at døe i Fred. Ja, Herre Jesus," sluttede han med et Suk, „Du løse snart op for Din Tjener og kalde ham hjem til de himmelske Boliger!"

„Et fromt Ønske," sagde Thøger med Alvor, „det enhver god Christen med Dig nærer og ofte udtaler med Suk. Dog, jeg er haabende, at Gud

Herren forunder Dig flere Leveaar, end Du nu midt i Din Bedrøvelse beder om; og saasom Du for Tiden ikke ligger neder af Sygdom, eller har Døden nær for Øie, da overveie Du Dine Kaar, som de virkeligen ere. Du har opgivet det Forsæt at drage herfra og vil forblive her, vel! men da staaer ikkun det andet Vilkaar tilbage, hvorom vi før talede. Du maa da bøie Dig og underordne Dig den nye Kirkeskik; evner Du det?"

Den Gamles Træk bleve end skarpere, og et bittert Smiil krusede hans Læber.

„Mig tykkes efter Din Tale idag," vedblev Thøger, „at Du ei med frelst Samvittighed kan gjøre det. Bliver saa dog slutteligt Andet til Rest, end at Du som en ærlig Mand maa gaae?"

„Et Tredie gives dog!" udbrød Ambrosius med et harmfuldt Blik og rystende Stemme.

„Jeg forstaaer!" svarede Thøger og saae den Gamle fast ind i Øiet. „Dog, nu vredes Du ikke paa mig, Din Barndomsven, at jeg taler frit! Dette Tredie er, formener jeg, en retsindig Mand, som Dig, ganske uværdigt, fornemmelig naar en god Udvei til at slippe derfra staaer Dig aaben. Hvad sætte nu de Prælater og Klosterbrødre sammen, og hvortil staaer deres Hu? Dertil, at forblive i deres gode Klostre og nyde kjødeligt Velvære, som hidindtil; at tinge med deres Samvittighed, paa Skrømt bøie sig og lege Lutherske, men i deres Hjerter at fremture i det papistiske Væsen, tænkelig endogsaa tvertimod den Forpligtelse, som nu skal indgaaes, at synge Messe i Smug, holde Begang for de Døde, salve og smøre, som forhen. Nu, da

vil det Klosterlevnet for Eftertiden vorde en dobbelt Løgn, Gud Herren til yderligere Fortørnelse, godkjendes den end af ham, I kalde den hellige Fader. Det er mit gode Ønske, at Du skal holde Dig ubevaret af slig Skalkhed! I Herrens Navn, evner Du ikke at bryde med det Gamle og vorde en god luthersk Mand, da gaae Du hellere herfra uden falsk Ed som en ærlig Papist!"

Broder Ambrosius havde flere Gange skiftet Farve under denne Tale, i hvilken Thøger lettede sig for det Sandhedsord, der, som han havde sagt til Margaret ude paa Høien, brændte ham paa Sjælen. Nu, da Thøger taug, saae Ambrosius forvirret hen for sig og bevægede kun krampagtigt Læberne, som om han ikke kunde faae Ordene frem. Omsider klaredes dog hans Blik, Begeistringens dybe Rødme farvede hans blege Aasyn, og han udbrød:

„Gud alsommægtigste! Du lade mig stedse erkjende Sandheden, lyder den end fra en Kjætters Læber! Du haver Ret," vedblev han og vendte sig mod Thøger, „og jeg takker Dig, at Du ikke skaanede mig! Nu seer jeg den snevre Sti, ad hvilken jeg maa vandre! Ikke skal nu Kjødeligheds Trælle rokke mit Forsæt, thi jeg haver intet Valg. Jeg maa gribe Vandringsstaven og tiltræde den lange Reise. Herren forunde mig at ende min Pilgrimsfart og skue den hellige Stad, forinden jeg lukker mine Øine; men skulde mine Been blive paa Veien, da vil jeg sige: Herre, Din Villie skee!"

„O nei, kjære, ærværdige Fader!" udbrød Margaret, ilede hen til ham og greb hans skjelvende Haand

mellem begge sine. „I misforstaae ikke saa Herrens Villie og lade dette usindige Forsæt fare! I komme til os, som ville annamme Eder i Kjærlighed ved vor Arne! Vi ville elske og ære Eder som en Fader, indtil vi engang, om vi leve, Gud give seent, som gode, troe Børn lukke Eders Øine."

„Gud signe Dig for Din Kjærlighed!" sagde Ambrosius mildt og lagde sin Haand paa hendes Hoved. „Han beskytte nu og altid Dig og alle Dine! Jeg skal indeslutte Dig i mine Bønner, hvor jeg saa færdes paa Jorden i de Trængselsaar, jeg end haver tilbage; men vi maa skilles, og Du vil takke mig derfore, at jeg forblev fast og ikke tog mod Dit gode Tilbud, det jeg dog af Hjertet paaskjønner."

„Nu, Broder Ambrosius," sagde Thøger og traadte til, „Du har Tid til Overveielse. Viis Mand tænker, før han beslutter. Gud Herren har sendt Dig en god Engel i denne unge Jomfrus Skikkelse; Du vise hende da ikke saa brat af, men overveie det gode Tilbud, hun gjør Dig, trende Gange, forinden Du forkaster det."

Broder Ambrosius rystede paa Hovedet, men hans Blik røbede dog nogen Usikkerhed og lod Margaret haabe, at han ikke var fuldt saa fast i sin Beslutning, som han lod.

„Før til Vaaren," sagde hun, „kan I dog i intet Fald tænke paa den Vandring. Naar Tiden er der, da skikke vi Bud for at erfare Eders Beslutning."

Men Ambrosius blev ved Sit, maatte han end, da de Begge vedbleve at trænge ind paa ham, omsider

love at tage Sagen under Overveielse. Han kyssede Margaret til Afsked, gav Thøger venligt Haanden, og dermed skiltes de.

Men da Thøger og Margaret kom ud i Cellegangen, da var der ikke mere saa ensomt og tyst. Der stod Klynger af Munke og Lægbrødre, som raabte i Munden paa hverandre, og Thøger fornam tydeligt Ordene: Kjætter og Bandskrop! Da han nærmede sig, taug de, tilkastede ham vrede Blikke og fulgte efter ham, saa han, forinden han naaede Udgangen, var omringet af en stor Skare forbittrede Klosterbrødre. Det var da tydeligt nok, at han var kjendt, ja at Brødrene, allerede mens han var inde hos Broder Ambrosius, maatte være blevne underrettede om hans Nærværelse; han tænkte, at Nysgjerrigheden havde drevet dem til at lure ved Celledøren; men deri gjorde han dem dog Uret; thi Broder Ambrosius havde mødt Abbeden, da han gik efter Forfriskninger, og da hans Foresatte undrede sig over, at han ikke lod en Lægbroder bringe Mad og Drikke, havde han frittet ham ud, og derved var det blevet kundbart, hvilken mærkelig Gjest Klostret husede.

Abbeden kom nu til, og da han stod Aasyn til Aasyn med den frafaldne Korsbroder og Kirkens arge Fjende, da optændtes han af Vrede.

„Ikke vilde jeg krænke den værdige Broder Ambrosius ved at trænge ind i hans Celle," sagde han og stillede sig mellem Thøger og Udgangen, „men en slet Vogter vilde jeg være af denne Helligdom, som er mig betroet, lod jeg Kjættere uhindrede løbe her ind og ud, og har jeg tildeelt Broder Julian en

Irettesættelse, fordi han indlader Fremmede uden at indhente min Tilladelse. I sige mig nu flux — hvad er Hensigten med dette Eders Besøg og hvis Ærinde gaaer I?"

„Jomfru Margrethe Mogensdatter Løvenbalk, som her staaer, maa sikkerlig være Eder bekjendt," svarede Thøger roligt. „Hun og ikke jeg begjærede Broder Ambrosius i Tale; men jeg ledsagede hende herhid, hvorom hun anmodede mig, som er hendes Frænde. I forlade Eder til, at jeg kom ikke af Lyst, ikke heller af Nysigenhed, og vil I lytte til et viist Raad, da lade I mig nu fare med Fred!"

„Ei!" udbrød Abbed Peder, mens Munkene stimlede til og sluttede Kreds om dem, „dette lyder en Trudsel saare ligt. I Viborrig kan I tænkelig være en mægtig Mand, Thøger Løvenbalk, men ikke her paa cara insula. End er dette Kloster med alt dets Omraade underlagt min Myndighed, og det staaer til mig at afgjøre, om I uhindret tør gaae herfra, eller I muligviis faaer dvæle her længer, end I ønsker."

„Til Carceret med ham!" raabte Munkene vildt, og nogle af dem truede ad Thøger med knyttet Haand. Margaret blegnede og greb forfærdet hans Arm.

„Abbed Peder," sagde Thøger, saa snart han kunde blive hørt, „er dette Bulder anstiftet paa Eders Befaling? Undseer I Eder ikke ved at hidse det ganske Klosters Befolkning paa mig og denne unge Jomfru, hvem I indjager dødelig Skræk?"

„En bortløben Ungsøster," svarede Abbeden barskt, „maa ikke vente at blive modtaget med Ære af Klosterbrødre. Stor Frækhed har hun udviist ved at vove

sig hid, og hun, saa lidet som I, undsaae sig ikke ved at liste sig herind uden mit Vidende og min Villie."

„Man skulde ved at høre Eder tænke," sagde Thøger med vredeblussende Aasyn, „at vi havde sneget os herind ad en Bagdør og ikke, at vi, som skeet er, villigt bleve indladte af den værdige Portbroder, der, er han end en Cistercienserbroder, dog modtog min unge Frænke med al Ære, ganske som hendes Fromhed, Dyd og uplettede Rygte gjør hende værdig til."

„Til Carceret med den Kjætterske!" raabte Munkene i Chor, „til Carceret med dem Baade!"

„I kom herhid for at udspeide os," sagde Abbeden, da Raabet var forstummet, „og siden aflægge Beretning for Eders kjætterske Konge og hans onde Raadgivere; deraf vorder Intet! Vi agte nu at forsikkre os Eders Person, alle Andre til Skræk og Advarsel, om Nogen skulde forsøge at efterligne Eders Exempel."

„Udspeide Eder!" udbrød Thøger. „Nu ved Gud den alsommægtigste, ingensinde hørte jeg mere taabeligt Paafund! og hvad Hans Naade, vor udvalgte Konning angaaer, da har han, tykkes mig, for Sanden viist Eder og det ganske Kleresi, at han ei ynder at gaae paa Rævekløer og ikke heller har det nødigt. I har alt fornummet det første Tag af Løvens Klo, og dog staae I imod og rase som Børn, der ei skjønne Farens Storhed. Mig kyse I ikke med Eders høie Raab," vedblev han, da Munkene afbrød ham med Forbandelser, „saa ei heller med Eders Skjendsord. Jeg har seet vrede Papister i Øinene,

før denne Dag, og det nogle, der havde større Magt, end I; men skulde I udføre Eders Trudsel, Abbed Peder, og holde mig tilbage med Vold, da lide I derpaa, at I ret snart vil faae lidet lysteligt Besøg og haardt komme til at undgjelde for den Misgjerning."

Endnu mens Thøger talte, kom Broder Ambrosius i stor Bestyrtelse ned ad Cellegangen; thi de høie Raab vare omsider trængte ind til ham, og han havde anet Uraad. Han banede sig Vei gjennem den tætte Skare af Munke og Lægbrødre, hvis Tale strax havde underrettet ham om, hvad her gik for sig, traadte ind i Kredsens Midte, stillede sig foran Thøger og sagde i stor Harme:

„Thøger Løvenbalk og Jomfru Margrethe ere her som mine Gjester, og stor Krænkelse vilde det volde mig, tilføiedes der dem nogen Overlast; dog end værre Krænkelse for vort hellige Samfund og dette Klosters Ære! Haver I ganske mistet Besindelsen, ærværdige Fader," sagde han, idet han vendte sig til Abbed Peder, „saasom dette foregaaer lige for Eders Øine og I paataler det ikke?"

Ambrosius nød som Munkenes Senior og paa Grund af sin Lærdom og rene Vandel saa stor Anseelse i Klostret, at Alle i det første Øieblik taug; men Abbed Peder gjenvandt dog snart sin Fatning og sagde i en bydende Tone:

„End er jeg og ikke I dette Klosters Forstander. Formener jeg, det er min Pligt at holde denne Kjætter og Kirkens arge Fjende tilbage som Fange, da vorder det min Sag, og I har ikke at stikke Eders Næse deri."

„Nu, ved Guds hellige Moder!" udbrød Ambrosius, idet hans Øine lyste af Harme, „I vil da saa ved denne Voldsdaad give Kjætterne Ret, som sige os alt Ondt paa og bringe ydermere Elendighed over vore Hoveder. Ikke frygter nu jeg den Gjengjeldelse, som vil ramme Eder og os, men jeg frygter Skammen og vil ikke dele den med Eder. I vide da dette, Abbed Peder, at ikke viger jeg fra disse mine Venner, og lader I dem slæbe i Carceret, jeg gaaer at dele Fangenskabet med dem."

Disse Alvorsord bragte Abbeden til Besindelse. Ved sin egen Ubesindighed havde han ophidset Munkene, men han indsaae, at han var gaaet for vidt, og at et Tilbagetog vilde være det Ønskeligste, om det kunde gjøres nogenlunde med Ære.

„Nu, mine Brødre," sagde han, idet han vendte sig med Munkene, „paa Broder Ambrosii Forbøn faae vi lade denne Kjætter slippe; hellere maa han gaae, end at vi skulde tilføie vort Klosters Ældste den store Krænkelse, han mener det vilde være for ham, om vi forsikkrede os denne Speider og hans Ledsagerske, som har listet ham herind. Jeg føler mig forvisset om, at han ingensinde tiere vover sig hid."

„Derpaa lide I trygt!" sagde Thøger med et Smiil. „Jeg har for Sanden denne ene Gang faaet Nok af de Om Brødres Dannished og Gjestevenskab."

Derpaa gik han med Margaret, og Ambrosius ledsagede dem til den yderste Port, hvor han venligt og sorgmodigt tog Afsked med dem; men en Skare Munke og Lægbrødre vare fulgte med, og da Thøger og Margaret vare komne et lidet Stykke hen ad Veien,

fløi en Steen over Klostermuren efter dem og slog ned tæt ved Margaret.

„Du Djævelens Røverkule!" raabte Thøger i største Harme, idet han vendte sig mod Klosteret og løftede truende sin knyttede Haand, „Du, som er fyldt med vanvittige Dagtyve og Ulve i Faareklæder, den Dag skal komme, ja komme snart, da Du jevnes med Jorden, og der ikke lades Steen tilbage paa Steen!"

Margaret kastede et Blik paa de prægtige og anseelige Bygninger, der kneisede i al deres Vælde, og tænkte, at denne Spaadom neppe vilde gaae i Opfyldelse; og dog viste Fremtiden, at det var profetiske Ord, hendes Frænde havde udtalt; thi allerede inden en Menneskealder var forløben, var ikke blot Klosteret nedlagt, men Bygningerne nedrevne og Stenene bortførte, saa at kun nogle hensmuldrende Muurbrokker betegnede det Sted, hvor Cisterciensernes stolte Klosterbolig havde staaet.

Tiende Kapitel.

Skygge og Lys.

Vore Forfædre habede i alle Livets vigtige Anliggender Hastværk. Sindig og betænksom var deres Færd, og Meget, som i vore Dage gaaer for sig med faa Omstændigheder, krævede dengang store Ophævelser.

Folmer Rud besad i ikke ringe Grad denne ægte danske Eiendommelighed; han var en klog Mand, der saae sig for, før han handlede; men han var tillige en ung Mand, der elskede med et varmt Hjertes hele Fyrighed. Kjærlighedens Bane havde for ham været tornefuld, han havde længe vandret som gjennem en Ørken, alene, fuld af Angst og vansmægtende; den Begivenhed endelig, der omsider førte hans Elskede tilbage til ham, havde været rædselsfuld og havt saa skjebnesvangre Følger, at hans Livslykke nær for stedse var bleven tilintetgjort.

Det vilde da været tilgiveligt, om han, uden at bekymre sig om Verdens Dom, strax efter Margarets Helbredelse havde holdt Bryllup og ført hende som sin Hustru til sit Hjem. Han tænkte ogsaa et Øieblik

derpaa; men Thøger Løvenbalk, som naturligviis formaaede at dømme mere uhildet i den Sag, raadede bestemt fra.

„Det er snart gjort, som længe kan skade," sagde den værdige Mand, da Folmer efter Thøgers og Margarets Hjemkomst fra Øm Kloster talte med ham derom. „I bør give Margaret Tid, at det Nye kan fæste Rod i hendes Hjerte, saa at hun vel forberedet, som en ægte luthersk Kvinde kan gaae ud til Livets Gjerning; Eders huslige Lykke vil da komme til at hvile paa en fastere Grund. Dernæst bør I som en viis Mand tage Omstændighederne i Agt og ved sindig og betænksom Færd grundlægge Eders Hustrus Ære."

Folmer fulgte dette kloge og vel mente Raad, og Margaret var ham taknemmelig for den Henstand, han forundte hende; thi Omslaget i hendes Indre havde været voldsomt og efterlod, lig en Storm paa Havet, Dønning. Hvor fast hun end undertiden mente sig at være, der reiste sig dog atter Tvivl, og hun fik Kampe at bestaae; men hendes Sjælesørger var bedre, end hendes Fæstemand, skikket til at bane for hende den Vei, der skulde føre hende til aandelig Klarhed og jordisk Lykke, til et gudfrygtigt, men tillige nyttigt og virksomt Liv.

Det blev da ved Bestemmelsen. Folmer drog med Knud og Ide til Kjellinghøl for at tilbringe Vinteren der, mens Genete og Margaret, ledsagede af Thøger, droge til Viborg og opsloge deres Bopæl i et skjønt Huus, som Folmer havde erhvervet sig. Det laae i Riddergade paa det Strøg, hvor det snart med

Adelens tiltagende Vælde og Rigdom mere og mere skulde blive Skik, at dens ansete Medlemmer byggede sig Vaaninger, i hvilke de opholdt sig, naar de kom til Staden, fornemmelig under det berømte Snapsting.

Hver Gang Folmer i Vinterens Løb kom til Viborg for at see til sin Fæstemø, fik han stedse mere Aarsag til Glæde. Hendes Sundhed befæstedes, hendes Livsmod voxede, og lyst og straalende var nu det Smiil, hvormed hun hilste ham, naar ved Ankomsten hans svedige Ganger dandsede med ham for Døren. Naar han mindedes den blege, tungsindige Ungsøster i Vissing, af hvis Øine Fanatismens mørke Ild lyste, vilde han neppe troe, at hun og denne ungdomsfriske Jomfru, hvis Aasyn straalede af den ømmeste Kjærlighed og den dybeste Glæde, vare en og samme Person.

De vare det ikke heller! En fuldstændig Omdannelse af Margarets hele indre Væsen var foregaaet langsomt og sikkert under Thøger Løvenbalks kyndige Veiledning og aarvaagne Omhu. Der har ikke, siden hine Dage, i den danske Kirke været bedre Sjælesørgere, end nogle af disse til lutherske Prædikere omskabte Munkepræster, der fra deres tidligere daglige Samkvem med Menighederne medbragte en rig Livserfaring; de vare ikke Stuelærde, men Menneskekjendere, som forstode at lade det levende Ord vinde Indgang i deres Sognebørns Hjerter, saa Livet dannede sig derefter og prægedes deraf. De bedste af dem, den lutherske Læres Forkjæmpere og Ordets egentlige Sædemænd, medbragte, maaskee ubevidst, fra det gamle kirkelige Menighedsliv det, som trods alle

papistiske Vildfarelser maa kaldes et Gode, men som i Tidernes Løb mere og mere er gaaet tabt, en hjertelig Forstaaelse og et fortroligt Samkvem mellem Præst og Menighed.

Samlivet med Thøger og hans milde og gudfrygtige Hustru blev da en Velsignelse for Margaret, som siden stedse med inderlig Taknemmelighed mindedes disse lykkelige Dage, hvilke hun tilbragte i Stilhed og Ubemærkethed, stadig arbeidende i Aanden. Dog fik ogsaa Thøger og hans Hustru et rigt Udbytte deraf; thi Margarets dybe Følelser røbede sig undertiden paa den ædleste og skjønneste Maade, og fra hendes rigt begavede Sjæl kunde der lysne Tanker, hvis Klarhed og Dybde fik Thøger til at studse. Dog vilde det uden hans kyndige Veiledning og uden den Støtte, hans faste Tro ydede hende, været hende umuligt at komme til den Klarhed i sin christelige Erkjendelse, som hun efterhaanden erhvervede sig. Hun erkjendte tilfulde, hvor Meget hun skyldte sin aandelige Veileder; men han var sig ikke i samme Grad bevidst, hvad han havde sin Lærling at takke for, nemlig større Mildhed og Overbærenhed i Bedømmelsen af sine papistiske Modstandere.

Det tyktes egentlig den brave Prædiker en Gaade, at Margaret, efter alt det, hun havde gjennemgaaet, og efterat hun havde maattet see saa dybt i det papistiske Uvæsens sorteste Afgrund, dog ikke bar Nag og og var ganske uden Bitterhed. Han kunde ikke komme til Rette dermed; thi uagtet en Stemme i hans Indre forbød ham at laste christelig Forsonlighed og Tilgivelse, saa voldte dog denne bløde Stemning hos

hans unge Frænke ham Bekymring. Han kaldte den da, ganske i Tidens Aand, en Snare, i hvilken den papistiske Djævel kunde faae Held til anden Gang at fange hendes Sjæl, mens han burde kaldt den Kjærlighed, som er Christendommens skjønneste Frugt. —

Fristen var udrunden, det var Vaar, og Alt var rede til Brudefærden.

Dagen, før Vielsen skulde fuldbyrdes, sad Margaret med sin Moder i et lidet Kammer i Folmer Ruds Huus i Riddergade. Bohavet var skjønt, og alle Omgivelser vidnede om den store Forandring, der var foregaaet i det forløbne halve Aar; dog Intet mere slaaende, end Margarets egen Person. Hendes Legemsfylde, den friske Rødme paa hendes Kinder, Oinenes dybe Glands viste ved første Blik, at baade Sjæl og Legeme havde gjenvundet deres Ungdomsfriskhed og fortalte om hendes Hjertes Lyksalighed. Den verdslige Dragt med dens rige Farver og pyntelige Snit hævede hendes sjeldne Skjønhed, som en zirlig Indfatning Ædelstenen.

Dog, til dette friske og deilige Billede dannede hendes Moders Udseende en stærk Modsætning. Genetes Aasyn var magert og blegt, hendes Blik tungsindigt drømmende, og hendes Klædedragt havde det gamle klosterlige Snit. Det var klart, at den Gang fra Klostret ud i Verden ikke havde bragt hende Lykke eller Fred. Berøvet Klostertugtens Støtte og det fængslende Skue af den papistiske Gudstjenestes barnagtige Pomp, var hun aandeligt sunken sammen. For hende var Thogers Sandhedsforkyndelse Intet, og naar han var tilstede og talte, da gled Rosenkrandsen

gjennem hendes skjelvende Hænder, og hun bad sit Ave Maria, mere som en Besværgelse, end som en Bøn.

Nu sad hun hos sin Datter og legede paa den forunderlig tankeløse og barnlige Maade, som var hende egen, med den Guldkjede, som smykkede Margarets Hals og hang ned paa hendes sneehvide Brystdug. Hendes Blik var tomt, men hun smilte dog, som om hun befandt sig vel i sin Datters Nærhed.

Margaret følte sig ofte underligt berørt af Moderens Væsen, thi nu, da hun var kommen til Skjels Aar og Alder, tænkte hun over det og forstod det ikke. Hun var undertiden til Mode, som om hun var den Ældre, hendes Moder Barnet. Naar denne pinlige Følelse greb hende, da fyldtes hendes Hjerte med bange Anelser, og hun fordobblede sin Ømhed. Hvad hun skimtede, det saae Knud endnu slet ikke — den Sjælenat, som allerede kastede sin Skygge foran sig, som snart skulde omtaage Genetes Forstand og gjøre hendes Hjerte dødt for alle ømme Følelser, og som endelig til en Tid, da Slægtens Ære krævede det og Knud allermeest ønskede det, skulde gjøre enhver Forklaring mellem Genete og hendes Søn umulig.

I een Henseende havde Moderens Hjerte stedse været som en lukket Bog for hendes Datter. Margaret havde nemlig ingen Anelse om sin Moders Tilbøielighed for Hans Thordsen, eller om den Mulighed af Livslykke, der som et Solglimt havde viist sig paa Genete Jakobsdatters mørke Vei. Denne Haabets Stjerne var bleven slukt i Fanatismens Taage, mens hun var i Klostret, for aldrig at tændes mere. Dog

havde disse Dages Hændelser vakt Mindet derom, og en svag Straale af Lys syntes nu at glimte for hendes indre Blik; thi hun saae pludselig op, rødmede let og sagde:

„Det var Uret af Knud saa at affærdige Hans Thordsen og lade ham gaae utakket; hans bedrøvede Aasyn var tungt at skue."

„Utakket?" udbrød Margaret forundret. „Da ydede Knud ham dog, tykkes mig, stor Roes og Tak; men os voldte det Bedrøvelse, at han med slig sær Stolthed tilbageviste den rundelige Belønning, der blev ham buden for hans Umage."

Margarets Stemme havde en næsten haard Klang, da hun sagde dette. Hun fandt Hans Thordsens myndige og stolte Væsen utilbørligt, da han dog kun var en ufri Mand. Saaledes maatte det jo komme, idet Margaret atter traadte ud i Verden og følte fastere Grund under sig, at Slægtstoltheden paa Ny vaagnede i hendes Bryst. Det var lykkedes Folmer at styrke hendes Tro paa Moderens Ære; men derved blev den fri Kvindes Selvfølelse gjenvakt hos hende; thi begge Dele vare nøie knyttede til hinanden.

Knud forstod Hans Thordsen tilfulde, og havde han for Øieblikket ringere Tro, end sin Søster og en mere levende Følelse af deres Stillings Mislighed, desto mere pirrelig og øm over sin Ære var han. Haabet om Opreisning levede dog stedse i hans Hjerte, og da han skjønnede, at hans Moder, overladt til sig selv, turde blive et let Bytte for den dristige, ufri Beiler, saa besluttede han at hindre en Forbindelse, der kun vilde drage dem Alle end dybere nedad.

Folmer, til hvem han betroede sin Frygt, var ganske af Knuds Mening og maatte, som et ægte Barn af sin Tid og trods sin Fordomsfrihed i andre Retninger, dog, indtrukken af sin Stands Fordomme, være det. Kastede Margarets Moder sig hen til en Ufri, da vilde visselig ikke derved den Gjerning fremmes, som Thøger havde kaldet Grundlæggelsen af Folmer Ruds Hustrus Ære.

De bleve da enige om, at Hans Thordsen skulde fjernes og Folmer være Genetes Lavværge. De foretoge denne Forandring med større Skaansomhed og paa en mere hensynsfuld Maade, end de allerfleste af deres Standsfæller under lignende Omstændigheder vilde gjort; men uagtet de ydede Hans Thordsens Retskaffenhed og Tjenstvillighed al Anerkjendelse og tilbøde ham en rundelig Belønning, følte han sig dog dybt krænket. Al denne Taknemmelighed havde intet Værd for ham; han begjærede ikke Tak og Roes, men Broderskab. Derfor tog han den Hevn at afslaae den tilbudte Løn, og han drog da fra det sidste Møde med Genete og hendes Børn med den stolte Bevidsthed, at de vare ham, han ikke dem Tak skyldig. De stolte frie Mænd bleve da ydmygede af den ikke mindre stolte ufri; men Folmer og Knud viste ham ligefuldt, naar hans Vei i Fremtiden krydsede deres, al den Agtelse, han fortjente. Han forblev ugift, og Meget tydede paa, at han ingensinde forglemte sin Kjærlighed til den blide, tungsindige skotske Kvinde. —

Knud og Ide kom nu, glade i Hu, til Viborg for at bivaane Folmers og Margarets Bryllup. Det kjendtes paa dem Begge, at noget Glædeligt maatte

være hændet dem, navnlig straalede Ides Aasyn af Lykke og Fred, og Aarsagen dertil skjønnedes allerede af den Omstændighed, at de kom fra Holmgaard.

Christoffer Kruse havde af Venskab for Folmer og bevæget ved at erfare alle de Lidelser, Margaret havde gjennemgaaet, ladet sig forsone, og Ide havde faaet sin Formynders Tilgivelse. Dog maatte Knud, trædende i sin Farfaders, Jens Nielsen Løvenbalks Fodspor, bekvemme sig til først med al den ved slige Leiligheder brugelige Formelighed og Omstændelighed at gjøre Bod.

Akten var da nylig i Frænders og Venners Nærværelse foregaaet paa Holmgaard, hvor Christoffer Kruse opholdt sig, da Gjenopbygningen af Vingegaard endnu ikke var til Ende. Knud havde fremstillet sig i Forsamlingen, bøiet Knæ for Christoffer og ydmygt erkjendt sin Brøde, idet han rakte Christoffer sit Sværd og bad ham støde det i hans Bryst og saaledes hevne Broderens Drab; men da havde Christoffer reist ham op og skjenket ham Livet, hvorefter han stededes til Haandkys hos Oldemoder. Selvfølgelig betalte Knud en i Forveien betinget Bøde, hvilken Christoffer Kruse modtog, ikke af Pengegjerrighed, thi han vilde lade den komme de Fattige til Gode, men for ikke at gjelde for en ukjærlig Broder, ligegyldig ved den Slægten tilføiede Krænkelse.

Saaledes var Knuds Brøde i Menneskenes Øine ganske udslettet; thi det var kun Slægtens, ikke det Offentliges, Sag at reise Klage; og derefter fulgte det som ganske af sig selv, at Christoffer Kruse, Laurids Lunov og deres Hustruer bleve indbudne til at

bivaane Margarets Brudefærd. Christoffer blev Folmers Forlover, da hans egen Broder, af Fortrydelse over det efter hans Mening uhæderlige Ægteskab, Folmer tvertimod sine Frænders Raad vilde indgaae, havde krænket ham ved et Afslag. Baade ved at paatage sig dette Hverv og ved at modtage Sonofferet anerkjendte Christoffer Kruse Knuds og Margarets rette, ædelige Herkomst; de vare ham Begge til deres Dødsdag taknemmelige for hans høisindede Venskab og Folmer Rud ikke mindre.

Alt syntes nu Glæde, og den Skygge, den sorgfuldt drømmende Moder udbredte omkring sig, formaaede Intet mod det straalende Lys, de Unges Lykke kastede paa Alt. Da Brudetoget paa Bryllupsdagens Morgen drog ud fra Folmer Ruds Huus i Riddergade for at begive sig til Korsbrødrekirken, viste det sig vel at være noget mindre, end sædvanlig ved adelige Bryllupper, men Pragten i Klædedragt og Hestenes Udsmykning var saa stor, at den høilig forlystede Byens Borgere og Kvinder, som strømmede til Kirken for at overvære Vielsen. De forundrede sig over Brudens Deilighed og misundte hende hendes Lykke, men holdt sig skadesløse ved at hviske indbyrdes om hendes tvivlsomme Herkomst.

Brudgom og Brud gjorde sig imidlertid ikke mange Tanker om, hvad Andre monne dømme. Da Thøger for Guds Alter havde lagt deres Hænder i hinanden og velsignet Pagten, svulmede deres Hjerter af Taknemmelighed mod den Algode og af Fryd over Foreningens Fuldbyrdelse efter saa mange bittre Gjenvordigheder. De vilde sikkert paa denne Dag ganske

glemt Verden omkring sig, hvis ikke Fjender uformodet havde krydset deres Vei og et Øieblik kastet Skygge over Glædens Solskin i deres Hjerter.

Det hændte nemlig, da de efter Vielsen rede fra Kirke, at Erik Skram, Maren, Jørgen og Geert med deres Følge af Svende, kommende fra Tjele, just red ind i Staden og kom imod dem. De holdt Midten af Gaden og vilde ikke vige, hvorfor Folmer Rud sagtmodigt bøiede sin og Margarets Hest til Side, mens Erik Skram og hans Følge stoltelig red forbi.

Koldt og hvast var det Blik, Maren Lauridsdatter tilkastede sin Broderdatter, og Margaret blev bleg om Kind ved i sin Fasters Aasyn at læse et Had, som først skulde slukkes i Graven. Erik Skram skottede til det pragtfulde Brudetog og harmedes over at see Christoffer Kruse og Laurids Lunov blandt Gjesterne; men Jørgen blottede sit Hoved og hilste Brudgommen, men kun ham, som for at vise sin Agtelse for Slægten Rud og tilkjendegive, at han alene agtede Folmer en Hilsen værd.

„Den Brud," sagde Maren, inden de endnu vare komne heelt forbi, „burde paa ingen Viis ført Perlebindike og Hovedguld; trende Daler burde hun give i Bøde for sin Frækhed, at anmasse sig en ærlig Bruds Rettighed."

„Saa vare da og de Spillemænd og overflødige Brudeblus paa urette Sted," tilføiede Geert med lydelig Røst og et ondt Smiil.

De giftige Ord bleve hørte og Brudeparret meddelte. Margarets Aasyn blussede af Harme, og da hun var kommen ind i Brudehuset, brast hun i Graad.

Folmer drog hende afsides, klappede hende paa Kind og sagde:

„Vi unde vore Fjender deres Ondskabs fattige Glæde, mit Hjerte, og betænke vor egen Lyksaligheds overvættes Storhed og Fylde!"

„Ak!" udbrød Margaret heftigt, „jeg har varet Dig ad og fra første Færd forudsagt Dig, at Sligt var at vente, om Du knyttede Din Skjebne til min. Min dyrebare Ven og kjære Huusbonde, Din Vandring ved min Side vil endnu vorde tornefuld!"

„Vel muligt," svarede Folmer, „at Tornene ere der, men mig stikke de ikke; jeg forglemmer dem, naar jeg seer paa min Rose, som ikke har sin Lige i Deilighed. Dog, skulde Menneskenes Ondskab og Verdens ubillige Ringeagt fremdeles saare Dit stolte Hjerte, min Hustru, og afpresse Dig Taarer, da vil jeg gjøre som nu, jeg kysser dem bort!" —

Nogle Dage senere, en skjøn Vaaraften, da rede de, ledsagede af Frænder og Venner og et anseeligt Følge af Svende, ind paa Kjellinghøl. Mens den nedladte og med grønne Kviste bestrøede Vindebro dønnede under Hestenes Hovslag, knaldede Hagebøsserne til Velkomst fra Borgvolden, og Gudenaaens Vande rødmede af Faklernes Glands.

Det røde Skjær faldt ind i den hvælvede Borgport, og der saae Margaret gamle Bodil Hansdatter, som med Borgfogeden og alt Tyendet stod rede til at modtage sit Herskab. Da Margaret var steget af Hesten, traadte Bodil hen til hende, kyssede ærbødigt hendes Haand og overrakte hende Husets Nøgler. Den unge Huusfrue modtog dette Tegn paa sin Værdighed

og fæstede det strax til sit Belte; men for at trøste Folmers gamle Fostermoder over Tabet af sin Magt, drog hun hende til sig, omfavnede hende og gav hende et hjerteligt Kys. Dybt bevæget læste Bodil strax ved første Blik i Huusfruens deilige og milde Aasyn, at med Margaret Mogensdatter drog Kjærlighed, Fred og alle gode Engle ind paa Borgen.

Folmer nød den Seier, hans fagre og høisindede Hustru allerede ved den første Indtrædelse i sit Hjem vandt over alle Hjerter. Huusfruen paa Kjellinghøl skulde i Fremtiden vinde mange saadanne Seire over indgroede Fordomme, og det hos mere høitstillede Personer, end gamle Bodil Hansdatter; men ingensinde i slige Tilfælde følte Folmer Rud sig saa dybt bevæget, som i dette Øieblik, da han blev sin Fostermoders angerfulde Overraskelse vaer og i alle sine Undergivnes Blikke læste Beundring, Ærefrygt og glad Fortrøstning.

Margaret hilste dem Alle venligt og gjensaae med et bevæget Hjerte blandt dem to gamle Bekjendte, liden Gjertrud, hvis fordum blege og tungsindige Aasyn nu straalede af Sundhed og Glæde, og Søster Veronica, der viste sig i en ny Skikkelse, iført en pyntelig, verdslig Dragt, saa munter og skjelmsk en Kammerpige, som nogen ædelig Frue i Landet havde i sit Brød. Margaret tænkte, at Søster Veronica neppe vilde komme til at staae længe ledig paa Torvet, og fik Ret deri; thi, inden Aaret var omme, hjemførte Folmer Ruds flinkeste Skovgjemmer hende som sin Hustru.

Dog lod det til, at Margaret savnede Nogen; thi hun saae sig om og nævnede et kjendt og kjært Navn for sin Huusbond; men han svarede blot med et Smiil og førte hende derpaa, efterfulgt af alle Bryllupsgjesterne, op ad Taarntrappen og ind i Hallen, den skjønne Hal, hvor han saa ofte i de bittre og ensomme Modgangsdage i Aanden havde seet sit Hjertes Elskede, og hvor hun nu virkelig indtraadte som hans Hustru. Drømmene havde ofte havt Virkelighedens Klarhed og Fylde, nu tyktes Virkeligheden ham næsten at være en Drøm.

Margaret havde ved Indtrædelsen kun Øie for en ærværdig Skikkelse, som traadte hende i Møde og udbredte sine Arme imod hende; hun udstødte et Glædesraab og laae ved Fader Ambrosii Bryst. Han kyssede hende paa Panden, lagde sin Haand paa hendes Hoved og sagde:

„Velsignet være Din Indgang i Din Huusbonds Fædrenehjem! Gud Herren lyse sin Fred over Dig, ham og Alt, hvad Eders er eller vorder! Han beskjærme Eder og veilede Dig, min Datter, ved sin Helligaand, at Du ved Gudsfrygt, Kjærlighed og milde Sæder maa vorde en Pryd for dette Huus, Din Huusbonds Lyksaligheds tro Vogterske og alle Dine Tjenere og Tjenerinder en god Moder!“

Margaret bøiede sit Hoved, greb den Gamles Haand og førte den til sine Læber.

„Folmer Hansen,“ vedblev han, dybt bevæget, „har selv begjæret det af mig, at jeg skulde hilse og velsigne Dig ved Din Indtrædelse i hans Fædrenehal, hvor Du nu skal indtage den Plads, hans hedengangne

Moder fordum beklædte med Ære. Dog, nu er det paa Tide, jeg yder Dig Tak for Din store Kjærlighed og Trofasthed mod en gammel, skrøbelig og hjemløs Ven, som uden Din og Din Huusbonds overvættes Godhed vilde været ilde faren!"

Margaret erfoer nu af Folmer, at Broder Ambrosius fra hiin Dag af, da han modsatte sig Thøger Løvenbalks Fængsling i Øm Kloster, var bleven mistænkt for Kjætteri og havde maattet døie Spot og ilde Medfart af de fanatiske Munke og den i sin Værdighed krænkede Abbed. Det Sandhedsord, Thøger havde sagt ham, havde dernæst, jo mere han tænkte derover, desto klarere viist ham, at han burde vandre ud. Dette havde han ogsaa strax sat i Værk; men da hans skrøbelige Helbred gjorde den lange Pilgrimsfart til Rom til en Umulighed, saa var han draget til Kjærs Mølle og havde givet sig i Kost hos Peer Korne, som barmhjertigt havde modtaget ham, uagtet han kom fattig til hans Dør. Peer Korne havde imidlertid ved Leilighed sendt Melding til Kjellinghøl om, i hvilken Nød Broder Ambrosius befandt sig, hvorpaa Folmer Rud strax var reist derned og ved venlig Overtalelse havde formaaet den nedbøiede Gamle til at følge med til Kjellinghøl, hvor han allerede havde opholdt sig et Par Maaneder.

Nu saae Margaret sig om og gjenkjendte ved de tændte Kjerters funklende Lys den skjønne Hal, hvilken hun endnu erindrede fra sit Besøg paa Borgen i sin Barndom. Hun fik imidlertid ikke Stunder til at fordybe sig i Fortidserindringer; thi Folmer førte hende til Hæderspladsen ved det rigt dækkede Bord, hvor et

overflødigt Maaltid ventede hele Selskabet. Muntert blev Hjemfærdsgildet, men trods Retternes Mangfoldighed og den ædle Viin, som funklede i de juveelsmykkede Sølvbægre, var dog Borgherrens rige Lune og Gjesternes glade Sind Maaltidets bedste Krydderi. Lysteligt var det at see Margaret, Ide og Anna Enevoldsdatter smile til hverandre og samtale muntert, som i gamle Dage, og Knud og Christoffer Kruse i god Forstaaelse drikke Venskabsskaaler.

Margarets bedste Glæde denne Aften var dog at iagttage det gode og venlige Forhold mellem hendes Ægteherre og Broder Ambrosius. Begyndelsen spaaede godt, og Fremtiden holdt, hvad denne glade Aften lovede. Det gik Ambrosius, som flere tænksomme og ærlige Sjæle blandt Papisterne; thi han benyttede Resten af sine Dage til en grundig og uhildet Prøvelse af den nye Lære, en Gjerning, han hidtil kun havde udført halvt og som i Blinde. Følgen deraf skulde blive, at han i flere vigtige Punkter kom til Sandheds Erkjendelse; men naar han under denne indre Kamp undertiden raadvild var nær ved at forsage, i hvis Øre kunde han da bedre gyde sine Hjertesukke, end i Margarets? Hvo havde hendes gode Villie til med Skaansomhed at vise ham til Rette, eller hendes sjeldne Gave til mildt at trøste og husvale ham? Saaledes skulde de atter vandre sammen ad aandelige Veie, og, styrede af en sikkrere Ledestjerne, i kjærlig Forening eftertragte Hellighedes Krone. —

Hjemfærdsdagens Aften silde førte Folmer sin Hustru op i det lille Taarnkammer, hvor han havde siddet med Knud for et Aar siden, Aftenen førend han

red til Vissing Klofter for at gjefte de Nonner og høre en Messe. Det blege Billed af Margaret, han i hine Dage havde feet ved Klostrets Talegitter, dukkede op i hans Erindring og, fuld af Fryd over Modsætningen mellem nu og dengang, drog han sin glade og blomstrende Hustru til sig og slyngede sin Arm fast om hendes Midie.

Saaledes stode de tause en Stund og saae ud over den grønne, skovkrandsede Dal, hvor Gudenaaens Vande blinkede i Maanelyset. Da strømmede Margarets Hjerte over af Kjærlighedens dybeste Rørelse, og idet hun mindedes, ad hvilken farefuld Mørkets Vei hun var bleven ført til Lys, Glæde og Fred, indtil hun nu var havnet i sit jordiske Paradiis, fik hun et klarere Syn, end nogensinde før, paa sin Hjertensvens Langmodighed, Høisindethed og Trofasthed. Hun slyngede sine Arme om hans Hals og udtalte i de ømmeste Ord hele sin Sjæls dybe Taknemmelighed.

Stærke ved deres Gudsfrygt og Kjærlighed gik de Livets Kampe i Møde og holdt under alle Omvexlinger og megen Miskjendelse Haabet vedlige, indtil Opreisningens ærefulde Dag omsider kom.

Ellevte Kapitel.

Lov og Ret.

Den, der er bunden, skal bie, siger et gammelt Ord, og Sandheden deraf fik Knud Mogensen at føle. I mange, lange Aar blev baade hans og Margarets Liv en Kamp mod Verdens Ringeagt og stærke Modstanderes Overmagt. Steen maatte taalmodigt lægges til Steen, forinden Slægtens nedbrudte Ærestempel atter kunde blive reist og krones med sit Spiir.

Det vakte Forundring, at den skotske Kvindes Søn, der i sin Ungdom havde viist sig saa trodsig og egenraadig, nu i sin Mandsdomsalder udmærkede sig ved stor Klogskab og Besindighed. Han levede i en Deel Aar med sin Hustru hos sin ulykkelige Moder paa hendes Enkesæde, Harlevholm ved Aarhuus, og bestyrede Gaarden for hende. Han affondrede sig fra Verden og nøiedes med den Agtelse og Deeltagelse, en lille Kreds af troe Venner ydede ham. Gladest var han, naar han med sin Hustru gjestede Kjellinghøl og sad i Hallen med Folmer og Margaret. Vilde da Lykken, som det undertiden skete, at Christoffer Kruse

og Laurids Lunov med deres Hustruer kom til, da pleiede Knud at sige, at den øvrige Verden var ham ei en Klipping værd. Ide, der havde samme Sind, som før, og ikke stundede efter Høihed, glædede sig over sin Huusbonds Sagtmodighed og over den Viisdom, hvormed han nød sin Lykke; men Margaret delte ikke altid denne Glæde; thi hun mente, at Ides Ømhed gjorde Knud ligegyldig og lammede hans Handlekraft.

Dog havde Knud ingenlunde tabt af Syne det Maal, hvorefter han som ærekjær Mand fremdeles maatte stunde. Han havde kun for Øie det gamle Ord: Ret har ingen Vold, Vold har altid Ret! Han indsaae, at i Vanmagt vilde selv den klareste Ret vanskelig føre ham til Maalet; han maatte tilkjæmpe sig sine Standsfællers Agtelse og vinde Anseelse, forinden han vovede det Stormløb mod Erik Skram, hvilket han stadig i Stilhed forberedede. Ide mistvivlede om et lykkeligt Udfald; hun spaaede, at alle de Oplysninger, Knud indhentede, og de Vidnesbyrd, han nedskrev, vare til ingen Nytte; men om Knud end ikke vandt Andet ved denne Syssel, saa dog det, at jo mere vidende han blev, desto mere styrkedes hans Tro paa hans Moders Ære. Havde Genete været ved Fornuftens Brug nu og kunnet afgive Forklaring, vissselig vilde Knud da før skredet til Handling.

Blandt Knuds Foranstaltninger var den vigtigste den, at han skikkede Bud og Brev til Skotland, for paa selve Stedet at indhente Oplysninger og om muligt skaffe Beviis for hans Forældres Ægteskab til Veie;

men hans Udsending havde intet Held med sig, eller gjorde ikke sin Skyldighed; thi den Besked, han hjembragte, var kun lidet tilfredsstillende.

Da truede Knud med selv at drage til sin Moders Fødeland, men strax vare de bløde Arme, der havde slynget sig om hans Hals i Bjerregrav Mose, rede til at favne ham og holde ham tilbage. Ide ængstedes paa sin Huusbonds Vegne ved at tænke paa den farefulde Reise over Sø og salten Hav, og vissselig var, paa Grund af Skippernes Ukyndighed, endogsaa en meget kortere Søreise en langvarig og besværlig Sag i hine Dage. Knud lod sig da binde af de Rosenlænker, mens Tiden umærkeligt skred frem, og hans Iver en Stund kjølnedes.

Hvad der bidrog meget til at gjøre Ide lunken i den Sag, det var den Omstændighed, at hendes Ægteskab var blevet barnløst. Egentlig saae hun, ganske i Tidens Aand, en Himmelens Straf deri — en Straf for Thomas Kruses Drab, og fordi hun selv mod sin Formynders faderlige Villie var løbet af Gaarde med Knud. Denne angerfulde Følelse blev en Dæmper paa hendes af Naturen muntre og sorgløse Sind; men undertiden var hendes Barnløshed hende ogsaa til Trøst; thi der var jo saa heller ingen Arvinger til de æreløse Kaar, som vare blevne hendes og hendes Huusbonds Lod.

Folmer og Margaret derimod, de havde de Glæder og Bekymringer, som Knud og Ide vare foruden; thi Herren havde skjenket dem en blomstrende Børneflok. Margaret saae ofte med Veemodstaarer paa sine Børn, idet hun tænkte paa de Ydmygelser og

Lidelser, Fremtiden gjemte i sit Skjød til dem. Folmer derimod saae ikke Sagen saa mørkt; han nærede stadig en fast Fortrøstning til, at Opreisningens Dag nok vilde komme. Hans Sindsligevægt og glade Lune forjog enhver Sky, som hovmodige Frænder og misundelige Standsfæller manede frem. Hans Høisindethed og elskelige Maade at være paa var ofte en Gjenstand for hans Hustrus glade Beundring, og hun kom til at sande, at hvad han havde sagt paa hendes Brudefærdsdag, det var intet Mundsveir: Tornene vare der, men de stak ham ikke. —

Saaledes vare omtrent sexten Aar henrundne, da Lykkehjulet, som havde sænket Knud Mogensen saa dybt ned, atter begyndte at hæve ham. Som Folk er, saa følger og Ære! Knuds hæderlige og sindige Færd havde vundet ham stedse flere Venner, som følte Deeltagelse for ham i hans Vanskjebne, og som maaskee heller ikke undte Erik Skram det godt. De magede det saa, at Knud blev stedet for Kong Christiern, og hans smukke Person og mandige Væsen vandt fornemmelig den unge Hertug Frederiks Bevaagenhed. Han blev ham god baade nu og siden som Konge, og Fyrstegunsten trak Knud ud af hans Ringhed og Ubemærkethed, saa at han fra flere Sider blev opmuntret til at gjøre et alvorligt Forsøg paa at fravriste Erik Skram Tjele.

Nu, da Tidens Fylde var kommen, løb uventet til Knud den Røst fra Graven, som ene formaaede at hæve enhver Tvivl og give ham fuld Tro paa hans Sags Retfærdighed. Den Skjern Præst, Hr. Laurids Thundeboe, krydsede hans Vei, og Knud kom omsider

til Kundskab om sin hedengangne Faders sidste Bekjendelse, den han fra Præstens sanddru Læber hørte med dyb Bevægelse. Arvebrevets for hans Moder vanærende Ord vare altsaa nu gjorte til Løgn, og jo mere Knud derefter tænkte over Sagen, desto mere adspredtes det Mørke, der hidtil havde hvilet over Fortiden. De Forklaringer, han tidligere havde afforbret sin Faders Tyende, fornemmelig den gamle Fadebuursqvinde, Else, havde allerede sat ham i Stand til at danne sig en Forestilling om Begivenhedernes Sammenhæng, der kom Sandheden temmelig nær. Han havde skimtet Traadene i Væven, hans Faders ubillige Skinsyge og Sortebroder Vigands Rænker; men nu faldt Skjellene ganske fra hans Øine, og Formodningerne bleve for ham til Vished.

Med fast Tro paa et lykkeligt Udfald besluttede han ufortøvet selv at drage til Skotland, opsøge Greven af Montrose og ved hans Bistand erholde fuldgyldig Beviis for, at hans Forældre vare rettelig viede Ægtefolk.

Ide delte dog heller ikke nu hans glade Fortrøstning. Hun mindede ham om den forlængst hensovede Thøger Løvenbalks Spaadom angaaende, hvilket Udfald Sagen rimeligviis vilde faae, hvis den kom for Retten, og hun udtalte den Formening, at jo flere Aars Hævd Erik Skram havde paa Eiendomsretten til Tjele, desto vanskeligere vilde det nu blive at fravinde ham Gaarden. Hun talte med et Suk om sin Barnløshed og bad sin Huusbond betænke, at selv om han erhvervede sin Fædrenegaard, saa maatte den jo dog til sin Tid igjen gaae tilbage til hans Faster eller

hendes Børn. Knud var jo ogsaa destoværre nu, da Geert Eriksen alt for flere Aar siden havde endt sit lidet hæderlige Liv, den sidste levende Ætling af Slægten Løvenbalks Mandsstamme. Hendes Grunde vare ikke uden Vægt, hvad Udfaldet senere viste — hun skulde faae Ret og Knud dog heller ikke ganske Uret, saa underligt gik det til.

Men nu fik Ide at fornemme, at hendes Huusbond ganske var bleven sig selv igjen, den unge Knud fra Fortiden, med det høie Mod og den stærke Villie.

„Sandt nok det," sagde han, „jeg er den Sidste af min Æt; men vil Du da, at jeg engang skal sænkes i min Grav, uden at mit Adelsskjold med Ære brydes over mig? Hvo som sidst gaaer ud af Huset og lukker Døren for sidste Gang, han see vel til, at han gjør det med Ære!"

Da blev Ide ogsaa sig selv igjen, hendes Indvendinger forstummede, fra hendes smukke Øjne lyste et Stolthedsglimt, og med et Kys gav hun sit Minde til sin Huusbonds Afreise.

Megen Angst skulde hun dog døie, mens han var borte; thi han havde tiltraadt Reisen i Efteraarets stormfulde Tid, Skibet blev forslaget op til Norge, hvor den tidlig indtraadte Frost nødsagede Skipperen til at overvintre, og først næste Foraar naaede Knud Skotland. Ogsaa der forfulgte Uheldene ham, thi Greven af Montrose var fraværende, og saa længe blev han opholdt, at han først efter et heelt Aars Forløb atter satte Foden paa jydsk Grund, idet han efter en næsten ligesaa stormfuld Hjemfart netop inden Vinterens Komme steg iland paa Aarhuus Skibsbro.

Stor var Glæden, da hans lykkelige Hjemkomst blev Ide forkyndt; thi hun betragtede sig allerede halvveis som Enke, og Margarets Hjerte svulmede af Fryd, da Knud, som strax efter Hjemkomsten med Ide var ilet til Kjellinghøl, forelagde hende og Folmer de lov=formelige, skriftlige Vidnesbyrd, han medbragte, og som udsagde, baade at Genete Jakobsdatter før Ægte=skabet havde været en hæderlig Jomfru med uplettet Rygte, og at hun rettelig var bleven ægteviet til Hr. Mogens Lauridssen Løvenbalk i Sanct Nians Kirke ved den Stad Leith.

Dog, midt i Glædesjublen blev Margaret bleg, løftede sine Hænder og udbrød:

„Moder — vor stakkels kjære Moder lille!"

Det blev tyst i Hallen, og paa Knuds Aasyn læstes hans Hjertes dybe Bevægelse, som i Øieblikket gjorde ham stum. Da sagde Folmer:

„Gud Herren, som har formørket vor Moders Sjæls Lys og lukket hendes Hjerte for Glæden, han stængede da og Døren for megen Vee. For hende er nu Verdens Agt og Ære som et Fnug, et Intet; dog vidste hun til ingen Tid ret deraf, eller fornam, hvad Vanære der af Verden blev kastet paa hende."

Mange Tanker fore Knud og Margaret gjennem Hovedet, idet Fortidens skjebnesvangre Dage i dette Øieblik drog forbi deres Erindring; men Begge vare de for dybt bevægede til, at de vilde give Tankerne Luft i Ord. Dog brød Knud omsider Tausheden og sagde:

„Det er en Trøst, at vi nu, efter alt det, som i de forløbne Aar er kommet til vor Kundskab, tør

troe, at Fader vilde udslettet sin Brøde og gjenoprettet vor Moders Ære, havde ei Døden overrasket ham." —

Nu havde Knud omsider faaet Midler i Hænde til at fuldføre den Gjerning, han havde taget i Arv, og han skred ufortøvet til Værket.

Erik Skram havde ingen Anelse om det Uveir, der trak op over hans Hoved; thi hans Hustru laae syg, og i længere Tid havde han ikke fjernet sig fra Hjemmet, eller fornummet stort til, hvad der foregik udenfor det i Verden. Som et Lyn fra en klar Himmel kom da nu til ham Knuds Stevning, der opfordrede ham til at møde for Kongens Retterting og gjøre Rede for, med hvad Ret han i sin Tid havde tilegnet sig Tjele. Strax skjønnede han, at Knud maatte have erhvervet sig mægtige Venner, og hans Sjæl blev greben af stor Uro; men hans Bekymring var dog Intet mod Maren Lauridsdatters Pine, hvem det Budskab naaede paa Sottesengen. Hun fik for sin Pengegridskhed og sin Haardhjertethed den Straf at gaae herfra med den nagende Tanke, at al hendes Snildhed og Møie var spildt og med den Udsigt for Øie, at den dyrebare Fædrenegaard dog tilsidst vilde slippe hendes Arvinger af Hænderne; thi hun oplevede ikke Sagens Ende.

Knud begyndte da nu Kampen for Ære og Fædrenegods, ikke den ridderlige Kamp med blanke Vaaben, som han i sin Ungdom havde higet efter, men en Fejde med Pen og Blæk og Vidne mod Vidne for Rettens Skranker. Han tænkte, og Mange med ham, at hans Vaaben vare gode, og efter Nutidens Retsbegreber vilde de Vidnesbyrd, han havde forskaffet sig

i Skotland, været afgjørende Beviser, fuldkommen tilstrækkelige til at godtgjøre hans ægte Fødsel; men i hans Tidsalder havde Retten ulykkeligviis en anden Gænge. Dengang gjaldt det ikke Beviis, thi i tvivlsomme Sager gjordes Alt sluttelig afhængig af Ed, og da nu Rettertinget lagde stor Vægt paa den ulykkelige Omstændighed, at Genete Jakobsdatter ikke strax efter sin Mands Død, eller saa snart skee kunde, havde meldt sig som hans Efterleverske og taget Arv og Gjeld efter ham, saa kom Dommen til at lyde, at det stod til Erik Skram selv tolvte at sværge, at han mente sig at tage Tjele med Rette, og hvis han dristede sig dertil, da blev Gaarden hans. Erik svor den Ed, og elleve gode Mænd svore med ham, at de troede ham paa hans Ord.

„Vi bør haabe for hans Sjæls Saligheds Skyld," sagde Folmer Rud, da han erfoer Udfaldet, „at han virkeligen selv troer at have svoret med Rette."

Med denne Rettertingsdom, som var en urykkelig Høiesteretskjendelse, glippede for stedse Knuds Haab om at gjenvinde sin Fædrenegaard, og Erik Skram reiste, stærk ved sin Seier, Indsigelse imod, at Knud førte Løvenbalkernes Navn og Vaabenmærke.

Saa stor var imidlertid Knuds Forbittrelse over, at Rettertingsdommen var gaaet ham imod, at han nu aabenlyst trodsede sin Fjende. Overalt, hvor han kom frem, lod han see den blaa Løve, og mere end een Gang, naar Erik Skram og Knud Mogensen med deres Følge af Svende mødtes, vilde det kommet til blodige Sammenstød, hvis ikke Erik, nu en Mand til Aars og end mere frygtsom, havde veget Pladsen.

Det var Dage, da Blodet atter rullede vildt i Knud Mogensens Aarer, og Sværdet sad løst i Skeden. Hans kjekke Hjerte brændte af Længsel efter at maale Klinge med Jørgen Skram, og det var kun med stor Nød, at hans Hustrus Bønner og Folmer Ruds Forestillinger holdt ham tilbage. Dog seirede Fornuften, og Knud undgik saaledes ved en ubesindig Voldsdaad at forspilde, hvad der ved mange Aars taalmodige Klogskab var vundet, hans Standsfællers Agtelse og Thronfølgerens Gunst. Det stod dog muligviis endnu til at redde, som Knud selv engang havde sagt og endnu mente at være mere, end Borg og Fæste, nemlig Navn og Ære. Han besluttede da ikke at opgive Æret, men ved første gunstige Leilighed atter at optage Kampen.

Da Hertug Frederik fem Aar derefter, i Aaret 1559, havde besteget Thronen, tog han Knud i sit Brød og gjorde ham til sin Foged*) paa Bygholm. I denne Stilling kom Knud jevnlig i Berørelse med Hans Naade, fandt Leilighed til at fortælle ham sit Levnetsløb og forstod at vække hans levende Deeltagelse. Knud vilde formaae Kong Frederik til at lade Sagen mellem ham og Erik Skram paa Ny optage til Dom, men saa stor var dengang Adelens Vælde, at Hans Naade ikke bristede sig til et Forsøg paa at kuldkaste tolv Adelsmænds Ed. Dog vilde han gjerne gjøre Noget og henviste derfor Knud til sin Kantsler, der gav denne et godt Raad, som ufortøvet blev fulgt.

---

*) Godsbestyrer.

Han drog nemlig til Tydskland og forelagde de lærde Herrer ved Høiskolen i Wittenberg Beviserne for hans Forældres Ægteskab, og da denne Høiskole i Reformationstiden nød stor Anseelse, maatte dens Skjøn naturligviis have nogen Vægt. Erklæringen faldt gunstigt ud og, opmuntret derved, henvendte Knud sig efter sin Hjemkomst til Kong Frederik selv og erholdt paa sin Begjæring af Hans Naade en egenhændig Skrivelse, hvori Kjøbenhavns Høiskole opfordredes til at udtale sin Mening om de Wittenbergeres Sentents og afgive et Skjøn over, hvad der tyktes dem i den Sag at være Ret. De lærde danske Herrer vare af samme Mening, som deres tydske Brødre og erklærede, at Ægteskabet var lovlig beviist. Saaledes stod da nu tvende Universiteters Erklæringer mod Retterringsdommen.

Det forholdt sig nu imidlertid saa, at uagtet Ægteskabssager hørte under Universitetet, havde det dog ikke Myndighed til at afgjøre en Arvesag. Den gamle Retterringsdom var og blev urokket; men hvad det angik, at gjengive en Mand, der var stedet, som Knud, Navn og Ære, da formaaede hverken Erklæringer fra Myndigheder, eller endogsaa Kongens Villie at bevirke det; thi dertil var Slægtens Samtykke og Godkjendelse ganske fornøden. Høiskolernes Udtalelser havde imidlertid dog bidraget til at styrke Troen paa Knuds gode Ret og omsider, da Erik Skram havde lukket sine Øine og Knud fik med den ædle og retsindige Jørgen Skram at gjøre, lykkedes det ved kongelig Mægling at bringe et Forlig i Stand. Ved denne mindelige Overeenskomst forpligtede Knud Mogensen

sig til at frafalde enhver Fordring paa Tjele, som fremdeles skulde forblive hos Jørgen Skram og hans Slægt, hvorimod Jørgen Skram tilbagegav Knud noget af det Bondergods, Maren Lauridsdatter havde tilegnet sig med Tjele, anerkjendte Knud som sin rette Frænde og Mogens Lauridsens ægtefødte Søn og tillod ham at føre Løvenbalkernes Vaabenmærke.

Saa haard var Kampen i hine Tider, naar en Mand ad ærlig, lovlig Vei søgte at komme til sin Ret, og han til Modpart havde en ved Rigdom og Slægtskabsforbindelser overmægtig Modstander. Selv i mindre indviklede Tilfælde, end dette, gik det ofte saaledes, at Graven lukkede sig over Sagsøgeren inden Enden, og oplevede han at vinde nogen Ret, da var den stærkt beskaaren.

Ofte i de lange, trange Aar, mens Kampen stod paa, mindedes Knud, hvad Jørgen Skram hiin Dag i Hulen i Vigum Skov havde sagt til ham om Ord og Sværd. Hvilken lang og møisommelig Vei, den med Ordet, hvilke lykkelige Tider fordum, da Sværdet kunde gjøre Sagen klar! Knud pleiede da, bitter i Hu, at sige, at han levede i en ussel Tid og blandt en vanartet Slægt.

Dog maatte han prise sin Lykke, at han ved Kong Frederiks Mellemkomst opnaaede et antageligt Forlig, og han syntes ogsaa at have erkjendt det. I det Hele tydede Meget paa, at han i den ældre Alder blev en gudfrygtig og fredsæl Mand; navnlig havde han faaet stor Modbydelighed for Retstrætter. Han blev selv snart Jorddrot, idet han først erhvervede sig

Loverstrup *) og siden Kjellerup, hvor han endte sine Dage; det manglede ham da neppe i hiin paa Rets-trætter saa rige Tid paa Foranledning til at reise Sag mod sine Naboer; men han foretrak i slige Til-fælde selv et magert Forlig, sigende: jo mere af Lov, des mindre af Ret!

Det var indlysende, at den Opreisning, der efter saa mange Aars uretfærdige Miskjendelse blev Knud og ved ham hans Søster til Deel, burde vorde kund-bar, saa at al Tvivl blev slaaet ned, og det laae des-uden ganske i Tidens Aand at lade en slig Anerkjen-delsesakt foregaae med sømmelig Værdighed og Høi-tidelighed. Dette skete da efter Aftale med Jørgen Skram saaledes, at en stor Forsamling af Frænder og Venner blev afholdt paa Knuds Gaard Kjellerup ved Mariager; og der ville vi til Slutning gjeste Løven-balkernes sidste Ætling paa den Æresdag, der for ham blev Indgangen til et nyt Liv i Lykke og Anseelse.

---

*) Rathlousdal.

Tolvte Kapitel.

Knud Mogensens Æresdag.

Knuds og Ides skjønne Hjem, Hovedgaarden Kjellerup*), hvor de omsider havde fundet en tryg Havn, var allerede dengang en gammel, adelig og fri Gaard med et anseeligt Tilliggende af Ager og Eng, Skov og Bondergods. Gaarden har sit Navn af sine Kilder, Sykilde, Plovmandskilde og Knudskilde, som sprudlede i den smukke Skov, der dengang omgav Gaarden.

Sidst havde den været i Kong Frederiks Besiddelse; men Hans Naade, som meget yndede at magelægge, havde fundet Behag i Loverstrups skjønne Beliggenhed, frodige Skove og gode Jagt, hvorfor han gjorde et Bytte med Knud, der overdrog Kongen Loverstrup og tog Kjellerup i Stedet.

Gaardens Bygninger vare vel vedligeholdte og Vaaningshuset en skjøn Borg med tvende Stokværk, Trappegavle og et spiirkronet Taarn. Kong Frederik havde anvendt meget paa den gamle Borgs Forskjønnelse; det var dertil en rummelig Bolig med en

---

*) Oprindelig: Kildetorp.

anseelig Hal og mange Værelser, udstyrede med et rigt Bohave, der vidnede om Tidens voxende Pragtsyge. Det var altsaa i Et og Alt en skjøn Vaaning, en fri Mand værdig i Adelens Glandsperiode.

Let nok var det da for Ide Nielsdatter at modtage og huse den store Skare Gjester, som nu strømmede til Kjellerup, nogle oprigtigt glædende sig over Eierens Lykke efter saa mange Gjenvordigheder, andre begjærlige efter at bivaane den sjeldne Høitidelighed, som nu der skulde feires i en talrig Kreds af Rigets bedste Mænd og Kvinder. Gjesternes Antal forøgedes desuden ved den Omstændighed, at Kong Frederik i disse Dage ventedes paa Gjennemreise til Mariager, hvor Hans Naade agtede at dvæle nogle Dage, i hvilken Anledning flere af Knuds fjerntboende Frænder og Kyndinge vare komne der til Egnen.

De nærmeste Slægtninge og ældste Venner havde indfundet sig allerede flere Dage før den berammede Høitid, først af Alle Folmer og Margaret med deres Børn, dernæst Christoffer Kruse med sin Hustru, Anna Seefeld og Laurids Lunov med Anna Enevoldsdatter. Saa vare de nu atter Alle, som vare i Live, samlede i Glæde, ligesom i gamle Dage paa Vingegaard, og undrende talte de indbyrdes om Skjebnens Omvexlinger i de forløbne Aar, idet de takkede den algode Gud for hans vise og kjærlige Forelse.

Men sex og tredive Aar vare gaaet hen over deres Hoveder, siden hiin mindeværdige Dag, da de traadte Dandsen i Vingegaards Storstue ved Anna Enevoldsdatters Brudefærd, og det maatte vel kjendes meer eller mindre paa dem. Christoffer Kruse og hans

Hustru ere nu Folk til Aars og bære deres hvide Haar med Ære; Laurids Lunov er vel ved Magt, end mere ordknap og magelig, kjær ad Hyndestolen, men de Andre ere endnu kraftige og rørige, og et Par af dem have havt Lykke til at forlænge deres Ungdom langt ud over den sædvanlige Grændse.

Knud er endnu, trods sine fire og halvtredsindstyve Aar, ligesaa flink en Rytter, som i hans unge Dage, og en langt drabeligere Jæger; dernæst til enhver Tid rede til at fegte, brydes og rende til Væds. See til Ide, om der er mange Rynker at finde i hendes endnu friske og blomstrende Aasyn, og hendes større Trivelighed har ikke gjort hendes Gang meget tungere. Folmer er endnu en slank Mand, der sidder rankt og frit i Saddelen, og i hans skjønne, brune Haar er endnu ikke et eneste graat Stænk at finde — men vel i hans Hustrus, uagtet de ikke sees, da Perlehuen dækker hendes endnu skjønne og rige Haar.

Disse Sølverstænk, dem gav dog Alderen hende ikke fra først af; de ere isnende Mærker fra hiin Rædselsnat, da Djævelens Udsending havde hende i sin Magt, og Gud syntes at have forladt hende. Vel, at sex og tredive Somre have dækket hiint sorte Mindes Grav med Glemselens Løv! Endnu har Ungdomsfriskheden ikke forladt hendes ædle og fine Træk, og hendes deilige Øine have deres fulde Glands. De kunne end, som Folmer sagde, da han med begeistrede Ord tegnede hendes Billede, see blidt som en Dues Øine og dog lyne som en Ørns. Barnets Uskyld og den modne Kvindes befæstede Fromhed og selvbevidste Værdighed afspeilede sig vexelviis i dette

forunderlig dybe Blik, hvis fængslende Magt stedse blev sig selv lig; men der var nu en klarere Fred over hendes Aasyn og hele Væsen og mere Lys i hendes Smiil, end i hendes unge Dage.

De Trofaste, som nu vare sammen, mindedes de Hensovede, som de havde elsket, fornemmelig den fromme Moder, paa hvem Gud her paa Jorden havde lagt sin Haand saa tungt, men hvis Sjæl nu havde fundet Fred, da hendes Been for tre Aar siden vare stedede til Hvile i Harlev Kirke; dernæst de forlængst hensovede dyrebare Venner, Ambrosius og Thøger, som tilsidst vare blevne forsonede, og hvis Sjæle nu, det haabede de, vare samlede i Glæde og Kjærlighed i det hellige Zion, hvorom Thøger engang havde talet.

Knud og hans Nærmeste fik dog ikke ret længe Stunder til at fordybe sig i Fortidens Minder; thi snart indfandt sig Jørgen Skram, nu Rigens Raad og en anseet Mand, og hans Hustru Hilleborg Daa; og derefter kom Gjesterne Slag i Slag, saa tilsidst var der ikke et ledigt Kammer paa Borgen, eller en tom Baas i Staldene.

Dagen oprandt, en skjøn solklar Dag seent i Høst. Klokken ni vare Alle tilstede i Hallen, for at den egentlige Høitidelighed kunde være endt inden Klokken ti, som var Spisetiden. Det var en talrig Forsamling, og naar Knud saae sig om i den, da maatte han føle sig tilfredsstillet; thi Ingen havde svigtet, og mange af Rigets ældste og ædleste Slægter hædrede ved sine meest ansete Ætlinges Nærværelse hans Huus. Man regnede i hine Tider Slægtskabet langt ud, saa

at alle de Slægter, der ved Ægteskabsforbindelser i Fortiden havde blandet deres Blod med Løvenbalkernes, regnedes for Frænder, og der fandtes da i Knud Mogensens Hal Medlemmer af Slægterne Bilde, Gyldenstjerne, Skeel, Friis, Rotfeldt, Kaas, Munk, Spend, dernæst nogle af Folmer Ruds og Jørgen Skrams nærmeste Frænder og enkelte Venner, hvoriblandt, foruden Kruserne og Lunoverne, Verner Parsberg, hvem Knud fordum ved Rye havde mærket med sit Sværd i Kinden, men siden atter forsonet sig med ham.

Da Alle vare komne til Stede, traadte Jørgens Farbroder, Iver Skram til Voldbjerg, frem og holdt i sin Haand Forligsakten, der var behørigt forsynet med Underskrifter og Sigiller, uden hvilke sidste intet Dokument i hine Tider havde Gyldighed. Han oplæste Akten Punkt for Punkt og kundgjorde saaledes, hvorlunde Jørgen Eriksen Skram og Knud Mogensen Løvenbalk nu for evigt vare forligte og som rette Sødskendebørn og gode Frænder med Huldskab og Troskab vilde leve i et bestandigt Venskab.

Derefter gik Jørgen Skram hen til Knud, rakte ham i Alles Paasyn sin Haand og hilste Margaret som sin Frænke ved at kysse hende paa Kinden. I lige Maade hilste Knud Jørgens Hustru Hilleborg Daa, og hun og Margaret omfavnede hinanden og beseglede Forsoningen ved et søsterligt Kys.

Da Alle havde lykønsket de forligte Frænder, gik man til Bords. Til Høibords sad Knud og Hilleborg Daa, Jørgen Skram med Margaret og Folmer med Ide; men, som Henning, der endnu var i Knuds

Brød som Kammersvend, sagde til Gaardfogeden, gamle Bent Tue — den Dag vare alle Pladser ved det lange Bord høie og fornemme, ingen lave, saa gammelt ædeligt Blod flød der i Gjesternes Aarer, og saa stor var deres Anseelse eller Rigdom. Høstsolens Straaler faldt ind ad Vinduernes Glarruder og meget ædelt Metal og mangen kostelig Ædelsteen funklede i Solstraalernes Glands; thi med Adelens tiltagende Rigdom vare Sædvanerne blevne end mere overdaadige, og Kongernes Forbud mod den stigende Pragtsyge vare og bleve næsten ganske magtesløse. Det kjendtes ved denne Leilighed baade paa Klædedragterne og paa Værtens Huusgeraad. Der var meget Sølv at skue paa Knuds og Ides festlige Bord, og blandt Viinkanderne manglede ikke Niels Pedersen Gyldenstjernes gamle sølvforgyldte og med Helgenbilleder prydede Drikkekar, Slægten Løvenbalks værdifuldeste Arvestykke.

Vakker var Knud at skue, siddende for sin Bordende, endnu i sin fulde Livskraft, en ædel, mandig Skikkelse; selv nu i denne glade og ærefulde Stund var han faatalende, men af hans Øine lyste indre Tilfredshed, og hans Væsen var præget af den frie Mands stolte og selvbevidste Værdighed. Over Ides Aasyn spredte Glæden Ungdommens friske Skjær, hendes klare, blaae Øine funklede, og Smilehullerne i hendes Kinder lode sig nu og da see. Dog foer en Skygge af Veemod over hendes glade Aasyn, da hendes Blik faldt paa de Unge, fornemmelig da hun iagttog Folmers og Margarets smukke og kraftige ældste Søn, Hans Folmersen Rud, og hun derved mindedes om, hvad der var hende og Knud negtet. Margarets

Øine lyste af glad, moderlig Stolthed, naar hendes Blik faldt paa hendes Førstefødte. Hun var at see til som en Dronning, der modtager den Hyldest, som længe med Urette har været hende negtet. Dog søgte hendes Blik nu og da opad, og dets rene og ydmyge Fromhed mindede da Folmer om Ungsøsteren ved Vissing Klosters Talegitter. Hun takkede vel i Aanden Gud Herren for hans Naade og følte maaskee nu, midt i Opreisningens ærefulde Stund, at for den sande Christen er dog Æren kun som et Fnug, et Intet.

Bægrene gik flittigt om; dog var der ingen støiende Lystighed at mærke; en vis glad Høitidelighed var udbredt over Alle. Da greb Jørgen Skram sit Bæger, reiste sig og sagde:

„Nu, da Alt er kommet til en god, fast og bestandelig Ende ved det Forbund og Forlig, Knud Mogensen og jeg have indgaaet med hinanden, og dette nu saaledes lykkeligen er skeet og fuldbyrdet, saa der fra nu af stedse skal være Fred og kjærlig Forstaaelse os imellem, da tømmer jeg dette Bæger til Ære for denne min ædle og rette Frænde, saa og for hans Søster, min kjære Frænke, ædle og velbyrdige Kvinde, Fru Margrethe Mogensdatter! Herren skjenke dem og alle Deres al Lykke og Benedidelse nu og til Deres Dages Ende! I gode Mænd og Kvinder, som her tilstede ere, I gjøre nu, som jeg, og tømme Eders Bægre med god Villie indtil sidste Draabe!"

Alle reiste sig, løftede med et Bifaldsraab deres Bægre og tømte dem.

„Gid alle gode Dannemænd," sagde Folmer Rud, inden han atter tog Sæde, „stedse saa vilde forliges, som Jørgen og Knud! Jeg skjenker i paa Ny og drikker paa Samdrægtighed og Ensindighed mellem alle Frænder og gode danske Mænd!"

Den Skaal blev drukken, Knud takkede smukt og værdigt for den ham og hans Søster beviste Ære, og derefter løstes Tungebaandene, og Munterheden tog til. —

Just som Lystigheden var størst, da gjaldede et Horn i Borggaarden. Alle taug pludselig og undrede sig over, hvilken Gjest det kunde være. Henning blev skikket ud for at bringe Besked, men da han kom tilbage, smækkede han Døren op paa vidt Gab og raabte med høi Røst:

„Hans Naade, Kongen!"

Alle reiste sig brat, i stor Forundring, og Knud og Ide ilede deres uventede og fyrstelige Gjest i Møde. Med kongelig Værdighed traadte Kong Frederik ind i Hallen, ikkun ledsaget af Rigens Hofmester, den ædle og høit fortjente Peder Oxe, og af sin Staldmester, Jens Truidsen. Begge disse Herrer traadte ind med blottede Hoveder, hvorimod Kongen havde sit Hoved bedækket. Den sorte Fløiels Baret med den hvide Strudsfjeder, fastholdt af en Ædelsteens Agraffe, sad kjekt paa hans korte, mørke Haar, han havde et skjønt Sværd ved Siden, men iøvrigt var han klædt i en simpel, mørkebruun Reisedragt, over hvilken var kastet en kort, med Foerværk kantet spansk Kappe; den hvide, krusede Pibekrave sluttede tæt om Halsen, og Skjægget var kort studset. Hans

smalle, udtryksfulde Aasyn blussede af det skarpe Ridt, og af hans kloge, brune Øine lyste et muntert Blink. Han rakte sin kongelige Haand til Knud, som kyssede den ærbødigt; derpaa hilste han Ide saare mildt; thi hun var nu vel kjendt med Kong Frederik og havde paa Bygholm kredentset mere, end et Bæger Viin, til ham ved sit eget Bord.

„Komme vi ei for silde," sagde Hans Naade muntert, „og er ikke alt Tønden tom og Tappen tør, da kunde det lyste os, Knud Mogensen, at tømme et Bæger med Dig paa denne Din Æresdag."

„Eders Naade!" svarede Knud, hvis Aasyn lyste af Glæde og Taknemmelighed, „ikkun dette fattedes for at gjøre min Lykke fuldkommen; thi foruden den Ære, derved vorder mit Huus beviist, kan jeg da see Kong Frederik i denne Hal og ikke mindes, at Eders kongelige Majestæt haver jeg først og fornemmelig at takke for min Lykke og denne Dags ærefulde Opreisning?"

„Nu," svarede Kong Frederik og klappede Knud velvilligt paa Skulderen, „det vi gjorde for Dig, gjorde vi gjerne, og derved blev ikkun fuldbyrdet, hvad ret og billigt var. Ei, der har vi den Mand, uden hvis Retsindighed og broderlige Sindelag denne fortrædelige Sag ikke vilde været ført saa lykkeligt til Ende!"

Som Kongen sagde dette, nikkede han til Jørgen Skram og hilste derpaa naadigt til alle Sider.

„I høre dog nu, I gode Mænd og ædle Kvinder," tog han igjen til Orde, „hvor det gik til, at vi kom herhid; thi vi maa bekjende, at Lykken, hun

var her større, end Forstanden. Det lystede os at forraske de gode Klostersøstre udi Mariager og ved at indfinde os uformodet at befrie dem for den hæderfulde Modtagelses Besværlighed; og rede vi da denne Morgenstund aarle fra Randers, og brugte vi vor gode Hest saa vel, at vi red vort ganske Følge ledig, paa nær Rigens Hofmester, her staaer, Jens Truidsen og to Livdrabanter — et vakkert Ridt var det, ikke saa, Peder?"

Rigens Hofmester, der imidlertid havde vexlet Hilsener med flere af de Tilstedeværende, vendte sit ædle og skjønne Aasyn mod Kongen. Hans stolte og strenge Blik, af hvilket hans Aands Overlegenhed lyste, blev muntert og skjemtefuldt, idet han svarede:

„I en Uge vil jeg ikke forvinde det! Jeg forglemte, at jeg har fjorten Aar flere at bære, end Eders Naade."

„Ha, ha!" loe Kongen og vedblev saa: „Som vi kom her, uden Kjellerup, da kom en fager ung Bondepige imod os, og Peder vilde i Snak med hende, ei saa?"

„Det tykkes mig dog," svarede Rigens Hofmester, „at det var Eders Naade, der standsede og sagde det første Ord."

„Nu," foer Kongen smilende fort, „vi talte hende til og spurgte Nyt her fra Egnen, om Kong Frederik monne alt være kommen til Mariager? Dog, hun vidste Intet om os, og af hendes Tale fornam vi, at Bønderne her ikke bekymrede sig om Kongen, al den Stund de vare ganske opfyldte af den Ære, der denne Dag times deres Huusbond; saa lystede det os at see

herind og faae en Part med af Æren og en Slurk Øl at slukke vor Tørst med; er det os og kjært en Gang igjen at sætte vor Fod i den Hal, der forhen var vor egen."

Kong Frederik sagde dette med Lune. Dog laae der maaskee en lille skjult Braad i hans Ord, ikke stilet mod Knud Mogensen personligt, men mod den Stand, han tilhørte, og hvis Overmagt i Stort, som i Smaat, Kongen ofte fik at føle.

De gode Mænd og Kvinder i Knuds Hal, de neiede sig nu dybt nok for Kongen, da han derefter skred gjennem Forsamlingen for at tage Plads for Bordenden, hvor Ide skyndsomst havde ladet dække paa Ny for sin kongelige Gjest. Kong Frederiks Færd, Blik og Lader bar ganske Præget af det, han var, en ædelsindet og vel begavet Fyrste, endnu i sin Manddoms fejreste Alder og paa sit Livs og sin Regjerings glimrende Middagshøide; dertil en lykkelig Fyrste, heldig i Krig, som i Fred, mens de ham underlagte Lande nøde en Anseelse og en Velstand, som ingensinde i senere Tider er bleven naaet.

Forinden Kongen tog Plads, blev Margaret forestillet for ham. Han studsede, da han nu for første Gang saae Knud Mogensens fagre Søster, om hvem han vel havde hørt tale. Han saae hende nogle Øieblikke ind i hendes deilige Øine, mens hun rødmede dybt; derpaa smilte han sørgmodigt, kyssede hende paa Kinden og sagde saa, idet han kjendeligt bevæget vendte sig mod Knud:

„Guds Dros! I vort Liv saae vi ikkun een

Kvinde, der var mere fager, end denne Din ædle Søster; hun seer hende saare lig!"

Derpaa tog han Plads ved Bordet med et Suk; men de omkringstaaende gode Mænd og Kvinder vexlede Blikke; thi Alle gjettede, at Hans Naade med den ene Kvinde maatte have sigtet til Jomfru Kirstine Hardenberg, hvem han havde været til Sinds at ægte og gjøre til Danmarks Dronning; men hendes Fader, Hr. Eiler Hardenberg til Mattrup, modsatte sig det af Omhu for sin Datters sande Lykke, og det hjalp ikke, at Kong Frederik overvældede ham med sin Gunst og gjorde ham til Rigens Hofmester, hvorfor han ogsaa sluttelig faldt i Unaade.

Den lykkelige Konge, der endnu var Ungkarl og først to Aar senere formælede sig med sit Sødskendebarn, Sophie af Meklenborg, havde saaledes dog, som saa mange andre Dødelige, sin Hjertesorg at bære paa; men nu glemtes snart alle Sorger. Kongen forfriskede sig ved et godt Maaltid, idet hele Forsamlingen staaende bivaanede det, og kun paa hans udtrykkelige Opfordring tog Rigens Hofmester Plads ved hans Side, saa forunderlig skrigende en Modsætning var der mellem Forholdets sande Beskaffenhed og den underdanige Form, i hvilken Livet ved Hove var støbt.

Knud og Verner Parsberg betjente Kongen, mens han spiste. Den sidste Adelsmand var i Gunst; thi da Kong Frederik ved sin Kroning maatte døie den Ydmygelse, at af sytten Adelsmænd, hvem han tilbød Ridderværdigheden, de fjorten, ydmygeligt i Formen, men overmodigt i Tanken, afsloge den tilbudte Ære, havde Verner Parsberg været en af de tre, der

nedlode sig til at modtage Ridderslaget af hans Haand. Den mægtige Undersaat, der nu sad ved Kongens Side, og i hvis stærke Haand Rigets Styrelse anden Gang var lagt, maa have viist samme stolte Selvfølelse og ikke villet skylde sin Konge nogen Gunst, eller ogsaa maa Kong Frederik have tabt Lysten til at hædre Rigets store Herrer; thi Peder Oxe blev ingensinde Ridder og hed til sin Død slet og ret Peder Oxe.

Snart opfordrede Kongen Alle til at tage Plads, og det muntre Drikkelag, som nu begyndte, varede til langt ud paa Natten; thi Lysten til at pokulere var snarest tiltagen i Kong Frederiks Regjeringstid. Omsider reiste Kongen sig for at gaae til Hvile og nyde et Par Timers Søvn, idet han muntert sagde:

„Hvad monne nu den gode Abbedisse udi Mariager, Fru Cæcilie Lykke, tænke om mig? Idag er Følget kommet til Klostret uden Konge, imorgen kommer Kongen uden Følge!"

„Derfor er Raad," svarede Knud paa Stand. „Ville mine Venner her, som jeg, og Eders Naade tilsteder det, da skulle vi være tidlig i Sadlen og Alle, som En, med vore Svende ledsage Eder til Klostret."

Saaledes skete det. — Da Solen den næste Morgen lod sine Straaler skinne paa Kjellerups forgyldte Taarnfløi, red et stort Tog af Gaarden ad Mariager til. Fremmest red Kongen med Knud Mogensen ved sin Side, efterfulgt af de to Livdrabanter; dernæst Rigens Hofmester med Jørgen Skram og efter

dem hele den øvrige Skare, i Alt med Svendene over hundrede Ryttere.

Muntert gik det ad Mariager til, og da Kongen selv førte an, var den Miils Vei snart tilbagelagt. Allerede paa Veien dertil hilstes han med Glæde af nogle Herrer af hans Følge, som, bekymrede over hans Udeblivelse, vare redne ud for at opsøge ham. Fru Cæcilie Lykke saae Hans Naade ankomme i god Behold med ikke ringere Glæde, men lod dog tillige skimte nogen Fortrydelse over, at den festlige Modtagelse var bleven til Intet. Hun forfærdedes vel ogsaa ved at see den store Skare Gjester, Kongen førte med sig; men i saa Henseende slap hun naadigt; thi Knud og hans Gjester stege blot et Øieblik af Sadlen for paa Kongens Opfordring til Tak for god Ledsagelse at tømme et Bæger med ham.

Derpaa rede de Alle tilbage til Kjellerup, dog kun for der snart at skilles, idet de toge Afsked med hinanden, hilsende og velsignende hinanden med hjerteligt Venskab. Saa droge Frænder og Venner hver til Sit for, ligesom Knud og Ide, der bleve tilbage i Hjemmet, at spinde deres Livstraad til Ende gjennem Fryd og Sorg, som det er alle Dødeliges fælleds Lod. —

Lange Tider ere siden henrundne, Slægt er fulgt paa Slægt under Tingenes store og mærkelige Omskiften. De Skove, i hvilke hine Dages gode Mænd og Kvinder færdedes med Hund og Falk, ere forlængst faldne for Øxen, de Mure, der hørte deres glade Jubel og tunge Smertenssuk, for største Delen

henſmuldrede og jevnede med Jorden. Selv ere de blevne til Støv, og ere end deres Navne blevne bevarede, ſkrevne paa Pergament, eller hugne i Steen, om nogle af dem maa det ſiges, at end ikke Støvets Hvileſted kjendes:

Deus afflavit et dissipati sunt —

Gud bød, og de maatte forſvinde,
Som Avner adſpredes for Vinde!*)

---

*) Vedel Simonſen.

Ende.

